

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra pastorální a spirituální teologie

Rudolf Procházka

ÚSKALÍ ÚCTY
K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ
VE FORMÁCH PŘEDANÝCH
FAUSTYNOU KOWALSKOU

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. Dr. Michal Altrichter, Th.D.

Teologické nauky

OLOMOUC 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl veškeré zdroje a prameny, které jsem v práci použil.

V Olomouci 19. dubna 2020

.....

Poděkování

Děkuji doc. Dr. Michalu Altrichterovi, Th.D. za metodické vedení a cenné rady při zpracování této práce.

Poděkování patří také Mgr. Ondřeji Lukoszovi, Th.D. za odborný překlad polských literárních pramenů.

OBSAH:

ÚVOD	1
1 DUCHOVNÍ SITUACE SOUČASNÉHO SVĚTA.....	5
2 ÚCTA K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ VE FORMÁCH PŘEDANÝCH FAUSTYNOU KOWALSKOU.....	24
2.1 Obraz Milosrdného Ježíše	25
2.1.1 <i>Obraz Milosrdného Ježíše v rámci pobožnosti k Božímu milosrdenství .....</i>	<i>25</i>
2.1.2 <i>Zjevení spojená s tvorbou obrazu Milosrdného Ježíše .....</i>	<i>32</i>
2.1.3 <i>Zjevení Ježíše v podobě jak je namalován na obrazu .....</i>	<i>36</i>
2.2 Teologická analýza obrazu Milosrdného Ježíše	50
2.2.1 <i>Ježíšovo Srdce obrácené k lidem .....</i>	<i>52</i>
2.2.2 <i>Ježíšovo Srdce, které nás zahrnuje .....</i>	<i>55</i>
2.3 Biblický kontext obrazu Milosrdného Ježíše	58
2.3.1 <i>Paprsky milosrdenství.....</i>	<i>60</i>
2.3.2 <i>Nápis na obrazu Milosrdného Ježíše .....</i>	<i>61</i>
2.3.3 <i>Interpretace Kristova pohledu.....</i>	<i>62</i>
2.3.4 <i>Gesto žehnající Kristovy ruky.....</i>	<i>62</i>
2.3.5 <i>Motiv pozadí obrazu Milosrdného Ježíše.....</i>	<i>62</i>
2.4 Přísliby spojené s úctou obrazu Milosrdného Ježíše.....	63
2.5 Svátek milosrdenství	64
2.6 Teologická analýza svátku Milosrdenství	67
2.6.1 <i>Termín „svátek Milosrdenství“ .....</i>	<i>76</i>

2.6.2	<i>Slavení Božího milosrdenství</i>	77
2.6.3	<i>Přísliby spojené se slavením svátku Božího milosrdenství</i>	78
2.6.4	<i>Těžkosti spojené s ustanovením svátku Božího milosrdenství</i>	81
2.6.5	<i>Historie svátku Božího milosrdenství</i>	82
2.7	Korunka k Božímu milosrdenství	87
2.7.1	<i>Korunka k Božímu milosrdenství – antidotum na usmíření Božího hněvu</i>	87
2.7.2	<i>Korunka k Božímu milosrdenství příslibem velikých milostí</i>	88
2.8	Teologická analýza korunky k Božímu milosrdenství.....	90
2.8.1	<i>Vlastnosti recitace korunky</i>	96
2.8.2	<i>Příslibení spojená s modlitbou korunky</i>	97
2.9	Hodina milosrdenství	99
2.10	Teologická analýza Hodiny milosrdenství	99
2.10.1	<i>Historie Hodiny milosrdenství</i>	100
2.11	Šíření úcty Božího milosrdenství.....	101
2.12	Teologická analýza šíření úcty k Božímu milosrdenství	102
2.12.1	<i>Přísliby spojené se šířením úcty k Božímu milosrdenství</i>	103
2.13	Novéna k Božímu milosrdenství	103
2.13.1	<i>Historie textu novény k Božímu milosrdenství</i>	104
3	ROZVOJ POBOŽNOSTI K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ V NOVÝCH FORMÁCH V POLSKU A VE SVĚTĚ	111
3.1	Rozvoj pobožnosti k Božímu milosrdenství v nových formách do 2. světové války	111
3.2	Rozvoj kultu Božího milosrdenství do roku 1959.....	112

3.3	Pobožnost k Božímu milosrdenství v Polsku do roku 1959.....	113
3.4	Pobožnost k Božímu milosrdenství v nových formách za hranicemi Polska....	115
3.5	Úcta k Božímu milosrdenství ve formách předaných s. Faustynou od vydání notifikace do jejího odvolání (1959–1978).....	116
3.6	Rozvoj úcty k Božímu milosrdenství do odvolání notifikace	119
3.7	Úcta k Božímu milosrdenství v letech 1959–1978.....	121
3.8	Pobožnost k Božímu milosrdenství v nových formách po odvolání notifikace	134
	ZÁVĚR	142
	ANOTACE	147
	ANNOTATION	149
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	151
	Encykliky, papežské dokumenty a homilie	151
	Vlastní prameny	151
	Sekundární literatura	152
	Časopisy.....	155
	Korespondence – Archiwum ZMBM w Krakowie	156
	Elektronické zdroje	157
	SEZNAM ZKRATEK.....	158

ÚVOD

Dobře vím, že mé poslání mou smrtí nekončí, ale začne.
Ach, duše pochybující, poodhalím vám roušku nebe,
abych vás přesvědčila o Boží dobrotě, abyste už více
nezraňovaly nejsladší Ježíšovo srdce nedůvěrou.
Bůh je láska a milosrdenství.

s. M. Faustyna Kowalská (Dn 281)

Lidstvo nenalezne pokoj, dokud se s důvěrou neobrátil k mému milosrdenství.¹ Slova našeho Spasitele Ježíše Krista předaná lidstvu s. Faustynou Kowalskou, řeholnicí Kongregace Matky Božího Milosrdenství tvoří jádro pobožnosti k Božímu milosrdenství, kterou papež Jan Pavel II. nazval nejlepším antibiotikem na nemoc současného světa. Popravdě řečeno ve světě, ve kterém je stále přítomná nenávist a násilí, v realitě ovzduší lidského podezírání, pouze nekompromisní důvěra Bohu může pomoci nalézt smysl pozemského života. Tímto obrácením se a důvěrou vůči Bohu je přijetí a uskutečňování pobožnosti k Božímu milosrdenství. Pobožnost v kontextu poselství s. Faustyny má zásadní význam, čímž se chci zabývat v této práci. Proto jejím stěžejním základem bude pobožnost k Božímu milosrdenství, chápána ve smyslu v jakém nám jí předala s. Faustyna. Apoštolku Božího milosrdenství není nutné zvlášť představovat, protože je již známá téměř na celém světě. Vysvětlení lze nalézt v listu apoštola Pavla.² Když s. Faustyna ukončila svůj pozemský život,³ nikdo netušil, že v krátké době bude její jméno známé téměř na celém světě, a to právě ve spojitosti s pobožností k Božímu milosrdenství.

---

¹ Srov. KOWALSKÁ, M. F.: *Deníček Boží Milosrdenství v mé duši*. Karmelitánské nakl. Kostelní Vydří, 2008, Dn 300. (Citace z Deníčku jsou uvedeny v pozn. aparátu pod čarou písmenem Dn, spolu s číslem příslušných pasáží na okraji samotného textu).

² 1Kor 1, 26–29 Pohlédte, bratří, koho si Bůh povolává: Není mezi vámi mnoho moudrých podle lidského soudu, ani mnoho mocných, ani mnoho urozených; ale co je světu bláznovstvím, to vyvolil Bůh, aby zahanbil moudré, a co je slabé, vyvolil Bůh, aby zahanbil silné; neurozené v očích světa a opovržené Bůh vyvolil, ano vyvolil to, co není, aby to, co jest, obrátil v nic – aby se tak žádný člověk nemohl vychloubat před Bohem.

³ Maria Faustyna Kowalská zemřela v klášteře Kongregace sester Matky Božího Milosrdenství dne 5. října 1938 ve věku 33 let. V kongregaci sloužila třináct let. Její ostatky uloženy do společné hrobky na klášterním hřbitově byly v době informačního procesu v roce 1966 přeneseny do klášterní kaple sv. Josefa. V roce 1968 byla kaple z důvodu hrobu služebnice Boží zapsána na seznam sanktuárií krakovské arcidiecéze. Do beatifikace spočívaly ostatky s. Faustyny v původní rakvi. Nyní jsou uloženy na oltáři v sarkofágu, pod milostmi obdařeným obrazem Milosrdného Ježíše s nápisem *Ježíši Důvěřuji Ti*, který byl namalován Adolfem Hyťou jako votivní dar. Relikviář byl odhalen v den její beatifikace 18. dubna 1993.

Pokud dnes z perspektivy desetiletí odkrýváme mnohá tajemství její duše popsaná v Deníčku,⁴ který byl napsán nejen v prvním,⁵ ale i ve druhém⁶ případě na popud zpovědníka, jsme šokováni nesmírnou důvěrou, kterou měla s. Faustyna vůči Ježíši. I když se to zdá nepochopitelné, že tato velmi prostá polská řeholnice byla Ježíšem vybrána za apoštolku Božího milosrdenství.⁷

Dnes již vyvýšena na oltář,⁸ oroduje za nás u Božího trůnu a okouzluje svou prostotou plnou bezbřehé důvěry ke svému Pánu. Pobožnost k Božímu milosrdenství ve formách předaných s. Faustynou spojená s mnoha přísliby se opírá o soukromá zjevení, kterým nemá nikdo povinnost věřit.

V důsledku různých těžkostí, které budu popisovat v následujících kapitolách, byla pobožnost v letech 1959 až 1978 zakázána. Teprve notifikace Kongregace doktríny víry z roku 1978 dovolila opětovný kult podle pokynů této řeholnice. Je dobré si uvědomit skutečnost, že se stále nacházíme na začátku formování této pobožnosti, která i když je církví uznána, nemá oficiální a formální potvrzení. Teologická analýza písemností s. Faustyny publikována zmíněnou kongregací ukázala, že v tomto poselství

---

⁴ Sestra Faustyna psala z počátku své zápisky na kartičky a později do sešitů, které jí zakoupila matka představená na prosbu zpovědníka. Sešitů bylo celkově šest, měla je uloženy ve své cele. Čas od času si je bral P. Sopočko na několik hodin k prohlédnutí, vždy však pouze jen na území kláštera. Z jeho prohlášení dne 15. prosince 1971 vyplývá, že v jejich textu nic neměnil. Srov. CZACZKOWSKA, E. K.: *Siostra Faustyna Biografia Świętej*. Wyd. Znak Kraków 2012, s. 209.

⁵ Během pobytu ve Vilniusu dostala s. Faustyna od svého zpovědníka P. Michała Sopočka příkaz, aby zapisovala své vnitřní prožitky. Na dotaz kongregace, proč psala s. Faustyna svůj deník odpověděl: „Byl jsem tehdy profesorem v Duchovním semináři a na Teologické fakultě Univerzity Stefana Batoryho ve Vilniusu, neměl jsem tolik času, abych jí mohl vždy ve zpovědnici důkladně vyslechnout. Řekl jsem jí, aby si psala sešit a dávala mi to příležitostně k nahlédnutí. Tak vznikl Deníček.“ (Dopis P. Michała Sopočka z 6. března 1972). Příkaz psát o milostech, které jí udílí Pán Ježíš, obdržela s. Faustyna nejen od P. Sopočka, ale také od P. Andrasza SJ. Dn 1006. Kromě příkazu zpovědníkům uvádí s. Faustyna mnohokrát na stránkách svého deníčku jasný příkaz, který jí dal sám Pán Ježíš. Srov. Dn 372, 459, 895, 1142, 1160, 1457, 1567, 1665.

⁶ V létě 1934 kdy jsem byl několik týdnů nepřítomen (P. Sopočko odjel na pouť do Svaté země) se s. Faustyna nespokojovala se svými prožitky jiným zpovědníkům. Po návratu jsem se dověděl, že svůj deníček spálila za následujících okolností. Zjevil se jí snad anděl a přikázal jí deníček hodit do pece se slovy: „Píšeš hlouposti a vystavuješ sebe i jiné velikým nepříjemnostem. Co máš z toho milosrdenství? Proč ztrácíš čas psaním nějakých fantazií? Vše spal a budeš šťastnější a spokojenější!“ Sestra Faustyna se neměla možnost s někým poradit, a když se vidění stále opakovalo, splnila přání údajného anděla. Teprve po tomto si uvědomila, že provedla špatnost, vše mě vyprávěla a splnila příkaz napsat deníček znovu. Srov. SOPOČKO, M.: *Wspomnienia*. Wyd. Św. Jerzego w Białymstoku. Białystok, 2018 s. 274, 284. Deníček začala psát znovu 28. července 1934. Nové vize, které v tomto období prožívala, při zápisu do deníčku prokládala vzpomínkami z jeho dříve spálených částí. Z tohoto důvodu není deníček chronologicky uspořádán. Satan s. Faustynu od díla milosrdenství odrazoval ještě několikrát. Dn 418, 419, 713, 812, 1127, 1167, 1338, 1405, 1465, 1497.

⁷ Dn 1605, 1693, 1784.

⁸ V roce 1968 začal v Římě proces beatifikace služebnice Boží s. Faustyny Kowalské. Mezi blahoslavené ji zařadil Svatý otec Jan Pavel II. 18. 4. 1993 a po zakončení kanonizačního procesu ji na Svatopetrském náměstí v Římě v Neděli Božího milosrdenství 30. 4. 2000 svatořečil.

není nic v rozporu s učením církve. Proto se nyní pobožnost šíří poměrně živelně se souhlasem, ale i pod kontrolou církve a věřící jí mohou bez obav praktikovat. Rovněž i literatura týkající se uvedené záležitosti je velmi obsáhlá, počet publikací na toto téma již dávno přesáhl šest set titulů. Na této půdě byl od samého počátku jako první velmi aktivní zповědník a duchovní otec Michał Sopoćko. Sestra Faustyna v Deníčku zapisuje Ježíšova slova: „Ačkoliv jsem tak hořce trpěl, duše hynou. Dávám jim poslední záchranu – svátek mého milosrdenství. Jestliže nevzdají chválu mému milosrdenství, zahynou navěky. – Sekretářko mého milosrdenství, piš, říkej duším o tom mém velikém milosrdenství, neboť blízko je strašlivý den, den mé spravedlnosti.“⁹ Tato výzva ke všem lidem je pozvánkou k praktikování pobožnosti k Božímu milosrdenství.

Ve většině zjevení se hovoří o milosrdenství bez vysvětlivek, které by dovolily toto milosrdenství blíže specifikovat. Pouze v devíti případech je provedena tato konkretizace:

- čtyřikrát označuje samotného Ježíše,¹⁰
- sedmkrát je synonymem lásky,¹¹
- čtyřikrát dobroty,¹²
- pětkrát lítosti.¹³

Protože ve světle zjevení je milosrdenství synonymem lásky, lítosti a dobroty, má tudíž biblický smysl milosrdenství *hesed* ze Starého zákona a *eleol* z Nového zákona. Atributy milosrdenství, kterými jsou láska, lítost a dobrota může mít jenom Bůh. Toto milosrdenství je popsáno jako bezedné¹⁴, neproniknutelné,¹⁵ nekonečné¹⁶ nepředstavitelné,¹⁷ veliké,¹⁸ nesmírné.¹⁹

---

⁹ Dn 965.

¹⁰ Dn 299–301, 1074–1076, 1273, 1739.

¹¹ Dn 47–50, 180, 186, 187, 570, 699, 1074–1076, 1273.

¹² Dn 177, 299–301, 355, 1540, 1541.

¹³ Dn 420, 1146, 1148, 1190, 1521.

¹⁴ Dn 570, 811, 1059.

¹⁵ Dn 1142, 1146, 1190.

¹⁶ Dn 689, 1521.

¹⁷ Dn 177.

¹⁸ Dn 378, 379, 687.

¹⁹ Dn 699, 1182.

Boží milosrdenství je ve většině případů chápáno jako milosrdenství Pána Ježíše,²⁰ ale i jako milosrdenství Otce.²¹

Z četby Deníčku vyplývá jednoznačně, že téměř všechna zjevení zobrazují milosrdenství jako cíl, ke kterému mají směřovat naše projevy velebení, důvěry a modlitby. Texty, které nám to zjevují, jsou četné a jednohlasé, z čehož vyplývá, že milosrdenství, které je láskou, dobrotou a lítostí je jediným předmětem této pobožnosti.

---

²⁰ Dn 1520, 1521, 1540, 1541, 1572, 1588, 1688, 1728, 1777.

²¹ Dn 714, 811.

1 DUCHOVNÍ SITUACE SOUČASNÉHO SVĚTA

Uplynulé dvacáté století nebylo příliš šťastnou dějinnou epochou. Je charakterizováno dvěma světovými válkami, které mají na svědomí desítky miliónů lidských obětí. Od počátku dvacátého prvního století se situace ve světě příliš nezměnila. Lidstvo je i nadále ohrožováno válečnými konflikty, společenskou nespravedlností, vykořisťováním dětí, migrací obyvatel, značný počet lidí hladoví. Po celém světě jsou v současné době kvůli své víře pronásledováni jak v islámských zemích, tak i v totalitárních systémech milióny křesťanů. Uvedené jevy jako i mnoho dalších je možné jednoznačně považovat za znamení doby.²² V této situaci je pro mnohé velmi obtížné a navíc i nemyslitelné hovořit o Bohu jako o tom, který je všemohoucí, spravedlivý a zároveň i milosrdný. Často zaznívají otázky typu, kde byl Bůh, když se děly zmíněné hrůzy, proč je dovolil, proč do těchto skutečností již dávno nezasáhl? Není snad utrpení, které vidíme v dnešním světě nejmocnějším argumentem pro popření Boha, který má být všemocný a milosrdný? Nezpochybnitelným faktem zůstává, že nezaviněné utrpení lidí se pro mnohé stalo základem ateismu, kdy jedna z omluv pro Boží nečinnost je skutečnost, že neexistuje. Hovořit o Bohu je často obtížné i pro ty, kteří v Boha věří. Celosvětové utrpení je snad nejdůležitějším argumentem současného ateismu.²³ K němu se přidružují rovněž i jiné argumenty jako například nemožnost uvést do souladu tradiční křesťanství s vědeckým naturalistickým názorem prezentovaným evoluční teorií.²⁴ Tyto a jiné argumenty přivedly mnoho lidí k tomu, že žijí jako by Bůh neexistoval.

---

²² „Proto v dnešním světě narůstá pocit ohrožení. Roste onen existenciální strach, který je spojen, jak již bylo připomenuto v encyklice *Redemptor hominis* především s vyhlídkou na válečný konflikt, který by vzhledem k dnes existujícímu arzenálu atomových zbraní nutně znamenal alespoň částečnou sebevraždu lidstva. Avšak toto ohrožení se netýká jen toho, co mohou lidé lidem udělat pomocí prostředků vojenské techniky. Existují zde i mnohá jiná nebezpečí, která jsou produktem zmaterializované civilizace, jež přes všechna humanistická prohlášení dává přednost věcem před lidskou osobou. Současný člověk se právem obává, že pomocí prostředků této civilizace, které si lidský rod vymyslel, mohou jednotlivci, rodiny, společenství, společnosti nebo i národy trpět násilím nebo bezprávím od jiných jednotlivců, skupin obyvatel nebo národů. Dějiny našeho století o tom podávají dostatek příkladů. Přes všechna prohlášení o lidských právech, týkající se celkové, to je tělesné i duchovní existence člověka, nemůžeme říci, že by se tyto příklady týkaly pouze minulosti.“ DM 11. *Dives in misericordia*. Encyklika Jana Pavla II. O Božím milosrdenství. Nakl. Zvon Praha 1996.

²³ Téma se nejvíce projevuje při analýzách utrpení miliónů lidí v koncentračních táborech během druhé světové války apod. („kde byl tehdy Bůh“ – teoretický ateismus 19. století už nemá tolik zastánců, jako spíše „existenciální postoje“ lidského zranění bez vědomí Boží přítomnosti).

²⁴ První ucelenou evoluční teorii vytvořil Jean Baptiste Lamarck (lamarckismus), ale dnešní vědci vycházejí z teorie, kterou později předložil Charles Darwin (darwinismus, neodarwinismus), který spojil myšlenku postupné evoluce druhu s přirozeným výběrem, jakožto příčinou a hybnou silou evoluce. Kromě evoluce biologické se uplatňuje i evoluce kulturní.

Jak je vidět, mnozí se v dané pozici cítí velmi pohodlně, nejsou na tom o mnoho hůř, než křesťané. Tento postoj změnil způsob kladení otázek týkající se Boha. Pokud tedy pro mnohé Bůh neexistuje, nebo se stal z jejich hlediska lhostejným, pak protest proti němu ztratil původní smysl. Otázky odkud pochází utrpení, proč musím trpět, jsou tedy bezpředmětné. Někteří lidé mají pocit, jakoby jim něco chybělo, protože vedle existenčních problémů již tak dostatečně velikých, existuje rovněž duchovní bída, ztráta orientace a pocit prázdnoty. Mnoho přemýšlejících lidí vidí vážnost situace a snaží se znovu nalézat odpovědi. Tito lidé cítí, že rezignace na otázku týkající se smyslu je zároveň rezignací člověka jako člověka, což znamená ztrátu lidské důstojnosti. Bez otázky po smyslu a bez naděje degradujeme sami sebe na úroveň obyčejného zvířete, které je schopno čerpat radost výhradně z materiálního dobra. Pokud by tomu tak skutečně bylo, pak se vše stává nudné a banální. Pokud odmítneme ptát se po smyslu, znamená to naši rezignaci na veškerou naději, že přes všechno bude někdy triumfovat spravedlnost. V tomto případě se ovšem rezignací na naději stává zločinec konečným vítězem nad svou obětí. Přesně v této situaci se ocitl Albert Camus, pro nějž jediným filosofickým problémem, který podle jeho mínění zasluhuje důkladnou analýzu, byla otázka týkající se sebevraždy.²⁵ Pokud by měl mít skutečně pravdu, pak člověk popírá nejenom Boha, ale spolu s ním i sám sebe. Proto nikoliv pouze věřící křesťané, ale i mnoho ostatních lidí si uvědomuje, že idea „smrti Boha“ o které psal Nietzsche, není vysvobozením člověka.²⁶ Tam kde mizí víra v Boha, zůstává – což věděl i Nietzsche – prázdnota a nesnesitelný chlad.²⁷ Bez Boha jsme zcela a beznadějně vydáni nejenom na pospas hrátkám osudu a náhody, ale i utrpení. Bez Boha neexistuje žádná jiná instance, ke které je možné se odvolat a tím také není žádná jiná naděje na konečnou spravedlnost. Vypovídá to o tom, že smrt Boha v duších mnoha lidí – Nietzsche, nepřítomnost Boha²⁸ – Heidegger, zatemňování Boha – Buber²⁹ je skutečná, reálná a největší bída, která patří ke znamení současné doby.

Je známý Horkheimerův výrok: „Záchrana absolutního smyslu bez Boha je marná.“³⁰ Theodor W. Adorno psal o „nemožnosti zapochybovat.“

---

²⁵ Srov. CAMUS, A.: *Mýtus o Sysyfovi*. Nakl. Garamond 2006, s. 91.

²⁶ Srov. NIETZSCHE, F.: *Wiedza radostna*. Warszawa 1906, s. 167–169, 231.

²⁷ Tamtéž s. 168.

²⁸ Srov. HEIDEGGER, M.: *Erläuterungen zur Hölderlins Dichtung*. Frankfurt 1951, s. 51.

²⁹ Srov. BUBER, M.: *Začmienie Boga*. Warszawa 1994.

³⁰ Srov. HORKHEIMER, M.: *Die Sehnsucht nach ganz Anderen. Ein Interview mit Kommentar von H. Gumnior*. Hamburg 1970, s. 69.

Tvrdil, že filosofie jako jediná, které je možné důvěřovat v situaci zoufalství, by se stala pokusem zacházení se všemi věcmi tak, jak jsou zobrazovány z hlediska spasení, protože poznání nemá jiné světlo, kromě toho, které dává spasení.³¹ Kant v této souvislosti uvádí: „Tvrdit, že člověk má absolutní důstojnost je možné pouze za předpokladu, že Bůh existuje a je Bohem milosrdným a laskavým.“ Pro Kanta to ovšem neznamená důkaz o existenci Boha. Jeho tvrzení se opírá o předpoklad, že lidský život má být šťastný. Popření tohoto tvrzení může do krajnosti vést až k nihilismu³² a těžkým proviněním vůči druhým lidem. Faktem ovšem zůstává, že Kantovo tvrzení, přestože není žádným důkazem, poukazuje jednoznačně na skutečnost, že otázka týkající se Boha zůstává stále otevřená. Na této otázce závisí smysl nebo popření lidské existence. To je důvod, proč poselství o Bohu tak úporně trvá i přes veškeré pseudo-osvícenské argumenty.³³ Nikoliv víra v Boha se zesměšnila, nýbrž to naopak byly teorie na téma víry, které prorokovaly nezadržitelnost sekularizace, pozvolný zánik náboženství a tvrdily, že víře v Boha již vyzvání pohřební zvony. Není nutné analyzovat problematickou tezi o návratu náboženství, protože máme přece co do činění s návratem ateismu,³⁴ a je potřeba zdůraznit myšlenku, abychom znovu uvažovali o Bohu. Nejedná se pouze o odpověď na otázku, zda Bůh existuje, ale jestli se jedná o Boha laskavého, který je bohatý v milosrdenství,³⁵ který nás utěšuje proto, abychom i my mohli utěšovat jiné.³⁶ V bludném kruhu zla může být výchozím bodem nového začátku pouze naděje v laskavého, milosrdného, všemohoucího Boha, který má moc dát všemu nový začátek a může nás obdarovat odvahou, abychom měli naději i přes veškerou beznaděj, jakož i sílu k novému začátku. Jedná se tedy o živého Boha, který povolává k životu zemřelé,³⁷ setře jim každou slzu z očí a všechno tvoří nové.³⁸

---

³¹ Srov. ADORNO, T. W.: *Minima moralia. Refleksje z poharatanego žycia*. Kraków, 2009.

³² Toto slovo se poprvé vyskytuje, jako teologický pojem u sv. Augustina kdy označuje ty, kteří odmítají křesťanství a popírají Boží zjevení. U některých scholastiků označuje ty, kdo dovozovali nesamostatnost Kristovy osoby a odtud i to, že Kristus není individuum a je tedy nic. Příkladem může být Abélardovo chápání smyslu Kristova vtělení, utrpení a smrti. Výklad, že utrpením a smrtí musel Kristus „vykoupit“ člověka z moci ďábla, do níž upadl prvotním hříchem, aby ho tak vrátil Bohu, byl pro něj zcela nepředstavitelný. Ve filosofii slovo zavedl Friedrich Heinrich Jacobi (*Poselství Fichtovi*, 1799).

³³ Srov. SPAEMANN, R.: *Das unsterbliche Gottesgericht. Die Frage nach Gott und die Täuschung der Moderne*. Stuttgart 2007.

³⁴ Srov. KASPER, W.: *Bóg Jezusa Chrystusa*. Wrocław 1996, s. 14–21.

³⁵ Ef 2,4.

³⁶ 2 Kor 1,3.

³⁷ Mk 12,18–27; Mdr 3,1–10; Jb 30,23; Da 12,2; 1Kor 15,26; Sk 23,6–8.

³⁸ Zj 21, 4–5.

Významný světec západní církve sv. Augustin měl – jak sám napsal – zcela zvláštním způsobem zakusit ve svém životě blízkost a milosrdenství Boha právě tehdy, když se od něj nejvíce vzdálil. Z jeho textu vyplývá, že snad matematicky vyjádřeno: čím více se Bohu vzdaloval, tím blíže byl Bůh k němu.³⁹ Augustinův závěr je velmi prostý, ale výstižný. Konstatuje, že zamlčet Boží chválu mohou pouze ti, kteří neuvažují o jeho milosrdenství.⁴⁰ V kontextu Augustinových vyznání je ovšem pravdou, že bychom o Bohu museli mlčet, kdybychom nevěděli jak ve světle naší vnitřní bídy hlásat jeho milosrdenství. Otázka týkající se laskavého Boha a samotného člověka, který prožil všechny hrůzy dvacátého, jakož i nastupujícího dvacátého prvního století se dnes stává mnohem důležitější záležitostí, než tomu bylo kdykoliv jindy v uplynulých epochách lidstva.

Oba papežové druhé poloviny dvacátého století zřetelně četli znamení své doby a dělali vše proto, aby záležitost týkající se Božího milosrdenství znovu umístili do centra učení církve. Jan XXIII. se jako první chopil tohoto tématu a již v jeho duchovním deníčku jsou uvedeny četné úvahy týkající se Božího milosrdenství. Pro tohoto papeže bylo milosrdenství nejenom nejkrásnějším jménem, ale i titulem Boha, naše bída a ubohost trůnem Božího milosrdenství.⁴¹ V textu cituje slova žalmu: „O Hospodinově milosrdenství chci zpívat věčně.“⁴² Proto slova, která vyslovil u příležitosti zahájení druhého vatikánského koncilu dne 11. října 1962, byly nejenom projevem jeho vnitřního hlubokého přesvědčení, ale i prosbou. Církev, jak papež uvedl, stála ve své historii vždy v opozici vůči chybám světa a mnohokrát je odsuzovala. Dnes se nevěsta Kristova snaží naopak pomáhat podáváním léku, kterým je milosrdenství a nikoliv přísnost.⁴³ Tímto způsobem zazněl v církvi zcela nový tón, který přiměl mnohé účastníky koncilu k přehodnocení svých stanovisek a během jeho trvání byl velmi výrazný. Ve všech koncilních dokumentech podobně jako v papežské promluvě nebylo pozměněno ani vynecháno nic z dosavadního učení církve, nebyla rovněž narušena její tradice, ale přesto v nich zazněl nový tón, styl a způsob hlásání života církve.

---

³⁹ Srov. SV. AUGUSTIN: *Vyznání*. Vyd. Karmelitánské nakl. Kostelní Vydří. 2015, s. 161.

⁴⁰ Tamtéž s. 164.

⁴¹ Srov. JAN XXIII: *Dziennik duszy*. Warszawa 1975, s. 26.

⁴² Ž 89,2.

⁴³ Srov. JAN XXIII: *W świetle świtu. Przemówienie na otwarcie II Powszechnego Soboru Watykańskiego*. Wyd. Znak 2013, nr 1 (692), s. 84.

https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_xxiii/przemowienia/vatii_otw_11101962.html

Tak jako v papežské promluvě, tak i v koncilních dokumentech byla zdůrazněna spojitost mezi milosrdenstvím a pravdou.⁴⁴ Tento nový styl popsal Jan XXIII. ve své promluvě o pastoračních cílech koncilu. Kolem termínu „pastorační“ vzniklo mnoho diskuzí⁴⁵ a to jak během trvání samotného koncilu, tak i po jeho zakončení, kdy došlo k mnohým nedorozuměním. Nový pastorační styl, o kterém mluvil Jan XXIII. má hodně společného s tím, co na zahájení koncilu nazval lékem milosrdenství. Od tohoto momentu se termín milosrdenství stal zásadní pojmem nikoliv pouze pro koncil, nýbrž pro celou pokoncilní pastorační praxi církve.

Jan Pavel II. pokračoval a prohloubil to, co před ním již započal Jan XXIII. Během seminárních studií a posléze jako krakovský biskup se stal svědkem mnoha ukrutností druhé světové války, dvou totalitárních systémů, jež zasáhly nejenom Polsko, ale i jeho osobně. Svědectví těchto utrpení bylo ve svém výrazu mnohem silnějším kázáním, než mnoho promluv a textů. Hlásání poselství o Božím milosrdenství učinil Jan Pavel II. hlavním tématem svého dlouhého pontifikátu. Již svou druhou encykliku *Dives in misericordia* věnoval otázce Božího milosrdenství. Není bez zajímavosti, že německá verze této encykliky byla výstižně nazvána „Der bedrotche Mensch und die Kraft des Erbarmens“, což je možné přeložit jako „Ohrožený člověk a moc milosrdenství.“ Zdůrazňuje v ní, že pouhá spravedlnost není postačující, protože ze *summa iustitia*⁴⁶ se může stát *summa iniustitia*.⁴⁷ Proto první kanonizaci třetího tisíciletí vyhlášenou 30. dubna 2000 spojil s tematikou milosrdenství. V tento den byla kanonizována dosud poměrně málo známá polská řeholnice a mystička Faustyna Kowalská.⁴⁸ Tato prostá řeholnice se ve svých textech povznesla nad neoscholastickou teologii. Ve svém vysoce abstraktním metafyzickém díle⁴⁹ naprosto ve shodě s Písmem svatým pojmenovala milosrdenství jako největší a nejvyšší vlastností Boha,⁵⁰ přičemž zároveň konstatovala, že milosrdenství je absolutní Boží vlastností a Dobrem.⁵¹ Tímto způsobem se vepsala do dlouhé tradice ženské mystiky.

---

⁴⁴ Srov. JAN XXIII: *Dziennik duszy*. Warszawa 1975, s. 41.

⁴⁵ Srov. KASPER, W.: *Katholische Kirche. Wesen – Wirklichkeit – Sendung*. Freiburg 2011, s. 32, 39–41, 453.

⁴⁶ Spravedlnost.

⁴⁷ Nespravedlnost.

⁴⁸ Svatá Maria Faustyna Kowalská (1905–1938) byla polská řeholnice a mystička, členka Kongregace sester Matky Božího Milosrdenství. Dnes je na celém světě známá jako apoštolka Božího milosrdenství, hloubku jejího duchovního života s Kristem odkrývá její mystické dílo – Deníček.

⁴⁹ Pozn. 1 pod čarou v diplomové práci.

⁵⁰ Dn 301.

⁵¹ Dn 1567, 1661, 1665, 1684.

V tomto kontextu je možné vzpomenout Kateřinu ze Sieny a Terezii z Lisieux. Během návštěvy v Krakově Łagiewnikach 7. června 1997 poukázal Jan Pavel II. na skutečnost, že dějiny vepsaly otázku Božího milosrdenství do tragického období druhé světové války jako zcela zvláštní a nevyčerpatelný pramen naděje.⁵² V kázání během kanonizační mše konstatoval, že poselství o Božím milosrdenství má jako paprsek světla rozjasňovat lidské cesty během třetího tisíciletí.⁵³

Při své poslední návštěvě do vlasti 17. srpna 2002 během homilie v Sanktuáriu Božího milosrdenství v Krakově Łagiewnikach zasvětil Jan Pavel II. svět Božímu milosrdenství.⁵⁴ Důsledkem vyznání víry v milosrdného Boha je modlitba za milosrdenství.⁵⁵

---

⁵² „Poselství Božího milosrdenství mě bylo vždy blízké a drahé. Historie jakoby je vepsala do tragického období 2. světové války. V těchto obzvláště těžkých letech bylo zvláštní oporou a nevyčerpatelným zdrojem naděje nejenom pro obyvatele Krakova, ale pro celý národ. Byla to i moje osobní zkušenost, kterou jsem si s sebou vzal na Petrův stolec, a které nějakým způsobem utváří obraz tohoto pontifikátu. Děkuji Boží prozřetelnosti, že je mi dáno osobně se přičinit ke splnění Kristovy vůle skrze ustanovení svátku Božího milosrdenství. Zde u relikvií blahoslavené s. Faustyny Kowalské děkuji za dar její beatifikace. Neustále prosím Boha o milosrdenství pro nás a celý svět.“

https://www.milosierdzieboze.pl/lagiewniki_97.php?text=132

⁵³ „Církev znovu přednáší poselství o Božím milosrdenství, aby je úspěšně nesla pokolení druhého tisíciletí a příštím generacím jako světlo naděje. Nepřetržitě také prosí Boha o milosrdenství pro všechny. V žádné době, v žádném historickém období, a zvláště v tak přelomovém období, jakým je to naše, církev nemůže zapomínat na modlitbu, která je voláním o Boží milosrdenství vůči mnohotvárným formám zla, které sužují a ohrožují lidský rod. /.../ Čím více svědomí lidí, podléhající útokům světského myšlení, ztrácí smysl pro význam slova „milosrdenství,“ čím více se vzdaluje od Boha, vzdaluje se tajemství milosrdenství, tím více má církev právo i povinnost dovolávat se s naléhavým voláním Božího milosrdenství. Z tohoto důvodu se na trase mého putování nachází toto sanktuárium. Přicházím zde, abych svěřil všechny starosti církve a lidstva milosrdnému Kristu. Na prahu třetího tisíciletí přicházím, abych mu ještě jednou svěřil mou Petrovou službu – Ježíši důvěřuji Ti.“

⁵⁴ „Jak velmi potřebuje dnešní svět Boží milosrdenství! Na všech kontinentech se z hlubin lidského utrpení vznáší volání o milosrdenství. Tam, kde vládne nenávisť a chuť pomsty, kde válka přináší bolest a smrt nevinným, tam je potřebná milost Božího milosrdenství, která utiňuje lidskou mysl, srdce a přináší pokoj. Tam, kde chybí úcta k životu a lidské důstojnosti, tam je potřebná milosrdná Boží láska, neboť v jejím světle vidíme neobyčejnou hodnotu každé lidské bytosti. Svět potřebuje milosrdenství, aby ve světle pravdy byl konec nespravedlnosti. Proto v tomto sanktuáriu chci dnes slavnostně zasvětit svět Božímu milosrdenství. Číním to s vroucí touhou, aby se poselství o milosrdné Boží lásce, které tu bylo ohlášeno prostřednictvím s. Faustyny, dostalo ke všem obyvatelům země a naplnilo jejich srdce nadějí. Nechť se toto poselství šíří z tohoto místa do celé naší milované vlasti i do celého světa. Nechť se splní závazná příslibení Pána Ježíše, že odtud vyjde jiskra, která připraví svět na jeho poslední příchod.“

<https://www.milosierdzieboze.pl/lagiewniki.php?text=133>

⁵⁵ *Věčný Otče, obětují Ti Tělo a Krev, Duši i Božství Nejmilějšího Syna a našeho Pána Ježíše Krista na smír za hříchy naše i celého světa. Pro jeho bolestné utrpení buď milosrdný k nám i k celému světu.*

Presvědčení o nutnosti modlitby za milosrdenství přivádí Svatého otce k vyhlášení aktu zasvěcení světa Božímu milosrdenství.⁵⁶

Tento akt je plodem živé papežovy víry, hluboké reflexe tajemství milosrdenství a velké lásky k lidem, kteří ztratili Boha i smysl života.

Akt zasvěcení končí zvoláním, které je ozvěnou modlitby korunky k Božímu milosrdenství předané s. Faustyně Pánem Ježíšem.⁵⁷ Modlitba za milosrdenství je směřována k Bohu, milosrdnému Otci, skrze Syna Božího, který přinesl světu milosrdenství svou smrtí a zmrtvýchvstáním. Svatý otec vidí potřeby dnešní doby a prosí o milosrdenství pro celý svět. Milosrdenství je tou velkou šancí na obnovu lidského srdce postiženého hříchem. Pravda o Božím milosrdenství jak podtrhl Jan Pavel II., je ústředním prvkem poslání, jež dostali Kristovi učedníci od svého Pána. Zahrnuje vyznání víry v milosrdného Boha i dobrořečení Bohu bohatému v milosrdenství, a také odvážný pohled do budoucnosti plný naděje. Uskutečňuje se hlásáním Božího milosrdenství v liturgii slova, udílením eucharistie a svátosti pokání, které jsou prameny milosrdenství, obsahující tajemství smrti a zmrtvýchvstání Krista, ve kterém se v plnosti zjevilo milosrdenství Boha vůči člověku. Boží milosrdenství zakoušené člověkem, který uznává svou slabost, jej otevírá pro bližního a ukazuje mu možnost předávání milosrdenství. Jeho plodem je nezištná pomoc člověku, který se nachází v nouzi. Toto tajemství pomáhá odhalovat Boha přítomného ve světě a prokazovat milosrdenství bližním. Při této příležitosti předal církvi úkol předávat

---

⁵⁶ Akt zasvěcení světa Božímu milosrdenství má zřetelně trojdílnou strukturu, ve které je možno rozlišit následující prvky: vzývání Trojjediného Boha, prosba za lidstvo sužované zlem a úpěnlivá žádost o milosrdenství pro svět. Akt zasvěcení je formou vztahu, do kterého vstupuje věřící člověk, když se obrací k Bohu. Vyjadřuje také situaci modlícího se člověka a jeho zkušenost víry. V první části aktu zasvěcení světa Božímu milosrdenství Jan Pavel II. vyznává ve jménu celé církve víru v milosrdného Boha. Vzývání Boha, Otce milosrdenství, je shrnutím křesťanské víry v Boha blízkého člověku, který odhaluje svoji tvář v tajemství milosrdenství: *Bože, Otče milosrdný, který zjevuješ svoji lásku ve Tvém Synu Ježíši Kristu a vyléváš ji na nás v Duchu Svatém, Utěšiteli, Tobě zasvěcujeme dnes osud světa i každého člověka.*

Člověk 21. století stále více zakouší prázdnotu života, strach z budoucnosti, z utrpení a samoty. V těchto souvislostech chápeme slova Svatého otce Jana Pavla II. v druhé části aktu zasvěcení: *Skloň se k nám hříšným, uzdrav naše neduhy, překonej veškeré zlo, dovol všem obyvatelům země zakusit Tvé milosrdenství, aby v Tobě, trojjediný Bože, našli vždy pramen naděje.*

V této modlitbě Jan Pavel II. stojí před Bohem jako starozákonní Mojžíš a předkládá všechny slabosti člověka, které dnes hubí lidstvo jako jedovatí hadi vyvolený národ na poušti (Nu 21,4–9). Svatý otec jakoby shromažďuje hlasy zoufalství a utrpení rozléhající se po celé zemi, aby je předložil Bohu a prosil o milosrdenství. Důsledkem vyznání víry v milosrdného Boha je modlitba za milosrdenství. Presvědčení o potřebě modlitby za milosrdenství přivádí Svatého otce k vyhlášení aktu zasvěcení světa Božímu milosrdenství.

⁵⁷ *Věčný Otče, pro bolestné umučení a zmrtvýchvstání Tvého Syna, buď milosrdný k nám i k celému světu. Amen.*

světu oheň milosrdenství.⁵⁸ Tajemství Božího milosrdenství se stává zvláště aktuálním dnes díky zkušenosti s. Faustyny Kowalské, kterou Jan Pavel II. nazval: „Darem Boha pro naši dobu.”⁵⁹

Z iniciativy s. Faustyny prohlásil první neděli po Velikonocích (Bílou neděli) Neděli Božího milosrdenství. Mnoho lidí vidí jako znamení doby to, že byl povolán do Otcova domu o vigílii Neděle Božího milosrdenství 2. dubna 2005.

Během pohřebního obřadu na náměstí sv. Petra 8. dubna 2005 kardinál Josef Ratzinger zdůraznil, že milosrdenství bylo hlavním bodem pontifikátu Jana Pavla II., a že on sám v tom vidí závazek pro sebe. Dále ve své řeči připomenul: „Jan Pavel II. nám představil paschální tajemství jako tajemství Božího milosrdenství. Ve své poslední knize napsal, že konečnou hranicí zla je Boží milosrdenství.”⁶⁰

Během mše svaté na zahájení konkláve 18. dubna 2005 kardinál Ratzinger uvedl: „S radostí jsme uslyšeli oznámení Roku milosrdenství. Ježíš Kristus je zosobněním milosrdenství Boha, setkat se s Kristem znamená setkat se s Božím milosrdenstvím. Kristovo poslání se skrze kněžské pomazání stalo naším posláním, proto jsme povoláni k tomu, abychom hlásali nejenom slova, ale i životem a skrze svátosti Rok milosrdenství Pána.“ Není žádným překvapením, že kardinál Ratzinger již jako Benedikt XVI. se ve své první encyklice *Deus caritas est*⁶¹ ujal myšlenky svého předchůdce a teologicky jí prohloubil. V encyklice *Caritas in veritate* uvedené téma upřesnil v kontextu nových výzev. Jinak, než v dosavadních společenských encyklikách za výchozí bod uznal nikoliv spravedlnost, nýbrž lásku, která je hlavní zásadou křesťanského společenského učení.

---

⁵⁸ „Je potřeba rozněcovat tuto jiskru Boží milosti, odevzdávat světu oheň milosrdenství. V Božím milosrdenství svět najde pokoj a člověk štěstí!“ Tuto úlohu svěřuji vám, drazí bratři a sestry, církvi v Krakově, v Polsku a všem ctitelům Božího milosrdenství, kteří sem budou přicházet z Polska i z celého světa. Buďte svědky milosrdenství!“

<https://www.milosierdzieboze.pl/lagiewniki.php?text=133>

⁵⁹ „A ty, Faustyno, dare Boží pro naši dobu, dare polské země pro celou církev, vypros nám, abychom vnímali hloubku Božího milosrdenství, pomáhej nám, abychom je živě zakoušeli a svědčili o něm našim bratrům a sestrám. Tvé poselství světla a naděje ať se rozlévá po celém světě, ať přivede hříšníky k obrácení, utiší řevnivost a nenávisť, otevře lidi a národy skutečnému bratrství. S tebou nyní hledíme na tvář vzkříšeného Krista, přijímáme za svou tvoji modlitbu důvěrného odevzdání se a říkáme s pevnou nadějí: Ježíši důvěřuji ti!“

<https://slovo.proglas.cz/duchovni/nabo/jan-pavel-ii-o-bozim-milosrdenstvi/>

⁶⁰ Srov. JAN PAWEL II.: *Pamięć i tożsamość. Rozmowy na przełomie tysiącleci*. Kraków 2005, s. 61.

⁶¹ *Deus caritas est*. (Bůh je láska) je první encyklika Benedikta XVI. vydaná 25. ledna 2006, která je věnována tématu křesťanské lásky.

Tímto způsobem papež ustanovil nové základy koncepce společenského učení církve a poukázal na priority, které mohou napomoci přijmout téma milosrdenství v širším kontextu. Jak je patrné, tři papežové druhé poloviny dvacátého a začátku dvacátého prvního století zdůraznili a přiblížili světu téma Božího milosrdenství. Skutečně se nejedná o okrajové, nýbrž o zásadní téma, a to jak Starého, tak i Nového zákona. Téma, které má zásadní význam a je odpovědí na znamení doby, ve které žijeme. Pokud přijmeme za fakt, že milosrdenství je ústředním tématem teologie naší doby, je nutné znovu projít poselství o Božím milosrdenství ve svědectví Starého i Nového zákona. S překvapením zjistíme, že toto biblické téma, které je tak aktuální pro současné období lidských dějin, je v učebnicích dogmatické teologie zmíněno jen okrajově. V dřívějších, ale i v současných učebnicích dogmatické teologie je milosrdenství uvedeno jako jedno z mnoha atributů Boha spolu s jinými vyplývajícími z jeho metafyzické podstaty. Milosrdenství tudíž není zpracováno systematicky.⁶² Je pravdou, že existují vyjimky, ale tyto nemohou změnit všeobecný stav. Deficit teologické reflexe v Bibli tak zásadního poselství o milosrdenství způsobil, že toto pojetí bylo částečně zapomenuto a redukováno na „měkkou“ působnost pastorální a duchovní. Důvod, pro který je milosrdenství takto pojmáno se stane zřejmý, když se podíváme na skutečnost, že v učebnicích jsou na prvních místech vyjmenovány Boží atributy, které vyplývají z jeho metafyzické existence *ipsum esse subsistens*: nekonečnost, věčnost, všepřítomnost, všemohoucnost, veškeré vědění a jiné.

Tradiční katolická morální teologie učí o ctnosti milosrdenství. Z tohoto přísně teologického pohledu je milosrdenství ctností vyplývající z lásky k bližnímu, které nás vede k tomu, abychom přispěchali na pomoc člověku trpícímu nedostatkem či nouzí. S ohledem na výše uvedené má milosrdenství v morální teologii užší a podružný význam, neboť není samotnou láskou, nýbrž jejím výsledkem a „nadstavbou“ je – *pars potentialis* – ctností lásky. Z tohoto můžeme vyvodit následující závěr: milosrdenství, které chceme v pobožnosti uctívat, a které od nás tato pobožnost vyžaduje, je přímo láskou v nás k Bohu a bližnímu.

---

⁶² Franz Diekamp (1864–1944), i když má jiná pojednání o milosrdenství, věnoval ve své dogmatice otázce milosrdenství pouze jedenáct veršů, což se zdá být velmi zvláštní v případě dogmatiky, která má být ve shodě se zásadami sv. Tomáše Akvinského, u kterého je přece možné najít mnoho krásných výpovědí na téma milosrdenství. Michael Schmaus (1897–1993) ve své dogmatice, která obsahuje 678 stran, věnuje pouze dvě strany Božím milosrdenství. Wolfgang Beinert (1933) třebaže má ve svých dílech specifická pojednání o milosrdenství, zmiňuje téma milosrdenství ve své dogmatice z roku 1995 pouze na jedné straně z celkového počtu 392 stran.

Ze skutečnosti, že milosrdenství, o které se jedná v pobožnosti má biblický význam, vyplývá ještě jeden velmi podstatný poznatek: zjevení i samotná s. Faustyna sice mnohokrát a důrazně označuje milosrdenství za Boží vlastnost, avšak to nelze vykládat ani chápat v přísně filosoficko-teologickém smyslu, nýbrž opět v biblickém smyslu Starého i Nového zákona. Ve filosoficko-teologickém chápání vlastnost neboli atribut Božího bytí je ona dokonalost, ono vlastnictví, jež je ze své podstaty obsaženo v Bohu – je jeho majetkem. V žádném případě není možné pochybovat o metafyzickém chápání Boha, které bylo charakteristické pro teologickou tradici již od raných dob církve, nicméně je důležité si uvědomit, že mezi metafyzickými atributy Boha není místo pro milosrdenství, které nevyplývá z metafyzické podstaty, nýbrž z historické oběti Boha na kříži.⁶³

Svatí, kteří byli zcela oddáni Bohu, mnohokrát vyjadřovali svůj smutek z toho důvodu, že lidé včetně konsekrovaných osob tak málo znají Boží lásku.⁶⁴ Faktem je, že nemůžeme plně poznat Boží lásku, která překračuje nekonečně lidské chápání. Bůh s. Faustyně pomalu odhaloval zlomky své lásky.

---

⁶³ Za tohoto předpokladu všechny Boží vlastnosti jsou Bohem, jedním a tímtéž. Proto si jsou všechny naprosto rovny: milosrdenství Boží je stejně nekonečně dokonalé jako jeho moudrost nebo moc, neboť je také Bohem a tímtéž Bohem jako Boží moudrost a Boží moc. Kdežto pokud je milosrdenství chápáno v biblickém smyslu – tedy činnostně, ačkoliv bývá nazýváno vlastností, znamená především projevy a následky nekonečné a odvěké Boží lásky v historii světa a zejména v dějinách spásy člověka. Jak *hesed* – milosrdenství ve Starém zákoně, tak *eleos* – milosrdenství v Novém zákoně skutečně vyjadřují činné projevy Boží lásky k člověku, které ve Starém zákoně našly svoje vyjádření v povolání vyvoleného národa a jeho vedení, v Novém zákoně v příchodu Božího Syna na svět a v celém vykupitelském díle. Tento biblický vztah mezi láskou a milosrdenstvím s. Faustyna vyjadřuje slovy: „Láska je květ, a milosrdenství plod.“ „Čistá láska je průvodkyní v mém životě, a navenek je milosrdenství jejím plodem.“ Chápeme-li tedy milosrdenství činně, v biblickém smyslu, můžeme bez rizika věroučného omylu říci, že je největší Boží vlastností, protože přece „největší lásku a nejhlubší propast milosrdenství poznáváme ve vtělení Slova, ve vykoupení.“ Přesný a formální smysl tvrzení, že „milosrdenství je největší Boží vlastností“, je v onom biblickém chápání tento: následky působení milosrdenství jako lásky jsou ve světě největší, a v tom smyslu milosrdenství převyšuje všechny ostatní Boží vlastnosti. Význam tohoto tvrzení tedy nelze doktrinálně napadnout a jeho slovní formulace je pravděpodobně přejata z latinské Vulgáty (Ž 144,9) *Miserationes eis super omnia opera eius*.

⁶⁴ Jako příklad lze uvést slova, která Terezie z Lisieux napsala otci Belliérovi: „Bratře můj, jak málo lidí znají dobrotu Ježíše a jeho milosrdnou lásku.“ František z Assisi napsal, že „Láska není milována.“ Svátý Dominik se ve své modlitbě ptal, milosrdenství co se stane s hříšníky?“ Kristus řekl sv. Marii Alacoque: „Pohled’ na toto Srdce, které tolik milovalo lidi, že se vůbec nešetřilo, vyčerpalo se a strávilo, aby jim dokázalo svou lásku. Za to jsem dostal od většího počtu lidí nevděk, neúctu a svatokrádeže, chlad a pohrdání, které mi ukazují v této svátosti lásky. Ale ještě víc mě bolí, že to činí srdce mně zasvěcená. Proto tě žádám, aby pátek po oktávu Božího Těla byl vyhrazen pro zvláštní svátek ke cti mého Srdce. V ten den se má přistoupit k svatému přijímání a konat odčinění slavnostním aktem, aby se napravilo špatné zacházení, které se mi dostalo na oltářích. Slibuji ti, že mé Srdce se rozšíří, aby v hojnosti vylilo vliv své Božské lásky na ty, kteří ho takto budou uctívat.“ Srov. DACHOVSKÝ, K.: *Sv. Markéta Marie Alacoque*. Vyd. Matice cyrilometodějská 2001, s. 32.

Pravdou zůstává, že naše poraněné a hříšné srdce má v sobě – i když si toho nejsme zcela vědomi – falešný obraz Boha. Svým odstupem od nebeského Otce si sami uzavíráme srdce k Božímu milosrdenství. Slova milosrdenství, jehož latinský původ jednoznačně poukazuje na bídu,⁶⁵ spojujeme s odpuštěním. Odpuštění je chápáno jako láskyplný soucit, jakým Bůh obdarovává hříšníky. Ve Starém zákoně je milosrdenství vyjádřeno dvěma slovy: *rahamim* a *hesed*. Prvním slovem je *rahamim*, což vyjadřuje mateřské lůno. Tento termín velmi dobře poukazuje na lásku a soucit, které jsou přítomny v odpuštění.⁶⁶ Často se stává, že mnozí by chtěli domnělou koncepcí starozákonního Boha mstitele postavit proti Bohu Ježíši, který je novozákonním Bohem milosrdenství soucitu a odpuštění. Nicméně již ve starozákonní knize Exodus se Bůh jeví jako dobrý a laskavý, přestože se vyvolený národ postavil proti němu.⁶⁷ Je těžké nalézt slova plná citu. Bůh Starého zákona je nejenom milosrdný a plný soucitu, ale jeho milosrdenství je jako bezedná studna. V knize Exodus dále čteme, že Bůh, který osvědčuje milosrdenství tisícům pokolení, který odpouští vinu, přestoupení a hříchy; avšak viníka nenechá bez trestu, stíhá vinu otců na synech i na vnucích do třetího a čtvrtého pokolení.⁶⁸ Z textu je patrné, že hříchy je věcí velmi závažnou a jeho důsledky mohou sahat až do čtvrtého pokolení, nicméně nekonečné Boží milosrdenství je vždy rychlejší než hříchy, protože trvá nezměněné až do tisícího pokolení.

Mnoho staletí po tomto biblickém zjevení mladá polská řeholnice, která zakusila Boží lásku, vyjadřuje tutéž důvěru ve věčnou a nekonečnou Boží dobrotu těmito slovy: „Po těch slovech se v mé duši probudila tak veliká důvěra v Boží milosrdenství, že i kdybych měla na svědomí hříchy celého světa, i hříchy všech zavržených duší, přesto bych Boží dobrotě nepochybovala, ale bez rozmyšlení bych se vrhla do propasti Božího milosrdenství.“⁶⁹ I přes tato slova jsme pořád náchylní k zacházení s milosrdenstvím nejenom jako se seancí uzdravení z hříchu, ale – protože jsme ovlivněni současným všude přítomným ateismem, který nám vštěpil pocit soběstačnosti – se často domníváme, že milosrdenství, je urážkou pro toho, komu bylo poskytnuto.

---

⁶⁵ Misericordia – mise – ubohý, nešťastný + cordis – srdce.

⁶⁶ Dn 9,9 „Na Panovníku, Našem Bohu závisí slitování a odpuštění, neboť jsme se bouřili proti Němu.“

⁶⁷ Ex 34,6–7: „Když Hospodin kolem něho přecházel, zavolal: „Hospodin, Hospodin! Bůh plný slitování a milostivý, shovívavý, nejvyšší milosrdný a věrný, který osvědčuje milosrdenství tisícům pokolení, který odpouští vinu, přestoupení a hříchy; avšak viníka nenechává bez trestu, stíhá vinu otců na synech i na vnucích do třetího a čtvrtého pokolení.“

⁶⁸ Ex 37.

⁶⁹ Dn 1552.

Být vůči někomu milosrdným znamená pro mnohé odsoudit dotyčného k ponižující závislosti.⁷⁰ Ten kdo chová ve svém nitru takové pocity, se ještě nikdy intenzivně nesetkal se skutečným milosrdenstvím.⁷¹ Osoba, která zakusila milosrdenství, v hloubce své duše ví, že tato Boží dobrota vrací nejenom klid, ale také vnitřně umocňuje toho, kdo jí zakusil.⁷² Pro uvědomění si do jaké míry promění lidský život setkání s Božím milosrdenstvím, stačí naslouchat s. Faustyně: „A náhle byla má duše zalita světlem poznání Boha. Cožpak mohu alespoň trochu vyjádřit, co má duše prožívá na Srdci nevýslovného majestátu? Nedokážu to vyslovit, tuto milost pochopí jen duše, která alespoň jednou v životě podobnou [milost] zažila.“⁷³ Jak v nás tato slova nemohou nevzbudit hlubokou touhu zakoušet Boží milosrdenství? Druhé je slovo *hesed*, které ve Starém zákoně také znamená milosrdenství. Analytické myšlení současného člověka přiřazuje jednotlivým pojmům definice, aby je pak bylo možné zařadit do „jednotlivých kategorií.“ Biblické pojmy *rahamim* a *hesed*, přestože se jedná o synonyma, mají poněkud jiný významový odstín. Právě tento originální odstín slova *hesed* má velkou šanci zviklat naši koncepci „milosrdenství, odpuštění.“

Podobně jako *rahamin* se slovo *hesed* vyskytuje v kontextu věrnosti Boha, která je vlastností jeho lásky k lidem, věrností k lidu příměří, ale s důrazem na milost. Milosrdenství není pouhým odpuštěním, které následuje po hříchu, ale je především darem lásky, darem, který předchází samotný hřích.

---

⁷⁰ „To, co se stalo ve vztahu mezi otcem a synem v Kristově podobenství, nemůžeme posuzovat „zvenčí.“ Neboť všechny naše předem utvořené názory na milosrdenství jsou z valné části výsledkem pouze vnějšího posuzování. Při tomto způsobu posuzování pozorujeme u milosrdenství především nerovný vztah mezi tím, kdo je prokazuje, a tím, komu je prokazováno. Potom se přikláníme k závěru, že milosrdenství uráží toho, kdo je přijímá, že snižuje důstojnost člověka. Avšak podobenství o marnotratném synovi nás přesvědčuje, že je tomu jinak: vztah, který se realizuje při milosrdenství, se opírá o společný prožitek onoho dobra, jakým je člověk, o společnou zkušenost jeho vlastní důstojnosti. Tato společná zkušenost působí, že marnotratný syn začíná vidět sebe a své skutky v celé pravdě (což zároveň znamená pravou pokoru). Pro otce se pak z téhož důvodu syn stává jedinečným dobrem: tak jasně a průzračně vidí dobro, které se uskutečnilo jakýmsi skrytým sdílením pravdy a lásky, kdy láska jakoby zapomíná na všechno zlo, kterého se syn dopustil. DM 6.

⁷¹ Mt 18, 22; 26; 40. L 15,32.

⁷² Člověk, který takto zakouší milosrdenství, se necítí být ponížený, nýbrž je znovu nalezen.

⁷³ Dn 969.

Pokud totiž hovoříme o milosrdenství jako daru, který předchází odpuštění Jan Pavel II. poukazuje na přítomnost milosrdenství již:

- V tajemství Božího stvoření⁷⁴ „V něm nás již před stvořením světa vyvolil, abychom byli svatí a bez poskvrny před jeho tváří.“⁷⁵
- V tajemství vybrání Izraele „I kdyby ustoupily hory a pohnuly se pahorky, moje milosrdenství od tebe neodstoupí a smlouva mého pokoje se nepohne, praví Hospodin, tvůj slitovník.“⁷⁶
- Ve vybrání, které se v plnosti zjeví ve chvíli setkání s Bohem na onom světě nebo na věčnosti. Slovy apoštola Jana: „Milovaní, nyní jsme děti Boží; a ještě nevyšlo najevo, co budeme! Víme však, až se zjeví, že mu budeme podobni, protože ho spatříme takového, jaký jest.“⁷⁷

Stejně obrazy nacházíme v dialozích Krista se s. Faustynou. Během každého jejich setkání popsanych v Deníčku Kristus hlásá své nekonečné milosrdenství – odpuštění pro hříšníky a zároveň podtrhuje význam „hesed“, milosti „milosrdenství – daru předcházející hřích. Pouze díky jeho milosrdenství jsme byli obdarováni pozvánkou k láskyplnému příměří. „I když dobře chápu, že jako Bůh je sám v sobě šťastný a ke svému štěstí žádné stvoření naprosto nepotřebuje, ale přesto ho jeho dobrota nutí udílet se tvorům – a to tak nesmírně štědře.“⁷⁸ A konečně díky čisté dobrotě nám Kristus otevřel brány věčného života. „Vnější věci nejsou pro čistou lásku důležité, ona všechno proniká. Ani brány vězení, ani brány nebe na ni neplatí. Vystupuje k samotnému Bohu a nic jí nedokáže umořit. Pro ni neexistují překážky, je svobodná jako královna a vše je jí přístupné. Sama smrt před ní musí sklonit hlavu.“⁷⁹

Když vše shrneme, zjistíme, že milosrdenství jednak předchází, proniká a úplně přerůstá pozemské dějiny člověka. Všechno je projevem Božího milosrdenství. Jaký, pro nás z výše uvedeného vyplývá závěr? Položme si otázku, co může zachránit v srdci dnešního člověka lásku k Bohu?

---

⁷⁴ DM 4.

⁷⁵ Ef 1,4.

⁷⁶ Iz 54,10.

⁷⁷ 1 J 3,2.

⁷⁸ Dn 244.

⁷⁹ Dn 201.

Je možná pouze jediná odpověď, kterou je pochopení dynamiky mezi milosrdenstvím a spravedlností. Kristus, který učil o tajemství milosrdenství, spojuje v sobě dvě přirozenosti. Je pravdivým Bohem a pravdivým člověkem. Církev hlasem chalcedonského koncilu učí o sjednocení božství a lidství v Kristu.⁸⁰ Hlas ovšem prostupuje naši lidskost a váže se na naše možnosti postupně těmito pravdami žít – toto riziko vždy bere Pán na sebe, jako když se vtěluje do našeho života. Podobnou definici bychom mohli použít vůči sjednocení v Bohu, spravedlnosti a milosrdenství. Velkou výzvou se pro nás stává pochopit, že milosrdenství a spravedlnost se dokonale shodují a v absolutní shodě navzájem souzní v Boží přirozenosti. Každé historické období ve shodě s požadavky své doby, bylo charakteristické potlačováním jednoho z nich na úkor druhého. Například v současnosti tak mnoho stavíme do popředí Boží milosrdenství a lásku, že téměř zapomínáme na jeho spravedlnost. Víra v měkkého Boha je stejně modloslužebná jako víra v ukrutného Boha.⁸¹ Je tedy nejvyšší čas povznést se nad pouhou koncepci všude přítomného milosrdenství, které dusí Boží spravedlnost. Dovolme, aby se Bůh projevil takový, jaký je a nikoliv takový, jakým by ho chtěla vidět naše „zúžená“ lidská láska.

Sestra Faustyna mnohokrát popisuje v Deníčku, že díky Duchu Svatému se ponořuje v Bohu⁸² a Bůh jí zjevuje svoji přirozenost, jednoduchost svého bytí, ve kterém se dokonalým způsobem spojují milosrdenství a spravedlnost.

---

⁸⁰ Čtvrtý chalcedonský koncil v roce 451 ve shodě s dogmatickým listem papežovým (*Tomus ad Flavianum*) odmítl monofyzitskou nauku o jednotě přirozeností v Kristu a v šestém zasedání definoval dogma:

„I. Podle příkladu svatých otců všichni souhlasně učíme vyznávat jednoho a téhož Syna, Pána našeho Ježíše Krista, téhož dokonalého v božství (*en theotéti*) i téhož dokonalého v lidství (*en anthrópotéti*) opravdu Boha a opravdu člověka, téhož z rozumové duše a těla, soupodstatného s Otcem podle božství a téhož soupodstatného s námi podle lidství, nám podobného ve všem kromě hříchu, zrozeného z Otce před věky podle božství i v posledních dnech téhož pro nás a pro naši spásu z Marie Panny Bohorodičky podle lidství,

II. (učíme vyznávat) jednoho a téhož Krista, Syna, Pána, Jednorozeného ve dvou přirozenostech bez smíšení, beze změny, bez oddělení a bez rozloučení, a to tak, že odlišnost jeho přirozeností není sjednocením zrušena, spíše zůstává zachována vlastnost obojí přirozenosti a sbíhá se v jediné osobě (*eis hen prosópon – in unam personam*) nebo individuální podstatě (*kai mian hypostasin – atque subsistentiam*), (učíme tedy vyznávat) nikoli rozděleného či rozloučeného ve dvě osoby, nýbrž jednoho a téhož Syna, Jednorozeného Boha, Slovo, Pána Ježíše Krista,

III. jak nám o něm hovořili proroci a pak nás vzdělával sám Ježíš Kristus a konečně jak nám to předalo vyznání víry otců.“

Srov. POSPÍŠIL, C. V.: *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. Vyd. Krystal OP Karmelitánské nakl. s.r.o. Kostelní Vydří 2010, s. 173.

⁸¹ Srov. RICOEUR, P.: *A Study in Hermeneutics and Theology. Communio/Fayard*. 1984, s. 71.

⁸² Dn 221, 439, 1582, 1595, 1814.

Když se navrací ze své extáze zpět, pokaždé z tohoto důvodu velmi trpí, protože není schopna lidskými slovy vyjádřit toto absolutní souznění Boží přirozenosti, která tak dokonalým způsobem spojuje v jeden akord tyto dvě zdánlivě protichůdné části. Lze si položit otázku, zda je v Bohu místo pro „konflikt“ mezi milosrdenstvím a spravedlností?

Pokud bychom chtěli usuzovat jen analogicky, možná by naše odpověď zněla pozitivně, nicméně zmíněný zdánlivý rozpor je popravdě možný pouze v našem myšlení, neschopném pojmut a obsáhnout tento zdánlivý paradox Boží lásky. Bůh netrpí rozpolcenou osobností. Abychom výše uvedené pochopili, lze použít jisté podobenství. Osobu přísnou, která v nás vzbuzuje zdání přívětivosti, se často popisuje jako tu, která má tzv. „železnou ruku v sametové rukavici.“ Toto srovnání je možné přijmout jako pedagogickou pomůcku k poznání, jakým způsobem se v Bohu milosrdenství spojuje se spravedlností. Milosrdenství není totiž „sametovou rukavicí“, kterou si Bůh navlékne, aby nám pomohl spolknout hořkou pilulku své spravedlnosti. Boží milosrdenství nám není dáno proto, abychom Bohu „odpustili“, že spravuje svou božskou spravedlnost. Přestože Boží milosrdenství nikdy nepopírá Boží spravedlnost, je od ní „větší.“ Sestra Faustyna v Deníčku píše: „...dokonce i sama Boží spravedlnost mi říká o jeho bezedném milosrdenství, neboť spravedlnost vyplývá z lásky.“⁸³ Spravedlnost je láskou, která formuje člověka k přijetí Boží lásky. Proto v nás svým ohněm vypaluje všechno to, co není láskou, co je hříchem, protože nás bezmezně miluje.

„Ó můj Bože, dokonce i v trestech, které sesíláš na zemi, vidím propast Tvého milosrdenství, neboť tím, že nás trestáš zde na zemi, zbavuješ nás věčného trestu.“⁸⁴ Spravedlnost, tudíž není „slabostí“ Boha, se kterou se těžce žije, který tak jako my všichni, má lepší a horší dny. Boží spravedlnost je láska, která vyzdvihuje stvoření až na úroveň štěstí, překračující lidské naděje. „Co oko nevidělo a ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo, připravil Bůh těm, kdo ho milují.“⁸⁵ Otázkou ovšem zůstává, proč bylo nutné, aby milosrdenství vytrysklo z ukrutné smrti? Než zůstane tato otázka zodpovězena, musíme si uvědomit, že se Boží syn stal člověkem „pro kříž“, chápaný ovšem nikoliv jen jako cíl pozemské cesty, nýbrž jako přechod – pascha.

---

⁸³ Dn 651.

⁸⁴ Dn 423.

⁸⁵ 1 Kor 2,9.

Otec a Syn se ve stavu dokonalého sjednocení vůle dívají na kříž. Vidí, že z otevřeného srdce Beránka vyplývá věčný život. „Já jsem přišel, aby měli život a měli ho v hojnosti.“⁸⁶ Když Syn přichází na svět, prožívá umučení, nemá však zálibu ve smrti, ale touží dávat život. „On přece není Bohem mrtvých, nýbrž živých, neboť před ním jsou všichni živi.“⁸⁷ Nicméně to nemění nic na skutečnosti, že cesta kříže, kterou si Bůh vybral, zůstává pohoršením jak pro současný svět, který nepřijímá pokoru, tak i pro zatvrzelá srdce, která nejsou schopná přijmout lásku milující až do krajnosti, lásku která neváhá přijmout naši lidskost, včetně smrti, a to vše pro naši spásu. Pokud je totiž pouze láska hodna víry, pak jedině klíč *agape* nám dovolí nalézt odpověď na otázku, proč bylo nutné, aby milosrdenství vytrysklo z ukrutné smrti. Zlo, násilí, utrpení jsou v příkrém rozporu s láskyplným plánem, který má Bůh vůči člověku. Do srdce svého stvoření vepsal svobodu, která je tak veliká, že dává člověku možnost vzpoury i proti samotnému Stvořiteli. Na samotném začátku stvoření, když se člověk podvolil našeptávání vzbouřených andělů, postavil se proti Boží lásce. „Váš otec je ďábel, a vy chcete dělat, co on žádá. On byl vrah od počátku a nestál v pravdě, poněvadž v něm pravda není.“⁸⁸ Když nás Bůh utvářel, věděl, že vrcholným bodem setkání jeho lásky v osobě Ježíše Krista, který se stane člověkem a mocí smrti, která je pramenem hříchu bude Kristova smrt. „Nakonec k nim poslal svého syna, řekl si: <Na mého syna budou mít přece ohled!> Když však vinaři shlédli syna, řekli si mezi sebou: <To je dědic. Pojdme, zabijme ho, a dědictví připadne nám.>“⁸⁹

Odvěký Boží plán učinit lid svými adoptivními syny v Kristu mohl být uskutečněný pokojným způsobem, nicméně z důvodu střetnutí zla s *agape* musel na sebe vzít podobu krvavého a ukrutného umučení Krista. Jak již bylo výše napsáno, prvním slovem, který Bůh vypověděl ke svému stvoření, bylo slovo lásky, slovo které stvrzovalo, že Bůh tak miluje své stvoření, že mu dává svobodnou vůli rozhodování a to včetně toho, zda bude nebo nebude milovat svého Stvořitele. Tato svoboda je pro Boha natolik důležitá, že se může projevit rovněž odmítnutím jeho jako Nejvyššího dobra. V této své nesmírné a pro nás nepochopitelné prozřetelnosti je Bůh připraven odevzdat k přetvoření zlo, které jsme my lidé, svým hříchem učinili, aby se z něj stalo ještě větší dobro, než to, které původně stvořil.

---

⁸⁶ J 10,10.

⁸⁷ L 20, 38.

⁸⁸ J 8,44.

⁸⁹ Mt 21,37–38.

Na tomto místě je možné konstatovat, že Bůh miluje člověka až tak z lidského hlediska neskutečně „bláznivou“ láskou, že raději sám na sebe vzal lidské tělo, než aby nás tvrdě potrestal.⁹⁰ Tuto situaci je možné porovnat s tím, co může nastat v běžném životě. Když dítě úmyslně rozbije sousedovi okno, je mu uložen spravedlivý trest: musí ze své pokladničky vybrat peníze a uhradit vzniklou škodu. Dítě, které takto jedná pod nátlakem rodičů, splní jejich příkaz, a tímto se dostane sousedovi zadostiučinění. Nicméně v hloubi svého srdce může ne zcela dobře chápat, že jednalo nesprávně, což znamená, že jeho jednání nebude vyplývat z vnitřního obrácení. Bůh ve své „nepochopitelné“ lásce nechtěl napravit hřích člověka „zevnitř“ pomocí „sankce“. Namísto toho, aby nás pořádně potrestal, stal se člověkem. Proč se tak stalo? Protože chtěl uzdravit naši svobodu, abychom si „dobrovolně“ vybrali dobro, tzn. naše vlastní štěstí. Proto Nevinný zatoužil být uvězněn spolu s tím, který na něho vztáhl ruku. Zatoužil zakusit vězení, ve kterém se člověk ocitnul (veliké tajemství vtělení) s nadějí, že takto uzdraví a změní uvnitř poraněnou svobodu člověka (veliké tajemství vykoupění). „Jerusaléme, Jerusaléme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kdo byli k tobě poslání; kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé děti, tak jako kvočna shromažďuje kuřátka pod svá křídla, a nechtěli jste!“⁹¹

Nechtějme tudíž, aby Boží milosrdenství bylo něčím jiným, než tím čím je – nekonečnou a pro nás nepochopitelnou láskou. Často jsme přesvědčeni, že milosrdenství musí být z principu zdarma, protože jinak by nemohlo být láskou. „Když z milosti, tedy nikoli na základě skutků – jinak by milost nebyla milostí.“⁹² Tak usilovně zdůrazňujeme zdarma poskytnutý rozměr tohoto daru, že mlčky přecházíme druhý rozměr spasitelné Kristovy lásky, kterým je Kristova vykupitelská oběť na kříži. Někdy ve svém srdci obviňujeme Krista z „masochismu“, protože vybral kříž a Otce ze „sadismu“, protože vyžadoval od svého Syna tak velikou oběť.⁹³ Jak říká dominikán Marie Dominique Molinié: „Neradi mluvíme o nápravě, náhradě a zadostiučinění. Tyto pojmy odmítáme ve jménu lásky, protože jsou to pojmy z oblasti práva. Pokud jde o dluh, který máme vůči Bohu, /.../ Bůh není obchodníkem nebo prodavačem, který říká zde je tvůj účet, prosím ihned jej vyrovnej.“

---

⁹⁰ J 1,14, Iz 7,14.

⁹¹ Mt 23,37.

⁹² Ř 11,6.

⁹³ Kristova oběť je především darem pro Otce. Je to tajemství oběti, kterou Otec přijal na znamení neomezeného oddání svého Syna, když se Syn stal poslušným až k smrti (Flp 2,8). *Redemptor Hominis* (Vykupitel člověka). Encyklika Jana Pavla II. Nakl. Zvon 1996, čl. 20.

Taková je bohužel naše současná mentalita, kterou jsme všichni nakaženi.“⁹⁴ Chceme-li, můžeme se sice pohoršovat, ale nelze jedním škrtem péra vyškrtnout slova, která Kristus řekl učedníkům na cestě do Emauz: „Což neměl Mesiáš to vše vytrpět a tak vejít do své slávy?“⁹⁵ Jak tedy uvést do souladu tuto zdánlivou protichůdnost mezi Boží láskou, která je zdarma a požadavkem spravedlnosti, neboli jinak řečeno, jak uvést do souladu milosrdenství, které je zdarma a požadavek zadostiučinění za hřích? Krédo církve hlásá, že Bůh je Všemohoucí, Kristus přišel na svět a přijal utrpení včetně smrti z vlastní vůle, nikdo ho k tomu nenutil. „Proto mě Otec miluje, že dávám svůj život, abych jej opět přijal. Nikdo mi ho nebere, ale já jej dávám sám od sebe.“⁹⁶ Boží Syn nepřijal lidské tělo proto, aby se naučil více milovat, nebo aby lépe pochopil jakým utrpením je poznamenán život člověka. Nejsou to také naše hříchy, které donutily Boha konat a přehodnotit plán spásy. Svatá Trojice by ve své všemohoucnosti mohla z nebeských výšin odpustit hříchy lidstva formou rozhřešení, nicméně v takovém případě bychom byli uzdraveni pouze zčásti.⁹⁷ Ve své odvěké mysli Bůh předvídal, že Kristus bude ukřižován, aby z nás mohl učinit adoptivní děti. „Ve své lásce nás předem určil, abychom rozhodnutím jeho dobroty byli skrze Ježíše Krista přijati za syny.“⁹⁸ Proto vtělení, umučení, zmrtvýchvstání a dary Ducha svatého jsou výsledkem absolutně zdarma poskytnuté lásky Boha člověku. Sestra Faustyna, když kontemplovala Boží milosrdenství, napsala: „Bože, jenž jsi jediným slovem mohl spasit tisíce světů, jediný Ježíšův povzdech by učinil Tvé spravedlnosti zadost, ale Ty ó Ježíši jsi pro nás podstoupil tak strašné utrpení z čisté lásky.“⁹⁹ Jaký je tedy vztah mezi milosrdenstvím poskytnutém zdarma a zadostiučiněním? Jak je těžké uvést do souladu tyto dva aspekty lásky, uvedeno přesněji – dva aspekty naší lidské představy o lásce. Druhou příčinou proč Kristus toužil prožít Paschu, bylo opětovné nastolení příměří, které bylo zpřetrháno hříchem člověka.¹⁰⁰ Můžeme tudíž říci, že zadostiučinění bylo nezbytně nutné, ale tato nezbytnost byla podmíněna přemírou Boží lásky.

---

⁹⁴ Srov. MOLINIÉ, P.: *Ponownie urodzeni*. Warszawa 1995, s. 45–44.

⁹⁵ L 24, 26.

⁹⁶ J 10, 17–18.

⁹⁷ Srov. STOKOWSKA, M.: *Pisma Ojców Kosciola, tom 25*. Poznań 1963, s. 363. Bohu, kterému je všechno podřízené nechybí jiné způsoby, aby vyléčil naši bídu, avšak tento způsob byl nejvíce odpovídajícím prostředkem.

⁹⁸ Ef 1,5.

⁹⁹ Dn 1747.

¹⁰⁰ Tato Kristova oběť je jediná: dovršuje a převyšuje všechny oběti. Je to především dar samého Boha Otce, který vydává svého Syna, aby nás smířil se sebou. Zároveň je to oběť vtěleného Božího Syna, který dobrovolně a z lásky obětuje vlastní život svému Otci v Duchu Svatém, aby napravil naši neposlušnost. *Katechismus katolické církve*. Karmelitánské nakl. Kostelní Vydří, 2001. čl. 614.

Nikoliv „sadistický“ otec požadoval splacení vysokého dluhu. Rovněž Syn, který sám sebe nabídl jako celopalnou oběť, učinil tak z čisté lásky, kdy se sám rozhoduje utěšit zraněné Otcovo srdce a obnovit příměří s člověkem.

Pokud tudíž „ve jménu lásky“ popíráme nutnost zadostiučinění, pak ochuzujeme lásku. Pro milosrdenství je příznačný jeden paradox: je zcela zdarma a zároveň se zdá, že vyžaduje od Krista splacení dluhu – zadostiučinění za urážky, které se dostaly jeho Oci. Často se poukazuje na nezištnost Boží lásky a na okraj se odsouvá pravda a zadostiučinění. Pokud se na tento problém podíváme zblízka, pak můžeme vidět, že když mlčky přecházíme otázku nápravy a zadostiučinění, pak namísto toho, abychom činili lásku větší, jí ochuzujeme. Jak již bylo dříve napsáno, Bůh nás miluje nezištnou láskou, dá-li se to tak říci, miluje nás proto, že nás miluje.¹⁰¹ Tento Bůh, který k plnosti svého štěstí nepotřebuje náš souhlas, ovšem přikládá velkou váhu naší odpovědi k tomu, zda napravujeme svůj hřích. Oběť z lásky „rozechvívá“ srdce Boha. Je to veliký zázrak! Takto Bůh miluje člověka nejenom nekonečnou a zdarma poskytnutou láskou, kterou nemáme přijmout pouze pasivně. Miluje nás láskou snoubence a očekává její opětování, očekává naši účast v budování království.

Usmíření za „hříchy naše i celého světa“¹⁰² neumenšuje Boží lásku, nýbrž jí zvětšuje. Bůh nás nemiluje paternalistickou láskou, to znamená, nevylévá na nás zdroje své lásky, aniž by od nás očekával láskyplnou odpověď. Miluje nás jako snoubenec, který čeká na láskyplné „ano“ své snoubenky. „Jako se mladík žení s pannou, tak se tvůj synové žení s tebou. A jako se ženich veselí z nevěsty, tak se tvůj Bůh bude veselit z tebe.“¹⁰³ Tak jako je spravedlnost páteří Božího milosrdenství, tak je zadostiučinění důležitou součástí Boží spasitelné lásky. Spojením těchto dvou, tak často proti sobě stavěných rozměrů Boží lásky, objevujeme novou vizi lásky a stáváme se schopnými lépe chápat a rozumět Kristova slova týkající se jeho spravedlnosti napsaná v Deníčku. Když v mystickém vidění s. Faustyna vychází z očištění, slyší Kristova slova: „Mé milosrdenství to nechce, ale spravedlnost nařizuje.“¹⁰⁴

---

¹⁰¹ Dt 7,9: „Nikoli proto, že byste byli početnější než kterýkoli jiný lid, přilnul k vám Hospodin a vyvolil vás. Vás je přece méně než kteréhokoli lidu. Ale protože vás Hospodin miluje a zachovává přísahu, kterou se zavázal vašim otcům, vyvedl vás Hospodin pevnou rukou a vykoupil tě z domu otroctví, z rukou faraóna, krále egyptského. Poznej tedy, že Hospodin, tvůj Bůh, je Bůh, Bůh věrný, zachovávající smlouvu a milosrdenství do tisíců pokolení těm, kteří ho milují a dbají na jeho přikázání.“

¹⁰² Dn 476.

¹⁰³ Iz 62,5.

¹⁰⁴ Dn 20.

2 ÚCTA K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ VE FORMÁCH PŘEDANÝCH FAUSTYNOU KOWALSKOU

Z dějin vyvoleného národa, jakož i dějin církve se dovídáme, že Bůh jako milující otec, posílal světu proroky, kteří měli lidu ukazovat správnou cestu na jejich životní pouti. Každý prorok si byl vědom svého poslání, které v této těžké a výjimečné misi na něm spočinulo a často sebou neslo utrpení i nepochopení současníků. Zároveň, jej ale tato mise úplně angažovala a změnila jeho dosavadní život. Za proroka našich časů si Bůh vybral velmi skromnou, teologicky nevzdělanou řeholnici s. Faustynu Kowalskou z Kongregace Matky Božího Milosrdenství v Krakově Łagiewnikach.¹⁰⁵ Pán Ježíš jí sdělil: „V době Starého zákona jsem posílal svému lidu proroky s výstrahami. Dnes posílám celému lidstvu tebe se svým milosrdenstvím. Nechci zraněné lidstvo trestat, nýbrž toužím je vyléčit přivnutím na mé milosrdné Srdce.“¹⁰⁶ Její zdánlivě nevýrazný a monotónní život, skrýval v sobě však neskutečnou hloubku sjednocení s Bohem i velikou misi, jejíž význam spočíval v hlásání poselství o milosrdné Boží lásce světu i každému člověku, a zároveň výzvou k bezmezné důvěře k Bohu a lásce k bližním.

Prorocká mise s. Faustyny obsahuje také nové formy úcty k Božímu milosrdenství, jimiž jsou: obraz s nápisem Ježíši důvěřuji Ti, svátek Božího milosrdenství, korunku k Božímu milosrdenství a modlitbu ve chvíli Ježíšova skonu na kříži nazvanou Hodinou milosrdenství. Ke každé z nich, jakož i k hlásání poselství o Božím milosrdenství, svědectví života, činy, slovem a modlitbou přidal Pán Ježíš velké přísliby podmíněné důvěrou vůči němu. Život s. Faustyny a její prorocké poselství nazval Jan Pavel II.: „Darem Boha pro naši dobu.“

---

¹⁰⁵ V té době se sestry v kongregaci dělily na tzv. sestry direktorky a sestry koadjutorky (pomocnice). O příslušnosti do chóru rozhodovala správa kongregace – podle vzdělání, věku a schopnosti kandidátky. Úkolem sester direktorek byla správa kongregace a vedení výchovných ústavů, sestry koadjutorky vykonávaly práce v kuchyni, pekárně, zahradě, aj. související s chodem kláštera. (Dn pozn. 107 pod čarou). Sestra Faustyna Kowalská byla do Kongregace sester Matky Božího Milosrdenství přijata jako řeholnice druhého chóru. Život v noviciátu, který s. Faustyně trval dva roky, byl rozdělen na čas modliteb – společných a individuálních – vzdělávání a práci. Magistra novicerek přidělila s. Faustynu na práci v kuchyni, kde se připravovalo jídlo pro sto šedesát chovaneček, což byla náročná činnost. Novicmistrovou s. Faustyny byla zpočátku s. Malgorzata Gimbutt. Po sedmi týdnech jí v červnu 1926 zastoupila s. Maria Józefa Brzoza, již s. Faustyna vděčila za mnohé. (Dn 216, 217). Pro ni v těžkých životních zkouškách dokázala matka Brzoza s. Faustyně pomoci a pochopit co se odehrává v duši novicky. Srov. CZACZKOWSKA, E. K.: *Siostra Faustyna Biografia Świętej*. Wyd. Znak Kraków 2012, s. 125, 126.

¹⁰⁶ Dn 1588.

Jak napsal v jedné ze svých knih, ve století velkých totalitních systémů se stala s. Faustyna nositelkou poselství, že jedinou silou schopnou vyvážit toto zlo je pravda o Božím milosrdenství.¹⁰⁷ Deníček s. Faustyny nazval Jan Pavel II. „evangeliem milosrdenství napsané zorným úhlem dvacátého století, které pomohlo lidem přežít neskutečně bolestné zkoušky tohoto období.“ Během beatifikace s. Faustyny 18. dubna 1993 citoval její slova z Deníčku „Dobře vím, že mé poslání mou smrtí nekončí, ale začne.“¹⁰⁸ Následně k nim papež dodal: „A tak se stalo. Poslání s. Faustyny trvá a přináší udivující ovoce. Jak nezvyklým způsobem si její pobožnost k Milosrdnému Ježíši razí cestu ve světě a dobývá tolik lidských srdcí! Je to nepochybně nějaké znamení doby, znamení našeho dvacátého století. Bilance tohoto končícího se století vedle nesporných úspěchů, které značně převyšují dřívější období, také obsahuje hluboké znepokojení nad budoucností. Kde jinde, než v Božím milosrdenství najde svět záchranu a světlo naděje? Věřící to dokonalé pociťují.“¹⁰⁹

2.1 Obraz Milosrdného Ježíše

Úcta k obrazu Milosrdného Ježíše je první z forem pobožnosti k Božímu milosrdenství předaných s. Faustynou. Je možné konstatovat, že motiv obrazu zůstává hlavním tématem celého Deníčku. Velká množství zjevení spojených s obrazem Milosrdného Ježíše lze rozdělit do tří skupin.

První a nejdůležitější jsou zjevení týkající se role a místa obrazu v rámci forem pobožnosti k Božímu milosrdenství. Druhá obsahuje zjevení spojená s tvorbou obrazu. Třetí se týká zjevení živého Ježíše v té podobě, jak je namalován na obrazu. Zjevení spojená s touto formou pobožnosti představím následně v jejich chronologickém pořadí.

2.1.1 Obraz Milosrdného Ježíše v rámci pobožnosti k Božímu milosrdenství

První zjevení mající spojitost jak s obrazem Milosrdného Ježíše, tak i pobožnosti k Božímu milosrdenství se uskutečnilo 22. února 1931.

---

¹⁰⁷ Srov. JAN PAVEL II.: *Paměť a identita. Rozhovory na přelomu dvou tisíciletí*. Karmelitánské nakl. 2005, s. 65.

¹⁰⁸ Dn 281.

¹⁰⁹ Srov. CZACZKOWSKA, E. K.: *Siostra Faustyna Biografia świętej*. Wyd. Znak Kraków 2012, s. 359.

V té době pobývala s. Faustyna v klášteře v Płocku,¹¹⁰ kde pracovala v kuchyni a také v pekárně.¹¹¹ Večer zmíněného dne, když byla ve své cele,¹¹² ukázal se jí Pán Ježíš v bílém šatu. Pravou ruku měl pozdvihnutou k žehnání a levá ruka odhalovala šat na prsou, odkud vycházely dva paprsky: červený a světlý,¹¹³ přičemž promluvil k s. Faustyně, aby jej namalovala jako obraz v té podobě, jak se jí zjevil. Spasitelovo přání bylo, aby byl obraz opatřen nápisem *Ježíši důvěřuji Ti*. Rovněž vyjádřil vůli, aby tento obraz byl uctíván nejprve v kapli kongregace a později na celém světě, poté vyjmenoval příslibení spojená s tímto uctíváním.¹¹⁴ Po několika dnech o této události informovala s. Faustyna zpovědníka, který však neobvyklou prosbu kajícnice nepřijal, převedl slova Pána Ježíše do duchovní roviny a přikázal, aby namalovala obraz Pána Ježíše ve své duši dobrými skutky.¹¹⁵ Avšak Ježíšova vůle byla jiná a o několik dní později požádal opětovně o namalování obrazu.¹¹⁶ Představená klášterního domu v Płocku s. Róża Kłobukowska, kterou s. Faustyna informovala o vůli Pána Ježíše, zaujala ke zjevení velmi skeptický postoj. Vyžádala si nějaké znamení, které potvrdí, že příkaz k namalování obrazu pochází od samotného Pána, nikoliv pouze z představ řeholnice. Proto s. Faustyna prosila Pána Ježíše o znamení a jako odpověď uslyšela slova, že skrze tento obraz Bůh udělí četné milosti.¹¹⁷

---

¹¹⁰ Sestra Faustyna přijela do Płocka v květnu nebo červnu 1930. Pobývala zde s přestávkami do listopadu 1932. V ústavu Anděla strážce, jak se nazýval plocký dům Kongregace sester Matky Božího milosrdenství bydlelo v té době více než třicet sester a okolo sto chovank ve věku mezi čtrnáctým a osmnáctým rokem.

¹¹¹ V prodejně pekařství s. Faustyna pomáhala s. Krystynie Korzeniowské, měla také nějaký čas odpovědnost za pokladnu. Díky této práci mohla s. Faustyna blíže poznat život obyčejných lidí s jejich nejrůznějšími potřebami, bídou a nouzí, která si žádá Božího milosrdenství.

Srov. CZACZKOWSKA, E. K.: *Siostra Faustyna Biografia Świętej*. Wyd. Znak Kraków 2012, s. 156.

¹¹² Toto místo již dnes neexistuje. Budova, ve které na poschodí bydlela s. Faustyna se nacházela hned vedle domu sester po levé straně vstupu do areálu kláštera. V roce 1990, kdy kongregace získala nazpět toto místo, instalovaly zde sestry sochu Milosrdného Ježíše. Následně jí však přestěhovaly do domu v Białej z důvodu, že na tomto místě v Płocku bude vybudován nový kostel, duchovní centrum a poutní dům. Na místě, kde se Pán Ježíš zjevil s. Faustyně bude vybudována kaple Nejsvětější Svátosti.

Srov. CZACZKOWSKA, E. K.: *Siostra Faustyna Biografia Świętej*. Wyd. Znak Kraków 2012, s. 158.

¹¹³ Dn 47.

¹¹⁴ Dn 47, 48.

¹¹⁵ V té době byli v Płocku zpovědníky P. Adolf Modzelewski, P. Ludwik Wilkoński, P. Wacław Jezusek. Nyní nelze určit, u kterého z těchto kněží se s. Faustyna zpovídala. (Dn pozn. 48 pod čarou).

¹¹⁶ Dn 49.

¹¹⁷ Dn 51.

Ke konci listopadu 1932 ve Walendowie na začátku ukončení duchovních cvičení¹¹⁸ ujistil Pán Ježíš s. Faustynu, aby neměla ve vztahu k němu žádné obavy.¹¹⁹ Po obnovení slibu a svatém přijímání se jí ukázal s prosbou, aby se upřeně dívala do jeho milosrdného srdce. Poslušná jeho vůli tak učinila, a opět uviděla, jak z něho vychází dva paprsky. Jak uvádí v Deníčku, tehdy pochopila, jak veliké je Pánovo milosrdenství.¹²⁰

V postním období 1933 zdůraznil Ježíš význam pobožnosti k Božímu milosrdenství a opětovně připomenul nutnost namalování obrazu potřebného pro spásu velkého množství duší. Během večerní adorace s. Faustyny u sester františkánek Mariiny rodiny se na ní opětovně obrátil s dramatickým apelem a učinil jí odpovědnou za spásu mnoha duší: „Věz, že zanedbáš-li věc namalování toho obrazu a celého díla milosrdenství, budeš v den soudu zodpovídat za velký počet duší.“¹²¹

Na podzim 1934 došlo svým způsobem k ojedinělému zjevení, které muselo být pro s. Faustynu velmi důležité, protože jeho popis v Deníčku obsahuje velké množství podrobností.¹²² Když šla spolu s chovankami¹²³ na večeři, uviděla nad kapli Ježíše ve stejné podobě, v jaké se jí zjevil v Płocku v roce 1931. Z Ježíšova srdce vyšly dva paprsky, které pokryly kapli, pak Vilnius a rozešly se do celého světa.

---

¹¹⁸ Exercicie dával P. Edmund Elter SJ. (Dn pozn. 100 pod čarou). P. Elter byl prvním duchovním, který potvrdil, že to co s. Faustyna zakouší, nejsou iluze, ale nadpřirozená láska, která pochází od Boha. Samotný Bůh jí svěřil, aby splnila tuto misi. Měsíc před svou smrtí 26. července 1955 pod přísahou vypověděl, že podle jeho nejhlubšího přesvědčení byl život s. Faustyny celkově nadpřirozený, a že Bůh jí vedl viditelným způsobem. Srov. CZACZKOWSKA, E. K.: *Siostra Faustyna Biografia Świętej*. Wyd. Znak Kraków 2012, s. 177.

Duchovní cvičení předcházely tzv. třetí probaci před složením věčných slibů. O připuštění kandidátek k probaci rozhodovala matka generální na zasedání rady kongregace po získání názoru sester z klášterů, kde tyto kandidátky pobývaly. Muselo se jednat o sestry, které již měly složeny věčné sliby. Proti tomu, aby s. Faustyna složila věčné sliby, byly některé sestry z kláštera v Płocku. Její vizi setkání s Pánem Ježíšem v únoru 1931 s požadavkem o namalování obrazu považovaly za hysterii a chorobnou představivost. Srov. CZACZKOWSKA, E. K.: *Siostra Faustyna Biografia Świętej*. Wyd. Znak Kraków 2012, s. 171.

¹¹⁹ Dn 169.

¹²⁰ Dn 177.

¹²¹ Dn 154.

¹²² Tato událost se stala 26. 10. 1934 v klášterní zahradě ve Vilniusu, deset minut před šestou hodinou večerní a měla trvání zhruba čtyři minuty.

¹²³ Kongregace měla výchovné ústavy pro morálně zanedbané a obtížně zvládatelné dívky. Běžně se jim říkalo „chovanky“ nebo „děti“. O jednotlivé skupiny (třídy) pečovaly sestry vychovatelky nazývané „matkami třídy.“ Tuto práci, což bylo důležitým posláním této kongregace, vykonávaly pouze řeholnice prvního chóru. (Dn pozn. 39 pod čarou). Sestra Faustyna s ohledem na svůj původ a hmotné zajištění při vstupu do kongregace patřila mezi řeholnice druhého chóru.

Výjimečnost tohoto zjevení je spojena s tím, že jedna z chovankyň, která šla ve skupině spolu se s. Faustynou, uviděla také tyto paprsky, ovšem nevěděla, odkud vychází. Dívka byla tímto úkazem tak rozrušená, že začala ostatním chovankám o tomto nezvyklém jevu vyprávět, ale ony se jí smály, a tvrdily, že měla vidiny.¹²⁴ Po večeři se obrátila na s. Faustynu a sdělila jí, že je tímto úkazem ve svém nitru hluboce otřesena a nemůže nalézt vnitřní klid, protože má potřebu o tom, co spatřila neustále vyprávět. Zmíněnou událost okomentovala s. Faustyna v Deníčku větou: „Mé srdce se zaradovalo, že se Ježíš sám dává ve svém díle poznat.“¹²⁵

Zjevení z 5. listopadu 1934 předcházelo obětování s. Faustynou všech utrpení, umrtvení a modliteb na úmysl Svatého otce s prosbou o potvrzení svátku Božího milosrdenství. Spasitel jí ve své odpovědi vysvětlil cíl tohoto svátku, jakož i touhu, aby byl obraz posvěcen o první neděli po Velikonocích a veřejně uctíván.¹²⁶ Rovněž v listopadu 1934 došlo ke zjevení, které poprvé spojilo pobožnost s eucharistickou úctou. Během mše svaté spojené s vystavením Nejsvětější Svátosti před svatým přijímáním spatřila s. Faustyna dva paprsky, červený a světlý, které vycházely z hostie. Paprsky se odrážely na sestřích a chovankách, ale s různou intenzitou.¹²⁷ Podobná vize se udála, když večer ve své cele uviděla s. Faustyna Pána Ježíše vystaveného v Nejsvětější Svátosti, který byl adorovaný P. Sopočkem, velkým množstvím duchovních a davy lidí.¹²⁸ Z hostie vyšly dva paprsky, které: „...dopadly na ruce mého zpovědníka a později na ruce těch duchovních a z jejich rukou dopadly na lidi a vrátily se do hostie.“¹²⁹ Ve tři hodiny odpoledne o Velkém pátku¹³⁰ uslyšela v kapli slova: „Přeji si, aby byl tento obraz veřejně uctěn“¹³¹ a uviděla Ježíše umírajícího na kříži, z jehož Srdce vyšly stejné paprsky jako na obraze. O slavnosti Krista Krále¹³² se jí Ježíš opět zjevil v podobě, jak je namalovaný na tom obraze.

Došlo k tomu během mše svaté, při které se s. Faustyna modlila, aby se stal Králem všech lidských srdcí, a také aby i milost Boží zářila v každé lidské duši.

---

¹²⁴ V kongregačních ústavech pro morálně pobloudivé dívky a ženy byly často vzpurné osoby s nepřátelskými sklony k náboženství a svátostem. Změna jejich postoje vyžadovala delší dobu a zvláštní Boží milost. (Dn pozn. 64 pod čarou).

¹²⁵ Dn 87.

¹²⁶ Dn 341.

¹²⁷ Dn 336.

¹²⁸ 20. 12. 1934.

¹²⁹ Dn 344.

¹³⁰ 19. 4. 1935.

¹³¹ Dn 414.

¹³² 27. 10. 1935.

Spasitel jí odpověděl, že největší úctu mu vzdává, když plní jeho přání.¹³³ V posledním čtvrtletí 1935 se zjevení spojená s obrazem konaly ještě třikrát.

Během prvního zjevení v době modlitby ve svatou hodinu, uviděla s. Faustyna Ježíše tak jak je na tom obraze, který jí nařídil, aby nedělala nic bez souhlasu zpovědníka a nadřízených.¹³⁴ Druhé zjevení se týkalo malé kapličky, ve které sestra uviděla obraz, a která se v jedné chvíli proměnila na velikou svatyni.¹³⁵ Třetí zjevení z prosince 1935 proběhlo ve skleníku. Po slovech týkajících se osobní mise s. Faustyny a příslibů spojených s pobožností, jí dal Ježíš příkaz týkající se samotného obrazu. Jeho vůlí, kterou měla s. Faustyna předat svému zpovědníku bylo, aby byl obraz vystaven a přístupný všem v kostele, a ne pouze v klauzuře v tomto klášteře, protože prostřednictvím tohoto obrazu touží Ježíš udělit duším mnoho milostí.¹³⁶

V únoru 1936 měla s. Faustyna vizi kaple, ve které šest sester přijímalo svaté přijímání z rukou P. Michała Sopočka. Po přijímání uviděla Pána Ježíše tak jak je na tom obraze, který procházel přes kapli. Na přání s. Faustyny udělil všem požehnání a řekl: „Ničeho se neboj, já jsem stále s tebou.“¹³⁷ Spasitel se jí opět zjevil ve svatém týdnu 1936 a řekl jí: „Pověz zpovědníkovi, že toto dílo je mé a tebe používám jako ubohý nástroj.“¹³⁸

O Velkém pátku ve tři hodiny se s. Faustyně zjevil Ježíš na kříži, pohlédl na ni a řekl: „Žízním“. Tu z jeho boku vyšly dva paprsky milosrdenství. Jednalo se již o druhou vizi potvrzující spojitost mezi pobožností k Božímu milosrdenství se Spasitelovým umučením.¹³⁹

Paprsky vycházející z hostie s. Faustyna opětovně uviděla během nešpor o slavnosti Ježíšova Srdce 19. června 1936.¹⁴⁰

Další vize ze 7. srpna 1936 má rovněž symbolický charakter a vztahuje se k spasitelné skutečnosti pobožnosti k Božímu milosrdenství. Opět uviděla Ježíše takového jaký je namalovaný na tom obraze, u jeho nohou své zpovědníky otce

---

¹³³ Dn 500.

¹³⁴ Dn 560.

¹³⁵ Dn 561.

¹³⁶ Dn 570.

¹³⁷ Dn 613.

¹³⁸ Dn 645.

¹³⁹ Dn 648.

¹⁴⁰ Dn 657.

Sopočka a Andrasze. Tito drželi v rukou péra, ze kterých vycházely blesky a oheň jako při bouři a dopadaly na zástup lidí, který běžel, ale nevěděl kam. Jakmile se paprsek někoho dotknul, odvracel se od davu a vztáhnul ruku k Ježíši.¹⁴¹

Během zjevení z 24. října 1936 vedle příslibení vyslovil Ježíš poprvé také morální požadavky. Na konci tohoto zjevení určil novou roli obrazu, který je nikoliv jen nádobou pro čerpání milostí, ale také znamením připomínajícím povinnost plnění děl milosrdenství.¹⁴²

Dne 28. prosince 1936 se začala s. Faustyna modlit nověnu k Božímu milosrdenství. Přestože byla v Krakově, v duchu stanula před obrazem ve Vilnius, aby se modlila korunku, kterou jí naučil Ježíš. Na druhý den novény uviděla tento obraz jakoby živý, ozdobený četnými votivními dary a veliké davy lidí, kteří se před tímto obrazem modlili.¹⁴³ V neskutečné vizi, která se týkala jejího vynesení na oltáře,¹⁴⁴ jí Bůh udělil mnoho milostí. Jsou v nich obsaženy dvě myšlenky týkající se obrazu Božího milosrdenství. Sestra Faustyna uviděla Nejsvětější Svátost vystavenou na hlavním oltáři v klášterní kapli, ze které vyšly dva paprsky a rozešly se do celého světa. Na oltáři stál najednou Ježíš tak, jak je namalován na tom obrazu, a s velikou laskavostí se zadíval na papeže,¹⁴⁵ duchovenstvo a celý věrný lid.¹⁴⁶

Když s. Faustyna 27. září 1937 navštívila tiskárnu, kde se tiskly obrázky Milosrdného Ježíše a také, aby uviděla kopii obrazu namalovaného Lucií Bałzukiewiczovou, odebrala se po vyřízení všech záležitostí do kostela Nejsvětější Panny Marie na krakovském náměstí, aby se zde zúčastnila mše svaté.

Během eucharistie jí dal Ježíš poznat, kolik duší bude skrze toto dílo spaseno.¹⁴⁷ Dne 10. listopadu 1937 ukázala matka představená s. Faustyně vytištěnou knížečku „Kristus Král milosrdenství“ s obrázkem Milosrdného Ježíše na titulní straně, která obsahovala korunku, nověnu a litanii k Božímu milosrdenství.

---

¹⁴¹ Dn 675.

¹⁴² Dn 742.

¹⁴³ Dn 851.

¹⁴⁴ Jednalo se o den 23. 3. 1937 a uvedené datum připadlo na úterý Svatého týdne.

¹⁴⁵ Pius XI.

¹⁴⁶ Dn 1043–1047.

¹⁴⁷ Dn 1300.

Když si tuto publikaci prohlížela, řekl jí Ježíš, že již mnoho osob díky tomuto obrázku důvěřuje jeho milosrdenství.¹⁴⁸

Dne 2. listopadu 1938 prožívala s. Faustyna veliké duchovní utrpení. Uviděla Ježíše, z jehož srdce vyšly dva paprsky milosrdenství, které jí celou zahrnuly. Ve stejné chvíli zmizela všechna utrpení a Ježíš jí řekl, že pouze jeho milost umožňuje účastnit se všech darů, které tak hojně uděluje.¹⁴⁹ Nedlouho poté byla vyzvána k modlitbě korunky na úmysl spásy jednoho hříšníka. Během modlitby spatřila mnoho satanů, kteří čekali na jeho duši. Uviděla Ježíše, tak jak je namalovaný na tom obraze, z jehož srdce vytryskly dva paprsky milosrdenství, které zaplavily i umírajícího, takže tento pokojně naposledy vydechl a síly temnoty poděšeně utekly.¹⁵⁰

S datem 8. května 1938 sestra popisuje symbolickou vizi týkající se pobožnosti. Uviděla dva sloupy upevněné v zemi, velmi veliké, jeden upevnila sama a druhý, jistá osoba, s. M.,¹⁵¹ s nesmírným úsilím, vyčerpaností a námahou. Když ten sloup postavila, sama sobě se divila, kde vzala tolik síly. Poznala, že to nevykonala vlastní silou, ale mocí shůry. Ty dva sloupy byly blízko sebe na vzdálenost toho obrazu a uviděla ten obraz zavěšený na těch dvou sloupech, velmi vysoko. V jednom okamžiku na těch dvou sloupech stanula veliká svatyně, uvnitř i navenek. Uviděla ruku, která tu svatyni dokončovala, ale osobu neviděla.¹⁵² Všude kolem bylo přítomno veliké množství modlících se lidí.

Krátce po slavnosti Božího těla a Krve Páně v roce 1938 uviděla Boží slávu plynoucí z tohoto obrazu. Poslední zjevení spojené s paprsky milosrdenství popsané v Deníčku se stalo o slavnosti Božího Srdce.¹⁵³ Sestra Faustyna uviděla Nejsvětější Srdce Ježíšovo ve velikém jasu, z jehož rány vycházely ty paprsky a dopadaly na celý svět.¹⁵⁴

---

¹⁴⁸ Dn 1379.

¹⁴⁹ Dn 1559.

¹⁵⁰ Dn 1565.

¹⁵¹ Někteří teologové se domnívají, že osobou ve vizi s. Faustyny je P. Michał Sopoćko.

¹⁵² Dn 1689. S největší pravděpodobností se jedná o Jana Pavla II.

¹⁵³ 24. 6. 1938.

¹⁵⁴ Dn 1796.

2.1.2 Zjevení spojená s tvorbou obrazu Milosrdného Ježíše

Zjevení z 22. února 1931 v Płocku je počátkem pobožnosti k Božímu milosrdenství. Pověření k namalování obrazu, který měl být uctíván na celém světě, nebylo lehkým úkolem.¹⁵⁵ Po odmítnutí zpovědníka šla s. Faustyna za nadřízenou¹⁵⁶ a informovala jí o Ježíšově přání. Nadřízená tato slova sice nevezala vážně, ale dala s. Faustyně štětec a plátno a tímto s uvedeným přáním projevila souhlas, nicméně pro potvrzení o namalování obrazu chtěla po Ježíši nějaké znamení.¹⁵⁷ Zároveň však zprávu o zjevení Pána Ježíše spolu s žádostí o namalování obrazu předala generální představené,¹⁵⁸ která se ale touto informací dále nezabývala. Sestra Faustyna se pokoušela namalovat obraz sama, ovšem bezúspěšně. Mezitím po večerech pod okny pokoje sester stávaly děti z okolí a viděly, že z jednoho z nich vychází paprsky. Bylo to okno cely, kde bydlela s. Faustyna. Ostatní sestry se podrážděně v této věci obrátily na představenou s prosbou o intervenci.¹⁵⁹

Na začátku roku 1932 se s. Faustyna důvěrně obrátila na s. Božennu¹⁶⁰ s prosbou o namalování obrázku Pána Ježíše. Sdělila jí, že má k dispozici štětec a barvy, pokusila se sice sama obraz namalovat, ale zcela bezvýsledně.¹⁶¹ Bohužel zmíněná sestra také nemohla Faustynino přání splnit, protože jí ale chtěla udělat radost, rozhodla se jí věnovat nějaký obrázek Pána Ježíše.¹⁶²

---

¹⁵⁵ Dn 47, 48.

¹⁵⁶ Na jaře v roce 1931 přestavená płockého domu matka Róza Klobukowska informovala matku generální Michaelu Moraczewskou, že prostřednictvím s. Faustyny přikázal Pán Ježíš namalovat obraz. Matka Moraczewská k této zprávě zaujala následující stanovisko: „/.../ dokud její bohaté vnitřní mystické prožitky byly uzavřeny za zdmi kláštera, jednalo se o tajemství mezi Bohem, její duší a představenými. Byla jsem potěšena, vidouce ve všech těch milostech veliký Boží dar pro kongregaci. Jinak tomu začalo být, kdy Faustyniny vize vešly ve známost navenek. Velmi jsem se tehdy obávala toho, abychom do církve nezavedli, třebaže nejmenší novoty, falešné náboženství aj. Jako hlavní představená jsem se cítila za naši kongregaci zodpovědná.“ Srov. CZACZKOWSKA, E. K: *Siostra Faustyna Biografia Świętej*. Wyd. Znak Kraków 2012, s. 13.

¹⁵⁷ Dn 51.

¹⁵⁸ Matka Michaela Moraczewská byla tehdejší představenou varšavského domu v Żytne ul. č. 3/9. (Dn pozn. 12 pod čarou).

¹⁵⁹ Srov. WITKO, A.: *Nabożeństwo do Miłosierdzia Bożego*. Kraków 2004, s. 54.

¹⁶⁰ Byla jí s. Bożenna Pniewská.

¹⁶¹ Sestře Damianie Ziółek, se kterou se v Płocku s. Faustyna přátelila, sdělila, že jedna ze sester viděla nádherného Pána Ježíše /.../ celého v zářícím světle. Chtěla Pána Ježíše namalovat, ale neuměla to. I přesto, že s. Damiana viděla na Faustyně nadšení s jakým jí to líčila, nedošlo jí, že se jedná o ní samotnou. Faustyna poté požádala o pomoc s namalováním obrazu jiné sestry, aniž by i jím sdělila tajemství této záležitosti.

¹⁶² Sestra Bożenna Pniewská vypověděla: „Třebaže jsem neuměla malovat obličej, nedošlo mi, že se mělo jednat o obraz nového typu. Sdělila jsem s. Faustyně, že mám mnoho krásných obrázků Pána Ježíše, z nichž si může vybrat. Poděkovala mi, ale nabídku nepřijala.“

Srov. WITKO, A.: *Nabożeństwo do Miłosierdzia Bożego*. Kraków 2004, s. 33.

Neobvyklé konání s. Faustyny se záhy stalo předmětem různých spekulací a pomluv, byla obklopena zvědavými pohledy, ironickými poznámkami sester, takže její každodenní život se stal cestou tichého utrpení.¹⁶³ Když přijela v listopadu 1932 na třetí probaci¹⁶⁴ do Varšavy, opětovně – nyní již osobně – předala generální představené žádost Pána Ježíše, která se k tomu opět vyjádřila velmi skepticky.¹⁶⁵ V neustálém tichém utrpení, které prožívala, nenacházela u představených a zpovědníka pochopení a již sama si nebyla jistá, zda se nejedná o klam. Na druhé straně neustále vnitřně mobilizována,¹⁶⁶ nevěděla, co má dělat. Během postní doby v roce 1933 zcela rozpolcená uslyšela slova dramatického pobízení vyřčená Spasitelem.¹⁶⁷ Přestože chtěla být poslušná Boží vůli, byla vnitřně tak zmožena, že během zpovědi před věčnými sliby požádala zpovědníka o zproštění povinnosti namalovat obraz. Zpovědník, kterým byl P. Józef Andrasz SJ¹⁶⁸ jí této povinnosti nejenže nezprostil, ale navíc jí přikázal, aby se řídila těmito vnuknutími.¹⁶⁹

Po věčných slibech byla s. Faustyna poslána do kláštera ve Vilniusu, aby zastávala práci zahradnice. Právě zde, ve městě Matky milosrdenství (Madony z Ostré brány) se mělo naplnit Ježíšovo přání namalovat obraz Božího milosrdenství. Sestra Faustyna zde potkala kněze, o kterého se vroucně modlila.¹⁷⁰ Stal se jejím duchovním vůdcem a spolu s ní se zapojil do plnění Boží vůle. Tímto knězem byl Michał Sopoćko, profesor pastorální teologie a zároveň zpovědník Kongregace sester Matky Božího milosrdenství ve Vilniusu.¹⁷¹

---

¹⁶³ Srov. TARNAWSKA, M.: *Siostra Faustyna Kowalska. Życie i posłannictwo*. Kraków 1986 s. 69–70. Dn 125, 126.

¹⁶⁴ Třetí probace je období, ve kterém se řeholní sestry připravují na složení věčné profese. V Kongregaci Matky Božího Milosrdenství trvá tato doba pět měsíců.

¹⁶⁵ Srov. MORACZEWSKA, M.: *Wspomnienia o s. M. Faustynie – Helenie Kowalskiej*. Kraków 1956, s. 4.

¹⁶⁶ Dn 74, 152.

¹⁶⁷ Dn 154.

¹⁶⁸ P. Józef Andrasz SJ (1891–1963) narozen ve Wielopolu u Nowého Sącze, kněžské svěcení přijal 19. 3. 1919. Takřka celý jeho kněžský život byl spojen s Wydawnictwem Apostolstwa Modlitwy (Dn pozn. 50 pod čarou).

¹⁶⁹ Dn 52.

¹⁷⁰ Dn 34, 35, 53, 263.

¹⁷¹ Dn 263. P. Michał Sopoćko (1888–1975) narozen v Nowosadach (Vilensko), kněžské svěcení přijal ve Vilně v roce 1914. Za války působil jako vojenský kaplan, v roce 1926 získal titul doktora teologie a stal se zpovědníkem ve vilniuském semináři. V roce 1928 se stal profesorem pastorální teologie. Od roku 1928 byl profesorem na Teologické fakultě Univerzity Stefana Batoryho ve Vilniusu, po válce v Duchovním semináři v Białymstoku, od 1. 1. 1933 do 1. 1. 1942 byl řádným zpovědníkem sester Kongregace Matky Božího Milosrdenství ve Vilniusu. P. Michał Sopoćko působil jako profesor pastorální teologie do roku 1962, zemřel v Białymstoku, pohřbený je v tamním kostele Božího milosrdenství. V roce 2008 byl papežem Benediktem XVI. prohlášen za blahoslaveného.

Vilniuské setkání těchto dvou lidí – obyčejné řeholnice mystičky a profesora teologie se stalo rozhodujícím okamžikem v historii rozvoje úcty k Božímu milosrdenství. Bylo pro s. Faustynu velmi důležité s ohledem na skutečnost, že do té chvíle byl jejím jediným duchovním mistrem sám Pán Ježíš.¹⁷² Tohoto kněze s. Faustyna znala již dříve ze dvou vizí.¹⁷³ Jemu předala kategorický požadavek Pána Ježíše, týkající se malby obrazu. P. Michał Sopoćko zpočátku nedůvěřoval pravosti zjevení, proto odeslal s. Faustynu na psychiatrické vyšetření¹⁷⁴ a k tomu si vyžádal posudek představené kláštera ve Vilniusu. Oba posudky vyzněly pro s. Faustynu příznivě, proto nakonec souhlasil s namalováním obrazu, i když – jak sám říkal – ze začátku se u něj jednalo o pouhou lidskou zvědavost, nikoliv přesvědčení a víru v nadpřirozené zjevení.¹⁷⁵ Obraz měla původně namalovat s. Franciszka Wierzbicka, talentovaná malířka z vilniuského kláštera sester bernardýnek kde působil P. Michał Sopoćko, mimo jiné autorka dvou velmi zdařilých kopií obrazu Matky Boží z Ostré brány. K namalování obrazu však nedošlo, protože se nechtěla doslova řídit představami P. Michała Sopoćka, jimiž byly např. výška žehnající Kristovy ruky a další.¹⁷⁶ Proto se P. Michał Sopoćko obrátil na místního malíře Eugeniusza Kazimirowského, který se specializoval na portrétní malbu a náboženské motivy.

Sestra Faustyna navštívila poprvé jeho ateliér 2. ledna 1934¹⁷⁷ a pak přicházela regulérně jednou až dvakrát týdně, aby poskytovala další pokyny potřebné k namalování obrazu. Každou sobotu ráno chodila se spolusestrou Irenou, později se s. Borgiou Tichý, na mši do Ostré brány a po ní do ateliéru. V závěrečné fázi malby několikrát malíři pózoval i sám P. Michał Sopoćko, aby malíř mohl přesně vystihnout splývání šatů na těle stojící postavy, pozici chodidel na dlažbě, jakož i pohled očí.¹⁷⁸ Dne 4. července 1934 byl konečně obraz namalován. P. Michał Sopoćko zaplatil malíři honorář z vlastních prostředků a odnesl si obraz do svého bytu.

---

¹⁷² Dn 145.

¹⁷³ Dn 53, 61. Sestra Faustyna dvakrát před svým příjezdem do Vilniusu viděla „vnitřně“ svého budoucího duchovního vůdce. Poprvé to bylo ve Varšavě, v době třetí probace, podruhé v Krakově. (Dn pozn. 42 pod čarou).

¹⁷⁴ Psychiatrické vyšetření prováděla dr. Helena Maciewská. Po válce 6. 1. 1952 vypověděla, že během lékařských vyšetření nikdy nezjistila u s. Faustyny neuropatické příznaky, ani žádné psychické odchylky.

¹⁷⁵ Srov. SOPOĆKO, M.: *Moje wspomnienia o śp. Siostrze Faustynie*. Białystok 1948, s. 28.

¹⁷⁶ Dn 354. Sestra Faustyna navštěvovala ateliér na ulici Rossa 2 v Krakově od 2. ledna do konce června 1934.

¹⁷⁷ Dn 863.

¹⁷⁸ Srov. SOPOĆKO, M.: *List z 18 marca 1972 roku do s. Hieronimy Grobickiej*, (w:) Archiwum ZMBM w Krakowie Łagiewnikach.

I když umělec vložil do vytvořeného díla veškerou svou dovednost, nebyli jak s. Faustyna, tak i P. Michał Sopoćko s výsledkem spokojeni. Na dotaz s. Faustyny: „Kdo tě namaluje tak krásného, jak jsi?“ uslyšela Ježíšovu odpověď: „Velikost tohoto obrazu nespočívá v kráse barev nebo v dovednosti malíře, nýbrž v mé milosti.“¹⁷⁹ Přestože byl obraz formálně ve vlastnictví P. Michała Sopoćka, byl na podzim roku 1934 umístěn v temné chodbě za klauzurou sester bernardýnek při kostele sv. Michala, ve kterém P. Michał Sopoćko působil jako rektor. V listopadu 1934 navštívila tento klášter s. Faustyna spolu se svou nadřízenou, aby si obraz prohlédly. Sestra Borgia Tichý vyslovila o obraze následující slova: „První dojem byl spíše negativní. Zdálo se, že z uměleckého hlediska je toto dílo sotva průměrné. Tvář Krista je jakoby z byzantského obrazu, celá postava je neproporcionální, příliš nízká, chodidla odchýlená, a dva paprsky červený a bílý vycházely z Kristových prsou. Pozadí obrazu mělo barvu tmavě modrou.“¹⁸⁰

Sestra Faustyna neustále naléhala, aby byl obraz veřejně dostupný. Předala zpovědníkovi přání, aby byl umístěný v Ostré bráně během Tridua na konec oslav 1900 let vykoupení světa ve dnech 26. až 28. dubna 1935. Tento požadavek se zdál být nemožný, protože Ostrá brána má zcela zvláštní význam pro město Vilnius, a proto umístění neznámého obrazu na tomto místě by mohlo být považováno přinejmenším za nedůstojné. Nicméně působením Boží prozřetelnosti se stalo, že místní kanovník Stanisław Zawadski se obrátil na P. Michała Sopoćka s prosbou o promluvu při této příležitosti. Nabídka byla ihned přijata pod podmínkou, aby byl obraz umístěn v Ostré bráně jako dekorační prvek. Den před oslavou tak byl instalován v horní části okna galérie v Ostré bráně. S. Faustyna, která na přání P. Michała Sopoćka pomáhala při jeho výzdobě, uviděla opravdový pohyb ruky Ježíše, jenž učinil veliké znamení kříže.¹⁸¹ Téhož dne večer spatřila obraz, jak se pohyboval nad městem a to město bylo pokryto sítí a sítěmi, ale když prošel Ježíš, přeťal všechny sítě a nakonec učinil veliké znamení svatého kříže a zmizel.¹⁸² V první reakci mnozí toto dílo interpretovali jako obraz Božího Srdce, ale podívovali se nad tím, že srdce nebylo plasticky zobrazeno.

---

¹⁷⁹ Dn 313.

¹⁸⁰ Srov. WITKO, A.: *Nabożeństwo do Miłosierdzia Bożego*. Kraków 2004, s. 58.

¹⁸¹ Dn 416.

¹⁸² Tamtéž.

Ptali se na původ a význam obrazu, což se stalo příčinou mnohých nepříjemností, kterých se s. Faustyně dostávalo od některých řádových sester.¹⁸³

V pátek 25. dubna 1935 během své promluvy ukázal P. Michał Sopoćko na obraz a zdůraznil, že Boží milosrdenství má být veřejně uctíváno.¹⁸⁴ Když začal mluvit o tomto velkém milosrdenství Páně, uviděla s. Faustyna, jak se postava na obraze stala živou a ty paprsky vnikaly do srdcí shromážděných lidí, avšak ne stejnou měrou, jedni obdrželi více a druzí méně.¹⁸⁵

2.1.3 Zjevení Ježíše v podobě jak je namalován na obrazu

O první neděli po Velikonocích 28. dubna 1935, když na závěr pobožnosti vzal kněz Nejsvětější Svátost, aby požehnal přítomným, uviděla s. Faustyna Pána Ježíše tak, jak je na tom obrazu. Pán udělil požehnání a ty paprsky se rozšířily na celý svět. Chvíli nato měla neskutečnou vizi, kterou popsala těmito slovy: „Vtom jsem uviděla nepřístupný jas, jakoby křišťálový příbytek, utkaný z vln jasu, nepřístupného tvorům, ani duchům. Do toho jasu jsou trojí dveře – a v té chvíli vešel Ježíš tak, jak je na tom obrazu do toho jasu – do druhých dveří, do nitra jednoty. Je to jednota trojičná, která je nepochopitelná, nekonečnost.“¹⁸⁶ Jak je vidno, Božím řízením obraz Milosrdného Ježíše byl poprvé veřejně uctíván, přestože se to ještě krátce před těmito událostmi zdálo být absolutně nemožné. Takto z nepochopitelné Boží lásky byl obraz poprvé veřejně uctíván v sanktuáriu Matky Božího milosrdenství v Ostré bráně. Tento fakt má své hluboké teologické odůvodnění v ikonografii podobizny Madony z Ostré brány.¹⁸⁷ Obraz Matky Milosrdenství je částí diptychu „Deisis“, ve kterém se postava zdejší Madony sklání před Nejsvětějším Salvátorem, Zmrtvýchvstalým Kristem. Obraz Milosrdného Ježíše je jedním z nejkrásnějších příkladů podobizen Krista Salvátora a s ohledem na to, že sám Velký Spasitel je autorem ideje tohoto díla, další srovnání již nevyžaduje komentář.¹⁸⁸

---

¹⁸³ Dn 421.

¹⁸⁴ Dn 417.

¹⁸⁵ Dn 417.

¹⁸⁶ Dn 420.

¹⁸⁷ Srov. KAŁAMAJSKA–SAEED, M.: *Geneza artystyczna obrazu Matki Boskiej Ostrobramskiej*. Wrocław – Warszawa – Kraków 1990, s. 71–85.

¹⁸⁸ Jak je z výše uvedeného zřejmé, umístění obrazu Milosrdného Ježíše vedle obrazu Matky Boží z Ostré brány je zcela správné a teologicky korektní. V poslední době významná krakovská malířka Iza Delektá-Wicińska namalovala diptych „Milosrdenství“, ve kterém postava Matky Boží z Ostré brány velebí Nejmilosrdnějšího Spasitele.

Po ukončení oslav byl obraz opět umístěn v temné klášterní chodbě při kostele sv. Michala, tudíž přístup k němu byl opětovně omezen. Je pro nás velmi šokující, že – jak sám přiznává P. Michał Sopoćko – pověsil obraz lícem ke stěně, aby jej nikdo nemohl spatřit.¹⁸⁹

Dne 20. června 1935 byl obraz znovu vystaven k veřejnému uctívání. Stalo se tak o slavnosti Těla a Krve Páně, kdy byl umístěn v jednom ze čtyř oltářů. Když byla během procesí Nejsvětější Svátost postavena na oltář, paprsky prošly hostií a rozešly se do celého světa, načež s. Faustyna uslyšela slova: „Skrze tebe stejně jako skrze tuto hostii proniknou paprsky milosrdenství na svět.“¹⁹⁰ O devět dní později opět uviděla Ježíše takového, jaký byl vypočten na tom obraze. Spasitel vyslovil přání týkající se vzniku nové kongregace pro šíření úcty k Božímu milosrdenství.¹⁹¹ P. Michał Sopoćko vzpomínal, že tento obraz byl několikrát vystaven během slavnosti Těla a Krve Páně ve farnosti sv. Františka, na jehož teritoriu se nachází kostel sv. Michala.¹⁹²

V prosinci 1935 nařídil Pán Ježíš znovu s. Faustyně: „Řekni zpovědníkovi, ať je ten obraz vystaven v kostele, a ne v klauzuře v tom klášteře. Prostřednictvím tohoto obrazu budu duším udílet mnoho milostí. Proto ať je všem přístupný.“¹⁹³ Bohužel se s. Faustyna během svého pobytu ve Vilniusu veřejného vystavení obrazu nedočkala.

V březnu 1936 byla přerazena do Valendova u Varšavy. Po příjezdu předala matce představené jednu menší skicu obrazu Milosrdného Ježíše malíře Kazimirowského s prosbou o její umístění v kapli nebo v sálu kongregace. Matka představená s tímto nesouhlasila a sdělila jí, že takový obraz by u sester vzbudil údiv a bylo by velmi těžké vysvětlovat jeho vznik. Skica byla nakonec umístěna v klášterním archivu, ve kterém však shořela během varšavského povstání.¹⁹⁴

---

¹⁸⁹ Srov. SOPOĆKO, M.: *List z 18 marca 1972 roku*. Srov. SOPOĆKO, M.: *Z przeszłości. Wiadomości Kościelne Archidiecezji w Białymstoku*. 1985, nr 58, s. 85–118.

¹⁹⁰ Dn 441.

¹⁹¹ Dn 437.

¹⁹² Srov. SOPOĆKO, M.: *Moje wspomnienia o śp. Siostrze Faustynie*. Białystok 1948, (w:) Archiwum ZMBM w Krakowie Łagiewnikach.

¹⁹³ Dn 570.

¹⁹⁴ Srov. MORACZEWSKA, M.: *Wspomnienia o s. M. Faustynie – Helenie Kowalskiej*. Kraków 1956, s. 6.

Krátce nato byla s. Faustyna přeložena do Krakova, kde v dopise P. Michała Sopočka z Vilniusu obdržela radostnou informaci, o tom, že začal publikovat články o Božím milosrdenství¹⁹⁵ a o první neděli po Velikonocích umístil obraz Milosrdného Ježíše v kostele sv. Michala. Z kontextu dopisu vyplynulo, že obraz byl umístěn po delší čas na boční stěně kostela a stal se tak volně přístupným k uctívání.¹⁹⁶ Sestra Faustyna vyjádřila ve své odpovědi nad touto událostí velikou radost.¹⁹⁷

Dne 10. července 1936 P. Michał Sopočko informoval s. Faustynu, že jeho knížka „Boží milosrdenství“ s obrazem Nejmilosrdnějšího Spasitele na titulní straně je již vytištěná.¹⁹⁸ Autor poslal sto padesát kusů této publikace generální představené Michaeli Moraczewské do Varšavy a rovněž s. Irenie Krzyżanowské do Krakova.¹⁹⁹ Nadřízená původně odmítla tuto brožuru předat s. Faustyně, nicméně po několika dnech tak učinila. Faustyna přitiskla tuto publikaci k srdci, poklekla a poděkovala Bohu za tento dar.²⁰⁰

V říjnu 1936 napsal P. Michał Sopočko s. Faustyně, že chce ve Vilniusu vytisknout obrázek Milosrdného Ježíše a na zadní straně umístit modlitbu k Božímu milosrdenství, kterou s. Faustynu naučil Pán Ježíš. Poprosil jí o zaslání textu modlitby, čímž byla velmi potěšena, avšak jak se později ukázalo, realizace tohoto plánu nebyla jednoduchá. Vilniuský metropolita arcibiskup Romuald Jałbrzykowski nadále otálel s udělením imprimatur, takže obrázek byl nakonec vytištěn následující rok v Krakově. Sestra Faustyna informovala svého zповědníka, že během své hospitalizace v nemocnici na Prądniku před obrázkem Milosrdného Ježíše z knížky vymodlila dvě milosti: šťastnou smrt pro umírající osobu a křest pro umírající Židovku.²⁰¹

---

¹⁹⁵ První brožura „*Boże Miłosierdzie*“ s obrázkem milosrdného Spasitele byla k dispozici ve Vilniusu v červnu 1936. O rok později byla v městě Poznaň publikována práce „*Idea Miłosierdzia Bożego w liturgii*.“ Jednalo se o počáteční tituly z řady mnoha dalších článků na uvedené téma, publikovaných zejména ve vilniuských časopisech a brožurách, dostupných rovněž i v jiných polských městech. Srov. SOPOČKO, M.: *List z 15 maja 1936 roku do Siostry Faustyny*, (w:) Archiwum ZMBM w Krakowie Łagiewikach.

Srov. SOPOČKO, M.: *Moje wspomnienia o śp. Siostrze Faustynie*. Białystock 1948, s. 91.

¹⁹⁶ Srov. SOPOČKO, M.: *List z 15 maja 1936 roku do siostry Faustyny*.

¹⁹⁷ Srov. KOWALSKA, M. F.: *List z 2 czerwca 1936 roku do ks. M. Sopočki*.

¹⁹⁸ Srov. SOPOČKO, M.: *Miłosierdzie Boże. Studium teologiczno-praktyczne*. Wilno 1936, s. 1–20.

¹⁹⁹ Srov. SOPOČKO, M.: *List z 10 lipca 1936 roku do siostry Faustyny*.

²⁰⁰ Dn 675.

²⁰¹ Dn 916, 917.

Dne 1. dubna 1937 se obrátil P. Michał Sopoćko na vilniuského metropolitu s prosbou o trvalé umístění obrazu v kostele sv. Michala. Metropolita o tom však nechtěl sám rozhodnout, a pověřil komisi v čele s kancléřem metropolitní kurie kanovníkem Adamem Sawickim, aby si obraz prohlédla. O den později – v nepřítomnosti P. Michała Sopoćka – si komise prozkoumala obraz v sakristii a na základě jejího rozhodnutí metropolita dne 3. dubna povolil umístit obraz v kostele s poznámkou, aby nebyl na hlavním oltáři, a rovněž nebyla podávána informace týkající se jeho vzniku.

Dne 4. dubna 1937 v den budoucího svátku Božího milosrdenství, o první neděli po Velikonocích P. Michał Sopoćko obraz posvětil, načež byl umístěn vedle hlavního oltáře. Po vypuknutí druhé světové války byl obraz Milosrdného Ježíše velice uctíván. Lidé se před ním celé hodiny modlili a věnovali četné votivní dary, mezi kterými byl i dvanácti ramenný stříbrný svícen místní hraběcí rodiny Czapskich. Obraz byl mnohokrát fotografován a fotografie byly rozesílány po celém okupovaném Polsku. Reprodukce obrazu byly umísťovány na dveřích bytů s vírou, že Ježíš tyto domácnosti zachrání. Malé obrázky nebo medailonky, byly zašívány do vojenských stejnokrojů, aby Boží moc chránila vojáky od všech neštěstí, zemřelým byly dávány do rakve.²⁰² Situaci znepokojený arcibiskup Romuald Jałbrzykowski, který nebyl zastáncem rozmáhající se pobožnosti, zakročil velmi rázně. Nařídil zrušit všechny votivní dary nacházející se u obrazu a obraz přemístit na boční stěnu kostela, což se uskutečnilo 28. prosince 1940.²⁰³ Během přemístění obrazu však vypadlo plátno z rámu, čímž se značně poškodilo.²⁰⁴

V roce 1941 byla ustanovena zvláštní komise s cílem rozhodnout o restaurování poškozeného obrazu.²⁰⁵ Obraz byl v roce 1942 navrácen na své původní místo do presbytáře kostela sv. Michala. Byl neustále velmi uctíván, čehož důkazem bylo nesčetně votivních darů.²⁰⁶

---

²⁰² Srov. ŻAKIEWICZ, Z.: *Pierwszy wizerunek Chrystusa Miłosiernego*. Wyd. Królowa Apostołów, Warszawa 1998, s. 12.

²⁰³ Srov. ZABIELSKI, J.: Obraz Najmiłosierniejszego Zbawiciela a kult Miłosierdzia Bożego. *Homo Dei* 1990, nr 3, 4; s. 180, 190.

²⁰⁴ Srov. SOPOĆKO, M.: *Moje wspomnienia o śp. Siostrze Faustynie*. Białystock 1948, s. 96.

²⁰⁵ Za členy komise byli jmenováni: prof. Marian Morelowski – historik umění, P. prof. Leon Puciata – dogmatik, P. dr Piotr Śledziwski – historik umění. V protokolu podepsaném 27. 5. 1941 se uvádí, že obraz má svou nepopiratelnou uměleckou hodnotu, a je tudíž cenným artefaktem křesťanského umění. Srov. SKRODZKI, W.: *Polska sztuka religijna 1901–1945*. Warszawa 1989, s. 85.

²⁰⁶ Dn 851.

V srpnu 1948 došlo ke zrušení kláštera sester bernardýnek a uzavření kostela sv. Michala. Řeholnice byly převezeny do Czarnego Boru a inventář kostela měl být přemístěn na jiné místo. Boží prozřetelnost způsobila, že došlo k jeho převezení do kostela Svatého Ducha ve Vilniusu a uložení za hlavním oltářem na místě dřívějšího řeholního chóru. Není přesně známo, zda byl obraz rovněž přemístěn do uvedeného kostela, nebo zda zůstal ve vyklizeném kostele sester bernardýnek. Jediný pramen, který popisuje další osud obrazu po roce 1948, vzbuzuje mnoho pochybností, ale s ohledem na absenci jiných pramenů, je těžké těmto tvrzením oponovat.²⁰⁷ Podle uvedených informací byl obraz od roku 1956 v soukromém vlastnictví u paní Janiny Rodziewicz Stefanowské. Jak vypověděla, spolu s litevkou Hedwikou Starajte navštívila vydrancovaný kostel sv. Michala, ve kterém jako jediný z původního inventáře zůstal zachován obraz Milosrdného Ježíše. Za jistý finanční obnos jim bylo dovoleno správcem kostela si obraz odnést. Z důvodu, že se paní Rodziewicz Stefanowská jako aktivní členka místní Mariánské Sodalice²⁰⁸ obávala zatčení, předala obraz Hedvice Starajte s prosbou o jeho ukrytí. V roce 1951 se tato obava naplnila, protože došlo k zatčení paní Rodziewicz Stefanowské, která byla odeslána do trestního tábora na Sibíři. Po Stalinově smrti se v roce 1954 vrátila zpět do Vilniusu a po vyjmutí obrazu z úkrytu ženy zjistily, že je částečně poškozen, proto jej daly tajně opravit do známé restaurátorské dílny. Během jedné z četných kontrol místní tajné policie došlo k důkladné prohlídce všech místností této dílny, mimo jedinou, ve které visel na stěně obraz Milosrdného Ježíše. Po restaurování byl obraz v roce 1955 předán knězi Janu Ellertowi, faráři kostela Svatého Ducha ve Vilniusu, který obraz neumístil v kostele, nýbrž si ho ponechal ve svém pokoji.²⁰⁹

Když se P. Michał Sopoćko, který v té době žil již několik let v Polsku dověděl, že se obraz nachází v kostele Svatého Ducha, přál si, aby byl převezen přes hranice, předán do Łagiewnik a umístěn na oltáři namísto obrazu namalovaného Adolfa Hyla.²¹⁰

---

²⁰⁷ Srov. ŻAKIEWICZ, Z.: Z dziennika. *Gwiazda Morza 1990, nr 16; s. 12.*

²⁰⁸ Katolické laické sdružení, jehož cílem bylo spojit křesťanský život se studiem.

²⁰⁹ Srov. ŻAKIEWICZ, Z.: Z dziennika. *Gwiazda Morza 1990, nr 16; s. 14.*

²¹⁰ Srov. SOPOĆKO, M.: *Sprawa Dziennicza Sługi Bożej Siostry Faustyny Kowalskiej oraz jej wizji i przepowiedni.* Białystok, 1972.

Po upřesnění všech podrobností a nalezení konkrétní osoby, která byla ochotná obraz do Polska ilegálně převézt, a také po uplacení pohraniční stráže mělo být plátno ve srolovaném stavu propašováno přes sovětsko-polskou hranici. Ve stanový čas čekal P. Michał Sopoćko marně na určeném místě. Kurýr, který měl propašovat obraz, se však nedostavil. Později tento člověk vypověděl, že obraz nemohl převézt, protože pocítil, že by se tímto dopustil svatokrádeže. Obraz zůstal nadále ve vlastnictví P. Jana Ellerta, ovšem jeho stav vyžadoval opětovné restaurování, z tohoto důvodu bylo plátno srolováno a umístěno mezi ostatní inventář z kostela sv. Michala, který se nacházel v bývalém chóru dominikánů.²¹¹ S tímto stavem nebyl P. Michał Sopoćko spokojený. Obraz Milosrdného Ježíše zůstal na druhé straně hranice, nebyla mu prokazována úcta a rovněž byly nedostupné i jeho fotografie. Kopie obrazu Kazimirowského, kterou ještě za života s. Faustyny namalovala na objednávku redemptoristů Łucie Bałzukiewiczová, přestože byla použita k tisku obrázků v Krakově, byla z uměleckého hlediska velmi nedokonalá.²¹² Když se malíř Adolf Hyła, který bydlel v Łagiewnikach obrátil na zpovědníka s. Faustyny otce Józefa Andrasze²¹³ s nabídkou o namalování nějakého obrazu pro kapli jako votivního daru za záchranu svého života i jeho rodiny během války, bylo po konzultaci se sestrami rozhodnuto o namalování obrazu Milosrdného Ježíše. Umělec obdržel Deníček s popisem zjevení v Płocku a fotografii nejasné kopie obrazu malíře Kazimirowského provedené Łucji Bałzukiewiczovou, která byla studentkou malířky Olgy Boznańskiej, která v roce 1946 bydlela ve Vilniusu.²¹⁴

V listopadu 1942 započal Adolf Hyła s malbou obrazu, který krátce nato dokončil. Když tento obraz shlédly sestry Irena Krzyżanowska a Kaliksta Piekarczyk, shodly se na tom, že nemůže být umístěn v kapli, protože se nehodí k veřejnému uctívání.²¹⁵

---

²¹¹ Srov. GRASEWICZ, J.: *Relacja*. Kamionka na Białorusi 1991, s. 15.

²¹² Srov. KRZYŻANOWSKA, I.: *Wspomnienia*. Wrocław 1952.

²¹³ P. Józef Andrasz SJ (1891–1963) byl duchovní vůdce a zpovědník s. Faustyny během jejího pobytu v Krakově Łagiewnikach. Takřka celý svůj kněžský život spojil s vydavatelstvím Apoštolátu modlitby. Pod jeho duchovním vedením se v Łagiewnikach začala praktikovat pobožnost k Božímu milosrdenství a také byl namalován Adolfem Hyłou obraz Milosrdného Ježíše, který se dnes nachází v tamější kapli.

²¹⁴ Adolf Hyła, který měl neukončená filosofická a právnícká studia pracoval v té době jako učitel ručních prací na Matematicko-přírodovědeckém gymnáziu v Krakově. Byl absolventem kursu kreslení a malování v ateliéru známého malíře Jacka Malczewského, na jehož základě obdržel kvalifikaci středoškolského učitele kreslení a malování. Během německé okupace Krakova ztratil práci a s rodinou bydlel v Łagiewnikach v blízkosti kláštera sester Matky Božího milosrdenství. Během tohoto období začal intenzivně malovat zejména portréty, krajiny a obrazy svatých. Právě v roce 1942 sestrami nabídl, že jim namaluje do kaple obraz, který měl být jeho votivním darem za prokázané Boží milosrdenství – záchranu rodiny (9. listopadu 1939 uvěznilo Gestapo sedm učitelů ze školy, ve které byl Adolf Hyła učitelem).

²¹⁵ Srov. ŻAKOWIECKA, F.: *Sprawa zawieszenia obrazu Miłosierdzia Bożego, pędzla p. prof. Adolfa Hyły w kaplicy Zgromadzenia SS. Matki Bożej Miłosierdzia*. Wrocław 1966, s. 1.

Po upozornění P. Józefa Andrasze bylo rozhodnuto, že obraz musí být upraven, aby mohl být umístěn v kapli.

Umělec se podřídil doporučením dávného zpovědníka s. Faustyny a ke konci února 1943 své dílo dokončil. Otec Józef Andrasz obraz slavnostně posvětil 7. března 1943, den poté byl umístěn v kapli na místě původní zpovědnice, kde po dvaceti třech letech byly rovněž uloženy ostatky s. Faustyny.²¹⁶ Krátce nato se ukázalo, že obraz nezapadá do tvaru bočního oltáře, ve kterém měl být umístěn po dobu slavnostních pobožností ke cti Božího milosrdenství, proto byl učiněn pokus o změnu jeho rozměrů. Jelikož se uvedené úpravy velmi obtížně realizovaly, obrátily se sestry s prosbou na malíře Adolfa Hyły o namalování druhé podobizny, která by odpovídala rozměrům oltáře.²¹⁷ Umělec byl zároveň při této příležitosti požádán o úpravu několika detailů, které vzbuzovaly následující výhrady: příliš semitský vzhled, tmavé vlasy, průsvitný šat, strohost pohledu.²¹⁸ Obraz si získával stále větší úctu věřících.

V témže čase Lvovský malíř Stanisław Kaczor-Batowski namaloval na přání sester Kongregace Matky Boží Milosrdenství obraz Milosrdného Ježíše, který měl být umístěn v bočním oltáři kaple generálního domu v Żytné ulici ve Varšavě.²¹⁹ Jelikož se sestrám tento obraz velmi líbil, chtěla generální představená sestry v Łagiewnikach překvapit, proto objednala u malíře Batowského namalování kopie, která byla přivezena do Krakova.²²⁰ Tímto vznikl problém, který z těchto dvou obrazů (Batowského nebo Hyły) má zůstat v klášterní kapli. Původně se zdálo, že „pomyslný souboj“ vyhraje obraz malíře Batowského, ale protože jeho dílo se v Krakově příliš nelíbilo, byl tímto problém vyřešen. Spor nakonec rozhodl arcibiskup Adam Stefan Sapieha, který byl v klášteře náhodně přítomen. Po zhlédnutí obou obrazů sestrám sdělil: „Jelikož obraz Adolfa Hyły je votivním darem, ať zůstane v kapli.“²²¹ Dne 15. dubna 1944 dodal Adolf Hyła obraz, který svými rozměry odpovídal rozměrům bočního oltáře. Druhý den, o první neděli po Velikonocích, která byla poprvé slavena ke cti Božího milosrdenství

²¹⁶ Srov. *Kronika domu krakowskiego ZMBM*, tom IV, s. 242, 243.

²¹⁷ Srov. ŻAKOWIECKA, F.: *Sprawa zawieszenia obrazu Miłosierdzia Bożego, pędzla p. prof. Adolfa Hyły w kaplicy Zgromadzenia SS. Matki Bożej Miłosierdzia*. Wrocław 1966, s. 2.

²¹⁸ Srov. *Kronika domu krakowskiego ZMBM*, tom IV, s. 389, 390.

²¹⁹ Kaple spolu s obrazem shořela během varšavského povstání v srpnu 1944.

²²⁰ Stalo se tak 6. 10. 1943.

²²¹ Srov. ŻAKOWIECKA, F.: *Sprawa zawieszenia obrazu Miłosierdzia Bożego, pędzla p. prof. Adolfa Hyły w kaplicy Zgromadzenia SS. Matki Bożej Miłosierdzia*. Wrocław 1966, s. 1.

Srov. GROBICKA H.: *Historia dwóch pierwszych obrazów Pana Jezusa Miłosiernego*. Kraków 1972, s. 2.

P. Józef Andrasz bez jakékoliv publicity posvětil obraz, a ten byl ještě tentýž den umístěn v kapli Božského Srdce.²²²

Obraz znázorňuje Pána Ježíše jako božského lékaře, který kráčí světem, aby léčil nemocné lidstvo a obdarovával jej milosrdenstvím. Takto chápal ideu obrazu P. Józef Andrasz, který dopodrobna sledoval jeho vznik. Proto pozadím obrazu byla původně beskydská krajina, nikoliv jednotné téměř tmavé pozadí, jak tomu bylo ve ztvárnění podle malíře Kazimirowského. Podobizna byla původně umístěna na boční stěně kaple, avšak po dobu slavnostních pobožností k Božímu milosrdenství, které se konaly každou třetí neděli v měsíci, byl obraz s ústním svolením arcibiskupa Sapiehy vždy přemístěn do bočního oltáře a o první Neděli po Velikonocích do hlavního oltáře.²²³

P. Michał Sopoćko byl od počátku velmi kritický vůči obrazu Adolfa Hyły. Podle jeho vyjádření obraz spíše připomínal Jana Křtitele.²²⁴ Ihned po přestěhování do Białegostoku přijel do Krakova, podrobil obraz Adolfa Hyły ostré kritice, nicméně umělec se bránil a odvolával se k autoritě P. Józefa Andrasze. Podle P. Michała Sopoćka je obraz neliturgický, Kristův pohled má být jako z kříže, tzn. směrem dolů, Spasitelova ruka má být pozdvihnuta pouze do výšky ramen, nikoliv čela.²²⁵ Problém obrazů milosrdenství a jejich shoda s liturgickými normami se stal předmětem jednání komise polského episkopátu,²²⁶ kde bylo po referátu biskupa Franciszka Bardy schváleno, aby všechny obrazy Nejmilosrdnějšího Spasitele, které neodpovídají normám církevního umění, jakož i obrazy vzniklé na základě soukromých – církví neprozkoumaných zjevení – byly z kostelů odstraněny. Po tomto rozhodnutí se P. Michał Sopoćko snažil o intervenci a žádal o nové posouzení s argumentací, že první obraz namalovaný malířem Kazimirowskim má své kořeny v evangeliu, protože zobrazuje Pána Ježíše ve chvíli ustanovení svátosti pokání. Odpovědí mu byl návrh, aby předložil jiný obraz, který se opírá výlučně o evangelium a nemá nic společného se zjeveními s Faustyně.

---

²²² Srov. *Kronika domu krakowskiego ZMBM*, tom IV, s. 388, 390.

²²³ Srov. ŻAKOWIECKA, F.: *Sprawa zawieszenia obrazu Miłosierdzia Bożego, pędzla p. prof. Adolfa Hyły w kaplicy Zgromadzenia SS. Matki Bożej Miłosierdzia*. Wrocław 1966, s. 1.

²²⁴ Srov. ŻABIELSKI, J.: *Obraz Najmilosierdnějšího Zbawiciela a kult Miłosierdzia Bożego. Homo Dei 1990, nr 3, 4, s. 185.*

²²⁵ Srov. SOPOĆKO M.: *List z 12 sierpnia 1968 do ks. J. Chróściechowskiego*, (w:) CHRÓŚCIECHOWSKI, J.: *Historia nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego w naszych czasach*. Hereford 1977, s. 95.

²²⁶ Komise zasedala v září 1953.

Proto byla na začátku roku 1954 z podnětu P. Michała Sopoćka, vyhlášena soutěž²²⁷ o namalování obrazu Ježíše Krista ve chvíli, kdy se ukázal apoštolům po svém zmrtvýchvstání ve večeradle a ustanovil svátost pokání.²²⁸ Adolf Hyła nesouhlasil s namalováním nového obrazu jen kvůli soutěži, protože do této chvíle namaloval téměř dvě stě podobizen Milosrdného Ježíše.²²⁹ Kromě toho 29. června 1954 umělecká komise krakovské arcidiecéze zveřejnila posudek na obraz Adolfa Hyły, ve kterém je uvedeno, že je nutné se od něj odvrátit z důvodu v kultovním obraze nepřipustného prvku feminismu a dále absence harmonie s liturgií první neděle po Velikonocích, se kterou má být obraz úzce propojen.²³⁰ Komise vybrala 2. září 1954 obraz namalovaný Ludomirem Sleńdzińskim.²³¹ V protokole ze zasedání se uvádí, že obraz má vysokou uměleckou hodnotu, nevzbuzuje žádné výhrady, z dogmatického hlediska je v souladu s učením církve, z hlediska liturgického odpovídá první neděli po Velikonocích a nevzbuzuje jiné pochybnosti, které vyvolávaly doposud namalované obrazy Milosrdného Ježíše.²³² Den poté potvrdila umělecká komise biskupství v Przemysłu krakovské závěry.

Dne 5. října 1954 P. Michał Sopoćko ukázal hlavní umělecké komisi polského episkopátu obraz Ludomira Sleńdzińského. Přestože obraz vzbuzoval jisté výtky uměleckého charakteru, komise pod vedením biskupa Franciszka Bardy přijala rozhodnutí z Krakova i Przemysla, čímž potvrdila jeho uctívání.²³³

---

²²⁷ Soutěže se zúčastnili malíři Tadeusz Okoń, Antoni Michalak a Lubomir Sledziński. Adolf Hyła se z účasti na soutěži omluvil z důvodu kompromisu, pomocí něhož bylo usilováno uvést do souladu evangelijní obraz zjevení Krista ve večeradle se zjevením s. Faustyně.

²²⁸ Srov. ZABIELSKI, J.: Obraz Najmilosierniejszego Zbawiciela a kult Miłosierdzia Bożego. *Homo Dei* 1990, nr 3, 4, s. 183.

²²⁹ Srov. SOPOĆKO, M.: Wspomnienia z przeszłości. *Wiadomości Kościelne Archidiecezji w Białymstoku*. 1986, nr 59; s. 112.

²³⁰ Srov. CHRÓSCIECHOWSKI, J.: *Historia nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego w naszych czasach*. Hereford 1977, s. 95, 96.

²³¹ Srov. WERON, E.: Rola laikatu w ruchu czcicieli Miłosierdzia Bożego. *Collectanea Theologica*. 1982, s. 140.

²³² Srov. SOPOĆKO, M.: *Miłosierdzie Boga w dziełach Jego*, tom IV, *O uroczystości Najmilosierniejszego Zbawiciela*. Paryž 1967, s. 67, 68.

²³³ Adolf Hyła v dopise z 31. října 1954 píše P. Michału Sopoćko následující slova: „Výsledkem tohoto kompromisu je obraz, který nezachycuje evangelijní scénu a pojem Boží milosrdenství upozaduje. Přece podle evangelií (J 20,19–24), když Pán Ježíš vstoupil přes zavřené dveře do večeradla, pozdravil zde shromážděné učedníky slovy: < Pokoj vám! > a ukázal jim své rány na rukou a boku. Vdechl na ně Ducha Svatého a vyslovil slova, kterými ustanovil svátost smíření. Na obraze je z toho všeho je pouze pozadí a dveře večeradla, ale sám Kristus dělá úplně něco jiného: žehná a ukazuje paprsky krve a vody pryšící z jeho boku. Současně tento obraz omezuje pojem Božího milosrdenství představeného ve vizi s. Faustyně.

Zároveň vydala doporučení, aby všichni, kteří by v budoucnu chtěli namalovat obraz Milosrdného Ježíše, se tímto obrazem řídili jako vzorem. Komise také stanovila podmínku, aby obraz Milosrdného Ježíše byl instalován v kostelích pouze se souhlasem místního biskupa. Z důvodu velmi nepříznivého ovzduší kolem obrazu malíře Adolfa Hyły během konání soutěže došlo k tomu, že autor přemaloval pozadí obrazu.²³⁴ Namísto původní beskydské krajiny (polí, luk a hor), vzniklo temné pozadí a kamenná dlažba.²³⁵ Krátce nato zaslal P. Michał Sopoćko polskému primasi kardinálu Stefanovi Wyszyńskému dopis a dva obrazy Ludomira Sleńdzińskiego s prosbou, aby obraz s latinským nápisem „Pax vobis“ byl předán jako dar papeži. Druhý s nápisem „Pokój wam“ se po schválení papežem vrátil do Polska a stal se vzorem k následování.²³⁶ Kongregace mariánských otců, kteří byli po druhé světové válce spolu s pallotiny na předním místě v propagaci Božího milosrdenství, chtěli svým svěřencům představit schválenou verzi obrazu Milosrdného Ježíše. Obrátili se proto na malíře Aleksandra Styku, který po četných konzultacích namaloval v roce 1957 nový obraz. Již na první pohled byla zřejmá jeho podoba s obrazem Kazimirowského, nicméně toto dílo se netěšilo uznání jak ze strany odborné kritiky, tak i samotných věřících.²³⁷ Přestože se malíř omlouval, že dílo maloval tzv. „na koleně“ nebyl obraz akceptován a jeho místo zaujal obraz Adolfa Hyły.²³⁸

Po zveřejnění textu notifikace z listopadu 1959, která zakazovala šíření úcty k Božímu milosrdenství ve formách, jak je předala s. Faustyna – čemuž bude věnována samostatná kapitola mé práce – kardinál Stefan Wyszyński pozval do Varšavy generální představenou Kongregace Matky Božího Milosrdenství²³⁹ s úmyslem promluvit si o uvedení závěrů notifikace do života a praxe církve. Zároveň byl již v tomto období v souvislosti se slavností pobožnosti úcty k Božímu milosrdenství, která se tradičně měla konat o třetí neděli v měsíci přemístěn v Krakově obraz Milosrdného Ježíše z boční stěny do bočního oltáře.

---

²³⁴ Do své smrti v roce 1965 namaloval Adolf Hyła celkem dvě stě třicet obrazů Milosrdného Ježíše. Lišily se pouze svým pozadím, které bylo shodné s okolní krajinou kostela ve farnosti, která si obraz objednala.

²³⁵ Srov. GROBICKA, H.: *Historia dwóch pierwszych obrazów Pana Jezusa Miłosiernego*. Kraków 1972, s. 3.

²³⁶ Srov. ZABIELSKI, J.: *Obraz Najmiłosierniejszego Zbawiciela a kult Miłosierdzia Bożego*. *Homo Dei* 1990, nr 3, 4; s. 180, 190.

²³⁷ Srov. PIEKUT, B.: *Relacja*. Kraków 1992, s. 15.

²³⁸ Srov. CHRÓŚCIECHOWSKI, J.: *Miłosierdzie Boże nadzieją ludzkości*, (w:) *Posłannictwo siostry Faustyny*. Kraków 1991, s. 92.

²³⁹ Generální představenou kongregace v té době byla s. Szczęśna Włostowska.

Protože nebylo možné kontaktovat tehdejšího krakovského metropolitu Eugeniusza Baziaka, konala se v neděli slavnostní pobožnost za přítomnosti obrovského počtu věřících. Uvedený kontakt se podařilo navázat teprve až v pondělí. Krakovský metropolita po chvíli přemýšlení nařídil sestřím Imeldzie a Beacie, aby byl obraz ponechán na bočním oltáři a nebyl přemístěn zpět na své původní místo. Překvapená sestra Imelda, která byla ctitelkou pobožnosti k Božskému Srdci Ježíšovu, jemuž bylo doposud vyhrazeno místo na bočním oltáři se pokoušela metropolitovi připomenout, že obraz Milosrdného Ježíše „překryl“ obraz Božského Srdce Ježíšova. Arcibiskup odpověděl sestře otázkou, která je zapsána v kronice łagiewnického klášteřa: „Cožpak tento Pán Milosrdný Ježíš nemá srdce?“ Rozhodným hlasem přikázal ponechat obraz tam, kde se ocitl zcela náhodně.²⁴⁰

První obraz Milosrdného Ježíše, jehož autorem byl malíř Eugeniusz Kazimirowski byl v roce 1956 odvezen z Vilniusu. Organizátorem této změny byl kněz Józef Grasewicz, duchovní otec Institutu Matky Božího Milosrdenství (Matky Boží z Ostré brány). Otec Józef Grasewicz již v roce 1936 jako redaktor časopisu *Tygodnik Katolicki – Nasz Przyjacieł* bydlel občas u P. Michała Sopočka na faře vedle kostela sv. Michala, kde spolu často vedli dlouhé diskuze na téma úcty k Božímu milosrdenství. Když se v roce 1937 stal o. Józef Grasewicz ředitelem internátu při kostele sv. Rafaela ve Vilnius, objednal u malíře Siergiejewicze v roce 1940 dva obrazy: první měl zobrazovat Matku Boží z Ostré brány a druhý Milosrdného Ježíše. Otec Józef Grasewicz si zároveň přál, aby Kristus nebyl pouhou kopií obrazu malíře Kazimirowského, ale aby Kristova tvář byla namalována podle podobizny na turínském plátně. V prosinci 1944 byl o. Józef Grasewicz ustanoven farářem v Nové Rudě u Grodna, kde se nacházel dřevěný kostel. Bohužel v roce 1951 byl tento horlivý kněz uvězněn bolševiky a kostel uzavřen. Po pěti letech byl amnestován a po intervencích a úplatcích místních rybářů se mohl vrátit v roce 1956 nazpět do svého kostela. Jakmile se dozvěděl, že obraz Kazimirowského se nachází ve vilniuském kostele Svatého Ducha, okamžitě se tam rozjel. Místní farář o. Jan Ellert, který příliš nesympatizoval s P. Michałem Sopočkem, ochotně předal o. Jozefu Grasewiczowi – se kterým se již dobře znal z německého vězení v táboře u Kovna – obraz Milosrdného Ježíše.

---

²⁴⁰ Srov. *Kronika domu krakowskiego ZMBM*, tom VII.

Otec Józef Grasewicz nejprve plátno změřil, zda se vejde mezi presbytář a loď kostela a následně odvezl stočený obraz do Nové Rudy spolu se zlatým votivním darem.²⁴¹ Tímto způsobem se ocitl na podzim 1956 obraz Milosrdného Ježíše těsně za tehdejší hranici s Polskem a byl umístěn vysoko na stěně dělicí presbytář od lodi kostela, namísto nevelkého obrazu Božského Srdce Ježíšova. Vedle byl umístěn nejcennější votivní dar, zlatá destička s nápisem „Ježíši králi milosrdenství přijď Království Tvé.“²⁴² Otec Józef Grasewicz zavedl zvyk modlitby korunky a novény k Božimu milosrdenství, často o něm kázal a přednášel o svátostech, které zcela správně spojil s touto úctou. Tímto se snažil mezi svými farníky vzdávat úctu Božimu milosrdenství. Zorganizoval tři skupiny po třiceti osobách, které měly každodenně přijímat eucharistii. První skupina, ve které byly dívky, děkovala za svátosti. Druhá skupina, ve které byly vdané ženy, přijímala eucharistii s úmyslem odprošování za lhostejnosti vůči svátostem. Třetí, rovněž ženská skupina, prosila o dar lepšího pochopení a praktikování svátostí.²⁴³ Když byl v roce 1957 o. Józef Grasewicz přeložen do jiné farnosti a Nová Ruda zůstala bez duchovního správce, snažil se P. Michał Sopoćko neustále o přemístění obrazu do jiného kostela, kde by byl trvale přítomen kněz. V této věci mu byl nápomocen o. Józef Grasewicz, na jehož žádost malíř Siergiejewicz namaloval kopii obrazu malíře Kazimirowského, která měla být umístěna v Nové Rudě a originál přemístěn do Osova, k čemuž ovšem z neznámých důvodů nedošlo. Mezitím občané Nové Rudy neustále přicházeli ke kostelu, aby se přes uzavřené dveře modlili k obrazu Milosrdného Ježíše, na nějž si zvykli a nechtěli, aby byl přemístěn na jiné místo. V takto komplikované situaci nechal o. Józef Grasewicz namalovat kopii obrazu Kazimirowského v poměru jedna ku jedné a chtěl jí vyměnit za originál z kostela v Nové Rudě. Zde měla zůstat kopie a originál měl být převezen do Żoludka. Když ovšem farář ze Żoludka o. Bartoszewicz uviděl kopii, zalíbila se mu tak, že si jí ihned vzal a o jiném obraze nechtěl ani slyšet, takže originál nadále zůstal v uzavřeném kostele v Nové Rudě.²⁴⁴ V roce 1970 se místní samospráva rozhodla novorudský kostel přeměnit ve skladiště. Kostel byl obklíčen milicí a pod její „ochranou“ začali dělníci vynášet inventář na nákladní auto. Obraz Milosrdného Ježíše byl řízením Boží prozřetelnosti opět zachráněn.

---

²⁴¹ Srov. WITKO, A.: *Jak obraz Miłosierdzia opuścił Wilno*. Orędzie Miłosierdzia, Kraków 1991, nr 11 s. 96.

²⁴² Srov. WITKO, A.: *Nabożeństwo do Miłosierdzia Bożego*. Kraków 2004, s. 73.

²⁴³ Srov. GRASEWICZ, J.: *Relacja*. Kamionka na Białorusii 1991, s. 38.

²⁴⁴ Tamtéž str. 39.

Dělníci neměli dostatečně dlouhý žebřík k tomu, aby mohli svěsit obraz ze stěny, takže obraz zůstal zcela osamocen ve vyklizeném kostele.²⁴⁵ V tehdejší tak napjaté situaci existovala velmi oprávněná obava, že by dřevěný kostel mohl být zapálen. Z tohoto důvodu navrhl P. Michał Sopoćko, aby byl obraz opětovně přenesen do Ostré brány ve Vilniusu, kde byl poprvé veřejně uctíván. Teprve až v roce 1982 se o. Józef Grasewicz diskrétně obrátil na tehdejšího vikáře, pozdějšího arcibiskupa Tadeusza Kondrusiewiczze s dotazem o možnost opětovného přemístění obrazu. Situace se stala velmi napjatou. Z jedné strany bylo známo, že tehdejší moc a to jak světská tak i církevní nebude s tímto návrhem s politických důvodů souhlasit. Obraz se stal pro mnohé příkladem krajního polského nacionalismu, protože paprsky (červený a světlý) vycházející z Ježíšova srdce byly mylně interpretovány jako státní barvy (červená a bílá). Na druhé straně umístění obrazu v zázračné kapli, stejně jako v kostele sv. Terezie u Ostré brány, nebylo možné z důvodu nedostatku místa. Byla pouze zvažována možnost instalace obrazu v galerii Ostré brány, kde byl již vystaven v roce 1935, což ale vyžadovalo nutnost dodatečných vnitřních úprav. V této situaci přišel o. Kondrusiewicz s myšlenkou, aby podobizna Milosrdného Ježíše byla umístěna v jediném polském kostele ve Vilniusu. Jednalo se o kostel Svatého Ducha, ve kterém byl před léty po uzavření kostela sv. Michala obraz uskladněn spolu s ostatním inventářem. Otec Józef Grasewicz navštívil tehdejšího faráře uvedeného kostela, pozdějšího biskupa Aleksandra Kaszkiewiczze, jehož postoj byl z počátku velmi chladný, i když chápal důležitost této žádosti.²⁴⁶ Po krátkém čase bylo obrazu vymezeno místo na bočním oltáři, po pravé straně lodi kostela. Nicméně přemístění obrazu Milosrdného Ježíše z Nové Rudy do Vilniusu nebylo jednoduché z těchto tří důvodů:

- obyvatelé Nové Rudy uctívali obraz do té míry, takže bylo zřejmé, že se sami dobrovolně obrazu nevzdají,
- tehdejší politická moc se mohla obrazu velice snadno zmocnit a zničit jej, stejně jak to ostatně udělala s jinými církevními artefakty,
- nebylo jasné, jak na umístění tak známého a Poláky uctívaného obrazu bude reagovat církevní vrchnost.

---

²⁴⁵ Tamtéž s. 39.

²⁴⁶ Srov. KASZKIEWICZ, A.: *Przedmowa*, (w:) Witko A. *Obraz Bożego Miłosierdzia*. Kraków 1993, s. 5, 6.

Otec Józef Grasewicz byl ovšem ve svém rozhodnutí neústupný. Požádal malířku Marii Szocik z Grodna, aby namalovala kopii obrazu v poměru jedna ku jedné, což bylo velmi obtížné vykonat, protože originál visel vysoko na stěně uzavřeného kostela. Kromě toho přítomnost cizích osob u kostela v Nové Rudě mohla vzbudit pozornost jak místní milice, tak samosprávy obce, které do tohoto počínání nebyly zasvěceny.²⁴⁷ Na podzim roku 1986 byla provedena neobvyklá akce, při níž mělo dojít k ilegálnímu vyvezení obrazu z uzavřeného kostela v Nové Rudě. Dříve než k tomu došlo, přijela z Odelska s. Teresa Gryń, aby zjistila, jakým způsobem lze tuto akci nejlépe provést a jaké nářadí bude zapotřebí. Na základě její informace o. Józef Grasewicz sestavil skupinu, do které patřili: řidič, řeholní sestry z Institutu Matky Božího milosrdenství Ostrobranské²⁴⁸ a místní obyvatelka paní Hedwika. Skupina pronikla na půdu kostela a po demontáži části dřevěné podlahy vytáhli obraz na půdu, vyjmuli jej z rámu, srolovali a na stěnu v původním rámu umístili přesnou kopii namalovanou Marii Szocik. Ještě téže noci byl obraz odvezen do Grodna a zde po nějakou dobu ukrýván.²⁴⁹ Takto se po třiceti letech ocitl v tichosti nazpět obraz Milosrdného Ježíše ve Vilnius. Jak po čase vzpomínal biskup Aleksander Kaszkiewicz, obraz přinesla jedna ze sester z Institutu Matky Božího Milosrdenství. Farář kostela Svatého Ducha se obával přijmout plátno oficiálně, chtěl se tak vyhnout zbytečné senzaci mezi lidmi, a proto přikázal, aby bylo plátno uschováno za zповědnicí. Teprve večer po uzavření kostela přemístil plátno do sakristie a uschoval jej za skříň. V té době probíhala v kostele Svatého Ducha rekonstrukce, což usnadnilo umístění obrazu v jednom z bočních oltářů. Bohužel obraz byl po letech ukrývání a převážení značně poškozen a vyžadoval nutně zásah restaurátora, jímž se stal litevský malíř Filipavičius, který opravil poškozené části. V dolní části plátna, v souladu s přáním otce Aleksandra Kaszkiewicze byl umístěn nápis *Ježíši důvěřuji Ti* v majuskulovém provedení cínové barvy. Po restaurátorských pracích konečně našel obraz své místo v kostele Svatého Ducha, kde vzbudil senzaci jak mezi místními obyvateli, tak i mezi přijíždějícími Poláky. Na otázky týkající se jeho původu a historie o. Aleksandr Kaszkiewicz odpovídal pouze všeobecnými frázemi, nechtěl kolem obrazu činit věhlas. Církevní orgány ve Vilnius si nepovšimly umístění obrazu Milosrdného Ježíše v polském kostele a tak díky o. Aleksandrowi Kaszkiewiczowi účta k Božímu milosrdenství vstoupila na novou dynamickou dráhu.

---

²⁴⁷ Srov. GRASEWICZ, J.: *Relacja*. Kamionka na Białorusii 1991, s. 43.

²⁴⁸ Jednalo se o sestry Terezu Gryń a Cecilií Obuchowskou.

²⁴⁹ Srov. WITKO, A.: *Nabożeństwo do Miłosierdzia Bożego*. Kraków 2004, s. 77.

Jeho iniciativou byl zaveden zvyk modlitby korunky a novény k Božímu milosrdenství, na toto téma rovněž kázal a z Polska byly přivezeny obrázky Milosrdného Ježíše. O. Aleksandr Kaszkiewicz vydal nařízení, aby ženy, které se starají o kostel, pokud uvidí někoho, kdo se chce před obrazem pomodlit, okamžitě nasvítily obraz zvláštními reflektory. Po zveřejněné relaci Janiny Rodziewicz Stefanowské, o které jsem se již v této kapitole zmínil, vznikla pochybnost, zda obraz uctíváný v kostele Svatého Ducha je skutečně originálem pocházejícím z ateliéru malíře Eugeniusza Kazimirowského, nebo se jedná pouze o zdařilou kopii namalovanou ještě před odjezdem P. Michała Sopočka z Vilnius. Díky podpoře biskupa Aleksandra Kaszkiewiczze a se souhlasem místního faráře o. Jana Kasiukiewiczze byla provedena rekognice²⁵⁰ obrazu. Dne 14. června 1991 byl obraz Milosrdného Ježíše sundán z oltáře a bylo zjištěno, že po posledním restaurování malířem Filipavičiusem je obraz v dobrém stavu. Pod vrstvou barev byly viditelné jejich úbytky, které restaurátor opětovně doplnil. Původní plátno bylo podlepeno novým plátnem, což bylo známkou toho, že bylo před restaurováním značně poničeno. Přestože na plátně není ani z jedné strany viditelná signatura umělce a datum zhotovení, je na základě důkladného ohledání naprosto jisté, že obraz, který je uctíván v kostele Svatého Ducha ve Vilnius je prvním obrazem Milosrdného Ježíše namalovaným Eugeniuszem Kazimirowskim z inspirace s. Faustyny.²⁵¹

2.2 Teologická analýza obrazu Milosrdného Ježíše

Dlouhodobý spor o název pobožnosti byl úzce spjat s hledáním vhodného názvu obrazu. P. Michał Sopočko se opíral o myšlenku nectít v církvi jednotlivé Boží atributy, odmítal nazvat obraz „Boží milosrdenství“ a preferoval jej pojmenovat „Nejmilosrdnější Spasitel“ nebo „Král milosrdenství“. Jednal tak v návaznosti na slova Pána Ježíše k s. Faustyně, že je Králem milosrdenství. Jiní teologové se přikláněli k názvu „Milosrdný Kristus“, ale proti tomu se P. Michał Sopočko ostře ohradil, protože v takovém názvu viděl náznak hereze.²⁵²

---

²⁵⁰ Jedná se o zvláštní způsob dokazování ve smyslu ztotožnění osoby nebo věci.

²⁵¹ Srov. WITKO, A.: *Nabożeństwo do Miłosierdzia Bożego*. Kraków 2004, s. 79.

²⁵² Srov. SOPOČKO M.: *List z 10 sierpnia 1974 roku do ks. J. Chróściewskiego*, (w:) CHRÓŚCIEWSKI J.: *Historia nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego w naszych czasach*. Hereford 1977, s. 45, 46.

Zdá se, že po poměrně dlouhou dobu kontroverzní název obrazu „Boží milosrdenství“ prezentuje nejplněji ducha pobožnosti, ve které přece ctíme nejenom lidské milosrdenství Ježíše, ale především milosrdenství Svaté Trojice.²⁵³ Projevem tohoto velikého milosrdenství vůči hříšníkům, bylo Kristovo vtělení a vykoupění, které nejplněji svědčí o Božím milosrdenství vůči lidstvu.²⁵⁴ Je nutné si uvědomit, že obraz představuje Ježíše oslaveného, jehož tělo je produševnělé a oblečené do světla. Poukazuje na to bílý šat, který v Písmu svatém a především v evangeliích, je často symbolem světla slávy. V poznámce z 15. prosince 1935 s. Faustyna píše o „zářících šatech.“²⁵⁵ Červený a světlý paprsek vycházející z Ježíšova srdce jsou – jak se později ukáže – krev a voda pryšící z jeho probodeného srdce. Celý tento obraz je velikým eschatologickým znamením, protože jako oblečený do zářícího šatu zobrazuje nikoliv historického Ježíše, který kdysi žil na této zemi, nýbrž Ježíše, který se nyní nachází ve slávě svého Otce.

Velmi důležitým momentem hermeneutiky toho obrazu je – jak jsem již dříve uvedl – zcela jednoznačné s. Faustynou odmítnutí jeho dokonalosti. Je to důležité z toho důvodu, že se tímto obraz zcela odlišuje od ikony. Ikona je obrazem „takovým, jaký má být“, to znamená dokonalým. Proto ikonopisec se před psaním ikony nejprve dlouze modlí a postí, aby vnitřně „dozrál“ do úrovně díla, které má vytvořit. Dokonalost ikony může být také zdůrazněná legendou, že její původ je spjat přímo se sv. Lukášem, nebo že byla přinesena anděly, popřípadě, že k jejímu vytvoření byly použity barvy seslané z nebe. U obrazu Milosrdného Ježíše je tomu zcela jinak. Obraz Milosrdného Ježíše se nemůže rovnat se svým nebeským vzorem. Nicméně snad nejdůležitější je to, co jej odlišuje od ikony. Centrem ikony je tvář Ježíše nebo jeho matky, především však oči, které jsou plné Boží přítomnosti.

---

²⁵³ Na obrazu vidíme zmrtvýchvstalého Ježíše ve chvíli, když se ukáže apoštolům ve večeřadle a ranami na těle potvrzuje, že je to skutečně On. „Podívejte se na mé ruce a nohy: vždyť jsem to já.“ (L 24,39). Proto jeho pravá ruka je pozvednuta do výše ramene, nikoliv čela. Ježíš je obrazem Otce. „Tak dlouho jsem s vámi, Filipe, a ty mě neznáš? Kdo vidí mne, vidí Otce.“ (J 14,9). Ježíš je obrazem milosrdenství Božího a zároveň důkazem milosrdenství. „Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.“ (J 3,16). Z toho vyplývá, že to není pouze obraz Milosrdného Ježíše, ale obraz nejvyššího atributu Boha v Trojici jediného, Božího milosrdenství.

²⁵⁴ Srov. DM 7.

Srov. SŁOMKOWSKI, A.: *Miłosierdzie Boże we Wcieleniu i Odkupieniu*. Poznań – Warszawa 1970, s. 49–112.

²⁵⁵ Dn 570.

Každý, kdo se před ikonou modlí, čte v očích Pána nebo jeho matky nějaké slovo bezprostředně určené pro něho: smutek z důvodu mých hříchů, příslib pomoci, bezpodmínečnou lásku, výzvu k nápravě, vytrvání v dobrém apod. V centru obrazu Milosrdného Ježíše nejsou oči, nýbrž srdce. Co to znamená? Má to nějaký význam? Zcela se totiž jinak navazuje náboženský kontakt s Kristem, když se modlíme před tímto obrazem, než když se klečí před ikonou. Před ikonou, se modlíme k této ikoně, vírou poznáváme přítomnost Krista. Kristovy oči skutečně pronikají světlem Božím a mocí. Když ale klečíme před obrazem Milosrdného Ježíše a díváme se na jeho srdce, modlíme se nikoliv k obrazu, nýbrž před obrazem a vírou se otevíráme tomu, koho obraz zobrazuje, a kterého nevidí naše tělesné oči. Rovněž srdce, které stanoví centrum obrazu je ukryté před naším tělesným zrakem, vidí ho pouze duchovní oči. Tato do hloubky sáhající kontemplace mystagogie obrazu, kterou v nadcházejících odstavcích předstávím, je v protikladu s dnes moderním názorem který zastává stanovisko: pokud náboženský obraz není ikonou, pak je omalovánkou z cyklu *biblia pauperum*,²⁵⁶ popřípadě degradovanou karikaturou ikony. Opak je pravdou. Jakkoli katolické spiritualitě nejsou cizí ikony, tato spiritualita rovněž zná jiný typ modlitebního obrazu, ve kterém je svatá osoba spíše představená, nikoliv zpřítomněná. Analýzu obrazu rozdělím do dvou bodů: Ježíšovo srdce obrácené k lidem a Ježíšovo srdce, které nás zahrnuje.

2.2.1 *Ježíšovo Srdce obrácené k lidem*

Teprve v roce 1934 se s. Faustyna na popud zpovědníka během svého pobytu ve Vilniusu zeptala Pána Ježíše na význam paprsků vycházejících z jeho Srdce. „Tyto dva paprsky představují krev a vodu – světlý paprsek znázorňuje vodu, která duše ospravedlňuje; červený paprsek představuje krev, která je životem duší.“²⁵⁷ Voda a krev plynou z těla Krista Zmrtvýchvstalého, mají podobu paprsků. Je to tentýž Ježíš, který po svém zmrtvýchvstání ukázal učedníkům ruce a bok, o čemž čteme v Janově evangeliu²⁵⁸ právě o první neděli po Velikonocích. Tudíž nikoli bez důvodu je na tuto neděli ustanoven svátek Milosrdenství. Co je ale zcela zvláštním způsobem ve výše uvedeném textu s. Faustyny zdůrazněno, je provázanost krve nikoli jenom s odpuštěním hříchů, ale i s životem.

---

²⁵⁶ Bible chudých.

²⁵⁷ Dn 299.

²⁵⁸ J 20,19–22.

Krev předává život. Ježíš je Bůh, jeho krev je krví Boha a on nám chce tu svou krev dát, to znamená svůj život, život Boží. Chce, abychom se postupně proměňovali a žili jeho životem. On – jako Bůh – je všude přítomen a milující. Když se pokorně a s důvěrou poddáme jeho působení, budeme postupně proměňováni. Tato postupná proměna nám nejenže nevezme naši individualitu, nýbrž dovolí každému ve své individualitě dojít k plnosti. Obsah této úvahy má své opodstatnění ve slovech s. Faustyny z 18. prosince 1936 zapsané v Deníčku: „...tvá živá krev se spojuje s mou krví. Kdo pochopí to těsné spojení? Mé srdce obsahuje Všemohoucího, Nekonečného. Ó Ježíši, dávej mi svůj Božský život, nechť tvá čistá a ušlechtilá krev vši silou tepe v mém srdci. Odevzdávám ti celou svou bytost, proměň mě v sebe a učiň mě schopnou splnit ve všem tvou svatou vůli, odplácet ti tvou lásku láskou. Ach, můj sladký Ženichu, ty víš, že mé srdce nemá nikoho než tebe. Otevřel jsi v mém srdci neukojenou hlubinu lásky k tobě, od chvíle, kdy jsem tě poprvé poznala, si tě mé srdce zamilovalo a pohroužilo se do tebe, do své jediné lásky. Ať je pohnutkou k činům tvá čistá a všemohoucí láska. Kdo pochopí a postihne tu hlubinu milosrdenství, která vytryskla z tvého Srdce?“²⁵⁹ Pramenem takové lásky k člověku je pochopitelně jeho strašná smrt, neboť právě tehdy byl v jeho božském srdci otevřen nevyčerpatelný zdroj vody, která ospravedlňuje²⁶⁰ a krve, kterou chce Ježíš naplnit a neustále oživovat náš duchovní organismus, naší spiritualitu. Láska, která nám byla vyznána na Kalvárii, vyplývá ze samotných hlubin Nejsvětější Trojice. Ježíšovo Srdce zářící spasením nám zjevuje odvěkou a neproniknutelnou Boží lásku. Tuto pravdu s. Faustyna zakusila osobně na samotném začátku své životní cesty, dříve než obdržela příkaz namalovat obraz: „V jedné chvíli jsem přemýšlela o Nejsvětější Trojici, o podstatě Boha. Za každou cenu jsem chtěla proniknout a poznat, kým je Bůh. V jedné chvíli byl můj duch unesen jakoby mimo svět, uviděla jsem nepřístupnou záři a v ní jakoby tři zdroje záře, kterou jsem nemohla postihnout. A z té Záře vycházela slova v podobě hromu a obklopovala nebe a zemi. Nic z toho jsem nechápala, což mě velmi zarmoutilo. Vtom z moře nepřístupné záře vyšel náš milovaný Spasitel, nepředstavitelně krásný, se zářícími ranami. A z té záře bylo slyšet hlas: Nikdo nepronikne, jaký je Bůh ve své podstatě, ani rozum andělů, ani lidí.“²⁶¹ Ukazuje se, že ačkoli tuto Boží záři nikdy nepronikneme a nepochopíme, můžeme se na ní neustále otevírat stále hlouběji tak, aby nás nakonec

---

²⁵⁹ Dn 832.

²⁶⁰ Dn 299.

²⁶¹ Dn 30.

zcela naplnila. Láskou zářící Ježíšovo srdce je tudíž hodno neustále kontempace. Pán Ježíš nabádá s. Faustynu, aby hleděla na jeho milosrdné srdce. Je možno říci, že on je vůči nám ani ne tak dobrodincem, nýbrž naopak otrokem lásky. „Pálí mě plameny milosrdenství, chci je vylévat do duší, ale duše nechtějí věřit v mou dobrotu“ svěruje se Pán Ježíš své sekretářce.²⁶² Na jiném místě čteme: „Ze všech mých ran proudí jako z pramenů duším milosrdenství, ale rána mého Srdce je pramenem neproniknutelného milosrdenství, z toho pramene prýští všechny milosti pro duše. Pálí mě plameny slitování, toužím je vylít do duší lidí. Říkej celému světu o mém milosrdenství.“²⁶³

Když se zahledíme a v modlitbě ponoříme do obrazu Milosrdného Ježíše, odkryjeme, že Ježíš je jakoby „donucen“ nás milovat. Není to pochopitelně ontická nutnost, nýbrž donucení z lásky. Kopí, které otevřelo Ježíšovo srdce, před námi otevřelo ránu, která v něm možná trvá od věků a byla dřívější, než samotné vtělení, byla příčinou vtělení – ranou lásky. Je snad vůbec možné pomyslet na to, že Boží syn, dříve než se stal člověkem, nebyl raněn oním „donucením lásky“, o kterém je zde řeč? Je snad vůbec možné, aby jej před vtělením nepálily „plameny milosrdenství?“ Samozřejmě, že jediné možné naše znalosti k tomuto tématu jsou z lásky plynoucí domněnky. Pokud je naše domněnka o existenci v Božím synu odvěkého „donucení lásky“ k lidem pravdivá a my jsme svým hříchem tuto lásku proměnili v ránu, pak je toto „donucení“ společné pro celou svatou Trojici. Z výše uvedeného zorného úhlu umučení Božího syna by bylo nejenom spasitelným činem nekonečné hodnoty, protože bylo vykonané Boží osobou, ale skrze toto umučení byla odkryta rána lásky k hříšníkovi, která se spaluje v Otci, Synu i Duchu Svatém. Záře, kterou symbolizuje bílý šat, do kterého je oděný Milosrdný Ježíš a paprsky tryskající z jeho srdce možná ukazují nikoli pouze na jeho zbožštělé člověčenství, nýbrž jsou znamením samotného jeho božství. Jak se zdá, výzva k rozjímání Ježíšova utrpení, jak je slyšela s. Faustyna, značně převyšuje stereotypy pašijní spirituality: „Toužím, abys hlouběji poznala mou lásku, jíž mé Srdce plane k duším, a pochopíš to, když budeš rozjímat o mém utrpení.“²⁶⁴ Paprsky plynoucí z Ježíšova srdce v první řadě pochopitelně zahrnují toho, kdo se s láskou upřeně dívá na Ježíšovu ránu. „Tyto paprsky chrání duše před hněvem mého Otce. Šťasten, kdo bude žít v jejich stínu, neboť ho nezasáhne spravedlivá Boží ruka.“²⁶⁵

---

²⁶² Dn 177.

²⁶³ Dn 1190.

²⁶⁴ Dn 186.

²⁶⁵ Dn 299.

Avšak ochrana, kterou můžeme najít v těchto paprscích je božsky velkorysá. Ježíš chrání hříšníka nikoli jenom před spravedlivým hněvem Otce, před mocí temnosti, ale především jej vede cestou ke svatosti.

V zápise ze dne 18. prosince 1936 čteme: „Světlo věčné, které přicházíš na tuto zemi, osvěcuj můj rozum a posiluj mou vůli, abych ve chvílích těžkých zkoušek neustala. Ať tvé světlo rozptýlí všechny stíny pochybnosti, ať skrze mne působí tvá všemohoucnost. Důvěřuji ti, Světlo nestvořené.“²⁶⁶ Ještě o jiném působení paprsků čteme na začátku Deníčku. „Žehnáš těm, kdo se k tvým paprskům přiblíží, a duše černá ve sních se promění.“²⁶⁷ Pro získání milostí z působení Božích paprsků je nezbytně nutná důvěra. Nápis Ježíši důvěřuji Ti, stanoví integrální část obrazu Milosrdného Ježíše. Důvěra je často v Deníčku nazývána nádobou, kterou čerpáme milosrdenství.²⁶⁸ Dá se říci, že tato výzva k důvěře je nejenom na obraze vyjádřena textem, je na něm rovněž namalována. Je totiž obsažena v pravé ruce Krista, která je pozdvižena k žehnání.

2.2.2 *Ježíšovo Srdce, které nás zahrnuje*

Srdce je centrálním bodem mystagogie obrazu Milosrdného Ježíše. Při prvním kontaktu se nám Ježíš zjevuje jako centrum naší spásy. Postupně s naší vzrůstající důvěrou si stále více uvědomujeme, že on je naším centrem, ke kterému jdeme a to proto, že jsme hříšníci zahalení do temnoty svého hříchu. Milosrdný Ježíš touží přestat být pouze naším centrem, namísto toho se chce stát naší plností, která nás zcela zahrnuje a tak proměňuje. Sestra Faustyna se modlila slovy, aby Ježíš svým světlem pronikl její temnou duší a zcela jí naplnil. Z toho plyne, že se zde jedná o něco nesrovnatelně většího, než pouhé „přiblížení se k paprskům a černá duše se ve sních promění.“²⁶⁹ Jde o to, aby Ježíš sebou samým vyplnil zcela hlubiny duše.

„Ó Ráno milosrdenství, Srdce Ježíšovo, skryj mě ve svých hlubinách jako jednu kapičku vlastní krve a nepropouštěj mě z něho navěky“ modlí se s. Faustyna v březnu 1938.²⁷⁰ Mystické ztotožňování se s Kristem musí pochopitelně vést k apoštolské horlivosti. Je to apoštolská horlivost té nejvyšší kvality, protože je drobnou součástí horlivosti, kterou hoří sám Ježíš. „Při mši svaté jsem vzplanula takovým vnitřním žářem

---

²⁶⁶ Dn 830.

²⁶⁷ Dn 1.

²⁶⁸ Dn 1578, 1602.

²⁶⁹ Dn 1.

²⁷⁰ Dn 1631.

lásky k Bohu a po záchraně duší, nedokážu to vyjádřit. Cítím, že celá hořím, budu bojovat s každým zlem zbraní milosrdenství. Pálí mě touha zachraňovat duše; probíhám celý svět křížem krážem a vydávám se na konec světa, do nejdivočejších míst, abych zachraňovala duše. Dělán to modlitbou a obětí.“²⁷¹

Dne 15 července 1937 s. Faustyna píše: „Večer jsem uviděla ukřižovaného Pána Ježíše. Z rukou, nohou i z boku stékala nejsvětější krev. Po chvíli mi Ježíš řekl: Toto vše pro spásu duší. Zamysli se, dcero má, co děláš pro jejich spásu ty.“²⁷² Provázání těchto výše uvedených textů s obrazem Milosrdného Ježíše je téměř hmatatelné. Apoštolská horlivost, která vyplývá z bytí v srdci Ježíše a mystické ztotožnění s ním je zároveň jak univerzální, tak i osobní. V jednom z posledních zápisů je v Deníčku napsáno: „Dnes jsem viděla na nebi ve velikém jasu Nejsvětější Srdce Ježíše; z rány vycházely ty paprsky a dopadaly na celý svět.“²⁷³ A bezprostředně poté píše: „Dnes ke mně přišel Pán a řekl: – Má dcero, pomoz mi zachraňovat duše. Půjdeš k umírajícímu hříšníkovi, který si už zoufá, a budeš se modlit tu korunku a tím mu vyprosíš důvěru v mé milosrdenství. Náhle jsem se ocitla v neznámé chatě, kde umíral už starší člověk ve strašném utrpení. Kolem bylo množství satanů a plačící rodina. Když jsem se začala modlit, duchové temnot se rozprchli se syčením a vyhrožováním; ta duše se uklidnila a plná důvěry spočinula v Pánu.“²⁷⁴ V mystických textech se největší hloubka obvykle nachází v těch místech, které v čtenářích vyvolávají reflexní nesouhlas, nebo alespoň pochybnost. Proto pro vysvětlení původu a přirozenosti této apoštolské horlivosti, která se rodí z kontemplativně-modlitebního zahledění se do obrazu Milosrdného Ježíše, mají klíčový význam texty s. Faustyny svědčící o jejím přesvědčení, nějaké povinnosti ve všeobecném prostřednictví v šíření Kristova milosrdenství vůči světu. Bezděčně se zde můžeme dotázat, zda v tom není nějaká míra rouhání? Jestli se pod pokličkou obrovské víry neskrývá ďábelská pýcha? Pokud si však pozorně přečteme samotné texty, pak v nich uvidíme nejhlubší vlastnost apoštolské horlivosti, kterou tady popisují. Během procesí na svátek Těla a Krve Páně v roce 1935 měla s. Faustyna následující vizi: „V jistou chvíli, když byl ten obraz vystaven na oltáři při procesí Božího Těla, když kněz postavil Nejsvětější svátost a chór začal zpívat, tu paprsky z toho obrazu pronikly skrze svatou hostii a rozešly se po celém světě.

---

²⁷¹ Dn 745.

²⁷² Dn 1184.

²⁷³ Dn 1796.

²⁷⁴ Dn 1797, 1798.

Tu jsem uslyšela slova: – Skrze tebe stejně jako skrze tuto hostii proniknou paprsky milosrdenství na svět.²⁷⁵

Dne 19. prosince 1936 se s. Faustyna modlí slovy: „...hle, dnes беру do rukou ty dva paprsky, které vytryskly z Tvého milosrdného Srdce krev a vodu, a rozsévám je po celé zeměkouli, aby se každé duši dostalo Tvého milosrdenství, a když se jí to dostane, aby je velebila po nekonečné věky.“²⁷⁶ A ihned přidává následující slova: „...ó nejsladší Ježíši, jenž jsi ve své nevýstižné laskavosti ráčil spojit mé ubohé srdce s Tvým nejmilosrdnějším Srdcem, hle Tvým vlastním Srdcem velebím našeho Boha Otce tak, jak ho ještě žádná duše nevelebila.“²⁷⁷ Jak je vidno, s. Faustyna zná svoji bídu a uvědomuje si, že celá síla její lásky plyne z toho, že Ježíš jí chtěl zahrnout svým srdcem a učinit součástí sebe sama. Výše citovaná věta končí ale slovy tak jak ho ještě žádná duše nevelebila. Otázka může být, zda to není přemíra vysokého mínění o sobě? Pokud to takto chápeme, pak by se naše eventuální pohoršení opíralo o nedorozumění. Výše popsané vědomí vlastního, jakoby „vše zprostředkovatelství“, jakož i vědomí velebení Boha – tak, jak ho ještě žádná duše nevelebila – se zde sice týká konkrétně s. Faustyny, nicméně je k tomu tvrzení oprávněn každý z nás, kdo se snaží proniknout do hlubin Kristova milosrdenství. Proč? Protože pro Boha je každý člověk výjimečný, jediný a neopakovatelný, a Bůh miluje opravdu každého člověka. Proto tak, jak ho velebím já – pokud mnou ovšem proniká Ježíšova záře – nevelebí jej nikdo jiný. Nicméně tato moje jedinečnost a výjimečnost se stane plně pravdivá teprve tehdy, když budu již „beze zbytku“ s Ježíšem. Pak se ukáže moje – a každého z nás – jediná a nezastupitelná úloha v díle spásy všech lidí. Nevidím možnost jinak interpretovat výše uvedená slova s. Faustyny, protože je zde zjevná autentická připravenost k oběti.

„Jsem ve Tvých rukou jako hostie, ó věčný Knězi, nechť oplatka mého těla mě skrývá před zrakem lidským.“²⁷⁸ Příliš autenticky znějí četná vyznání, že celá její hodnota před Bohem má své kořeny v přebývání v Ježíšově Srdci, sama se cítí být tak hříšná, že svou hříšnost není schopna do konce ani poznat. „A tu mě zachvátilo tak strašné utrpení, že se nyní sama sobě divím, že jsem nevy pustila duši, ale byla to chvílka.“²⁷⁹ V tu chvíli jsem uviděla Ježíše, jemuž ze Srdce vycházely ty dva paprsky

---

²⁷⁵ Dn 441.

²⁷⁶ Dn 836.

²⁷⁷ Dn 836.

²⁷⁸ Dn 1629.

²⁷⁹ Dn 1558.

a celou zemi zaplavily. Ve stejném okamžiku zmizely mé útrapy. – Má dcero, – řekl Pán – věz, že sama o sobě jsi tím, co jsi teď prožívala, a teprve mou milostí jsi účastnicí věčného života a všech darů, které ti štědře udílím.“²⁸⁰ Na jiném místě s. Faustyna vyznává Ježíši množství svých nevěrností. Pán Ježíš ale toto vyznání přerušuje a přikazuje, aby raději přemýšlela o jeho milosrdenství, načež s. Faustyna srovnává paprsky z Ježíšova Srdce k zářícímu oblaku, který chránil Izraelity před faraonovým vojskem a vedl je do země zaslíbené.

– Duše: „Nyní již chápu Tvé milosrdenství, které mě ochraňuje jako zářící oblak a vede mě do domu mého Otce a chrání mě před strašným peklem, které jsem si zasloužila ne jednou, ale tisíckrát.“²⁸¹ V podstatě každá ze zde citovaných výpovědí s. Faustyny může dodat mnohé modlitební impulsy každému z nás, kdo chce pokleknout před obrazem Milosrdného Ježíše. Tento obraz, spolu s obrazem ukřižovaného Krista, je jednou z nemnoha pozvánek ke kontemplativní modlitbě celou svou vírou, tudíž k postupnému proměňování sebe sama v modlitbě. Vladimír Soluchin napsal na téma ikony: „Často si myslím, že dávní umělci prostě namalovali modlitbu /.../ člověk přichází k ikoně, aby se pomodlil, a zjišťuje, že jeho modlitba již byla vyřčena a namalována.“²⁸²

S obrazem Milosrdného Ježíše je to ale opačné. Člověk, který přichází k tomuto obrazu, slyší ve svém nitru výzvu: Človče, modli se celou svou bytostí, jak jen jsi schopen, ale pravdu skrytou v ráně mého srdce pochopíš teprve tehdy, až se celý proměníš do té míry, kdy se stane celý tvůj život modlitbou. Částečně je toho možné dosáhnout již zde na zemi, v plnosti však až na věčnosti, ovšem je nutné mít neustále na mysli, že věčný život začíná již nyní.

2.3 Biblický kontext obrazu Milosrdného Ježíše

Aby obraz pocházející ze soukromého zjevení byl církví potvrzen k uctívání, musí mít své odůvodnění v Božím zjevení. Z toho plyne, před jak těžkým úkolem se ocitli zastánci a propagátoři úcty k Božímu milosrdenství, protože museli dokázat spojitost tohoto obrazu s evangeliem. Samotná zjevení s. Faustyně sice vysvětlují obsah obrazu, ale nečiní to v dostatečné míře. Teologickou analýzu obrazu provedl P. Michał

---

²⁸⁰ Dn 1559.

²⁸¹ Dn 1486.

²⁸² Srov. BALTER L.: *Wobec tajemnicy Bożego Miłosierdzia*. Poznań 1991, s. 224.

Sopoćko, který význam vysvětlil na základě textu Písma svatého a liturgie.²⁸³ Poukázal na nerozdělitelnou spojitost obrazu s liturgií druhé neděle velikonoční, často nazývanou Bílou nedělí. V tento den se beze změny od doby tridentského koncilu čte úryvek z evangelia sv. Jana o Ježíši, který po svém vítězství nad smrtí přišel za apoštoly do večeradla.²⁸⁴ Pozdravil je, ukázal jim ruce a bok a následnými slovy ustanovil svátost pokání. Na tuto evangelijní událost navazuje v obrazu Milosrdného Ježíše, druhý odstavec rovněž z Janova evangelia popisující kopí otevírající Ježíšovo srdce.²⁸⁵ Z Janova textu je patrné, že z Ježíšova probodnutého srdce vytekla krev a voda, což bylo potvrzením jeho smrti. Podle tohoto textu krev a voda²⁸⁶ mají symbolický význam. Znamenají oživující řeku, pramen života, pro ty jak řekl Pán Ježíš, kteří v něho uvěří.²⁸⁷ V rámci pobožnosti k Božímu milosrdenství předaných s. Faustynou má obraz Milosrdného Ježíše zcela výjimečnou úlohu.²⁸⁸ Je klíčem k pochopení ostatních forem Božího milosrdenství a je zároveň i jejich syntézou. Touto syntézou je v liturgii obraz první neděle po Velikonocích v době, kdy končí nověna k Božímu milosrdenství, kterou se věřící modlí od Velkého pátku, jakož i korunka s modlitbou v hodině milosrdenství, jejichž prostřednictvím se odvoláváme k spasitelnému utrpení Krista a rovněž si vyprošujeme u Boha milosrdenství. Spojitost s umučením Páně byla několikrát předmětem Kristových zjevení, během nichž z jeho boku vycházely paprsky milosrdenství.

Podle P. Michała Sopoćka, aby byl obraz v souladu se zjeveními s. Faustyně musí splňovat následující podmínky:

- postava Spasitele oblečeného do bílého šatu má zobrazovat kráčejiho Krista,
- na rukou i nohou mají být zřetelně viditelné stopy po ranách, pravá ruka má být pozvednuta v gestu žehnání do výše ramene, levá má odhalovat šat na prsou,

---

²⁸³ Srov. SOPOĆKO, M.: *Milosierdzie Boże nadzieją ludzkości*. Wrocław 1948, tom IV, s. 66, 67. Srov. ZABIELSKI, J.: *Obraz Najmilosierniejszego Zbawiciela a kult Miłosierdzia Bożego*. Homo dei, 1990, nr 3, 4; s. 185.

²⁸⁴ J 20,19–31.

²⁸⁵ J 19,31–37.

²⁸⁶ J 7,38.

²⁸⁷ Širší analýza této ideje je provedena v 1 J 5, 4–10.

²⁸⁸ Srov. WORONIECKI, J.: *Tajemnica miłosierdzia Bożego*. Kraków 1948, s. 7.

- z tohoto poodhalení, na obraze neviditelného srdce mají vycházet dva paprsky: jeden červený, druhý světlý. Zrak Ježíše má být pohledem z kříže²⁸⁹ a dole má být umístěn nápis „Ježíši důvěřuji Ti.“²⁹⁰

Nyní se chci soustředit na jednotlivé součásti obrazu Milosrdného Ježíše, protože právě ony byly často předmětem ostrých sporů.

2.3.1 *Paprsky milosrdenství*

Ve zjevení z 20. června 1935 je Spasitel nazval paprsky milosrdenství,²⁹¹ které vytryskly z jeho srdce, které bylo probodnuto kopím na kříži.²⁹² Tato slova mají oporu v Písmu svatém, o čemž jsem se již dříve zmínil v rámci bodu týkajícího se biblického kontextu obrazu. Pokud má být obraz odrazem této pravdy, je důležité, aby byla barva paprsků taková, jak to vizionářka popisuje: červený a světlý. Chybou a to jak verbální, tak i uměleckou je zobrazování druhého paprsku jako bílého. Zjevení a biblický kontext jednoznačně informují o světlém paprsku. Proto tato pobožnost jak jsem již výše uvedl, nemůže mít nic společného s polským nacionalismem. V písemnostech s. Faustyny nelze najít potvrzení teorie, že paprsky ze Spasitelova boku označují polské národní barvy. V Deníčku není nic, co by nás vedlo k takové interpretaci. A právě ona, i když se to zdá být absurdní, negativně ovlivnila mnohé osoby v jejich postoji k pobožnosti a v konečném stádiu spolu s jinými námitkami dospěla až k notifikaci z roku 1959. Voda a krev neznamenají jenom křest a eucharistii, ale svůj symbolický význam rovněž rozšiřují na ostatní svátosti církve. Bledý paprsek představuje nejenom křest, ale i pokání, což znamená, že se jedná o tzv. svátosti zemřelých, jimiž jsou ti, kteří se nacházejí ve stavu těžkého hříchu, a tudíž jsou odloučeni od Boha. Červený paprsek neznamená jenom eucharistii, ale rovněž i biřmování, pomazání nemocných, kněžství, manželství tzn. svátosti živých.²⁹³ V tomto kontextu se zdají být srozumitelná Ježíšova slova, že světlý paprsek představuje vodu, která ospravedlňuje²⁹⁴ a červený krev, která je životem duší. V tomto bodě se však názory teologů rozcházejí.

²⁸⁹ Dn 326.

²⁹⁰ Srov. HARMACIŃSKI, R.: *Kult Jezusa Milosierdnego, (w:) Posłaniec Miłosierdzia Bożego*, tom III Gorzów Wielkopolski 1985, s. 82, 83. Dn 286.

²⁹¹ Dn 441.

²⁹² Dn 299.

²⁹³ Srov. POPLATEK, W.: *Spotkanie z Chrystusem w Kościele w sakramentach miłosierdzia*. Poznań – Warszawa 1970, s. 229–271.

Srov. MROZEK S.: *Sprawiedliwość nie wystarczy*. Nowy Sącz 1993, s. 11.

²⁹⁴ Dn 299.

Jedni tvrdí, že přece spasení dává duši život a krev prolitá na kříži je symbolem celého nadpřirozeného života, který dostáváme prostřednictvím Krista a tudíž nás také ospravedlňuje.²⁹⁵ Jiní teologové zde viděli symbolický význam vody a krve v milostech Ducha Svatého, který nám byl dán právě díky Kristově smrti.²⁹⁶ Faktem zůstává, že paprsky které jsou znamením nekonečné hodnoty spasitelné Kristovy smrti, mají v pobožnosti zcela zvláštní postavení. Jak jsem již uvedl, symbolizují krev a vodu, které jsou podle P. Michała Sopočka materiálním předmětem pobožnosti. Projevem úcty k nim je akt důvěry: „O krvi a vodu, která jsi vytryskla ze srdce Ježíšova jako zdroj milosrdenství pro nás – důvěřuji Ti.“²⁹⁷

2.3.2 *Nápis na obrazu Milosrdného Ježíše*

V souladu s Ježíšovou vůlí vyřčenou již v inauguračním zjevení, má být obraz opatřen nápisem „Ježíši důvěřuji Ti.“ V době vzniku obrazu P. Michał Sopočko nabádal k tomu, zda by nebylo lepší umístit text „Kristus Král milosrdenství.“²⁹⁸ Spasitel si ale přál, aby byl na obraze první text, i když toto přání nevyslovoval ve smyslu *conditio sine qua non*.²⁹⁹ Smysl tohoto nápisu striktně nevyžaduje tato tři konkrétní slova, ale formulaci, která by představovala smysl hluboké důvěry a důvěřivosti. Proto by v podstatě mohly být přípustné i jiné verze např. „Ježíši, spoléhám na Tebe“ nebo „Ježíši, celý se Ti svěřuji.“ Vezmeme-li v potaz, že je pobožnost určená pro celý svět musíme rozhodně odmítnout povinnost používání uvedené formulace v polštině, což by bylo v příkrém rozporu s duchem pobožnosti a mělo tak blízko k polskému nacionalismu, o čemž byli někteří přesvědčeni. Nápis „Ježíši důvěřuji Ti“ je pramenem útěchy, naděje a pokoje pro všechny trpící.³⁰⁰

---

²⁹⁵ Srov. GRANAT, W.: *Kult Boga miłosierdnego przez Chrystusa i w Chrystusie*, (w:) *Ewangelia miłosierdzia*. Poznań – Warszawa 1970, s. 402, 403.

²⁹⁶ Srov. RÓŻYCKI, I.: *Miłosierdzie Boże. Zasadnicze rysy nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego*. Kraków 1984, s. 20.

²⁹⁷ Dn 186, 187.

²⁹⁸ Právě takto P. Michał Sopočko nazval první publikaci s modlitbami k Božímu milosrdenství vydanou v Krakově v roce 1937.

²⁹⁹ Podmínka, bez níž nelze věc uskutečnit, bez níž nemůže probíhat. Doslovně „podmínka, bez které nelze“.

³⁰⁰ Srov. SOPOČKO, M.: *Miłosierdzie Boga w dziełach Jego*, tom II: *Męka, śmierć, zmartwychwstanie i wniebowstąpienie*. Rzym – Paryż – Londyn, 1962, s. 22.

Na jedné straně podtrhuje nezbytnost důvěry spojenou praktikováním této pobožnosti,³⁰¹ na druhé straně nám připomíná důvěru, jakou má Ježíš k nám, že po jeho vzoru i náš postoj vůči našemu bližnímu bude milosrdný.³⁰²

2.3.3 *Interpretace Kristova pohledu*

Ve zjevení z roku 1934 Spasitel o svém pohledu z obrazu řekl, že z něj shlíží tak, jako z kříže.³⁰³ P. Michał Sopoćko, který byl přítomen spolu se s. Faustynou u malování prvního obrazu Milosrdného Ježíše, pochopil tato slova ve smyslu, že Kristus shlíží dolů. Takto byl namalován pohled nejenom na prvním obraze, ale i na dalších, které byly namalovány podle instrukcí P. Michała Sopoćka.³⁰⁴ Takto se skutečně Kristus dívá nejenom na prvním obraze, ale i na těch, které byly jinou interpretací slov „shlížet jako z kříže“ – jak to prezentoval druhý zpovědník s. Faustyny P. Józef Andrasz. Podle něj je tento termín nutné chápat jako pohled plný milosrdné lásky vůči všem lidem, které Ježíš svou smrtí na kříži vykoupil. Na základě této interpretace vznikl krakovský obraz malíře Adolfa Hyły, který od samého začátku vzbudil ostré výhrady P. Michała Sopoćka.

2.3.4 *Gesto žehnající Kristovy ruky*

Podle inauguračního zjevení odhrnuje levá ruka šat Spasitele na prsou, odkud vycházejí dva paprsky milosrdenství a pravá je pozdvižena ke gestu žehnání. Ovšem i zde nastal spor. Na vilniuském vyobrazení má Pán Ježíš ruku pozvednutou do výše ramene. Takovým způsobem totiž po celý svůj kněžský život žehnal P. Michał Sopoćko. Na łagiewnickém vyobrazení malíře Adolfa Hyły pozvedává Pán Ježíš ruku až k čelu, což bylo pro P. Michała Sopoćka nepřijatelné.

2.3.5 *Motiv pozadí obrazu Milosrdného Ježíše*

Posledním elementem obrazu je pozadí. Na prvním obraze je namalováno souvislé, temné pozadí. Podle P. Michała Sopoćka stejně přípustné by mohlo být zobrazení Krista na pozadí dveří do večeradla, což by bylo ve shodě, jak s textem Písma, tak i s vizí s. Faustyny, kterou měla v Płocku. Podle Józefa Andrasze milosrdný

---

³⁰¹ Srov. SIEG, J.: *Obraz Miłosierdzia Bożego znakiem przymierza*. Orędzie Miłosierdzia Kraków 1991, nr 11.

³⁰² Srov. NOWAK, S.: Refleksje przed obrazem Jezusa Miłosiernego. *Wiadomości Charytatywne* 1992, nr 2, s. 11–14.

³⁰³ Dn 326.

³⁰⁴ Dn 324. Např. obrazy Adama Styky, Ludomira Sleńdzińskiego aj.

Ježíš jde do světa jako nebeský lékař, aby uzdravoval nemocné lidstvo. Pod vlivem kritiky a jiných nátlaků upravil Adolf Hyla pozadí obrazu Milosrdného Ježíše v lagiewnické kapli. Temné pozadí přemaloval loukou a květy a pod chodidly Pána Ježíše namaloval dlažbu.³⁰⁵ Na základě této interpretace Adolf Hyla namaloval přes dvě stě obrazů Milosrdného Ježíše, které zobrazují Vykupitele na pozadí polí, luk, hor, moře a továren.

2.4 Přísliby spojené s úctou obrazu Milosrdného Ježíše

S úctou obrazu Milosrdného Ježíše spojil Spasitel několik příslibů. Všeobecný příslib ze zjevení z roku 1934 zní: „Podávám lidem nádobu, se kterou mají přicházet pro milosti k prameni milosrdenství. Tou nádobou je tento obraz s nápisem Ježíši důvěřuji Ti.“³⁰⁶ Těmito slovy Ježíš žádným způsobem neomezil rozsah ani velikost milostí, z čehož plyne, že chce prostřednictvím obrazu udílet milosti a to jak spasitelné tak i dočasné. Vyžaduje ovšem, aby byly splněny základní předpoklady, což znamená bezmeznou důvěru a naplňování děl milosrdenství. Kromě tohoto všeobecného příslibu byly dány tři konkrétní, které je nutné interpretovat v kontextu všeobecného příslibu. První se týká věčného spasení,³⁰⁷ druhý rozvoje na cestě ke svatosti,³⁰⁸ třetí příslib je spojen s milostí dobré smrti.³⁰⁹ Jako zajímavost je možné uvést ještě jedno příslibení, které údajně řekl Ježíš, ale jak se zdá obsah tohoto příslibení je velmi sporný. „Když na svět přijdou tresty za hříchy a tvoje vlast bude v hlubokém ponížení, jedinou záchranou bude důvěra k mému milosrdenství. Zachráním města a domy, ve kterých bude tento obraz, ochráním také osoby, které budou důvěřovat mému milosrdenství.“³¹⁰ Faktem ovšem zůstává, že se tento text nepodařilo v písemnostech s. Faustyny najít.

---

³⁰⁵ Podle jedné verze k tomu došlo v roce 1952, podle druhé v roce 1954. Druhá verze je pravděpodobnější, protože kdyby tak učinil dříve, podezření díla jako neliturgického – třebaže nevyhnutelně – by nebylo tak ostré jak ze strany biskupa Bardy, tak i umělecké komise krakovské arcidiecéze.

³⁰⁶ Dn 327.

³⁰⁷ Dn 48.

³⁰⁸ Tamtéž.

³⁰⁹ Tamtéž.

³¹⁰ Srov. CHRÓŚCIECHOWSKI J.: *Historia nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego w naszych czasach*. Hereford 1977, s. 40.

Kromě toho, když vezmeme v potaz téměř úplné zničení a srovnání Varšavy se zemí během druhé světové války, kde se přece po celou dobu nacházel obraz Milosrdného Ježíše namalovaný Stanisławem Batowským, autentičnost tohoto příslibu se zdá být velmi pochybná. Rovněž i literární kritika textu se přiklání k názoru, že tento příslib s největší pravděpodobností nepochází z písemností s. Faustyny.

2.5 Svátek milosrdenství

Tento svátek zaujímá nejvyšší pozici mezi formami pobožnosti předanými s. Faustynou. Vyplývá to nikoliv z počtu zjevení týkající se tohoto tématu, kterých bylo dvacet tři, nýbrž z velikosti příslibů, které Pán Ježíš spojil s praktikováním tohoto svátku. Již při svém prvním zjevení v Płocku 22. února 1931 se Spasitel obrátil na s. Faustynu a vypověděl svou velikou touhu, aby o první neděli po Velikonocích byl ustanoven svátek Milosrdenství a kněží hlásali hříšníkům toto milosrdenství.³¹¹

Na velikonoční pondělí 17. dubna 1933 vysvětlil Pán Ježíš s. Faustyně, jakým způsobem si přeje, aby bylo uctíváno jeho milosrdenství a určil jí úkol, který bude mít o tomto svátku k naplnění, čímž měl na mysli přinášení duší celého světa k prameni milosrdenství.³¹²

V první polovině roku 1934, při tvorbě obrazu Nejmilosrdnějšího Spasitele vyslovil Ježíš své přání, aby o první neděli po Velikonocích, na plánovaný svátek Milosrdenství, byl obraz vystaven k veřejnému uctívání.³¹³ V témže roce, ještě před velikonočními svátky, sdělil své sekretářce, aby o první neděli po Velikonocích osobně slavila svátek Milosrdenství.³¹⁴ Když byl obraz téměř hotový, došlo – jak jsem se již zmínil v předešlé kapitole týkající se vzniku obrazu Milosrdného Ježíše – k velmi důležitému zjevení, které mělo podstatný vliv na formu pobožnosti.

Spasitel projevil opětovně žádost, aby o první neděli po Velikonocích byl slaven tento svátek a dodal, že v tento den má být na kazatelkách hlášána sláva tomuto milosrdenství, které je neomezené vůči lidské bídě.

---

³¹¹ Dn 49, 50.

³¹² Dn 206.

³¹³ Dn 88.

³¹⁴ Dn 280.

V tomto zjevení vyslovil Ježíš poprvé veliký příslib spojený s uctíváním a slavením svátku Milosrdenství: „...kdo toho dne přistoupí k Pramenu života, ten dosáhne úplného odpuštění vin a trestů.“³¹⁵

Příležitosti k dalšímu zjevení ze dne 5. listopadu 1934 bylo obětování s. Faustynou všech modliteb a utrpení celého dne na úmysl Svatého otce, pro ustanovení svátku Milosrdenství. Ježíš potvrdil cíl jeho ustanovení, jakož i slavnostní posvěcení a uctění obrazu Božího milosrdenství. Rovněž přikázal, aby s. Faustyna vykonala nověnu na úmysl Svatého otce, která se skládala z třiceti úkonů ke cti Božího milosrdenství.³¹⁶

Během ranní meditace 29. ledna 1935 uviděla s. Faustyna vnitřně Svatého otce, který slavil mši svatou, a po modlitbě Otčenáš, hovořil s Ježíšem o svátku Milosrdenství.³¹⁷

O první neděli velikonoční 28. dubna 1935 během slavnostní pobožnosti v Ostré bráně, kde byl vystaven obraz Milosrdného Ježíše, uslyšela s. Faustyna tato slova: „Tento svátek vytryskl z nitra mého milosrdenství a je stvrzen v hlubinách mého slitování. Všechny duše, které věří a důvěřují mému milosrdenství, jej dosáhnou.“³¹⁸

Ve Vilnius v srpnu 1935 během třídních duchovních cvičení Ježíš s. Faustynu potěšil slibem, že veškeré pochybnosti, které by měla ohledně svátku Milosrdenství, jí budou vysvětleny prostřednictvím kněze,³¹⁹ který tato cvičení vedl.³²⁰

V prosinci 1935 se ve Vilnius znovu obrátil Pán Ježíš na s. Faustynu s požadavkem, aby první neděle po Velikonocích byla svátkem Milosrdenství a zároveň připomněl úkol duchovních, což má být hlásání bezedného Božího milosrdenství.³²¹

V září 1936 Pán Ježíš opětovně připomněl množství milostí spojených s tímto svátkem, který má být útočištěm a úkrytem pro všechny duše, obzvláště pro ubohé hříšníky.

---

³¹⁵ Dn 300.

³¹⁶ Dn 341.

³¹⁷ Dn 368.

³¹⁸ Dn 420.

³¹⁹ Emil Życzkowski SJ.

³²⁰ Dn 463.

³²¹ Dn 570.

Největší je milost úplného odpuštění vin a trestů každému, kdo v tento den přistoupí ke svátosti pokání, a přijme svátost oltářní, sděluje Pán Ježíš s. Faustyně.³²²

Zjevení ze dne 24. října 1936 patří k jednomu z nejbohatších z hlediska obsahu. Ježíš zde poprvé vyslovil morální požadavky spojené s naplňováním děl milosrdenství. I když byl tento požadavek ve skutečnosti nasměrován vůči s. Faustyně, jsme jeho adresáty my věřící. V tomto zjevení Kristus opětovně kategoricky požadoval uctívání Božího milosrdenství prostřednictvím obrazu a svátku.³²³

Dne 9. prosince 1936 odjíždí s. Faustyna do nemocnice na Prądniku. Od Spasitele vyslechla žádost, aby se před svátkem Milosrdenství modlila nověnu, která má být započata na Velký pátek s uvedeným příslibem: „V této nověně udělím duším veškeré milosti.“³²⁴

Během mše svaté 17. února 1937 se trpící Spasitel obrátil na s. Faustynu, že dává lidstvu možnost poslední záchrany, aby nezahynulo. Zmíněnou poslední záchranou je svátek Milosrdenství.³²⁵ Podobně formulované zjevení je rovněž datováno z roku 1937. Ježíš opětovně připomíná s. Faustyně o ustanovení svátku Milosrdenství a znovu zdůrazňuje, že je to poslední záchrana pro hříšné lidstvo. V tomto zjevení použil formulaci, že je nutné „utéci se k mému milosrdenství.“³²⁶

Na Velký pátek 1937 připomněl Ježíš s. Faustyně modlitbu nověny na úmysl a obrácení světa před svátkem Milosrdenství. O vigílii první neděle po Velikonocích 3. dubna 1937, přikázal s. Faustyně, aby hlavní téma promluvy³²⁷ o zmíněném svátku bylo Boží milosrdenství. Přestože s. Faustyna tuto žádost předala, kněz slova Páně nepřijal.³²⁸

Dne 10. dubna 1937 s. Irena Krzyżanowska dala s. Faustyně k přečtení článek publikovaný v novinách Tygodnik Wileński.

---

³²² Dn 699.

³²³ Dn 742.

³²⁴ Dn 796.

³²⁵ Dn 965.

³²⁶ Dn 998.

³²⁷ Pravděpodobně P. prof. Teodor Czaputa, který o nedělích kázal v kapli kongregace.

³²⁸ Dn 1072.

Článek, jehož autorem byl P. Michał Sopoćko se týkal Božího milosrdenství, včetně reprodukce obrazu Nejmilosrdnějšího Spasitele.³²⁹ Jak v Deníčku uvádí: „Když jsem Týdeník vzala do ruky, šíp lásky mi pronikl duší.“ Uslyšela slova Ježíše: „Pro tvé horoucí tužby urychlují svátek Milosrdenství.“³³⁰

Dne 29. dubna 1937 dal Ježíš poznat s. Faustyně diskuze týkající se svátku Milosrdenství probíhající ve Vatikánu, ve kterých se zcela neobvyklou aktivitou vyznačoval Eugenio Pacelli, pozdější papež Pius XII.³³¹ V rámci tohoto zjevení již potřetí Spasitel vykl přislíbení spojená se svátkem Milosrdenství, opětovně zdůraznil, že každý kdo v tento den přistoupí ke svátostem pokání a eucharistie dosáhne úplného odpuštění.³³²

V lednu 1938 měla s. Faustyna opětovnou vizi, týkající se postupu prací spojených s ustanovením svátku Milosrdenství. Mnoho biskupů a jeden laik přemýšleli nad touto ideou. Někteří byli nadšeni, jiní se chovali nedůvěřivě, ale přes toto všechno – jak píše v Deníčku – „Boží dílo dopadlo se ctí.“³³³

V úterý svatého týdne 23. března 1938, dal Ježíš své sekretářce poznat, že bude vynesena na oltář a bude ustanoven svátek Milosrdenství.³³⁴ Poslední zjevení spojené se svátkem Milosrdenství je datováno na třetí dekádu roku 1938. Tehdy se Ježíš obrátil na svou sekretářku, aby sdělila jiným, že svátek Milosrdenství vytryskl z Ježíšova nitra, aby utěšil celý svět.³³⁵

2.6 Teologická analýza svátku Milosrdenství

Stěžejní problém, na který teologové poukazovali ve spojitosti s kultem Božího milosrdenství, se týkal prokazování cti pouze jednomu z mnoha atributů Boha.³³⁶

---

³²⁹ Srov. SOPOĆKO, M.: *Nasz przyjaciel. Tygodnik Wileński*. 1937, s. 14.

³³⁰ Dn 1082.

³³¹ Dn 1110.

³³² Dn 1109.

³³³ Dn 222, 1463. Sestra Faustyna má na mysli s. M. Irenu Krzyżanovskou a novicmistrovou M. Józefu Brzoza, která ji byla velikou oporou na její duchovní cestě.

³³⁴ Dn 1042–1048.

³³⁵ Dn 1517.

³³⁶ V září 1946 začala v tomto směru činit kroky konference polského episkopátu, v jejímž čele byl v tehdejší době polský primas August Hlond ctitel úcty k Božímu milosrdenství. Episkopát se obrátil v této záležitosti na vatikánskou Kongregaci pro bohoslužbu a svátosti s prosbou o ustanovení svátku Božího milosrdenství, který má být slaven o první neděli po Velikonocích. Na pozitivní odpověď čekali půl století.

O rané existenci tohoto problému svědčí již publikace P. Michała Sopoćka,³³⁷ který začal psát o nutnosti ustanovení svátku Nejmilosrdnějšího Spasitele, to znamená Božího milosrdenství.³³⁸ Uvedené téma vyvolalo poměrně širokou diskusi.

Někteří teologové preferovali kult Milosrdného Ježíše, protože – dle jejich mínění – není příliš šťastné, tudíž i přijatelné a církve si to nepřeje ani nepraktikuje, aby byla vzdávána úcta pouze jednomu z Božích atributů ve formě zvláštního svátku nebo stanovených náboženských praktik.³³⁹ Jiná skupina teologů měla za to, že svátek Božího milosrdenství spolu s kultem Milosrdného Ježíše se zdá být vhodnější a více promlouvající k obyčejnému člověku. Je také bohatší, co se týká obsahu, protože obsahuje nejenom milosrdenství Ježíše jako Boha, ale zároveň milosrdenství Ježíše jako člověka.³⁴⁰ S rozhodnou kritikou vůči první skupině povstal polský teolog Roman Forycki, který tvrdil, že u samotných základů preferování názvu kultu Milosrdného Ježíše spočívá zjevný nebo skrytý předpoklad, že se náš kult nemůže vztahovat k abstraktnímu Božím atributu, že kult vztahující se k Bohu musí být konkrétní. Přijetím takového podmíněného návrhu se předpokládá, že osoba Ježíše je něčím více konkrétním, než osoby svaté Trojice, že je možné ctít Milosrdného Ježíše, ale není možné ctít Milosrdnou svatou Trojici. Neopodstatněnost takové supozice v teologii je zjevná.³⁴¹ Zmíněný teolog svůj postoj dále konkretizoval a tvrdil, že chybějící zřejmost takového předpokladu může plynout jedině z názvu milosrdenství Boží, kdy se ho neztotožňuje s Milosrdnou svatou Trojicí. Nicméně je přece známo, že se v Bohu žádný atribut reálně neliší od jeho bytí.

Různé atributy, které v Bohu odlišujeme, jsou pouze různými lidskými pojetími jedné a téže přirozenosti Boha. Jedny atributy v našem lidském chápání na tuto Boží přirozenost poukazují více, jiné méně. Termín milosrdenství patří k těm termínům, které Písmo svaté nejčastěji používá k popisování Boží přirozenosti. Proto usuzujeme, že tento termín patří k nejadekvátnejším a také nejplněji informujícím o Bohu.

---

³³⁷ Srov. SOPOĆKO, M.: *O święto Najmilosierniejszego Zbawiciela*. Poznań – Warszawa – Lublin 1947, s. 38.

³³⁸ Tamtéž, s. 9.

³³⁹ Srov. GRANAT, W.: *Podstawy teologiczne kultu Chrystusa Miłosiernego*, (w:) *Miłosierdzie na wieki*. Poznań – Warszawa 1972, s. 128.

³⁴⁰ Srov. SŁOMKOWSKI, A.: *Miłosierdzie Boże w paschalnym Misterium Chrystusa*, (w:) *Bo Jego miłosierdzie na wieki*. Warszawa 1982, s. 177.

³⁴¹ Srov. FORYCKI, R.: *Kult Chrystusa Miłosiernego, czy kult Miłosierdzia Bożego*, (w:) *Bo Jego miłosierdzie na wieki*. Warszawa 1982, s. 136.

Z tohoto důvodu považujeme milosrdenství za největší atribut Boha,³⁴² v něm totiž Bůh nejhluběji ukazuje svoji přirozenost. Naproti tomu v rámci úcty k Božímu milosrdenství osoba Ježíše je nejen tím, kdo je uctíván, i když je jím také, ale je především tím, kdo sám ctí a velebí Boží milosrdenství a to skrze hlásání o něm jak slovem, tak i činem. Ježíš je zde nejen předmětem, i když také, jako spíše podmětem a učitelem Boží úcty.³⁴³ Zde je nutné zdůraznit, že podstata úvahy zmíněného polského teologa je souběžná s učením P. Michała Sopočka, který před léty psal, že pro lepší poznání Boha v něm nejenom rozlišujeme jednotlivé dokonalosti, ale spojujeme je do skupin, které přiřazujeme: jedny k přirozenosti Boha, jiné k jeho vztahu ke stvořením. První nazýváme absolutními dokonalostmi, které jsou četné a obtížné v poznání, druhé nazýváme relativními, které jsou viditelné ve všech Božích dílech a jsou snadno poznatelné.³⁴⁴ Ve své další úvaze zdůraznil, že ze všech svých dokonalostí Bůh nejprve zjevil lidem milosrdenství,³⁴⁵ které se zdá být největší Boží dokonalostí.³⁴⁶ Neviděl žádnou překážku ve zvláštní úctě vzdávané Božímu milosrdenství jako nejvyšší Boží dokonalosti, která zvláštním způsobem motivuje člověka k práci nad sebou samým, oživuje velkomyslnost k obětem a sílu k boji o nebeské království, hříšníky povzbuzuje k pokání, nevěrné k obrácení a zoufalé k důvěře.³⁴⁷ Kromě toho ve formě závěrečné otázky – čímž poukázal na svou do jisté míry vnitřní nedůslednost – konstatuje: „Když už ctíme samostatným kultem Boží prozřetelnost a panování Boha nad celým světem, proč by nebylo možné ctít Boží milosrdenství ve zvláštním svátku Nejmilosrdnějšího Spasitele?“³⁴⁸ Pán Ježíš osobně nazývá s. Faustynu svou nejmilejší sekretářkou.³⁴⁹ Na tomto místě je možné si položit otázku, proč právě jí, prostou, nevzdělanou,³⁵⁰ předurčenou v kongregaci na práci v kuchyni a zahradě,³⁵¹ si Spasitel vybral pro tak důležitou funkci ve své církvi? Taková byla Ježíšova vůle v souladu se slovy Písma svatého: „Velebím tě, Otče, Pane nebes i země, že jsi tyto věci skryl před moudrými a rozumnými a zjevil jsi je maličkým.“³⁵²

---

³⁴² Dn 301.

³⁴³ Tamtéž, s. 138.

³⁴⁴ Srov. SOPOČKO, M.: *O święto Najmilosierniejszego Zbawiciela*. Poznań 1947, s. 6.

³⁴⁵ Tamtéž, s. 8.

³⁴⁶ Tamtéž, s. 7.

³⁴⁷ Tamtéž, s. 42.

³⁴⁸ Tamtéž, 40, 41.

³⁴⁹ Dn 1784.

³⁵⁰ Sestra Faustyna se narodila jako třetí z deseti dětí v chudé a zbožné rolnické rodině. Do školy chodila necelé tři roky.

³⁵¹ Pozn. 105 pod čarou v diplomové práci.

³⁵² Mt 11,25.

Ježíš nechtěl, aby mu sekretáře dělal učenec, teolog. Z běžného života je nesporné a všeobecně známé, že sekretářka má psát to, co jí diktuje nadřízený, anebo vlastními slovy popsat věc svěřenou k vyřízení podle pokynů nadřízeného. Pokud je sekretářka neschopná a taková zcela nepochybně s. Faustyna byla, pak v našich lidských podmínkách svědomitý nadřízený má za povinnost – a tato povinnost je o to větší, oč větší je neschopnost sekretářky – aby text, který napsala, důkladně zkontroloval a opravil chyby, které by mohly zapříčinit nepochopení. Někteří teologové měli zpočátku četné námitky týkající se modliteb s. Faustyny a návrhu ustanovení svátku Božího milosrdenství. Tvrdili, že se dopustila velmi závažných teologických chyb. Je nutné si ovšem uvědomit, že sice s. Faustyna byla opravdu neschopnou sekretářkou, ale jejím bezprostředním nadřízeným byl osobně Pán Ježíš. On jako Bůh nemohl tudíž dovolit, aby do textů, kterých byl autorem, mohla jeho sekretářka vnést nějaké teologické chyby působící zmatek a takto svést věřící na scesti. Zajisté, s. Faustyna mohla udělat nějaké přirozené chyby vyplývající z nedostatku svého vzdělání, tudíž druhořadé, ortografické, stylistické, ale nikoliv takové, které by se týkaly nadpřirozeného řádu, protože celek řídil osobně sám Spasitel. Pokud tedy během postupného naplňování požadavků Ježíše došlo k jistým zmatkům a konfliktům, pak bylo zapotřebí času, aby se teologové mohli v klidu zamyslet nad oprávněností svých interpretací a opětovně je revidovat tak, aby byly ve svém konečném stadiu v souladu s učením předaným s. Faustynou. Proč? Protože jsou totiž jenom dvě možnosti:

- buď neschopná sekretářka měla „nedbalého“ nadřízeného – pak jim ale nemohl být Pán Ježíš – v důsledku čehož, problémový text vzbuzující námitky měl již dávno zaniknout,
- anebo i přes svoji přirozenou neschopnost sekretářka ve věcech nadpřirozených dostala výzvam svého neobvyklého nadřízeného, ale pak se teologové mají tak dlouho snažit, až naleznou chyby ve své vlastní ukvapené kritice.

Výchozím bodem pro další analýzu bude druhý z výše zmíněných bodů, to znamená, že s. Faustyna, jako skutečná sekretářka Božího milosrdenství i přes chybějící teologické vzdělání nemohla chybovat v oblasti teologie, jelikož to, co jí bylo zjeveno, osobně řídil k ní promlouvající Pán Ježíš. Kdyby se s. Faustyna dopustila chyb, které uváděli někteří teologové, pak by Pán Ježíš nemohl celek potvrdit slovy: Ježíši důvěřuji Ti.

Nezjevoval se s. Faustyně proto, aby její intelektuální neschopnost převyšovala jeho božské požadavky a tak rozsávala neshodu a dezorientaci, nýbrž se zjevoval proto, aby prostřednictvím malých a neschopných ukázal velikost svého milosrdenství, což ve výsledku povede svět k pokoji, dobru a shodě. Přijmout tento postoj znamená hledat a nacházet v díle s. Faustyny důsledný plán, který udivuje harmonií, spořádaností myšlenek a tendencí k ustanovení úcty k Božímu milosrdenství v souladu s jinými kulty, především pak s kultem Nejsvětějšího Srdce Pána Ježíše. Konflikty vyplynuly nikoli ze samotných zjevení s. Faustyně, nýbrž z nesouhlasného postoje teologů diktovaného jejich nedostatkem důvěry vůči velikosti díla předaného prostou řeholnicí. Teologové ponejprv připustili možnost ustanovení svátku Božího milosrdenství, ale s jiným názvem – svátek Nejmilosrdnějšího Spasitele. Prozatímní argumenty pro ustanovení svátku Božího milosrdenství se opíraly pouze na styl modlitby s. Faustyny. Následným krokem bylo najít nové argumenty, které tomuto pojmu přiřadí prvenství, protože bylo jednoznačně nutné přijmout fakt, že je to formulace samotného Pána Ježíše. Proto na začátku byla položena základní otázka. Co je to milosrdenství a co toto slovo znamená? Slovo „milosrdenství“ se etymologicky vzato skládá ze dvou částí. První část, která končí písmenem „o“ má spojitost se slovy typu: milý, milovat, milostivý. Druhá část pochází od slova „srdce“, je příbuzná s latinským „misericordia“ od *miser* – bída, bídny a *cordia* od *cor*, *cordis* – srdce.³⁵³ Nicméně, důležitější než jazykový je obsahový význam, protože jeho smysl je hluboce etický. Další otázka se týká toho, v čem spočívá samotné milosrdenství, z čeho se skládá? Milosrdenství spočívá v poskytování pomoci, tudíž je takovým činem, ve kterém hrají roli tři součásti: podmět, to je osoba poskytující milosrdenství, samotný akt milosrdenství, což je druh pomoci a předmět, to znamená adresát milosrdenství. Již sám název poukazuje na to, že jde o funkci srdce, tudíž vyplývá z lásky tak, jak ovoce pochází z květu. Láska diktuje milosrdenství jisté požadavky a nabízí se nám třetí otázka, jaké jsou tedy požadavky milosrdenství?

Protože jsem uvedl tři elementy milosrdenství, ke každému je nutné přiřadit zvláštní požadavky.

I. Požadavky vůči podmětu milosrdenství:

- čistý úmysl – chci pomoci, protože někdo pomoc potřebuje,

---

³⁵³ Pozn. 65 pod čarou v diplomové práci.

- obětavost – nejen, že chci pomoci, ale skutečně pomáhám, překonávám všechny obtíže, které stojí na cestě vedoucí ke splnění milosrdného činu,
- nezištnost – za své milosrdenství nic nepožaduji,
- jemnost – nedám pocítit svou laskavost, pokud je to možné, skrývám svou osobu,
- anonymita – nejsem já, je pouze můj čin milosrdenství a osoba, kterou jsem obdaroval.

II. Požadavky vůči aktu milosrdenství:

- milosrdný čin nemůže být činem hříšným,
- čin je sám v sobě čistý, dobrý, šlechetný,
- čin je rozvážný,
- čin je správný, potřebný a nutný.

III. Požadavky vůči předmětu milosrdenství:

- nepromrhat přijatý dar,
- s požitkem pro sebe jej využít,
- těšit se z něj a radovat.

Výše popsaná systematika těchto požadavků ukazuje, že v nejobtížnější situaci je podmět milosrdenství, protože má být nejméně viditelný a je-li to možné úplně skryt. Pokud naplnění milosrdenství klade člověku tak velké požadavky, cožpak by mohly být menší vůči Spasiteli? Když milosrdenství vyžaduje od člověka tolik jemností, mohl by pak být Bůh – Člověk, jakým je Ježíš Kristus, méně jemný než člověk? Ježíš, který konal zázraky a takto prokazoval milosrdenství nemocným, invalidům a posedlým, nikdy nezdůrazňoval svoje „Já“, nýbrž skutečnost, že jejich víra činí zázraky. Z úst Ježíše vycházela slova: „jdi, tvá víra tě zachránila,“³⁵⁴ „dcero, tvá víra tě zachránila,“³⁵⁵ „ženo, tvá víra je veliká, staň se ti, jak chceš,“³⁵⁶ „podle vaší víry se vám staň.“³⁵⁷

---

³⁵⁴ Mk 10,52.

³⁵⁵ Mt 15,28.

³⁵⁶ Mt 15,28.

³⁵⁷ Mt 9,29.

Pán Ježíš skrývá svou osobu, poukazuje na dílo milosrdenství, na slávu Boží,³⁵⁸ a přikazuje o sobě mlčet.³⁵⁹ Cožpak tedy nenáleželo respektovat vůli Spasitele a dát novému svátku název Božího milosrdenství? O to více, že Pán Ježíš toto své přání osobně předal osobně s. Faustyně. Věříme, že Ježíš je Bohem. Svátek jeho milosrdenství je zároveň svátkem Božího milosrdenství. Ježíš osobně určuje den, kdy tento svátek má být uctíván: „Chci, aby první neděle po Velikonocích byla svátkem Milosrdenství.“³⁶⁰ Tento den se zcela zvláštním způsobem hodí k uctívání Božího milosrdenství z úvahy na památku ustanovení svátosti pokání. Spojením nového svátku s touto svátostí chce Pán Ježíš ukázat na jeho obrovský význam jako na svátost zvláštního a velikého milosrdenství. Veškeré přirozené dary Božího milosrdenství, jimiž jsou např. zdraví, majetek, schopnosti apod. jsou ničím ve srovnání s darem stát se Božím dítětem. Tato svátost dovoluje skrze odpuštění hříchů sjednocení s Bohem ve svátosti eucharistie. Svátost pokání a eucharistie jsou těmi svátostmi, které se v duchovním životě člověka mají neustále opakovat. Křest, biřmování a svátost kněžství se udělují pouze jednou, manželství nejvíce několikrát, přičemž ne všichni jsou k němu povolání. Naproti tomu k svátosti eucharistie jsou pozváni všichni bez výjimky a svátost smíření je k ní přípravou. Teologové zdůrazňovali, že církve si je vědomá toho, že božská přirozenost není složená, nechce praktikovat samostatný kult Božího milosrdenství, všemohoucnosti, či moudrosti Boha. Rovněž jednotlivým Božím osobám nevzdáváme zvláštní úctu, pokud není spojena s Božím působením ve světě.³⁶¹ Jako příklad se uvádí: seslání Ducha Svatého, Vtělení, Vykoupení. Svátek Božího milosrdenství by také naplňoval tuto podmínku, jelikož – spojen s památkou ustanovení svátosti smíření – poukazuje na působení Pána Ježíše odpouštějícího hříchy. Když tedy není pro člověka větší milosti než odpuštění hříchů, což je podmínkou spásy a věčného štěstí, pak pravdou zůstává, že tento svátek je nutné nazvat svátkem Božího milosrdenství a nikoliv svátkem Nejmilosrdnějšího Spasitele také i proto, že takové formulace metaforickým způsobem ukazují na samotného Boha jako na pramen Milosrdenství. Problém odpuštění hříchů ve svátosti smíření poukazuje na to, že Boží milosrdenství není jenom atributem, metaforou týkající se samotného Boha, ale také „milostí smilování“ – Božím působením.

---

³⁵⁸ Mk 5,19; Lk 8,39.

³⁵⁹ Mt 12,15–16; Mk 1,34; Mk 8,26.

³⁶⁰ Dn 299.

³⁶¹ Srov. GRANAT, W.: *Kult Boga Milosierdnego przez Chrystusa i w Chrystusie*, (w:) *Ewangelia milosierdzia*. Poznań 1970, s. 387.

Proto všeobecně postuláty milosrdenství a tím i milosrdenství Boží, nedovolují do popředí umístit podmět milosrdenství, kterým je Pán Ježíš, ale samotný akt jeho milosrdenství, to znamená odpuštění hříchů. V opačném případě by nebylo milosrdenství dokonalé. Pokud postavíme sami sebe jako podmět milosrdenství na první místo, pak tedy, když poskytujeme milosrdenství, nemáme před Bohem žádnou zásluhu, protože si už sami vybíráme svoji odměnu.³⁶² Nemá-li být člověk egoistou, cožpak by jim mohl být Bůh, který je nekonečnou všeobjímající láskou a dokonalostí? Bůh chce zachraňovat lidstvo, které potřebuje jeho slitování. Pán Ježíš neukazuje na sebe, ale na akt odpuštění, na své smilování. Jinak řečeno – na své milosrdenství – a spojuje je se dnem ustanovení svátosti smíření, aby takto vyzdvihl důležitost této svátosti a povzbudil lidi k jejímu využívání. Všeobecně se říká, že *philosophia ancilla theologiae est*,³⁶³ ale kromě filosofie má teologie ještě jiné, méně známé pomocnice. Jednou z nich je jazykověda. S její pomocí jsem analyzoval dříve v textu zmíněné metafory, týkající se slova „milosrdenství“. Nyní se bude jednat o synonyma, to znamená blízké si významové pojmy: milosrdenství Boží, Nejmilosrdnější Spasitel, Nejsvětější Srdce Ježíšovo. Kvůli téměř shodnému významu těchto pojmů vznikly jisté těžkosti v odlišení úcty k Božím milosrdenství od úcty k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Dá se říci, že došlo přímo ke konfliktu, kdy namísto „zamítnutého“ pojmu Boží milosrdenství byl použit pojem Nejmilosrdnější Spasitel. Podle stupně svého významu mohou být slova vůči sobě bližší nebo vzdálenější. Postavme nyní vedle sebe tyto tři pojmy v pořadí, které jsem již výše uvedl: uprostřed Nejmilosrdnější Spasitel, z jedné strany Boží milosrdenství a z druhé strany Nejsvětější Srdce Ježíšovo. Zjistíme tak, že rozdíl mezi Božím milosrdenstvím a Nejsvětějším Srdcem Ježíše je dosti výrazný, ale téměř zaniká mezi Nejmilosrdnějším Spasitelem a Nejsvětějším Srdcem Ježíše. Spasitel je totožná osoba jako Pán Ježíš, tudíž je jedno, zda se řekne Nejmilosrdnější Spasitel nebo Nejmilosrdnější Ježíš. Místo „Nejsvětější“ máme právo se zřetelem na jeden atribut říci „Nejmilosrdnější“. Takže, když namísto „Nejsvětějšího Srdce Ježíše“ řekneme „Nejmilosrdnější Srdce Ježíše“ neuděláme chybu, protože v této formě máme obsažené jak milosrdenství, tak i srdce. Pokud, ale řekneme „Nejmilosrdnější Pán Ježíš“ a v této formě chceme zachránit „Boží milosrdenství“, pak musíme vynechat slovo

---

³⁶² Mt 6,2.

³⁶³ Filosofie je služebnicí teologie. Petr Damián (1006–1072) výrok myslel pozitivně ve smyslu, že filosofie svobodně a ráda ustupuje teologii, pokud však nechce ustoupit a cítí se být nucenou služebnicí, není v ní Mariino *Fiat* dobrovolné, je služebnicí teologie.

„srdce“. Následkem této operace je umenšení úcty Nejmilosrdnějšímu Srdci Pána Ježíše, což se skutečně stávalo. Takto ve svých důsledcích docházelo k fatálnímu nedorozumění a prosazování dílčích zájmů, které umenšovaly Boží chválu, při o ní stále trvajícím boji. Proto se polští teologové postavili za ustanovení svátku Božího milosrdenství – jak si to přál sám Spasitel – o první neděli po Velikonocích k uctění působení Pána Ježíše, spojené s ustanovením svátosti smíření jako svátosti velkého milosrdenství.

Zdůvodnění mělo dva body:

- Svátost oltární, která sjednocuje člověka s Bohem, má svůj eucharistický svátek, kterým je Boží Tělo.³⁶⁴

Přípravou k němu je svátost smíření, proto je zapotřebí tuto svátost uctít především s cílem zdůraznění jejího významu a s poukázáním na milosrdenství Boha. Zanedbání této svátosti – což se dnes velmi často stává – způsobuje, že ve všeobecné zkaženosti se lidé vzdalují od Boha, a tím jsou vystaveni ztrátě věčného spasení. Tudíž tento svátek má být pro ně záchranou ve shodě se Spasitelovou vůlí: „Ačkoliv jsem tak hořce trpěl, duše hynou.“³⁶⁵

- Navrhovaný svátek s názvem „Nejmilosrdnějšího Spasitele“ není věcně odůvodněný, protože se míjí s ideou milosrdenství, jehož analýza a příklady z evangelií ukazují, že je nutné do popředí vysunout samotný akt milosrdenství, to je pomoc, nikoliv jeho podmět, přestože podmětem je sám Spasitel, který jako Bůh – Člověk dává příklad k následování.

Takto formulovaný svátek by kromě toho zapříčinil kolizi se svátkem Nejsvětějšího Srdce Pána Ježíše, jak vyplývá z výše uvedeného textu. Ke zmíněné kolizi ale nedochází mezi svátkem Božího milosrdenství a svátkem Nejsvětějšího Srdce Pána Ježíše, protože funkce srdce (svátek Nejsvětějšího Srdce Pána Ježíše) je láska tzn. květ a milosrdenství je jeho plodem. První vyjadřuje svátek Božího Těla (svaté přijímání, sjednocení) a druhé svátek Božího milosrdenství (zpověď, smíření).

---

³⁶⁴ Slavnost Nejsvětějšího Těla a Krve Páně.

³⁶⁵ Dn 965.

V úctě k Božímu milosrdenství je zásadní úpěnlivá prosba a milosrdenství, v úctě k Nejsvětějšímu Srdci Pána Ježíše vděčnost a odměna. Vidíme, že vše se opírá o lásku a milosrdenství. Jaký je vztah mezi láskou a milosrdenstvím? Láska je pojmem širším, než milosrdenství a je základem všech Božích děl na světě. Láska bude existovat věčně a jsou jí obdarováni všichni bez rozdílu, avšak milosrdenství se vztahuje pouze k těm, kdo potřebují nějakou pomoc. Jde právě o tu pomoc, která byla nazvána aktem milosrdenství. Proto tento svátek měl být a tudíž i je svátkem milosrdenství, čehož důsledkem je sám název Boží milosrdenství.

2.6.1 Termín „svátek Milosrdenství“

Jak je výše uvedeno, přáním Pána Ježíše bylo, aby byl svátek Milosrdenství ustanoven o první neděli po Velikonocích. Zvolení této neděle má hluboké teologické odůvodnění.³⁶⁶ Tajemství Božího milosrdenství má svůj zcela ojedinělý odraz v umučení a smrti Ježíše Krista, proto mysterium vykoupení je neoddělitelně spojeno s mystériem Boží lásky. Téměř stejná slova s. Faustyny, která můžeme číst v Deníčku, popisují vystavení obrazu Milosrdného Ježíše v Ostré bráně: „Nyní vidím, že dílo vykoupení je spojeno s dílem milosrdenství, které si Pán přeje.“³⁶⁷ Jelikož v liturgii církve dominantou tridua a oktávu Velké noci je umučení a smrt Krista Pána, pak nejlepším dnem zvýrazňujícím tuto spojitost je Bílá neděle. Právě v liturgii této neděle je základní ideou obsaženou jak v mešních modlitbách, tak i v perikopách Písma svatého velebení Boha v jeho nekonečném milosrdenství.³⁶⁸

Protože mysterium vykoupení se i nadále realizuje ve svátostech křtu a pokání, pak – jak si všímá P. Michał Sopoćko – svátek milosrdenství má mít spojitost s ustanovením těchto svátostí.³⁶⁹ První neděle po Velikonocích, která je nazývána Bílou nedělí, převzala svůj název od slavnostního ukončení slavení křtu katechumenů. Ode dne udělení křtu po celý týden novokřtenci přicházeli do kostela v bílém šatu. Naposledy byli svými příbuznými a přáteli přiváděni do kostela o první neděli po Velikonocích. Ustanovení slavnosti Božího milosrdenství na Bílou neděli zdůrazňuje velikost Božího milosrdenství prokázaného lidu ve svátosti křtu.

---

³⁶⁶ Srov. SOPOĆKO, M.: *Idea Miłosierdzia Bożego w liturgii*. Poznań 1937, s. 12–16.

³⁶⁷ Dn 89.

³⁶⁸ Srov. SOPOĆKO, M.: *Duch liturgii II Niedzieli Wielkanocnej*. Poznań – Warszawa 1972, s. 377–392.

³⁶⁹ Srov. SOPOĆKO, M.: *Miłosierdzie Boże*. Wilno 1936, s. 17.

Když vezmeme v potaz příslib spojený se slavením tohoto svátku ve vztahu ke křtu, pak ustanovení slavení Božího milosrdenství o první velikonoční neděli je zcela odůvodněné. Další důraz tohoto svátku je spojený s ustanovením svátosti pokání, což se stalo v den zmrtvýchvstání. Jelikož teologické motivy Velikonoc jsou jiné, proto se evangelium o svátosti pokání čte na Bílou neděli, z čehož plyne, že slavením svátku milosrdenství právě na tuto a nikoliv jinou neděli, je zcela zvláštním způsobem podtrženo Boží milosrdenství prokazované lidem ve svátosti smíření. Dodatečným zdůrazněním tohoto spojení má být vzdávání úcty obrazu Ježíše Milosrdného, který – jak jsem uvedl v předešlé kapitole – zobrazuje Spasitele ve chvíli ustanovení svátosti smíření.³⁷⁰ Je nutné mít také na paměti, že v duchu ustanovení konstituce *Sacrosanctum concilium*³⁷¹ II. vatikánského koncilu, v neděli, která je nejstarším a prvním dnem svátečním, nemají být slaveny jiné svátky, ledaže by k tomu vznikly závažné důvody. Svátek Milosrdenství neprovádí žádné změny v liturgickém cyklu, není v rozporu s výše uvedenou konstitucí a liturgií této neděle, ale vede k většímu a hlubšímu zdůraznění liturgických textů, které není nutno měnit.³⁷²

2.6.2 Slavení Božího milosrdenství

V Deníčku nejsou uvedeny podrobnosti, týkající se slavení Božího milosrdenství. Je možné vyčlenit pouze tři znamení:

- Tento svátek, ve shodě s Ježíšovou vůlí, má být slavnostně slaven, tzn. jako *sollemnitas* všeobecné církve.³⁷³
- V tomto dni má být ctěn obraz Milosrdného Ježíše,³⁷⁴ nicméně faktem je, že bohužel podle Deníčku nelze určit, v čem spočívá adorace obrazu. (Je možné se pouze domnívat, že tato neděle je nejvhodnější k posvěcení a intronizaci obrazu v kostelích, o čemž Pán Ježíš s. Faustyně několikrát říkal).

---

³⁷⁰ Srov. DOMIN, C.: *Kult Miłosierdzia Bożego w Kościele dawniej i po objawienia Sługi Bożej s. Faustyny. Posłannictwo siostry Faustyny*. Kraków 1991, s. 172–175.

³⁷¹ Srov. *Sacrosanctum concilium*. Konstituce o posvátné liturgii II. vatikánského koncilu čl. 106.

³⁷² Srov. SOPOČKO, M.: *Miłosierdzie Boga w dziełach Jego, O uroczystości Najmiłosierniejszego Zbawiciela, tom IV*, Paryž 1967, s. 69.

³⁷³ Dn 699, 742. Liturgická slavnost nejvyššího stupně.

³⁷⁴ Dn 47–50.

- O této neděli mají kněží hlásat „O tom mém velikém a bezedném milosrdenství.“³⁷⁵

Kázání o Neděli milosrdenství má poukázat na Boží milosrdenství v celém díle vykoupení a má být hlášáno s cílem vzbudit u věřících postoj hluboké důvěry.

2.6.3 *Přísliby spojené se slavením svátku Božího milosrdenství*

O tom, jak veliký je svátek Božího milosrdenství svědčí množství příslibů, které Pán Ježíš spojil s jeho slavením. V tento den chce být Spasitel bezmezně štědrý a udělovat zvláštní milosti. Ve zjevení z jara 1934 přislíbil Ježíš: „...kdo toho dne přistoupí k Prameni života, ten dosáhne úplného odpuštění vin a trestů.“³⁷⁶

Tento příslib byl dán opětovně v září 1936: „Duše, která přijme svátost smíření a svaté přijímání, dosáhne úplného odpuštění vin a trestů.“³⁷⁷ Potřetí jej Ježíš zopakoval v kontextu slavení Neděle milosrdenství koncem dubna 1937: „Toužím udělit úplné odpuštění duším, které přistoupí ke zpovědi a svatému přijímání o svátku mého milosrdenství.“³⁷⁸ Než přejdu k podrobnější analýze, chci poukázat na fakt, že obsah třetího příslibu je odlišný od dvou předešlých. Milost celkového odpuštění vin a trestů, tzn. odpuštění všech hříchů, které ještě nebyly odpuštěny a všech trestů spojených s těmito hříchy je mnohonásobně větší než plnomocný odpustek. Podle Spasitelova přání milost svátku milosrdenství má být zvláštním znamením Božího milosrdenství a takovým nemůže být „pouhý“ plnomocný odpustek. Kromě toho je nutné si všimnout, že obsah příslibu ve dvou prvních zjeveních je totožný a nejsou důvody, pro které by je musel Pán Ježíš odvolat a přitom nic nevysvětlit. U třetího zjevení je nezbytně nutné si povšimnout a uvědomit, že připisuje Spasiteli udělení plnomocného odpustku na svátek Božího milosrdenství, přičemž moc udělování těchto odpustků spočívá přece v jurisdikci církve! Z toho plyne, že by bylo absurdní připisovat Pánu Ježíši činnost, která by oslabovala jeho kompetence. Proto je třeba přijmout za fakt – a zdá se to být logické – že obsah třetího příslibu nejsou možná bezprostředně Ježíšova slova.

S největší pravděpodobností s. Faustyna, která neměla teologické vzdělání, když psala v prvních dvou zjeveních o úplném odpuštění vin a trestů, ve třetím mylně napsala

---

³⁷⁵ Dn 570.

³⁷⁶ Dn 300.

³⁷⁷ Dn 699.

³⁷⁸ Dn 1109.

o plnomocném odpustku. Jelikož po napsání textů se k nim již nevracela, aby je opravila, pravděpodobně z tohoto důvodu uvedená formulace již nebyla dána do souladu s dvěma předešlými.

Jak z výše uvedeného vyplývá, největší milostí spojenou se svátkem Božího milosrdenství je příslib odpuštění vin a trestů všem, kteří se v tento den spojí s Pánem Ježíšem ve svátostech pokání a eucharistie.³⁷⁹ Faktem je, že taková milost je teologicky možná, protože ani ona sama, ani podmínky pro její obdržení se nepříčí zjevení. Z pastýřského i praktického hlediska je pochopitelné, že svátost smíření je možné vykonat před samotným svátkem, protože vůlí Pána Ježíše je, aby v tento den co největší počet věřících využil milostí obsažených v jeho příslibu. Nicméně svaté přijímání musí být přijato v samotný den svátku milosrdenství a jeho přijetí má být v souladu s hlubokým postojem důvěry k Božímu milosrdenství. Milost úplného odpuštění vin a trestů je teologicky srovnatelná s přijetím křtu, proto tato milost byla některými teology nazvána „druhým“ nebo „novým křtem.“³⁸⁰ Velikost tohoto příslibu se může zdát šokující, nicméně v ničem neodporuje učení církve. Obdržení této milosti je podmíněno svátostným životem, přijímáním svátostí, obzvláště v tento den a je povzbuzením k takovému životu. Pán Ježíš neomezil svoji hojnost o svátku Božího milosrdenství pouze na jednu milost. Sestře Faustyně sděluje následující slova: „V tento den je otevřeno nitro mého milosrdenství; celé moře milostí vylévám do duší, které se ke zdroji mého milosrdenství přiblíží.“ „...v tento den jsou otevřena všechna stavidla Boží, skrze něž proudí milosti.“³⁸¹ Proto chce Ježíš o tomto dni obdarovat všechny s důvěrou prosící milostmi a to jak časnými, tak i spasitelnými. Velikost těchto milostí, které chce Spasitel udělit, se týkají všech lidí, ale zcela zvláštním způsobem jsou záchranou pro hříšníky, což se projevuje ve třech rozměrech:

- Prvním rozměrem je všeobecnost. Rovněž i ti, kteří nikdy nepraktikovali pobožnost, tak i hříšníci obracející se na svátek Božího milosrdenství mají stejnou účast v naplňování příslibů spojených se slavením této neděle.

---

³⁷⁹ V kontextu této milosti je možné si povšimnout jisté analogie svátku Milosrdenství se starozákonním dnem pokání, ve kterém se Izraelité očišťovali ze svých hříchů.
Srov. KOSICKI, G.: *Nagłace wezwanie. Miłosierdzie przyzywa głosem siostry Faustyny*. Warszawa 1992, s. 43.

³⁸⁰ Srov. ROŻYCKI, I.: *Miłosierdzie Boże. Zasadnicze rysy nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego*. Kraków 1984, s. 25.

³⁸¹ Dn 699.

- Velikost milostí se týká milostí dočasných i spasitelných.
- Všechny stupně milosti jsou v tento den přístupné, jde jen o to, aby o ně člověk prosil s velikou důvěrou.

Žádná jiná forma pobožnosti k Božímu milosrdenství není spojená s tak velkými milostmi.³⁸² Na závěr tohoto odstavce chci poukázat na obsah dvou zjevení z února 1937.

Dne 17. února s. Faustyna zapsala Ježíšova slova: „Ačkoliv jsem tak hořce trpěl, duše hynou. Dávám jim poslední záchranu – svátek mého milosrdenství. Jestliže nevzdají chválu mému milosrdenství, zahynou na věky.“³⁸³

Jedenáct dnů poté Ježíš řekl: „Přeji si, aby mé milosrdenství bylo ctěno, dávám lidstvu poslední prostředek záchranu – utéci se k mému milosrdenství, mé Srdce se z tohoto svátku raduje.“³⁸⁴ Důležité je si povšimnout, že termín „poslední záchrana“ v prvním z těchto dvou zjevení je směřován k svátku milosrdenství, ale v druhém k utečení se k Božímu milosrdenství. Je nutné ale zdůraznit, že ani teologicky, ani podle zdravého úsudku svátek milosrdenství nemůže být „poslední záchranou“. Podle struktury pobožnosti takovým mimořádným prostředkem spasení může být pouze korunka k Božímu milosrdenství. V další části prvního zjevení je věcí nezbytnou ke spáse: „vzdát chválu milosrdenství“, které ve své podstatě spočívá v důvěře k tomuto milosrdenství. Je důležité si uvědomit, že úcta k Božímu milosrdenství podle teologie a zjevení týkající se této pobožnosti probíhá především mimo samotný svátek a hodně duší dosáhlo heroické svatosti, aniž by jej slavily. Proto, když provedeme kritickou analýzu textu, můžeme říci, že slova „svátek milosrdenství je poslední záchranou“ pravděpodobně nejsou slova, která pocházejí od Pána Ježíše. Někteří teologové se domnívají, že jde o slova s. Faustyny. Je známo, že neměla teologické vzdělání, používala nejednoznačné teologické termíny, odtud pocházejí některé nepřesnosti v textech. Nicméně analýza celého poselství s. Faustyny a kritické zhodnocení textů jsou postačující pro věcnou interpretaci. Na základě těchto faktů, po korekci smyslu

³⁸² Srov. ROŻYCKI, I.: Święto Miłosierdzia. *Biuletyn Salezjański Nostra*. 1989, nr 302, s. 5–7.

³⁸³ Dn 965.

³⁸⁴ Dn 998.

prvního zjevení ve světle druhého je možné pochopit, že termín „poslední záchrana“ znamená „utéci se k Božímu milosrdenství.“³⁸⁵

2.6.4 Těžkosti spojené s ustanovením svátku Božího milosrdenství

Ustanovení svátku Božího milosrdenství se od samotného začátku potýkalo s těžkostmi. V prvních letech snaha P. Michała Sopočka narážela na hlavní protiargument, kterým bylo nařízení Apoštolského stolce, týkající se zákazu nových forem úcty.³⁸⁶ Nicméně korunním argumentem proti svátku Božího milosrdenství bylo přesvědčení, že se v církvi nectí jednotlivé atributy Boha ve formách zvláštního svátku.³⁸⁷ Jiné argumenty proti zavedení tohoto svátku byly následující:

- Téměř ve všech liturgických knihách se tak často opakují modlitby slavicí Boží milosrdenství, že je zbytečné ustanovit nový svátek. Pokud je potřeba ctít některý z Božích atributů, nemusí to být nezbytně nutně milosrdenství, ale mohla by to být všemoc a spravedlnost.
- Jiní kritici nesouhlasící s ustanovením zmíněného svátku o první neděli po Velikonocích tvrdili, že neděle neumožňuje ze své podstaty jiné liturgické celebrace.
- Další namítali, že svátek Božího milosrdenství by se takto mohl stát příležitostí k příliš opovážlivé důvěře, což by mohlo vést k hříchům proti Duchu Svatému.
- Byli i takoví, kteří odmítali tento svátek, protože odmítali soukromá zjevení, jako i to, že úcta k Božímu milosrdenství je zbytečná, protože je obsažena již v úctě k samotnému Božskému Srdci.³⁸⁸

³⁸⁵ Srov. WITKO, A.: *Nabożeństwo do Miłosierdzia Bożego*. Kraków 2004, s. 92.

³⁸⁶ Srov. *Codex Iuris Canonici Pius X Pontificis Maximi*. Roma 1917, can. 1259, 1279, *Sacra Congregatio S. Officii, Decretum, (w:) Acta Apostolicae Sedis*. 1937, s. 304, 305.

³⁸⁷ Srov. GRANAT, W.: *Kult Boga miłosiernego przez Chrystusa i w Chrystusie, (w:) Ewangelia miłosierdzia*. Poznań – Warszawa, 1970, s. 389.

V dubnu 1948 dva roky po předložení žádosti polského episkopátu o ustanovení svátku Božího milosrdenství se obrátili s podobnou prosbou k Apoštolskému stolci členové teologického spolku, na jejichž sjezdu byl přítomen i P. Michał Sopočko. Primas Hlond upozornil přítomné teology na to, že z informací, které obdržel ve Vatikánu jednoznačně vyplývá, že kongregace nemá ve zvyku ustanovovat nové svátky k úctě jednotlivých Božích atributů, ale že předmětem úcty je Bůh jako Osoba.

³⁸⁸ Srov. SOPOČKO, M.: *Miłosierdzie Boga w dziełach Jego*. Wyd. Kuria Metropolitalna Białostocka. Białystok 2008, tom IV, s. 75–79. Srov. BURZAWA, S.: *Miłosierdzie Boże w roku liturgicznym, (w:) Powołanie człowieka, tom II: Bo Jego miłosierdzie na wieki (Psalm 135)*. Poznań – Warszawa 1972, s. 195–200.

Některé z těchto výhrad se po celá léta zdály být pravdivé a logické, proto bych se chtěl nad některými z nich krátce pozastavit.

Podle teologie a filosofie není Bůh vnitřně složený, není v něm rozdíl mezi ním samotným a jeho dokonalostmi, proto velebení kterékoliv z jeho dokonalostí je adorací „celého Boha“. Není tudíž pravdou, že v církvi není zvyk ctít Boží dokonalosti. Výše uvedený argument proti ustanovení svátku Božího milosrdenství není možné žádným způsobem dát do souladu se slavením takových svátků, jakými jsou např.: svátek Krista Krále, Nejsvětějšího Srdce Pána Ježíše nebo Těla a Krve Páně. Kromě toho se od věků vzdává úcta Boží prozřetelnosti, k jejíž cti bylo vystavěno a zasvěceno mnoho kostelů. Přestože jsou liturgické knihy plné modliteb velebící Boží milosrdenství, jejich texty jsou velmi rozptýlené, proto nesoustřeďují pozornost věřících na samotnou podstatu věci tohoto atributu. Proto ustanovení zvláštního svátku „zaměřuje“ pozornost výhradně na milosrdenství, což povzbudí věřící k jeho velebení. Pravdou ovšem je, že někteří by raději uctívali nějakou jinou Boží dokonalost, ale faktem zůstává, že milosrdenství je největším atributem Boha,³⁸⁹ neboť tento atribut – jako žádný jiný – povzbuzuje k obrácení a důvěře. Obrácení, s ním spojené pokání a postoj činné lásky jsou odpovědí člověka na Boží milosrdenství. Z toho důvodu svátek Božího milosrdenství v žádném případě nemůže vést k příliš opovážlivé důvěře, protože by to bylo v přímém rozporu se samotnou pobožností. Je nutné si také uvědomit, což je stěžejní argument, že pobožnost k Božímu milosrdenství je nám s Faustynou pouze předána, není jejím výmyslem a svými kořeny sahá až k samotným počátkům církve. Přece každý člověk, který se modlí a přijímá svátosti, se obrací k samotnému Bohu s prosbou o smilování a milosrdenství.

2.6.5 *Historie svátku Božího milosrdenství*

Otec Michał Sopoćko napsal, i když bez odkazu na prameny, že papež Pius IX. dekretem z 18. května 1855 ustanovil svátek Božího milosrdenství na druhou neděli po seslání Ducha Svatého a udělil zároveň plnomocný odpustek všem, kteří v tento den navštíví kostel nebo kapli.³⁹⁰ Svátek Božího milosrdenství – přestože tento fakt nebyl příliš známý – byl již po několik století slaven v kostele zasvěcenému Božímu

---

³⁸⁹ Dn 180.

³⁹⁰ Srov. SOPOĆKO, M.: *O święto Najmilosierniejszego Zbawiciela*. Poznań – Warszawa – Lublin, 1947, s. 40.

milosrdenství v Krakově.³⁹¹ V poselství předaném s. Faustyně v únoru 1931 Pán Ježíš vyžaduje poprvé ustanovení tohoto svátku o první neděli po Velikonocích. Tento Ježíšův kategorický požadavek byl nepochybně velikou psychickou zátěží pro prostou řeholnici, když si ještě uvědomíme, že kromě žádosti ustanovení tohoto svátku v celé církvi jí Spasitel přikázal namalovat obraz, který měl být také uctíván po celém světě. Když nenašla oporu u svých řeholních nadřízených a zpovědníků, kteří její mystická zjevení přijali jako iluzi, zůstala sama ve své opuštěnosti, strachu a nejistotě.³⁹² Teprve po přestěhování do Vilnius našla oporu v knězi Michału Sopoćkovi, který se stal jejím duchovním otcem a zpovědníkem. On – z Boží vůle – měl být sestře nápomocen v realizaci Ježíšových požadavků. Sestra Faustyna jako první v souladu se Spasitelovou vůlí a souhlasem svého zpovědníka začala slavit svátek milosrdenství. První zmínka na toto téma pochází z období před Velikonoci 1934³⁹³ a tato praxe trvala až do její smrti.³⁹⁴ Ve slavení svátku Božího milosrdenství nebyl její postoj pouze pasivní, ale často své modlitby, utrpení a umrtvení obětovala na úmysl schválení tohoto svátku samotným Svatým otcem.³⁹⁵

Jedním z nejslavnostnějších dnů jejího života byla, jak jsem se již dříve zmínil v kapitole týkající se obrazu Milosrdného Ježíše první neděle po Velikonocích 28. dubna 1935, na kterou připadlo zakončení tridua u příležitosti jubilea 1900 let od vykoupení světa. Tehdy se zúčastnila hlavních obřadů, které byly celebrovány v Ostré bráně, kdy byl poprvé vystaven obraz Milosrdného Ježíše.³⁹⁶

Během třídních duchovních cvičení v srpnu 1935 Pán Ježíš prostřednictvím kněze, který tato cvičení vedl, dal s. Faustyně poznat, že všechno co jí předal na téma svátku milosrdenství je Božím záměrem.³⁹⁷ Proto takto motivována nepřestávala apelovat na P. Michała Sopoćka, aby udělal vše pro tuto věc. Zpovědník s. Faustyny se tehdy začal vážně zabývat požadavky, jakož i samotným svátkem a inspirován jejím neustálým naléháním započal hluboké studium týkající se Božího milosrdenství.

---

³⁹¹ Kostel z roku 1555 se nachází na ulici Smoleńsk.

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_Bo%C5%BCego_Mi%C5%82osierdzia_w_Krakowie_\(Nowy_%C5%9Awiat\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_Bo%C5%BCego_Mi%C5%82osierdzia_w_Krakowie_(Nowy_%C5%9Awiat))

³⁹² Dn 74, 272.

³⁹³ Dn 280.

³⁹⁴ Dn 711.

³⁹⁵ Dn 341.

³⁹⁶ Dn 420.

³⁹⁷ Dn 458. Třídenní exercicie dával P. Emil Życzkowski SJ, pozdější představený wielkopolsko-mazowiecké jezuitské provincie.

Po odjezdu z Vilniusu v dopise z 5. července 1936 adresovaném P. Michału Sopočkovi s. Faustyna psala, že v důsledku neustálých Božích pobídek se rozhodla jet do Říma, aby osobně prosila Svatého otce o potvrzení svátku Božího milosrdenství.³⁹⁸ Otec Sopočko jí ve své odpovědi tento záměr nedoporučoval. V jeho dopise můžeme číst: „Svátek Božího milosrdenství, který vyžaduje Pán Ježíš prostřednictvím sestry, bude ustanoven bez vaší cesty za Svatým otcem, ostatně osobní cesta do Říma věc neuspíší a mohla by i uškodit. Je třeba nejprve připravit půdu, uvědomit všem potřebu tohoto svátku, zorganizovat hromadnou prosbu celého našeho národa a především našich ctěných kardinálů, arcibiskupů a biskupů. Pak ustanovení tohoto svátku bude jen otázkou času.“³⁹⁹ S tímto úmyslem v červnu 1936 vydal knížku „Boží milosrdenství“, pomocí níž chtěl povzbudit věřící k aktivitě a prosbám o ustanovení tohoto svátku. Publikaci rovněž věnoval všem biskupům shromážděným na první plenární synodě v Čenstochové ve dnech 26. až 27. srpna 1936. Tato bohužel nejenže nezpůsobila žádnou pozitivní odezvu, ale naopak zapříčinila připomenutí, že apoštolský stolec zabránil uvádění nových kultů.⁴⁰⁰ P. Michał Sopočko nerezignoval a v dopise z 5. října 1936 nařídil s. Faustyně, aby ve svém Deníčku podtrhla všechno, co bylo jednoznačně božského původu, obzvlášť to, co se týkalo svátku Božího milosrdenství.⁴⁰¹

V roce 1937 s. Faustyna, jak můžeme číst v jejím dopise vilniuskému zpovědníkovi, slavila svátek Božího milosrdenství nikoliv jen vnitřně, ale i navenek.⁴⁰² P. Michał Sopočko připravil na tento svátek několik článků o Božím milosrdenství, které byly publikovány ve Vilniusu ve třech denících a jednom týdeníku.

Kromě toho v liturgickém časopise *Mysterium Christi* publikoval nejdelší článek „Idea Božího milosrdenství v liturgii“, který byl odpovědí na výtky, jaké vznikly po vydání publikace „Boží milosrdenství“. Autor argumentoval tím, že pobožnost k Božimu milosrdenství není ničím novým, protože všechny liturgické knihy se o tomto Božím atributu často zmiňují. Podle něj úcta k Božimu milosrdenství nebyla dostatečně zdůrazňována, tudíž byla věřícím prakticky neznámá. Tvrdil, že současný svět vyžaduje, aby bylo Boží milosrdenství uctíváno zvláštním svátkem a věřící si mohli vyprošovat

---

³⁹⁸ Srov. Św. Faustyna.: *List z 5 lipca 1936 do ks. Michała Sopočki*, (w:) Archiwum ZMBM w Krakowie Łagiewnikach.

³⁹⁹ Srov. SOPOČKO, M.: *List z 10 lipca 1936 roku do siostry Faustyny*.

⁴⁰⁰ Srov. SOPOČKO, M.: *Moje wspomnienia o śp. Siostrze Faustynie*. Białystok 1948, s. 90.

⁴⁰¹ Srov. SOPOČKO, M.: *List z 5 października 1936 roku do siostry Faustyny*.

⁴⁰² Srov. Św. Faustyna.: *List z 11 kwietnia 1937 do ks. M. Sopočki*, (w:) Archiwum ZMBM w Krakowie Łagiewnikach.

mnoho spasitelných milostí. Katolická tisková agentura o tomto článku informovala velmi podrobně a referát týkající se ustanovení samostatného svátku rozeslala do všech novin v Polsku a do polských časopisů vycházejících za hranicemi. Během mariologického kongresu, který se konal ve Vilniusu ve dnech 1. až 3. července 1937, navrhnul P. Michał Sopoćko, aby byla do Vatikánu odeslána prosba o ustanovení svátku Božího milosrdenství o první neděli po Velikonocích. Přestože byl tento návrh přijat, arcibiskup Romuald Jałbrzykowski nesouhlasil s odůvodněním, že tato iniciativa je v rozporu se zákazem Apoštolského stolce týkající se zavádění nových forem úcty.⁴⁰³ I přes toto P. Michał Sopoćko nerezignoval, využil příjezdu papežského nuncia Francesca Cortesieho do Vilniusu a přednesl mu celou záležitost. Nuncius přislíbil, že se bude celou záležitostí zabývat a pozval P. Michała Sopoćka k prodiskutování podrobností.⁴⁰⁴ I když rozhovory s nunciem nepřinesly očekávaný výsledek P. Michał Sopoćko ve svých aktivitách neustával. V období adventu 1937 měl v rádiu čtyři katecheze na téma Božího milosrdenství, počínaje první nedělí adventní.⁴⁰⁵ Podobné promluvy chtěl prostřednictvím rádia vyhlásit rovněž i v postní době a o první neděli po Velikonocích.⁴⁰⁶ V jednom ze svých posledních dopisů z 21. února 1938 s. Faustyna psala svému zpovědníkovi: „Pokud jde o svátek /.../ nemám žádné pochybnosti o tom, že je to Boží vůle. Naším prostřednictvím Bůh započal své dílo, kdo je dokončí, není třeba zkoumat, nýbrž teď udělat to, co je v naší moci, nic víc.“⁴⁰⁷ Ještě o první neděli po Velikonocích se s. Faustyna opětovně obětovala Ježíši jako celopalná oběť za hříšníky.⁴⁰⁸ Jako oběť dala také svou smrt: „...aby dílo Tvého milosrdenství bylo v celé plnosti vykonáno...“⁴⁰⁹ Několik měsíců poté apoštolka Božího milosrdenství zemřela v klášteře v Łagiewnikach, aniž by se dočkala potvrzení svátku Božího milosrdenství v církvi.⁴¹⁰ P. Michał Sopoćko i nadále pracoval nad započatým dílem. Několik týdnů po smrti s. Faustyny opět odjel do Čenstochové na konferenci polského episkopátu a 26. listopadu 1938 věnoval biskupům obširnou práci, ve které vyjmenoval

---

⁴⁰³ Srov. CHRÓŚCIECHOWSKI, J.: *Historia nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego w naszych czasach*. Hereford, 1977, s. 90.

⁴⁰⁴ Srov. SOPOĆKO, M.: *List z listopada 1937 roku do s. Faustyny*, (w) Archiwum ZMBM w Krakowie Łagiewnikach.

⁴⁰⁵ Promluva z 28. 11. 1937.

⁴⁰⁶ Srov. SOPOĆKO, M.: *List z listopada 1937 roku do s. Faustyny*, (w:) Archiwum ZMBM w Krakowie Łagiewnikach.

⁴⁰⁷ Srov. Św. Faustyna.: *List z 21 lutego 1938 roku do ks. M. Sopoćki*, (w:) Archiwum w ZMBM Krakowie Łagiewnikach.

⁴⁰⁸ Dn 1680.

⁴⁰⁹ Tamtéž.

⁴¹⁰ Sestra Faustyna zemřela 5. října 1938.

argumenty hovořící pro ustanovení svátku Božího milosrdenství, jakož i požehnané plody, které by mohl tento svátek přinést. Z pochopitelných důvodů používal pouze teologickou argumentaci, podle příkazu arcibiskupa Jałbrzykowského se nezmiňoval o zjeveních Pána Ježíše s. Faustyně. Nicméně i toto úsilí nepřineslo očekávané výsledky.⁴¹¹ V dubnu 1939 P. Michał Sopoćko ve věci svátku Božího milosrdenství odjel do Říma. Státní tajemník jej v této záležitosti odkázal na Kongregaci obřadů, ale zde s ním nikdo nechtěl dané téma diskutovat, protože neměl pověření svého ordináře, majícího však v této záležitosti zcela opačný názor.⁴¹² Krátce poté vypukla druhá světová válka a nebylo tudíž možné působit tak svobodně jako doposud. V této napjaté době se začala pobožnost k Božímu milosrdenství dramaticky rozvíjet, v důsledku čehož si možnost schválení samotného svátku získávala stále více stoupců. P. Michał Sopoćko se neustále ve svých publikacích vracel k této záležitosti. K těm nejvýznamnějším patří „De misericordia Dei deque eiusdem feso instituendo, Tractatus dogmaticus ac liturgicus“ publikována na rozmnožovacím stroji ve Vilniusu v roce 1940, později v roce 1943 v Detroitu a konečně v roce 1947 ve Varšavě.⁴¹³

V témže roce se rovněž objevila publikace „O svátek nejmilosrdnějšího Spasitele“, ve které autor opětovně zdůraznil nutnost ustanovení svátku Božího milosrdenství o první neděli po Velikonocích, která je nejvíce vhodným termínem a odůvodnil neopodstatněnost výhrad proti tomuto projektu.⁴¹⁴ První neděli po Velikonocích 16. dubna 1944 byl v Krakově Łagiewnikach poprvé slaven svátek Božího milosrdenství. V tomto dni krakovský zpovědník s. Faustyny Józef Andrasz posvětil druhý obraz Nejmilosrdnějšího Spasitele, který pro klášterní kapli namaloval Adolf Hyla.⁴¹⁵ Krátce po ukončení druhé světové války v roce 1946 polští biskupové odeslali do Vatikánu prosbu o potvrzení svátku Božího milosrdenství ve formách předaných s. Faustynou. V roce 1948 byla tato záležitost oficiálně předána Kongregaci obřadů. Dne 8. dubna 1948 profesorové teologických fakult a duchovních seminářů

---

⁴¹¹ Srov. CHRÓŚCIECHOWSKI, J.: *Historia nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego w naszych czasach*. Hereford, 1977, s. 91.

⁴¹² Srov. SOPOĆKO, M.: *Wspomienia z przeszłości. Wiadomości Kościelne Arcidiecezji w Białymstoku 1985, nr 58, s. 85–118.*

⁴¹³ Tento traktát vydaný ve Varšavě byl opatřen souhlasem kardinála Augusta Hlonda, který tuto pozici předal apoštolskému stolci. I nyní přišla z Říma zamítavá odpověď se zdůvodněním, že v církvi není zvykem ustanovení svátku jednotlivých Božích atributů.

Srov. SOPOĆKO, M.: *Wspomienia z przeszłości*, *Wiadomości Kościelne Arcidiecezji w Białymstoku* 1985, nr 58, s. 22.

⁴¹⁴ Srov. SOPOĆKO, M.: *Ó święto Najmilosierniejszego Zbawiciela*. Poznań – Warszawa – Lublin, 1947.

⁴¹⁵ Kronika domu krakowskiego ZMBM, sv. 4, s. 389.

účastníci se sjezdu polských teologů odeslali svoji rezoluci o ustanovení tohoto svátku ke Svatému stolci.⁴¹⁶ Svátek Božího milosrdenství si získával v Polsku stále větší množství věřících. V Krakově arcibiskup Eugeniusz Baziak 14. května 1951 udělil jménem kardinála Adama Stefana Sapiehy na dobu sedmi let plnomocné odpustky těm, kteří o první neděli po Velikonocích navštíví klášter v Łagiewnikach, což způsobilo ještě větší rozmach této pobožnosti.

2.7 Korunka k Božímu milosrdenství

Korunce k Božímu milosrdenství bylo věnováno celkem čtrnáct zjevení.⁴¹⁷ Ještě než s. Faustyna obdržela samotný text korunky, došlo v roce 1933 ke zjevení, které je možné nazvat stěžejním. Během tohoto zjevení přikázal Pán Ježíš své sekretářce, aby se modlila nověnu na úmysl vlasti, skládající se z litanie ke všem svatým. Po obdržení souhlasu svého zpovědníka uviděla ke konci litanie velikou září a v ní Boha Otce. Před tou září a před zemí uviděla Ježíše přibitého na kříž, a tak, když chtěl Bůh Otec pohlédnout na zemi, musel hledět skrze Ježíšovy rány. Tehdy s. Faustyna pochopila, že pro Ježíše Bůh žehná zemi.⁴¹⁸

2.7.1 Korunka k Božímu milosrdenství – antidotum na usmíření Božího hněvu

V září 1935 ve Vilniusu Pán Ježíš naučil svou důvěrnici korunku k Božímu milosrdenství. V pátek večer 13. září uviděla ve své cele anděla, vykonavatele Božího hněvu, který měl trestat zemi. Sestra Faustyna se snažila anděla zdržet, ale její modlitba byla příliš slabá. Když však spatřila Nejsvětější Trojici a pocítila v sobě sílu lásky Pána Ježíše, začala prosit Boha za svět s vnitřní mocí, kterou doposud nikdy nepocítila. Když se modlila slovy vyplývající z Boží moci, ztratil anděl svoji sílu a nemohl vykonat spravedlivý trest.⁴¹⁹ Druhého dne zrána uslyšela ve svém nitru příkaz Ježíše, aby pokaždé, když vstoupí do kaple, se pomodlila slovy, která jí naučil předešlého dne. Po splnění Ježíšova požadavku uslyšela slova popisující tuto modlitbu jako antidotum na usmíření Božího hněvu. Vykupitel jí přikázal, aby se takto modlila po dobu devíti dnů na obyčejném růženci následujícím způsobem: „Nejprve se pomodlíš jednou

---

⁴¹⁶ Srov. ANDRASZ, J.: *Milosierdzie Boże, ufamy Tobie*. Kraków 1948, s. 10, 11.

⁴¹⁷ Prof. Rożycki vypočítal, že čtrnáct zjevení Pána Ježíše, které jsou s. Faustynou popsány v Deníčku se týkají korunky k Božímu milosrdenství. Většina z nich se stala po jejím odjezdu z Vilniusu, ale to první zjevení se uskutečnilo v tamějším klášteře.

⁴¹⁸ Dn 60.

⁴¹⁹ Dn 475.

Otčenáš a Zdravas Maria a Věřím v Boha.“ Potom budeš na zrnkách Otčenáše říkat tato slova: „Věčný Otče, obětuji Ti tělo a krev, duši i božství Tvého nejmilosrdnějšího Syna a Našeho Pána Ježíše Krista na smír za hříchy naše a celého světa.“ Na zrnkách Zdravasů slova: „Pro jeho bolestné utrpení buď milosrdný k nám i celému světu.“ Na závěr se pomodlíš třikrát: „Svatý Bože, Svatý Silný, Svatý Nesmrtelný, smiluj se nad námi i nad celým světem.“⁴²⁰

2.7.2 *Korunka k Božímu milosrdenství příslibem velikých milostí*

V září 1936 Ježíš poprvé spojil modlitbu korunky s příslibem věčné spásy adresované nejenom s. Faustyně, ale každému, kdo se tuto modlitbu pomodlí.⁴²¹

V říjnu 1936 Spasitel učinil další krok na cestě rozvoje této pobožnosti, když vyslovil přání, aby se všechny spolusestry a chovanky, o které se staraly, modlily tuto korunku po dobu devíti dnů na úmysl vyprošení milosrdenství pro celé Polsko. Měsíc později Ježíš opětovně vyslovil prosbu a přislíbil svou pomoc nejenom v životě, ale i v hodině smrti všem, kdo se budou tuto korunku modlit.⁴²²

Dne 9. prosince 1936 nařídil s. Faustyně, aby se před svátkem Božího milosrdenství modlila nověnou skládající se z korunek. Přislíbil, že v této nověně udělí lidstvu veškeré milosti.⁴²³

O tři dny později, když byla s. Faustyna hospitalizována v nemocnici na Prądniku, obdržela příkaz pomodlit se tuto korunku u lůžka umírajícího. Poslušná Kristově vůli se ihned začala modlit, nedošla ani k jejímu konci a nemocná v klidu zemřela. Po návratu do svého pokoje uslyšela vnitřně slib Boha Otce, že každý umírající, modlící se tuto korunku k Božímu milosrdenství, nebo ten, při jehož lůžku se bude někdo tuto korunku modlit, bude zahrnutý Božím milosrdenstvím v hodině smrti.⁴²⁴

Když se 26. prosince 1936 s. Faustyna zpovídala u otce Józefa Andrasze, udělil jí jako pokání modlitbu zmíněné korunky. Při její modlitbě opět uslyšela slova příslibů velikých milostí pro všechny, kdo se jí budou modlit.⁴²⁵

---

⁴²⁰ Dn 476.

⁴²¹ Dn 687.

⁴²² Dn 754.

⁴²³ Dn 796.

⁴²⁴ Dn 810, 811.

⁴²⁵ Dn 847, 848.

V úterý 9. února 1937 den před Popeleční středou řekl Pán Ježíš s. Faustyně: „Má dcero, řeč tvého srdce, je mi milá a lidstvo ke mně přibližuješ modlitbou té korunky.“⁴²⁶ V témže roce v nemocnici na Prádníku umíral ve velikém utrpení mladý člověk. Sestra se za něj pomodlila již celou korunku, ale když viděla, že se umírání prodlužuje, chtěla se dále modlit litanii ke všem svatým. Ve stejném okamžiku však uslyšela slova, aby se i nadále modlila korunku. Pochopila, že tato duše potřebuje veliké milosrdenství a modlitební pomoc. Proto začala prosit za obrácení tohoto mladého muže, vzývala Boží milosrdenství a odvolávala se k příslibům, které Ježíš spojil s modlitbou korunky při umírajících. Její intenzivní modlitba dosáhla svého cíle a nemocný se „přestal trápit a pokojně zemřel.“⁴²⁷

Během velikého sucha 22. května 1937 se s. Faustyna dívala na rostliny prahnoucí po vodě a rozhodla se modlit korunku tak dlouho, až Bůh spustí déšť. Na tento úmysl se modlila bez ustání tři hodiny a skutečně, odpoledne se nebe zatáhlo mraky a začalo vydatně pršet.⁴²⁸ Tenkrát dal Pán Ježíš sestře najevo, že touto modlitbou je možné vše vyprosit.

Obsah zjevení z 28. ledna 1938 vedle doktrinálních poučení týkající se pobožnosti obsahoval rovněž několik příslibů spojených s modlitbou korunky. Ježíš ujistil sestru, že touto korunkou je možné vyprosit vše, co je v souladu s jeho vůlí. Rovněž zatvrděl hříšníci touto modlitbou mohou obdržet pokoj ve své duši a hodina jejich smrti bude šťastná. Když se tuto korunku bude někdo modlit u umírajících, tito budou také účastníky milosti, které jsou příslibeny.⁴²⁹

V únoru 1938 se Ježíš obrátil na s. Faustynu, aby se korunku pomodlila u jednoho umírajícího hříšníka. Jak jenom s modlitbou započala, uviděla jeho anděla strážného, který byl bezmocný vůči bídě této duše, na kterou již mnoho satanů netrpělivě čekalo. Během modlitby korunky se zjevil Ježíš, z jehož Srdce vytryskly paprsky milosrdenství, zahrnuly umírajícího, takže spokojeně naposledy vydechnul. Tehdy s. Faustyna pochopila, jak důležitou úlohu a velikou moc má tato modlitba na usmíření Božího hněvu při umírajících.⁴³⁰

---

⁴²⁶ Dn 929.

⁴²⁷ Dn 1035.

⁴²⁸ Dn 1128.

⁴²⁹ Dn 1540, 1541.

⁴³⁰ Dn 1565.

V květnu 1938 s. Faustynu vzbudila silná bouře. Když se začala modlit, aby bouře neučinila žádnou škodu, uslyšela ve svém nitru doporučení, že modlitba korunky zcela jistě bouři zažehná. Nestačila se jí pomodlit ani do konce, bouře se uklidnila, načež znovu uslyšela slova, že touto korunou je možné vyprosit všechno, co je v souladu s Boží vůlí.⁴³¹ V následujícím měsíci při opětovné bouři se ihned opět začala modlit korunou. Anděl, který měl touto bouří učinit veliká zpuštění na zemi, díky této modlitbě ztratil svou sílu. Tu znovu sestra poznala, že tato modlitba je Bohu milá a má ohromnou moc.⁴³² Na posledních stránkách Deníčku popisuje Ježíšova sekretářka ještě vůli Spasitele, který jí nařídil jít k umírajícímu hříšníkovi a modlit se u jeho lůžka korunou. Znenadání se ocitla v neznámé chatě u lůžka umírajícího staršího muže, kolem kterého bylo velké množství satanů a rovněž i plačící rodina. Jak jenom začala s modlitbou korunou, duchy temnot s křikem utekly, umírající se uklidnil a plný důvěry zemřel. Ihned poté se sestra opětovně ocitla ve svém nemocničním pokoji na Prądniku.⁴³³

2.8 Teologická analýza korunou k Božímu milosrdenství

Korunka k Božímu milosrdenství má silné kořeny v evangeliu, liturgii, dogmatickém učení církve,⁴³⁴ a to zcela nezávisle na soukromých zjeveních, kterých se s. Faustyně dostalo.⁴³⁵ Nejhlubší hodnotou korunou je to, že je v ní obsažena celá mše svatá, která je eucharistickou obětí. Ve mši jsou použita slova obětování těla a krve Kristovy, což ale vůbec neznamená omezení oběti na jeho lidskou přirozenost.

---

⁴³¹ Dn 1731.

⁴³² Dn 1791.

⁴³³ Dn 1797, 1798.

⁴³⁴ Korunka jako jistá modlitební forma byla známa v církvi již dříve. Nebyla však tak známá jako dnes a rovněž neměla takovou formu. Modlitbu ve formě korunou k srdci Ježíšovu se již ve 13. století modlila středověká mystička sv. Gertruda z Helfty. Jako zajímavost je zde možné uvést, že si jí vybrala jako svou patronku na rekolekcích na podzim 1936 s. Faustyna. Naproti tomu modlitba s názvem korunou k Božímu milosrdenství byla známá již v 19. století. Modlily se jí také řeholnice Kongregace sester Matky Božího milosrdenství během večerních modliteb. Korunka byla dokonce uveřejněna v knize modliteb vydané v roce 1931, kterou využívala i s. Faustyna. Po „Otče náš“ a „Zdravas Maria“ odříkávaly sestry na velkých zrnkách růžence „Pane Ježíši Kriste, jemuž není nic podobné, jenom to jediné, že by ses neslitoval nad těmi, kteří žadoní o tvé milosrdenství, smiluj se nad námi“. Na malých zrnkách odříkávaly „Ó můj Ježíši milosrdný.“ Po každém desátku „Sláva Otcí i Synu i Duchu Svatému“ a na zakončení „Otče náš“, „Zdravas Maria“ a „Věřím.“ Srov. CZACZKOWSKA, E. K: *Siostra Faustyna Biografia Świętej*. Wyd. Znak Kraków 2012, s. 251.

⁴³⁵ Korunka, která nám byla předána s. Faustynou má jiný text. Ale nejen v tom spočívá její odlišnost. Podstata úcty k Božímu milosrdenství, o němž neustále v Deníčku píše s. Faustyna a co později po teologické stránce rozebral prof. Ignacy Rożycki má dva prvky – úplnou důvěru Bohu vyjádřenou slovy Ježíši důvěřuji Ti a činěním milosrdenství vůči bližním. Dn 742, 1578. Srov. CZACZKOWSKA, E. K: *Siostra Faustyna Biografia Świętej*. Wyd. Znak Kraków 2012, s. 251.

Obětujeme nebeskému Otci Pána Ježíše v celé jeho existenci, tzn. nejenom jeho lidství, nýbrž i jeho Božství. Pravdou ovšem zůstává, že dostupnost mše je omezena, protože je závislá na čase, místě a osobě kněze, kdežto korunka, která je vyjádřením obětování ve mši svaté je přístupná kdykoli, kdekoli a pro kohokoli, kdo se jí chce pomodlit. Dá se tedy s jistou nadsázkou říci, že i když korunka není postavena na úroveň eucharistické oběti, jsou díky ní rozmnožovány důsledky mše svaté lidmi, kteří se korunku modlí. Korunka v sobě obsahuje celou mariologii. Když stála Nejsvětější Matka pod křížem, obětovala svého Syna, jeho celou bytost, tzn. tělo i krev, duši i božství Věčnému Otci, vědoma si své role v díle spásy na smír za hříchy celého lidstva. Vědomou spolupracovnicí na díle spásy se stala svým „*Fiat*“ již v momentě zvěstování, skrze které největší Boží milost, tzn. milost vykoupení, sestoupila z nebe na lidstvo. Spolu s milostí vykoupení sestoupila rovněž milost naděje, světlo, důvěra a milosrdenství. Z toho je zřejmé, že ve chvíli Zvěstování se Nejsvětější Matka stala zprostředkovatelkou milostí. Krev a voda, které vytryskly z Ježíšova probodeného srdce, pronikly srdcem matky, a od tohoto momentu je Marie jako prostřednice milostí rozděluje. Je pravdou, že dogma o zprostředkovatelství všech milostí Matkou Boží nebylo církví oficiálně prohlášeno, ale je možné žít naději, že časem tak církev – pokud uzná za vhodné – může učinit. Jan Pavel II. ve své encyklice *Dives in Misericordia* píše: „Maria je současně ta, která zvláště a výjimečně, jako nikdo jiný poznala milosrdenství, a také je jedinečně následovala v oběti svého srdce.“⁴³⁶ V korunce se projevují dva směry. První je dar věnovaný Otci: „Věčný Otče, obětuji ti tělo a krev, duši a božství tvého nejmilejšího syna a našeho Pána Ježíše Krista.“ Těmito slovy věnujeme Bohu Otci Všemohoucímu nejcennější dar – samotného Boha v osobě jeho Syna a spolu s ním naši lásku, velebení a díkyvzdání.⁴³⁷ Druhý směr, který je obsažen ve slovech: „Pro jeho bolestné utrpení buď milosrdný k nám i celému světu“ je prosbou o to, aby

---

⁴³⁶ DM č. 9.

⁴³⁷ V prvním období po propagaci slov korunky k Božímu milosrdenství P. Michałem Sopoćko, během 2. světové války a po ní, jakož i po oficiálním uznání pravdivosti zjevení s Faustyny církví, se objevily otázky a také pochybnosti týkající se teologického smyslu formulace korunky: „Věčný Otče, obětuji ti tělo a krev, duši i božství tvého nejmilejšího Syna a našeho Pána Ježíše Krista, na smír za hříchy naše i celého světa.“ Prvním z teologů, kteří s touto pochybností přišli, byl kněz prof. Wincent Granat. Jeho prvním tvrzením bylo, že božství Syna je tím samým, co je božství Otce a navíc je nelze obětovat Věčnému Otci. Druhým tvrzením bylo, že nelze obětovat samotné božství. A konečně zatřetí, božství nemůže být smírem za hříchy, když božství čili Bůh hříchy odpouští. Na tyto námitky podával P. Michał Sopoćko následující vysvětlení. V osobě Syna Božího se při vtělení spojily dvě přirozenosti, božská i lidská a spojily se skutečně na věky tak, že přirozenost lidská nemá dokonce vlastní bytí a za svou existenci vděčí Věčnému Slovu. Srov. CZACZKOWSKA, E. K: *Siostra Faustyna Biografia Świętej*. Wyd. Znak Kraków 2012, s. 251, 252.

Bůh ve své nekonečné hojnosti nám obětoval své milosrdenství. Toto spojení daru oběti pro Boha s prosbou o dar pro nás je znamením, ale zároveň z naší strany i potvrzením vzájemného příměří zaplaceného za nás životem, smrtí a zmrtvýchvstáním Krista. Tento celek nás směřuje k lásce Pána Ježíše a Nejsvětější Matky, jakož i k Bohu Otci. Takto jsme zahrnuti láskou Nejsvětějších Srdcí Ježíše a Marie, a proto každý z nás může říci: Miluji tě, Otče, srdcem tvého Syna, sjednoceným s milujícím tebe srdcem Matky. Takto stanoví korunka deklaraci příměří uzavřeného mezi člověkem a všemohoucím Bohem, sahá až ke kořenům nejhlubších tajemství vykoupení, lásky a Božího milosrdenství. Snad nejdůležitějším potvrzením výše uvedené analýzy je význam a příslib, které Ježíš spojuje s korunkou s. Faustyně. V Kristově vykoupení je nutné rozlišit dva aspekty: lidský a božský. Syn Boží, který se stal člověkem, nepřestal být Bohem, trpěl a zemřel jako člověk a takto zadostiučinil Otci za své bratry podle těla. Protože byl ale Bohem, hodnota jeho zadostiučinění a oběti byla nekonečně veliká, pouze on mohl dát Bohu Otci důstojné zadostiučinění, když se mu obětoval ve Svatém Duchu na oltáři Neposkvrněného Srdce své matky.

Oba tyto aspekty obsahuje modlitba korunky: Jako děti Boha, Ježíšovi bratři podle těla, prosíme Boha o milosrdenství, nicméně nikoli pro naše zásluhy, nýbrž pro oběť Božího Syna, protože „Pro jeho bolestné utrpení“ prosíme o milosrdenství pro nás, pro svět a všechny hříšníky. Ježíšova slova: „Beze mne nemůžete činit nic“⁴³⁸ ukazují, že se člověk nemůže sám osvobodit od zla, vyplývajícího z následku prvotního hříchu. Takto může učinit pouze s Boží pomocí. Korunka je voláním o tuto pomoc a prosbou, aby nás Bůh učinil hodnými svého milosrdenství a pomohl nám odsunout zlo tkvící v nás. Tuto myšlenku Jan Pavel II. vyjádřil v encyklice *Dives in Misericordia* slovy: „Vlastní a skutečný smysl milosrdenství není pouze v tom, že obrací třeba i soucitnou pozornost na zlo ať už mravní, fyzické nebo hmotné. Ve své vlastní a základní podstatě se milosrdenství projevuje jako znovuočnění, jako dobývání dobra spod všech vnějších nánosů zla, které je na světě a v člověku.“⁴³⁹ V prefaci o umučení Páně a kříži oznamuje kněz vítězství Krista nad tím, který na začátku lidstva zvítězil na dřevě – nad satanem – skrze oběť Krista na kříži. Vize s. Faustyny, která uviděla zlé duchy prchající od postele umírajícího, u kterého se modlila korunku, jednoznačně svědčí o tom, že podobně jako exorcismem se částečně vítězí nad satanem korunkou,

---

⁴³⁸ J 15,5.

⁴³⁹ DM 6.

protože se v ní odvoláváme k oběti na kříži, což znamená, že v sobě obsahuje tajemství Vykoupení. To je důvod, pro který je možné říci, že korunka je do jisté míry exorcismem. Když Pán Ježíš rozesílal apoštoly, nařídil jim: „Uzdravujte nemocné, mrtvé probouzejte k životu, malomocné očist'ujte, demony vymítejte.“⁴⁴⁰ Těmito slovy dal apoštolům a skrze ně celé své církvi mohutnou zbraň proti silám temnoty. „Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.“⁴⁴¹ V korunce děkujeme Otci za jeho lásku. V tomto duchu mu dáváme nejmilejší poklad: jeho Syna – v jeho těle, krvi, duši i božství. Dáváme mu téhož Ježíše, kterého Duch Svatý utvořil v lůně Matky – Panny, téhož Ježíše v jeho umučení, zmrtvýchvstání a v jeho slávě spojené s mystickým tělem církve, od jejíhož mystického těla není nikdy oddělen.

Když Otci obětujeme Ježíše, odevzdáváme mu zároveň celou církev, všechny její zásluhy, mučedníky a svaté. Skrze tuto vše obsahující oběť prosíme o milosrdenství pro nás a celý svět.

Modlitby, které tvoří korunku (Otče náš, Zdrávas a Věřím) a slova důvěry byly svatým Kristovým umučením obdarované nepředstavitelnou mocí, jejichž velikost a účinnost jsou závislé pouze na stupni naší důvěry. Formulace recitované v korunce k Božimu milosrdenství se staly po dlouhou dobu předmětem ostrých sporů, týkajících se ortodoxie a s tím spojené nadpřirozenosti. Proto je nutné, alespoň stručně vysvětlit jejich význam, původ a adresáty. Největší kontroverzi zapříčinila počáteční formulace: „Věčný Otče, obětuj Ti tělo a krev, duši i božství tvého nejmilejšího Syna a našeho Pána Ježíše Krista na smír za hříchy naše i celého světa.“ Podle některých teologů se v této formulaci nacházejí tyto vážné dogmatické chyby:

- božství Syna je totožné s božstvím Otce, proto nemůže být obětovaný věčnému Otci,
- není možné jakýmkoliv způsobem dát za oběť božství,
- jelikož Bůh odpouští hříchy, proto božství nemůže být smířením za hříchy.⁴⁴²

---

⁴⁴⁰ Mt 10,8.

⁴⁴¹ J 3,16.

⁴⁴² Srov. GRANAT, W.: *Kult Chrystusa Miłosiernego*, (w:) *Powołanie człowieka*, tom II: *Bo Jego miłosierdzie na wieki (Psalm 135)*. Poznań – Warszawa 1972, s. 405.

Pokud provedeme teologickou analýzu formulace „Věčný Otče...“ vytrženou z kontextu, pak skutečně dojdeme velmi snadno k absolutním závěrům.

Budeme-li vysvětlovat slovo „božství“ jako Boží podstatu dojdeme k závěru, že Boží podstata Ježíše Krista je totožná s podstatou Otce a z tohoto důvodu mu nemůže být obětována. Proto je nezbytné hledat jiné vysvětlení zmíněného problému a soustředit se na dva aspekty: eucharistický a christologický. Eucharistický má své vysvětlení v definici tridentského koncilu o eucharistické přítomnosti celého Ježíše. Podle této definice božství neoznačuje božskou podstatu společnou třem božským osobám, ale právě a konkrétně božskou osobu Ježíše. Podstata je v ní vyjádřena pouze nepřímo osobou Ježíše.⁴⁴³ Výše zmíněná formulace je myšlena v christologickém kontextu již od chalcedonského koncilu. Pokud jde o samotné božství Krista je tím chápána božská osoba Krista, díky které je on pravým Bohem.

Podle cenzora písemností s. Faustyny ve formulacích korunky není nic, co by přikazovalo božstvím Ježíše rozumět Boží podstatu a proto ortodoxnost této formulace není závadná.

Pro bližší vysvětlení výše uvedeného problému je možné rovněž nastolit jinou otázku. Zdali Matka Boží, která i přes svou dokonalost byla stále „jenom“ člověkem, mohla během obětování Ježíše v chrámu obětovat Bohu pouze jeho část? Jestli mohla Bohu obětovat Ježíše pouze jako člověka? Mohla snad říci Bohu, že mu obětuje tělo jeho Syna? Nikoli! Obětovala Bohu celou bytost Ježíše, tudíž zároveň jeho lidství, to je tělo a krev, ale i duši, a jelikož Ježíš je Bohem, musela Otcí obětovat také jeho božství. Je to tajemství, které překračuje lidské chápání, stejně jako mnoho jiných Bohem skrytých tajemství. Zcela nepochybně je Otcovou vůlí, abychom měli nestále na očích Nejsvětější Matku, která je pro nás z vůle Svaté Trojice nedostižitelným vzorem. Nejsvětější Matka Krista, která nikdy nezbloudila, nic nezanedbala, nikdy neučinila to, co by nebylo v souladu s Boží vůlí, je ikonou, kterou máme následovat. Právě tento fakt vyplývající z činnosti Ježíšovy matky nám dává jistotu, že obětování samotnému Bohu těla a krve, duše a božství Krista je v souladu s Božím právem a s učením magisterského úřadu církve, které stojí na strážní každého slova Zjevení. Korunka k Božím milosrdenství se velice podobá modlitbě, které v roce 1916 naučil

---

⁴⁴³ Srov. Trydenckie wyznanie wiary, (w:) Breviarium Fidei. Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła.

anděl fatimské děti: „Nejsvětější Trojice, Velký Otče, Synu i Duchu Svatý, (hluboce se Ti klaním a) obětují ti nejdražší tělo, krev, duši a božství našeho Pána Ježíše Krista, přítomného ve všech svatostáncích světa, jako zadostiučinění za urážky, rouhání a lhostejnost, jimiž je urážen. A pro zásluhy jeho Nejsvětějšího Srdce a Neposkvrněného Srdce Mariina tě prosím za obrácení hříšníků.“⁴⁴⁴

Církev důkladně zkoumala fatimská zjevení a v třicátém roce minulého století diecézní biskup z Leiria uznal jejich nadpřirozený původ, což bylo potvrzeno papeži od Pia XII. po Jana Pavla II. Smysl andělovy modlitby je striktně eucharistický. Když hovoří o božství Ježíše, zcela jistě má na mysli božskou osobu Ježíše. Neobětovával tedy Svaté Trojici podstatu společnou všem třem osobám, nýbrž osobu Ježíše, jeho celou osobu božsko-lidskou. Nabízí se otázka, zda modlitba anděla z Fatimy měla vliv na korunku k Božímu milosrdenství? Zdá se to být zcela nemožné alespoň ze tří důvodů:

- kontext fatimské modlitby je eucharistický, kdežto korunky christologický,
- andělova modlitba je směřována k Nejsvětější Trojici, korunka k věčnému Otci,
- zdá se být velmi málo pravděpodobné, aby v září 1935 s. Faustyna byla obeznámena s fatimskými událostmi, které v Polsku vešly ve známost teprve po druhé světové válce.

Dále je nutné si uvědomit, že ten kdo se modlí korunku, směřuje své modlitby k Věčnému Otci, tzn. k první božské Osobě, ve které obětuje jak Synovo božství, tak i celé jeho člověčenství složené z těla, krve i duše. Proto formulace „tělo a krev, duše i božství Ježíše Krista“ označuje celistvost osoby Ježíše Krista, jeho božství i člověčenství. Osoba Ježíše Krista jako celek může být Bohu námi obětována, protože je to v souladu s učením sv. Pavlem, který napsal: „... tak jako Kristus miloval nás a sám sebe dal za nás jako dar a oběť, jejíž vůně je Bohu milá.“⁴⁴⁵ Podobnou teologickou formulaci použil i sv. Jan, u kterého můžeme číst: „... a poslal svého Syna, jako oběť smíření za naše hříchy.“⁴⁴⁶ V kontextu uvedených citátů z Písma svatého je tudíž namístě odmítnout teze teologů, kteří ve formulacích viděli dogmatické

---

⁴⁴⁴ Srov. SILVA M. F.: *Pasáči z Fatimy*. Karmelitánské nakl. Kostelní Vydří 2012, s. 126.

⁴⁴⁵ Ef 5,2.

⁴⁴⁶ 1 J 4,10.

nesrovnalosti, neboť pravdou zůstává, že Vtělený Syn Boží, tzn. jak jeho plné člověčenství, tak i jeho božská Osoba se stává obětí smíření za hříchy celého světa.⁴⁴⁷

Obětování celé osoby je dobrovolným aktem sjednocení s obětí na kříži, kterou Ježíš podstoupil pro naši spásu. On, který se vydal jako oběť za nás, nám takto jistým způsobem „patří“, a my jej můžeme v modlitbě korunky věnovat Věčnému Otcí. V tomto aktu, když se sjednocujeme s Kristovou obětí na kříži, dovoláváme se Otcovy lásky, kterou má vůči trpícímu Kristu a dovoláváme se také zprostředkovaně i lásky Otce vůči všem lidem, která svou plnost projevila v umučení Spasitele. Taktéž i ve slovech této korunky: „...pro jeho bolestné utrpení“ se odvoláváme nikoli pouze k zadostiučinění, které Ježíš za nás podstoupil, ale prosíme o milosrdenství Otce vůči nám, čímž se obracíme k té lásce, která se naplnila v umučení jeho Syna.

2.8.1 Vlastnosti recitace korunky

Modlitba korunky a to jak individuálně, tak i ve skupině má probíhat vždy v množném čísle: „bud' milosrdný k nám“ nikoliv „bud' milosrdný ke mně“. Záměna singuláru za plurál není v souladu s Ježíšovým přáním. Singulár je totiž obrazem Spasitelovy nauky v modlitbě Otce náš. Při modlitbě korunky prosíme o milosrdenství pro nás i pro celý svět, čímž je naplněna podmínka nutná k tomu, abychom byli obdarováni milosrdenstvím Otce. Slovo „nám“ zahrnuje, jak toho kdo se korunku aktuálně modlí, tak i ty, za které se tuto modlíme. Termín „celý svět“ obsahuje jak všechny žijící, tak i trpící v očistci. Věta: „Bud' milosrdný k nám i k celému světu“ má ještě jeden rozměr. Učí nás se osvobodit od bezduchého egoismu a stavět si před očima dobro jiných, čímž naše osobní dobro sjednotíme s dobrem společenství, rodiny, přátel, národa a církve. Čím lépe se nám daří spojit naše osobní dobro s dobrem společnosti, tím více je praktikováno milosrdenství, které po nás v této pobožnosti Bůh vyžaduje. Kdokoli by tuto korunku chtěl praktikovat s myšlenkou, nebo pouze s úmyslem osobních výhod, žádným způsobem by jí ve skutečnosti nepraktikoval a logicky by neměl právo na sliby, které jsou s touto modlitbou spojeny. Během modlitby korunky je nutné se striktně držet textu, který nám byl Ježíšem předán, tudíž jakákoli odchylka od textu není přípustná, k čemuž došlo v jedné publikované práci

---

⁴⁴⁷ Podobná námitka jako v případě korunky k Božímu milosrdenství byla vyřčena vůči výše uvedené modlitbě anděla, kterou se modlily děti ve Fatimě, že božství Ježíše Krista nemůže být obětované Nejsvětější Trojici. Když s. Lucie de Santos odpovídala na tuto námitku, odpověděla s úsměvem: „Je možné, že anděl nestudoval teologii.“

v roce 1993, ve které bylo Věčnému Otci obětováno nejenom „tělo a krev, duše i božství“, ale rovněž „slzy a hořkost jeho Nejsvětější Matky.“⁴⁴⁸ To by ovšem znamenalo, že se odvoláváme na bolestné utrpení jak Ježíše, tak i Marie.⁴⁴⁹ Přestože taková modlitba korunky měla zajisté své kořeny v horlivé zbožnosti vůči Nejsvětější Matce a autor těmito slovy neměl na mysli nic špatného, není to v souladu s pobožností, jejíž formy byly striktně Spasitelem stanoveny. Další charakteristickou vlastností této modlitby je vytrvalost. Přestože Ježíš přislíbil milost pokojné smrti už při její jednorázové modlitbě, není nikde zmínka o tom, že jiné milosti si vyprosíme okamžitě. Tuto tezi potvrzuje zjevení, o kterých jsem se již dříve zmínil.

První je z 22. března 1937. V tento den, když se s. Faustyna, pomodlila korunku při umírajícím, a když se agonie umírání po jejím zakončení stále prodlužovala, chtěla přejít k jiné modlitbě – Litanie ke všem svatým – nicméně jí Pán Ježíš nařídil, aby se i nadále modlila tuto korunku.⁴⁵⁰ Jiným potvrzením nutnosti vytrvání v této modlitbě je, jak bylo již dříve uvedeno, modlitba o déšť ze dne 22. května 1937, když se s. Faustyna modlila korunku bez ustání po tři hodiny.⁴⁵¹ Velmi důležité je si uvědomit, že se zde jedná nejenom o vytrvalost, ale také o hlubokou víru v účinnost této modlitby.

2.8.2 *Přislíbení spojená s modlitbou korunky*

S modlitbou korunky spojil Pán Ježíš jeden všeobecný a čtyři podrobné přislíbení. Všeobecný přislíbení byl dán s. Faustyně během zjevení 22. března 1937 a zopakován 28. ledna 1938 slovy: „Skrze modlitbu této korunky rád dám všechno, oč mě budou prosit.“⁴⁵²

Tento přislíbení Spasitel doplnil v květnu 1938, když vysvětlil, že touto korunkou je možné vyprositi vše co je ve shodě s jeho vůlí.⁴⁵³ Ježíš je připraven dát „všechno“, což z výše uvedeného kontextu znamená, jak spasitelné milosti, tak i dočasná dobra pro celá společenství i pro jednotlivé osoby.

---

⁴⁴⁸ Srov. BAUMANN, F.: *Fatima und die Kritik*, (in:) *Maria spricht zur Welt. Fatimas geheimnis und weltgeschichtliche Sendung*. Innsbruck – Wien – München 1963, s. 131–133.

⁴⁴⁹ Srov. WITKO, A.: *Nabożeństwo do Miłosierdzia Bożego*. Kraków 2004, s. 109.

⁴⁵⁰ Dn 1035.

⁴⁵¹ Dn 1128.

⁴⁵² Dn 1128, 1541.

⁴⁵³ Dn 1731.

Potvrzení tohoto všeobecného příslibu se nachází rovněž v dřívějších zjeveních z listopadu a prosince 1936: „Duše, které se tuto korunku budou modlit, obejme mé milosrdenství v životě, ale zvláště v hodině smrti.“⁴⁵⁴ „Jak veliké milosti udělím duším, které se budou tuto korunku modlit, nitro mého milosrdenství je pohnuto vůči těm, kdo se korunku modlí.“⁴⁵⁵ Aby příslib obsažený ve výše uvedených zjeveních mohl být splněn, jsou vyžadovány základní podmínky: důvěra, vytrvalost a naplňování skutků milosrdenství. Ve výše uvedených čtyřech podrobných příslibech se ukazuje neobyčejnost a výjimečnost milostí pro ty, kteří se tuto korunku modlí.

První ze zmíněných příslibů bylo dáno ve zjevení ze září 1936: „Každý, kdo se jí bude modlit, dosáhne velkého milosrdenství v hodině smrti. Kněží jí budou dávat jako poslední záchranu; i kdyby byl hříšník sebevíc zatvrzelý, jestliže se jen jednou pomodlí tuto korunku, dosáhne u mého nekonečného milosrdenství milost.“⁴⁵⁶ Tento příslib Spasitel úzce spojuje s důvěrou v jeho milosrdenství. Ježíš chce tuto milost udělit těm, kdo důvěřují v jeho milosrdenství. Z toho vyplývá, že příslib pokojné smrti je úzce spjat s modlitbou korunky, třeba i jednorázovou a to pouze tehdy, když je tato modlitba zakořeněna v důvěře v Boží milosrdenství a zároveň je vyjádřením této důvěry.

Druhý podrobný příslib z 12. prosince 1936 garantuje milost obrácení a pokojnou smrt umírajícím, u jejichž lůžka se bude někdo tuto korunku modlit.⁴⁵⁷

Ve třetím zjevení z 28. ledna 1938 řekl Ježíš: „Když se jí budou modlit i zatvrzelí hříšníci, naplním jejich duše pokojem a hodina jejich smrti bude šťastná.“⁴⁵⁸ Tento příslib má své vysvětlení v první části výše zmíněného zjevení: „Všechny duše, které budou velebit to mé milosrdenství /.../ nezakusí v hodině smrti zděšení. V tomto posledním boji je ochrání mé milosrdenství.“⁴⁵⁹

Příslib je směřován ke všem kdo šíří úctu k Božímu milosrdenství a modlí se tuto korunku. Poukazuje na tři milosti udílené umírajícím: absence strachu, pokoj duše a klidnou smrt. Pochopitelně tyto přísliby se mohou uskutečnit jen tehdy, když je modlitba korunky projevem vnější důvěry Božímu milosrdenství. Potvrzují to slova

---

⁴⁵⁴ Dn 754.

⁴⁵⁵ Dn 847.

⁴⁵⁶ Dn 687.

⁴⁵⁷ Dn 811.

⁴⁵⁸ Dn 1541.

⁴⁵⁹ Dn 1540.

zjevení z ledna 1938: „Duši toho, kdo důvěřoval v mé milosrdenství, naplním svým Božím pokojem v hodině jeho smrti.“⁴⁶⁰

Čtvrtý příslib garantuje tytéž milosti umírajícím, u nichž se bude tuto korunku někdo modlit: „...když se tuto korunku budou modlit u umírajících, postavím se mezi Otcem a umírající duší ne jako spravedlivý soudce, ale jako milosrdný Spasitel“.⁴⁶¹ Neustálé zdůrazňování nezbytnosti důvěry jako prostředku potřebného pro přístup k Ježíšovu milosrdenství ukazuje, že korunka má přislíbenou hodnotu vyprošování jenom tehdy, pokud se jí modlíme s důvěrou.

2.9 Hodina milosrdenství

Mezi četnými zjeveními týkajícími se pobožnosti k Božímu milosrdenství se pouze dvě z nich týkaly další z jeho forem – hodiny milosrdenství. První z těchto zjevení se konalo v říjnu 1937 v Krakově. Tehdy Ježíš nařídil s. Faustyně, aby ve tři hodiny odpoledne přemýšlela o jeho umučení, obzvlášť o opuštění ve chvíli umírání a vyprošovala Boží milosrdenství pro všechny hříšníky. Podle vůle Spasitele tato hodina je dobou velikého milosrdenství pro tento svět.⁴⁶² O čtyři měsíce později opět Kristus připomenul sestře, aby ve tři hodiny odpoledne velebila Boží milosrdenství a vyprošovala jej pro celý svět, obzvlášť pro hříšníky. Znovu zdůraznil, že je to hodina velikého milosrdenství, ve které je možné všechno vyprosit. Pro lepší prožití této hodiny sdělil své sekretářce konkrétní způsoby modlitby: křížová cesta, v případě nemožnosti uskutečnění krátké adorace Nejsvětější svátosti, a kdyby i toto nebylo možné vykonat, pak ponoření se do modlitby na místě, kde se v daném okamžiku nachází.⁴⁶³

2.10 Teologická analýza Hodiny milosrdenství

Tak jako hodina Kristovy smrti byla pro svět momentem zvláštní milosti, tak i hodina milosrdenství má být pro celý svět hodinou, ve které Spasitel neodmítá nic, oč jej budeme prosit. Toto milosrdenství má být prokazováno ve tři hodiny odpoledne každý den v týdnu, nikoli pouze v pátky, jak bývalo doposud zvykem.

---

⁴⁶⁰ Dn 1520.

⁴⁶¹ Dn 1541.

⁴⁶² Dn 1320.

⁴⁶³ Dn 1572.

Aby byly tyto prosby vyslyšeny, musí být splněné tři základní podmínky:

- modlitba musí být směřovaná bezprostředně k samotnému Ježíši,
- musí být vykonána ve tři hodiny odpoledne,
- má se odvolávat na zásluhy vyplývající z umučení a smrti Páně.

Pochopitelně kromě výše uvedených podmínek, musí být splněny ještě tři následující:

- předmět modlitby musí být v souladu s Boží vůlí,
- modlitba musí probíhat v důvěře,
- prosící musí ve svém životě praktikovat milosrdenství.

Přestože bylo druhé zjevení určené v zásadě s. Faustyně, nicméně myšlenky v něm obsažené – podobně jako v prvním zjevení – jsou adresované všem lidem. Když Ježíš učinil tuto hodinu zvlášť privilegovanou v rámci pobožnosti k Božímu milosrdenství, chtěl, aby v této hodině bylo vyprošováno milosrdenství pro tento svět, především pro hříšníky. Přál si, aby jeho umučení bylo v tomto čase rozjímáno, obzvlášť jeho opuštěnost v agónii a s tímto rozjímáním spojil příslib dát možnost pochopit, jak spasitelné je pro nás jeho utrpení. V kontextu dvou zjevení na Velký pátek 1935 a 1936 není možné vyloučit, že vůlí Ježíše bylo také uctění obrazu Milosrdného Ježíše v hodině jeho smrti.⁴⁶⁴ Když k oběma zjevením došlo v hodině milosrdenství a byla spojena s pašijním obsahem, proto slova Ježíše: „Přeji si, aby tento obraz byl veřejně uctěn“⁴⁶⁵ stanoví silný argument k tomuto postoji.

2.10.1 Historie Hodiny milosrdenství

Zvyk uctívat hodinu smrti Pána Ježíše je velmi starý, přestože se nejčastěji omezoval jenom na prožívání třetí hodiny v pátky po celý rok, pochopitelně se zvláštním důrazem na den Velkého pátku. V kongregaci s. Faustyny se také praktikoval tento zvyk, ale teprve zjevení dala třetí hodině nový rozměr a povznesla ji do pozice zvláštní milosti. Zajímavostí je to, že hodina milosrdenství, která je jednou z forem pobožnosti k Božímu milosrdenství předaná s. Faustynou byla objevená poměrně nedávno. Když P. Michał Sopoćko vyjmenovával různé formy pobožnosti, zmínil mezi

---

⁴⁶⁴ Dn 414, 648.

⁴⁶⁵ Dn 414.

nimi litanii a novénu z Deníčku, ale pominul hodinu milosrdenství.⁴⁶⁶ Teprve *Iudicium alterius Theologiae* publikované v Římě 1980 a po něm referát P. prof. Ignace Rózyckého „Boží milosrdenství“ připomenuly význam této hodiny v rámci pobožnosti k Božímu milosrdenství. Praxe uctívat hodinu smrti Ježíše podle zjevení s. Faustyně je tudíž velmi pozdní. Její oficiální uvedení bylo ustanoveno teprve 1. listopadu 1983 přípisem tehdejší generální představené kongregace ZMBM s. Immaculaty Bažant. Nařídila, aby sestry každý den v soustředění prožívaly hodinu smrti Pána Ježíše a zároveň se modlily korunku k Božímu milosrdenství.⁴⁶⁷ Pobídku k prožívání milosrdenství v nové formě je možné najít v direktoriu kongregace ZMBM vydaném v roce 1985 a v nejnovější modlitební knížce kongregace, ve kterých je zdůrazněno, že tato hodina je hodinou proseb o Boží milosrdenství. V tuto hodinu se mají sestry modlit korunku k Božímu milosrdenství „odevdat Bohu všechny umírající osoby svěřené do apoštolátu kongregace a prosit o věrnost své mise v církvi.“⁴⁶⁸

2.11 Šíření úcty Božího milosrdenství

Poslední formou pobožnosti k Božímu milosrdenství předaných s. Faustynou je šíření úcty k Božímu milosrdenství. V Deníčku je uvedeno pět zjevení adresovaných nejenom s. Faustyně, ale i všem ctitelům Božího milosrdenství. Je sice pravdou, že v písemnostech s. Faustyny nacházíme mnoho jiných zjevení spojených se šířením úcty k Božímu milosrdenství, nicméně jejich adresátem je pouze samotná autorka Deníčku. V tomto odstavci se nebudu těmito zjeveními zabývat, protože jsou mimo rámec této práce.

První dvě zjevení týkající se tohoto tématu jsou datována na únor 1935. Prvnímu z těchto zjevení předcházela dramatická vize zničení téměř celého díla Božího milosrdenství, k čemuž mělo dojít ještě za života P. Michała Sopoćki. Podle této vize měl být „ponořený do velikého utrpení, v takových útrapách, že takovým ohněm se Bůh dotýká jen nemnoha duší.“⁴⁶⁹ Po smrti s. Faustyny a P. Michała Sopoćka měla opět pobožnost triumfovat v novém lesku a s velikou mocí.

---

⁴⁶⁶ Srov. SOPOĆKO, M.: *Poznajmy Boga w Jego miłosierdziu*. Poznań 1949, s. 9.

⁴⁶⁷ Srov. BAŽANT, I.: Okólnik z 1 listopada 1983 roku.

⁴⁶⁸ *Konstytucje i Dyrektorium Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia*. Warszawa – Rzym 1985, s. 107, 108. Srov. *Tobie Panie zaufalem. Modlitevník Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia*. Warszawa 1986, s. 33, 34.

⁴⁶⁹ Dn 378.

V únoru 1935 se Ježíš obrátil na s. Faustynu a přislíbil, že on sám bude bránit v hodině smrti všechny, kteří hlásají to jeho veliké milosrdenství.⁴⁷⁰ Krátce nato během adorace sám Spasitel opět vyslovil svůj příslib týkající se těch, kteří šíří pobožnost, že v poslední hodině jim prokáže své milosrdenství.⁴⁷¹ V obsahově bohatém zjevení o druhé Neděli velikonoční⁴⁷² Ježíš opětovně nasměroval své přísliby osobám šířícím úctu k Božímu milosrdenství. Slíbil, že tyto osoby již během pozemského života bude chránit jako „něžná matka své nemluvně“ a v hodině smrti nebude vůči nim „soudcem, ale milosrdným Spasitelem.“⁴⁷³ Na konci ledna 1938 vypověděl Spasitel další příslib, jehož adresáty byly tentokrát kněží šířící úctu k Božímu milosrdenství.

Řekl: „Kněží, kteří budou hlásat a oslavovat mé milosrdenství, těm dám podivuhodnou moc, pomažu jejich slova a pohnu srdci, k nimž budou mluvit.“⁴⁷⁴ Poslední zjevení pro všechny šířitelé úcty k Božímu milosrdenství se událo 28 ledna 1938. Ježíš opětovně přislíbil všem, kdo budou šířit úctu k Božímu milosrdenství a budou vybízet k důvěře, nezakusí v hodině smrti zděšení, protože v tomto posledním boji je on sám ochrání.⁴⁷⁵

2.12 Teologická analýza šíření úcty k Božímu milosrdenství

Ve zjeveních nenacházíme samotné vysvětlení toho, v čem spočívá šíření úcty k Božímu milosrdenství. Pravdou zůstává, že interpretace výlučně ve smyslu „vydávání svědectví svým životem v duchu hluboké důvěry k Bohu a milosrdenství vůči bližním“ značně zužuje tento rozsah.⁴⁷⁶ Pán Ježíš neustále vybízí všechny duše k důvěře v jeho milosrdenství.⁴⁷⁷ Z toho vyplývá, že vzbudit tuto důvěru k Pánu Ježíši u jiných je základní úlohou šíření úcty k Božímu milosrdenství. Pokud si uvědomíme, že podstatou této pobožnosti je důvěra, pak když k této důvěře vybízíme i ostatní, je tato pobožnost šířena automaticky.

---

⁴⁷⁰ Tamtéž.

⁴⁷¹ Dn 379.

⁴⁷² 4. dubna 1937.

⁴⁷³ Dn 1075.

⁴⁷⁴ Dn 1521.

⁴⁷⁵ Dn 1540.

⁴⁷⁶ Srov. SIEPAK, E.: *Życie zwyczajne uczynila nadzwyczajnym. Droga do doskonaosci i misja błogosławionej siostry Faustyny*. Kraków 1973, s. 70, 71.

⁴⁷⁷ Dn 1540.

2.12.1 Přísliby spojené se šířením úcty k Božímu milosrdenství

V tomto poselství jsou obsaženy dva přísliby pro všechny, kteří šíří úctu k Božímu milosrdenství.

První z nich je příslibem mateřské péče Spasitele trvajícím po celý život. Přestože význam tohoto příslibu nebyl podrobně popsán ve světle výše uvedeného, je možné jej chápat jako mimořádnou péči Boha během pozemského života.

Druhý příslib se týká hodiny smrti. Stanoví jistotu mimořádného milosrdenství ze strany samotného Ježíše analogicky k příslibům spojených s modlitbou korunky, i když ještě na vyšším stupni, neboť šíření úcty k Božímu milosrdenství je objektivně něčím větším, než jeho adorace.

Podle třetího příslibu adresovaného kněžím, jejich kázání budou mít mimořádnou moc obrácení hříšníků, pokud budou hlásat milosrdenství, lítost a dobrotu, jaké Pán Ježíš cítí vůči hříšníkům.

V důsledku kázání o milosrdenství bude docházet k postupnému obrácení, které bude završeno svátostí smíření. Z toho vyplývá, že v rámci těchto kázání je druhotným úkolem příprava hříšníků k uvedené svátosti. Ježíš vyzdvihl fakt, že kázání o Božím milosrdenství má být hlášáno všemi kněžími na připravovaný svátek Božího milosrdenství.⁴⁷⁸ Obsahem uvedeného kázání má být zejména velebení a oslavování Božího milosrdenství, které se nejplněji projevilo v tajemství vykoupení člověka.

2.13 Novéna k Božímu milosrdenství

Mezi různými formami úcty k Božímu milosrdenství, které se opírají o soukromá zjevení s. Faustyně, vyžaduje zvláštní pozornost novéna k Božímu milosrdenství. Jedná se o formu úcty, která je nejvíce rozvinutá a zároveň i nejužší svázaná s liturgií církve. Novéna je důležitá tím, že podle svědectví z Deníčku tato forma modlitby měla vzniknout na bezprostřední příkaz samotného Pána Ježíše.⁴⁷⁹

---

⁴⁷⁸ Dn 49, 50, 300, 1072.

⁴⁷⁹ V srpnu 1937 jsem navštívil s. Faustynu v Łagiewnikach a našel jsem v jejím deníčku novénu k Božímu milosrdenství, která se mě velmi líbila. Na můj dotaz odkud jí má, mě odpověděla, že jí tu modlitbu nadiktoval sám Pán Ježíš. Již předtím jí snad Pán Ježíš naučil korunku k témuž milosrdenství a jiné modlitby, které jsem se rozhodl publikovat. Srov. SOPOČKO, M.: *Wspomnienia*. Wyd. Św. Jerzego w Białymstoku. Białystok 2018, s. 270.

2.13.1 Historie textu novény k Božímu milosrdenství

Dne 26. března 1937 na Velký pátek byla s. Faustyně udělena veliká milost duchovního zasnoubení s Pánem Ježíšem: „A uvedl mě do tak těsného spojení se sebou a mé srdce s jeho Srdcem uzavřelo milostně sňatek a pocítila jsem jeho nejjemnější záchvěvy a on moje. Stvořený oheň mé lásky byl spojen s žářem jeho lásky věčné. Tato milost převyšuje všechny ostatní svou nesmírností. Jeho trojičnost mě celou zaplavila a jsem v něm celá ponořena; má nepatrnost se jaksi posiluje Mocným nesmrtelným. Jsem ponořena v nepochopitelné lásce i v nepředstavitelných mukách pro jeho muka. Vše, co se dotýká jeho bytosti, se udílí i mně.“⁴⁸⁰ V tento památný Velký pátek prožívala s. Faustyna stav podobající se extázi, přestože to navenek nebylo zřejmé a tento stav neznemožňoval vykonávat její každodenní běžné činnosti. Ostatně prosila Boha, aby jí chránil před zrakem lidí.

Spolu s touto milostí obdržela také milost duchovního zaslíbení: „A s tou milostí vešlo do mé duše celé moře světla v poznání Boha i sebe a celou mě naplňuje údiv a uvádí jakoby do nové extáze, že Bůh se ke mně – tak malinké – laskavě snížil.“⁴⁸¹ V kontextu těchto velikých událostí v tento památný Velký pátek obdržela s. Faustyna příkaz vykonat nověnu jejímž vrcholem měl být nadcházející svátek Božího milosrdenství. Doslova píše: „Ježíš mi přikazuje vykonat nověnu před svátkem Milosrdenství a dnes jí mám začít za obrácení celého světa a za poznání Božího milosrdenství.“⁴⁸²

V Deníčku se ovšem nedochoval text první novény, kterou se s. Faustyna modlila ve dnech od 26. března do 3. dubna 1937. Rovněž se nedochovala ani žádná zmínka o jednotlivých dnech novény. V neděli 4. dubna 1937 s. Faustyna zapsala do deníku Ježíšova slova: „Dcero má, dělej to, co je ve tvé moci, ve věci rozšíření úcty k mému milosrdenství, já doplním, čeho se ti nedostává. Řekni bolavému lidstvu, ať se přitulí k mému milosrdnému Srdci, a já je naplním pokojem.“⁴⁸³

Teprve 10. srpna 1937, to je po třech měsících se v Deníčku nachází zmínka o novéně, jakož i její celý text. Badatelé se domnívají, že s. Faustyna pravděpodobně

---

⁴⁸⁰ Dn 1056.

⁴⁸¹ Dn 1057.

⁴⁸² Dn 1059.

⁴⁸³ Dn 1074.

napsala text do Deníčku na základě svých dřívějších poznámek, které se však nezachovaly. Pod zmíněným datem jsou na začátku novény uvedena tato slova: „Novéna k Božímu Milosrdenství,⁴⁸⁴ kterou mi Ježíš přikázal napsat a konat před svátkem Milosrdenství. Začíná na Velký pátek.“⁴⁸⁵ Je to jakoby název, nadpis novény, po němž následuje vysvětlení cíle a důvod jejího vzniku: „Toužím, abys během těchto devíti dní, přiváděla duše k prameni mého milosrdenství, aby načerpaly síly a osvěžení i všechnu milost, kterou potřebují v těžkostech života, a zvláště v hodině smrti. Každého dne přiveď do mého Srdce jinou skupinu duší a ponořš je do toho moře mého milosrdenství.“⁴⁸⁶

Z textu je tudíž zřejmé, že s. Faustyna potvrzuje nikoliv pouze to, že iniciátorem této novény je sám Pán Ježíš osobně, ale on také dává konkrétní nařízení týkající se jednotlivých skupin duší, za které má být tato modlitba v jednotlivých dnech konána.⁴⁸⁷ Již na první pohled je zřejmé, že úmysly jednotlivých dní novény jsou velmi blízké obsahu slavnostní liturgie Velkého pátku, ve které se církev modlí za různé stavy. O tom, do jaké míry je novéna k Božímu milosrdenství zakořeněna v tradici a liturgii církve svědčí fakt, že z devíti skupin věřících (v obnovené pokoncilní liturgii je jich deset), za které se církev o Velkém pátku modlí, v novéně je pět skupin věřících a shodný počet úmyslů. Také z hlediska formální konstrukce se novéna jednoznačně podobá slavnostním modlitbám velkopáteční liturgie. Každý den novény se skládá z uvedení do úmyslu modlitby, dvou orací a čtyřverší oddělující tyto orace. První z orací je směřována k Nejmilosrdnějšímu Ježíši, druhá k nebeskému Otci. Podobný typ modlitby se nachází v římském misálu z období před II. vatikánským koncilem. Novéna je rovněž hluboce zakořeněna v Písmu svatém. Tuto spojitost důkladně popsal P. Michał Sopoćko, když analyzoval jednotlivé úmysly každého dne novény.⁴⁸⁸

Pro první den novény je základní událost Velkého pátku popsána v evangeliu, jímž je probodnuté Ježíšovo Srdce, které se tímto otevřelo celému lidstvu, především však hříšníkům, jako nevyčerpatelný zdroj milosrdenství.

---

⁴⁸⁴ Dn 1209. (Dn pozn. 348 pod čarou).

⁴⁸⁵ Tamtéž.

⁴⁸⁶ Tamtéž.

⁴⁸⁷ První den – za celé lidstvo, druhý den – za kněze a řeholníky, třetí den – za všechny zbožné a věrné duše, čtvrtý den – za pohany a ty, kteří ještě neznají Ježíše, pátý den – za heretiky a odpadlíky, šestý den – za duše tiché a pokorné a duše malých dětí, sedmý den – za duše, které obzvlášť uctívají Boží milosrdenství, osmý den – za duše v očistci, devátý den – za duše vlažné.

⁴⁸⁸ Srov. SOPOĆKO, M.: *Godzina święta i nowenna o Miłosierdzie Boże nad światem*. Poznań – Warszawa – Lublin 1949, s. 25–81.

Druhý den novény je určen duchovenstvu všech stupňů a řeholním osobám. Okolnosti pro tento úmysl je dávný církevní zvyk udílení kněžských svěcení a svátosti křtu na Bílou sobotu. Povolání ke kněžství a řeholnímu životu jsou totiž velikým darem milosrdného Boha nikoliv jenom pro povolané jednotlivce, ale především pro celou církev. Odtud má své opodstatnění modlitba o rozmožení milosti v duších kněží, řeholníků a řeholnic, aby dobře plnili své povinnosti na vinici Páně a svým příkladem povzbuzovali ostatní ke cti Božího milosrdenství.

O třetím dnu novény, tzn. o Velké noci, zahrnuje text modlitby všechny věrné křesťany, aby mohli čerpat z pokladu Božího milosrdenství.

Největší potřebou všech pokřtěných je totiž odpuštění hříchů, kterých se dopustili po křtu. Proto Ježíš, když se ukázal den po sobotě apoštolům shromážděným ve večeradle, ustanovil svátost smíření.

Čtvrtý den novény (velikonoční pondělí) modlitba novény zahrnuje pohany.

Obsahově je tato modlitba⁴⁸⁹ totožná s devátou modlitbou Velkého pátku. V předkoncilních liturgických čteních tohoto dne přikazuje apoštol Petr svědčit celému lidstvu, že Ježíš je soudcem živých i mrtvých. V evangeliu čteme příběh o Kristu a učednících na cestě do Emauz.⁴⁹⁰ Během cesty jim předal učení o sobě a při lámání chleba se jim dal poznat. Tato výše uvedená čtení (poznání samotného Ježíše a svědectví) stanoví kontext modlitby za pohany. Pátý den modlitby obsahuje modlitbu za ty, kteří jsou mimo církev, což je totožné s obsahem sedmé modlitby Velkého pátku. Církev se modlí, aby se i tito bratři vrátili do jednoty.

Před druhým vatikánským koncilem bylo během mše čteno evangelium o Ježíši, který se ukázal apoštolům a „otevřel jim mysl, aby rozuměli Písmu.“⁴⁹¹ Tato slova jsou klíčová, protože rozbití jednoty křesťanů má svůj prapůvod v soukromém výkladu Písma svatého. Na tomto pozadí vznikaly v historii všechny náboženské spory a rozkoly mezi křesťany. K správnému pochopení Písma je nezbytně nutná Boží milost. Proto v tento den novény se církev modlí o Boží světlo pro odloučené bratry, aby se mohli vrátit k jednotě víry. O šestém dni novény se Božímu milosrdenství svěřují lidé pokorní

---

⁴⁸⁹ Sk 10,42.

⁴⁹⁰ Lk 24,13.

⁴⁹¹ Lk 24,45.

a děti. „Nejmilosrdnější Ježíši, jenž jsi sám řekl – učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce,⁴⁹² přijmi do příbytku svého nejslitovnějšího Srdce duše tiché a pokorné a duše malých dětí.“⁴⁹³ Není třeba zdůrazňovat, že z pastoračního hlediska tato skupina zasluhuje zvláštní pozornost. Téma tohoto dne novény poskytuje mnoho příležitostí k úvahám o křesťanské výchově. Totéž je možné uvést o sedmém dni novény, kde se modlíme za horlivé ctitele Božího milosrdenství. Na osmý a devátý den novény jsou Božímu milosrdenství předkládány nejenom duše v očistci, ale i ty, které jsou ve víře velmi vlažné.

Odůvodnění těchto dvou bodů novény je velmi těžké najít v Písmu svatém. Nesporným faktem však zůstává, že hluboké zakořenění novény v Písmu svatém a liturgické tradici církve nám dovoluje jednoznačně konstatovat, že tato novéna je výhradně a naskrze katolická. Nicméně vzniká otázka, zda výše popsaný soulad zůstal zachován ve vztahu s obnovenou pokoncilní liturgií? Jedná se o velmi důležitý problém, protože se přímo týká použitelnosti novény nejenom s cílem oživit vlastní zbožnost, nýbrž i pastorační činnost. Chceme-li odpovědět na tyto otázky všeobecně bez rozboru podrobností, je možné konstatovat, že koncilní změny v podstatě nezměnily zásadní strukturu velikonočního tridua, samotné slavení velikonoční noci, jakož i velikonočního oktávu. Nedošlo k narušení struktury, na které je novéna postavena a zahrnuje období od Velkého pátku až po zakončení oktávu. V liturgii Velkého pátku zůstala bez podstatných změn – jak jsem se již dříve zmínil – modlitba věrných, se kterou je novéna velmi obsahově spojena. Kromě toho, téměř beze změny byl zachován obsah dříve popsaných velkopátečních modliteb. Došlo pouze k malé modifikaci a dodatku: „za ty kdo věří v Boha, ale nevěří v Krista.“⁴⁹⁴ Rovněž struktura Bílé soboty zůstala téměř beze změn. K větším změnám došlo v oblasti volby čtení a mešních orací na slavnost Velikonoc a oktávu. V obnovené velkopáteční liturgii, nezávisle na celé slavnosti, která se ve svém obsahu neustále odvolává k Božímu milosrdenství, se setkáme třikrát s vyzváním Božího milosrdenství.

V první modlitbě za církve se modlíme: „Všemohoucí, věčný Bože, tys v Kristu zjevil svou slávu celému světu. Chraň toto své dílo, ať pokračuje v tvé církvi: upevni ji

---

⁴⁹² Mt 11,29.

⁴⁹³ Dn 1221.

⁴⁹⁴ Srov. *Český misál*. Karmelitánské nakl. 2015, s. 152.

ve víře, aby ti po celém světě vydávala svědectví.“⁴⁹⁵ Ve čtvrté modlitbě za katechumeny se nachází text: „Kéž Bůh a náš Pán otevře jejich srdce svému slovu a kéž se nad nimi smiluje...“⁴⁹⁶ V závěrečné desáté, snad nejkrásnější modlitbě, ve které pamatujeme na všechny lidi je uvedeno: „Kéž Bůh nedopustí, aby bloudili, kéž zažene hlad a odvrátí pohromy, otevře žaláře a rozváže pouta. Kéž vede bezpečně k cíli ty, kdo jsou na cestách, a ty, kdo jsou v cizině, přivede domů, kéž dá nemocným zdraví a umírajícím věčnou spásu.“⁴⁹⁷ Jak je vidět obnovená pokoncilní velkopáteční liturgie a obzvláště slavnostní modlitba zůstává i nadále solidním základem a zároveň i pramenem pro obsah výše analyzované novény. Obnovená liturgie Bílé soboty zdůrazňuje více, než tomu bylo před druhým vatikánským koncilem, díla Boží dobroty a milosrdenství prokázána Božímu lidu ve Starém zákoně. V Novém příměří oslavuje křest jako svátost zrození skrze vodu, která je „znaméním milosti“.⁴⁹⁸ Je dobré si uvědomit, že během mše paschální vigílie Bílé soboty po čtení celý lid včetně celebranta zpívá: „Děkujte Pánu, neboť je dobrý, jeho milosrdenství trvá navěky.“ Ve všech třech evangeliích (A, B, C) noci Bílé soboty je zmíněna Marie Magdaléna, která je klasickým příkladem uzdravující moci Božího milosrdenství.

Neděle zmrtvýchvstání Páně je v obnovené liturgii slavená jako den radosti a vděčnosti za dílo vykoupení a zároveň jako den obnovy v Duchu Svatém. Velikonoční sekvence s básnickou expresí velebí Beránka bez zkázy, který byl za nás obětován. V aklamacii před evangeliem liturgie prezentuje hlavní myšlenku dne, že Kristus byl za nás obětován jako naše pascha. Čtení velikonoční neděle obsahují mnoho myšlenek k úvaze o Božím milosrdenství. Ve čtení ze Skutků apoštolů píše Petr o Ježíši následující slova: „...procházel zemí, všem pomáhal a uzdravoval všechny, kteří byli v moci ďáblů, neboť Bůh byl s ním.“⁴⁹⁹ V evangeliu čteme: „... když ještě byla tma, šla Marie Magdalská k hrobu a spatřila, že kámen je od hrobu odvalen.“⁵⁰⁰ Celý týden obnoveného velikonočního oktávu nabádá k adorování Vykupitelova díla. Lze konstatovat, že je to prodloužený čas určený pro rozjímání o plodech Ježíšova utrpení, smrti a zmrtvýchvstání. Je to období niterně prodchnuté pocitem radosti, vděčnosti a velebení za dílo Božího milosrdenství. V tom, že obnovená pokoncilní liturgie

---

⁴⁹⁵ Tamtéž s. 149.

⁴⁹⁶ Tamtéž s. 150.

⁴⁹⁷ Tamtéž s. 153.

⁴⁹⁸ Tamtéž s. 179.

⁴⁹⁹ Sk 10,38.

⁵⁰⁰ J 20,1.

zachovala charakter velikonočního oktávu, spatřoval P. Michał Sopoćko působení Boží prozřetelnosti. Není dílem náhody, že po celý velikonoční týden zve církve věřící k radosti, zdůrazňuje zároveň jeho hlavní motiv, když ve zpěvu mezi jednotlivými čteními zpívá: „Chválu vzdejte Hospodinu, protože je dobrý, jeho milosrdenství je věčné!“⁵⁰¹ Tato myšlenka se prolíná celým obdobím Velikonoc.⁵⁰² Není možné upřít P. Michałowi Sopoćko hlubokou předvídavost, když takto charakterizoval koncilem obnovenou liturgii velikonočního oktávu. Jeho hodnocení zároveň poukazuje na těsnou spojitost mezi velikonočním oktávem a novénou k Božímu milosrdenství.

Novéna nejenom, že není v rozporu s duchem a obsahem velikonočního oktávu, ale navíc prohlubuje a zviditelňuje jeho teologickou hodnotu. V plném světle ukazuje důležitý aspekt tohoto období, které se naplňuje v paschálním tajemství díla Božího milosrdenství. Je zřejmé, že novéna má také důležitý pastorační význam. Stačí poukázat na některé pastorační problémy, které jsou zvláště aktuální v dnešní době. Zcela nepochybně k těm nejdůležitějším patří záležitost týkající se kněžských a řeholních povolání, o čemž vzpomíná novéna v modlitbě druhého dne. Je sice pravdou, že papež Pavel VI. určil v rámci velikonočního období jinou neděli jako den modliteb o kněžská a řeholní povolání (Neděle dobrého pastýře), nicméně není na překážku, aby tento oficiální den byl dříve anticipován v novéně. Ve čtvrtý den novény je modlitební pozornost nasměrována na misie a misijní potřeby církve. Druhý vatikánský koncil jasně a zřetelně osvětlil význam misí a misijního ducha nikoliv pouze pro dobro členů církve, ale proto, aby se církve stávala stále více misijní. Novéna může přispět k oživení misijního ducha uvnitř Božího lidu. Kromě toho jsou v novéně Bohu předkládané intence ekumenického charakteru, kterou je modlitba za odloučené bratry: „A přitáhni je svým světlem k jednotě s církví, aby spolu s námi velebili hojnost tvého milosrdenství navěky (pátý den novény). Sedmý den je dobrou příležitostí ke vzbuzení společného pocitu apoštolské zodpovědnosti za církve mezi laiky. Apoštolát laiků je snad jedním z nejdůležitějších problémů pokoncilní církve. Je důležité, že mezi různými církevními hnutími je jedním z významných právě apoštolát ctitelů Božího milosrdenství. V době platnosti notifikace z roku 1959 to byli právě světští členové církve, kteří svou náboženskou horlivostí a apoštolátem způsobili, že hnutí ctitelů Božího milosrdenství nejenže neochablo, nýbrž se naopak umocnilo, značně rozvinulo a zároveň – což je

---

⁵⁰¹ Ž 118,29.

⁵⁰² Srov. SOPOĆKO, M.: *Duch liturgii II Niedzieli Wielkanocnej*. Poznań – Warszawa 1972, s. 390.

třeba zdůraznit – někdy i přes překážky a nesouhlas duchovenstva. Faktem je, že úcta k Božímu milosrdenství jednoznačně vzbuzuje postoj apoštolské odpovědnosti. Poslední den novény má na paměti vlažné duše. Je nejenom nejdůležitější, ale zároveň i nejobtížnější vzbudit horlivost ve víře těchto věřících, což je v zásadě hlavním pastoračním úkolem. Proto je velmi aktuální vyprošovat si touto novénou Boží pomoc, aby vlažně věřící Bůh ponořil do ohně své čisté lásky, rozehrál jejich srdce svou horlivostí, aby i ony chválily jeho nevyčerpatelné milosrdenství.

Nyní bych se chtěl ještě jednou vrátit k okamžiku vzniku novény k Božímu milosrdenství. Příkaz k modlitbě novény s. Faustyna obdržela na Velký pátek 26. března 1937 poté, kdy obdržela milost nejtěsnějšího sjednocení s Ježíšem, kterému se v teologii říká „mystické zasnuby“. V tomto dni, podle jejího svědectví: „...vešlo do mé duše celé moře světla k poznání Boha i sebe a celou mě naplňuje údiv a uvádí jakoby do nové extáze, že Bůh se ke mně – tak malinké – laskavě snížil.“⁵⁰³ Výsledkem tohoto poznání Boha byla zmíněná novéna.

Z toho důvodu je možné novénu chápat jako Ježíšův zasnubní dar s. Faustyně a vykonání této novény je naopak darem s. Faustyny Pánu Ježíši. Novéna je tedy nesmírným darem celé církvi.

---

⁵⁰³ Dn 1057.

3 ROZVOJ POBOŽNOSTI K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ V NOVÝCH FORMÁCH V POLSKU A VE SVĚTĚ

Boží milosrdenství zjevené v Písmu svatém šíří napříč věky Učitelství úřad církve. Encyklika Jana Pavla II. popisuje Boží milosrdenství v celém jeho univerzálním spasném rozměru, tak jak bylo Pánem Ježíšem předáno s. Faustyně. Presentuje kult Božího milosrdenství ve formách předaných s. Faustynou na základě zjevení, kterých se jí dostalo. V této kapitole chci nastínit problémy spojené s šířením kultu Božího milosrdenství ve formách předaných s. Faustynou v následujících časových obdobích:

- období od obdržení zjevení do druhé světové války (1931–1939),
- období od zakončení druhé světové války po vydání notifikace Svatým oficiem (1939–1958),
- období od vydání notifikace až do jejího odvolání (1959–1978),
- období po odvolání notifikace.

S výjimkou prvního období, ve kterém se tato pobožnost rozvíjela zejména v Polsku, přiblížím její rozvoj v dalších časových úsecích za hranicemi Polska.

3.1 Rozvoj pobožnosti k Božímu milosrdenství v nových formách do 2. světové války

V Deníčku s. Faustyny můžeme číst: „Večer, když jsem byla v cele, uviděla jsem Pána Ježíše oblečeného do bílých šatů. Jednu ruku měl pozdviženou k žehnání a druhá se dotýkala šatů na hrudi. Z poodhrnutých šatů na hrudi vycházely dva velké paprsky: jeden červený a druhý světlý. Mlčky jsem hleděla na Pána, má duše byla naplněna bázní, ale i velkou radostí.“ Po chvíli mě Ježíš řekl: „Namaluj obraz podle toho, co vidíš, s nápisem: Ježíši Důvěřuji Ti. Toužím, aby byl tento obraz uctíván nejprve ve vaší kapli a na celém světě. Slibuji, že duše, která bude tento obraz uctívat, nezahyne. Slibuji také už zde na zemi vítězství nad nepřáteli a obzvláště v hodině smrti. Já sám jí budu bránit jako svou slávu.“⁵⁰⁴

---

⁵⁰⁴ Dn 47, 48.

Když o tom s. Faustyna řekla zpovědníkovi,⁵⁰⁵ sdělil jí, že Pán Ježíš si přeje, aby namalovala tento Boží obraz ve své duši. Po odchodu ze zpovědnice uslyšela znovu tato slova: „Můj obraz je ve tvé duši. Toužím, aby byl svátek Milosrdenství. Chci, aby ten obraz, který namaluješ štětcem, byl slavnostně posvěcen o první neděli po Velikonocích; tato neděle má být svátkem Milosrdenství. Toužím, aby kněží hlásali toto mé veliké milosrdenství k hříšným duším. Ať se hříšník nebojí přiblížit se ke mně. Pálí mě plameny milosrdenství, chci je vylít na lidské duše.“⁵⁰⁶ Sestra Faustyna byla k tomuto poselství vybraná Bohem, ale z lidského hlediska to překračovalo její možnosti a síly. Její pokusy namalovat obraz se nezdařily. V roce 1933 po přeložení do kláštera ve Vilniusu našla v osobě kněze Michała Sopočka pomoc, která jí byla přislíbená Pánem Ježíšem.

3.2 Rozvoj kultu Božího milosrdenství do roku 1959

Postoj vysoké církevní hierarchie vůči pobožnosti k Božímu milosrdenství se velmi změnil po vypuknutí druhé světové války. Jako předpověď blížící se války mohou být chápána slova Deníčku, ve kterých autorka zobrazuje vizi z 13. září 1935: „Uviděla jsem anděla, vykonavatele Božího hněvu. Měl světlé šaty, zářící obličej, pod nohama oblak, z oblaku vycházely hromy a blesky do jeho rukou a z jeho rukou vycházely a teprve dopadaly na zem. Jakmile jsem toto znamení Božího hněvu, které mělo zasáhnout zemi a zvláště jisté místo, které ze spravedlivých důvodů nemohu jmenovat, spatřila, začala jsem prosit anděla, aby ještě na chvíli zadržel, že svět bude dělat pokání. Avšak vůči Božímu hněvu má prosba byla ničím. Tu jsem uviděla Nejsvětější Trojici. Do hloubi mě pronikla velikost jeho majestátu a neodvažovala jsem se zopakovat svou prosbu. V téže chvíli jsem pocítila v duši sílu Ježíšovy milosti, která v mé duši bydlí; ve chvíli, kdy jsem si tu milost uvědomila, jsem byla vytržena před Boží velký stolec. Ach, jak veliký je náš Pán a Bůh a jak nesmírná je jeho svatost. Nebudu se pokoušet popisovat tu velikost, neboť zakrátko ho všichni uvidíme takového, jaký je. Začala jsem prosit Boha za svět slovy, která jsem vnitřně slyšela. Když jsem se takto modlila, uviděla jsem bezmocnost anděla, který nemohl vykonat spravedlivý trest, jaký si ty hříchy zasluhovaly. Ještě nikdy jsem se nemodlila s takovou vnitřní silou jako tehdy.

---

⁵⁰⁵ V té době byli v Plocku zpovědníky P. infulát Adolf Modzelewski, P. Ludwik Wilkoński, P. Wacław Jezusek. Nyní nelze určit, u kterého z těchto kněží se s. Faustyna zpovídala. (Dn pozn. 48 pod čarou).

⁵⁰⁶ Dn 49, 50.

Toto jsou slova, kterými jsem Boha prosila: Věčný Otče, obětuji ti tělo a krev, duši i božství tvého nejmilejšího Syna Ježíše Krista za hříchy naše i celého světa; pro jeho bolestné utrpení buď k nám milosrdný.⁵⁰⁷ V situaci válečných hrůz mnoho lidí hledalo pomoc u Boha s prosbou o jeho milosrdenství a slitování. Věřícím velmi napomáhaly knížečky vydané v Krakově, které obsahovaly modlitby k Božímu milosrdenství. Dne 7. února 1940 arcibiskupství ve Vilniusu povolilo přetisk těchto modliteb a jejich následné rozšíření mezi věřícími. K propagaci zmíněné knížečky velkou měrou přispěly pašijové nauky, které hlásal P. Michał Sopoćko ve vilniuské katedrále každou postní neděli. Nastalé okolnosti způsobily, že pobožnost k Božímu milosrdenství byla přijímána s velkým nadšením, prostřednictvím Poláků, kteří emigrovali do jiných zemí, jakož i bojujících polských vojáků na všech válečných frontách se dostávala za hranice Polska, o čemž jsem se již zmínil v kapitole týkající se vzniku obrazu Milosrdného Ježíše.

3.3 Pobožnost k Božímu milosrdenství v Polsku do roku 1959

Šíření kultu Božího milosrdenství ve zmíněném období, je nutné striktně rozlišovat ve dvou rovinách:

- jednak v rovině lidové zbožnosti,
- a dále v rovině bádání teologů spolu se stanoviskem Učitelského úřadu církve.

Lidovou zbožnost tvořila veliká aktivita věřících, jak ve válečném období, tak i po samotné válce. Jako první se rozšířil kult obrazu Milosrdného Ježíše. Novéna, kterou se věřící modlili před nedělí (pozdější Neděle Božího milosrdenství) a modlitba korunky byly přijímány s velkým nadšením. Místem, kde se kult nejvíce rozšířil, byl Vilnius. Po válce se centrem kultu stal klášter sester Matky Božího milosrdenství v Krakově Łagiewnikach. Další rozvoj pobožnosti v poválečném období byl úzce spjat s publikacemi, které byly vytištěny ve značném množství a jejímiž autory byli dva zpovědníci s. Faustyny otcové Michał Sopoćko a Józef Andrzej.⁵⁰⁸

Paralelně s těmito publikacemi určenými pro věřící začal vzrůstat zájem teologů o téma Božího milosrdenství ve světle Písma svatého a teologického bádání, jehož

---

⁵⁰⁷ Dn 474, 475.

⁵⁰⁸ Srov. ANDRASZ, J.: *Miłosierdzie Boże, ufamy Tobie*. Kraków 1947.

Srov. SOPOĆKO, M.: *Miłosierdzie Boże, jedyna nadzieja ludzkości*. Wrocław 1948.

výsledkem byla kniha teologa Jacka Woronieckiego OPraem publikovaná v roce 1945 s dotiskem v roce 1948.⁵⁰⁹ Aby teologie Božího milosrdenství mohla vejít do širokého povědomí a nabrat tak univerzální charakter, publikoval P. Michał Sopoćko v latině traktát: „Boží milosrdenství“.⁵¹⁰ Byl také autorem mnoha dalších publikací zabývajících se šířením úcty k Božím milosrdenství a jeho teologickým prohloubením.⁵¹¹

Polští teologové shromáždění na kongresu Teologického sdružení v Krakově schválili 8. dubna 1948 rezoluci, kterou odeslali Svatému stolci ve formě prosby ohledně ustanovení svátku Božího milosrdenství. Tuto rezoluci ve věci ustanovení svátku Božího milosrdenství podle zjevení s. Faustyny na návrh polského episkopátu podpořili jak profesorové teologických fakult, tak i představení duchovních seminářů. Jelikož zmíněný návrh episkopátu se nedočkal odpovědi ze strany Svatého stolce, hlavní komise episkopátu se obrátila na ordináře vilniuské diecéze arcibiskupa Romualda Jałbrzykowského, který sídlil ve městě Białystok s prosbou o názor ve zmíněné záležitosti. V odpovědi z 30. listopadu 1951 arcibiskup prezentuje svůj názor na údajná zjevení s. Faustyně a pobožnosti k Božím milosrdenství propagované otcem Michałem Sopoćkem a Józefem Andraszem, kdy v dopise mimo jiné uvádí: „Boží milosrdenství velebím a o ně Pána Boha vždy prosím, ale pokud se týká pobožnosti k Božím milosrdenství na pozadí zjevení – vizí s. Faustyny, můj názor je velmi negativní z mnoha důvodů.“ Následně tyto důvody vyjmenovává:

- znění kanonického práva (kán. 1259, 1279) přikazuje ordináři diecéze velikou opatrnost, pokud jde o schválení modliteb a nábožných praktik, především neobvyklých obrazů – *insolitas*,
- dekret Svatého officia ze dne 26. května 1936 stanovuje neuvádět do praxe nové formy kultu, či pobožnosti,
- nesprávný a nesouhlasný způsob propagace této pobožnosti v církevním duchu.⁵¹²

---

⁵⁰⁹ Srov. WORONIECKI, J.: *Tajemnica Miłosierdzia Bożego*. Kraków 1945, 1948.

⁵¹⁰ Srov. SOPOĆKO, M.: *De misericordia Dei deque eiusdem festo instituendo, Tractatus dogmaticus ac liturgicus*. Vilnae 1940.

⁵¹¹ Srov. SOPOĆKO, M.: *O święto Najmiłosierdzieszego Zbawiciela*. Poznań 1947. *Poznajemy Boga w Jego miłosierdziu. Rozważania o Miłosierdziu Bożym na tle litanii*. Poznań 1949. *Godzina święta o miłosierdzie Boże nad światem*. Warszawa 1949.

⁵¹² Srov. KISIEL, E.: *Bóg – Ojcem miłosierdzia. Biuletyn Miłosierdzia Bożego, nr 14. 1984, s. 56, 57.*

Nový impuls v této záležitosti vyšel od polského primase kardinála Stefana Wyszyńskiego, který se po propuštění na svobodu z komunistické internace opětovně vrátil k záležitosti týkající se kultu Božího milosrdenství ve formách předaných s. Faustynou.⁵¹³ Proto se obrátil na tehdejšího vikáře vilniuské diecéze v Białymstoku, preláta Adama Sawického s prosbou o odpovědi v latinském jazyce na následující otázky:

- Jaký je názor otce preláta na téma pobožnosti k Božímu milosrdenství?
- Do jaké míry je tato pobožnost rozšířená v diecézi?
- Zda má pobožnost aprobační místního biskupa?

V dopise z 24. února 1957 odeslaným k rukám preláta Sawického primas poznamenal, že takto činí na příkaz Nejvyšší kongregace Svatého officia. Prelát Sawický předal tuto věc k prošetření arcidiecéznímu cenzorovi, prelátu Antoniemu Cichońskému a ten po prošetření odeslal 2. dubna 1957 kardinálu Wyszyńskému dopis, ve kterém píše, že věc kultu Božího milosrdenství podle s. Faustyny vyžaduje autoritativní potvrzení věrohodnosti těchto soukromých zjevení. Ve vilniuské arcidiecézi během působení arcibiskupa Jałbrzykowského a následně biskupa Sawického nebyl kult Božího milosrdenství ve formách, které předala s. Faustyna propagován, nýbrž se spontánně šířil bez účasti církve.

3.4 Pobožnost k Božímu milosrdenství v nových formách za hranicemi Polska

Velkým šířitelem pobožnosti k Božímu milosrdenství byl otec Julian Chróściechowski, kterému se téměř zázračně podařilo v roce 1941 dostat přes Sovětský svaz a Japonsko do USA.

Tento kněz před svým odjezdem obdržel od otce Michała Sopoćka materiál o pobožnosti k Božímu milosrdenství s prosbou o jeho vytištění za hranicemi Polska.

---

⁵¹³ V září 1953 na posledním zasedání polského episkopátu, těsně před uvězněním kardinála Stefana Wyszyńskiego byla projednávána záležitost týkající se obrazů Milosrdného Ježíše umístěných v kostelích. Již dříve 14. 5. 1953 rozhodlo Svaté officium, že nelze zavádět svátek Božího milosrdenství. Zpravodaj officia kardinál Hudal vyslovil výhrady vůči zjevením se Pána Ježíše s. Faustyně – třebaže jak sám vyslovil, v nich nenalezl nic, co by odporovalo víře – ale především vůči obrazu Milosrdného Ježíše. Pravděpodobné výhrady se týkaly toho, jak sdělil po několika letech, že s úctou k obrazu byla spojována příliš velká víra, vpravdě neomezená moc, bez zřetele k důvěře v Boží milosrdenství. Proto doporučil, aby v kostelích nebyly umístěny obrazy Milosrdného Ježíše a nebyl podporován rozmach jejich uctívání. Srov. CZACZKOWSKA, E. K: *Siostra Faustyna Biografia Świętej*. Wyd. Znak Kraków 2012, s. 337.

Prosbu se mu podařilo uskutečnit v Detroitu v roce 1943. Již v roce 1941 sestry feliciánky⁵¹⁴ vydaly v Polsku nověnu, litanii a korunku, včetně obrázku Milosrdného Ježíše opatřené úvodem otce Jarzębowského v počtu dvou tisíc výtisků. Jelikož se ukázalo, že toto množství bylo absolutně nepostačující a neustále přicházela četná poděkování za obdržené milosti v důsledku praktikování této pobožnosti, což vyžadovalo nové výtisky a odpovědi na množství dopisů, vzniklo v americké provincii otců mariánů centrum Apoštolátu Božího milosrdenství.⁵¹⁵ Druhý směr šíření pobožnosti k Božímu milosrdenství mimo hranice Polska vedl z Vilniusu na Sibiř a do Kazachstánu. Po zformování polské armády v Sovětském svazu a jejímu odjezdu na válečná bojiště, se tato pobožnost díky polským vojákům dostala na Blízký východ, do Palestiny, Itálie a dalších zemí. Od roku 1945 se v rozšiřování pobožnosti velmi angažovali otcové pallotini z Francie v čele s Franciszkiem Cegiełkou, tehdejšími rektorem Katolické mise ve Francii. V šíření úcty k Božímu milosrdenství v různých evropských státech a na jiných světadílech spolupracovali jak výše zmínění pallotini, tak i mariáni, jezuité, františkáni a mnoho polských duchovních, kteří byli v emigraci. O rozsahu praktikování této pobožnosti svědčí množství jazykových verzí, ve kterých byla tato pobožnost vydána. Podle Chrósciechowského obrázky spolu s nověnou a korunkou byly přeloženy do šestnácti evropských jazyků,⁵¹⁶ kromě toho do několika jazyků používaných v Indii, Africe, Asii, Singapuru a Koreji. Podstatné je ovšem to, že všechny tyto jazykové mutace měly vždy „imprimatur“ biskupů jednotlivých zemí.

3.5 Úcta k Božímu milosrdenství ve formách předaných s. Faustynou od vydání notifikace do jejího odvolání (1959–1978)

Dne 19. listopadu 1958 přijala Nejvyšší kongregace Svatého oficia dekret v záležitosti, která se týkala vizí a zjevení s. Faustyně. O čtyři měsíce později 7. března 1959 publikovala v *L'Osservatore Romano* následující notifikaci: „Dává se na vědomost, že Nejvyšší kongregace Svatého oficia po prozkoumání zjevení, kterých se dostalo s. Faustyně Kowalské z Kongregace sester Matky Božího milosrdenství zemřelé v Krakově Łagiewnikach v roce 1938 rozhodla to, co následuje:

---

⁵¹⁴ Kongregace sester feliciánek (Sororum S. Felice Cantalicio).

⁵¹⁵ Srov. CHRÓSCIECHOWSKI, J.: *Historia nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego w naszych czasach*. Hereford 1977.

⁵¹⁶ Anglicky, francouzsky, španělsky, portugalsky, italsky, německy, latinsky, litevsky, lotyšsky, holandsky, česky, slovensky, ukrajinsky, maďarsky, chorvatsky.

- je nutné zakázat šíření obrazů a textů, které zobrazují pobožnost k Božímu milosrdenství ve formách předaných s. Faustynou,
- úkol odstraňování zmíněných obrazů, které již eventuálně byly vystavené pro tento kult, se svěřuje uvážlivosti biskupů.⁵¹⁷

Časopis *L'Osservatore* ze dne 15. března 1959 v rubrice „Kněz odpovídá“ publikuje vysvětlení týkající se notifikace. Informuje, že Boží milosrdenství triumfuje v celé historii lidstva a je pravdou, že Písmo svaté a obzvláště evangelium, jakož i svatá liturgie jsou neustálým přemýšlením a díkuvzdáním Božímu milosrdenství. Intencí Svatého oficia nebylo v žádném případě odsoudit samotnou pobožnost k Božímu milosrdenství. V textu výše uvedeného časopisu je mimo jiné uvedeno: „Chtěj – čtenáři z Benátek – dobře přečíst text notifikace, který říká, že je třeba zakázat rozšiřování obrazů a textů, které zobrazují pobožnost k Božímu milosrdenství ve formách předaných s. Faustynou.“ I přes uvedené vysvětlení, publikované v *L'Osservatore Romano* z 19. dubna 1959, nadále přicházely otázky jakým způsobem chápat text notifikace. Z tohoto důvodu se rubrika „Kněz odpovídá“⁵¹⁸ již potřetí zabývala notifikací, tentokrát značně obsírněji a nejasnosti vysvětlila v pěti bodech.

- Svaté oficium ve zmíněné notifikaci neodsuzuje – alespoň bezprostředně – samotná zjevení s. Faustyně, a tím méně její osobu.

(Ze znění samotné notifikace pouze vyplývá, že existují vážné pochybnosti týkající se samotných zjevení).

- Je zakázáno šíření obrazů a textů, které se týkají Božího milosrdenství, není však zakázáno věřícím si je ponechat.

(Faktem ale je, že i tak prezentovaný omezený zákaz stanoví jistou výstrahu).

- Další bod notifikace uvádí, že úkol odstraňování zmíněných obrazů, které již eventuálně byly vystavené pro uctění kultu Božího milosrdenství, se svěřuje rozvaze diecézních biskupů.

---

⁵¹⁷ Srov. BALTER, L.: *Wobec tajemnicy Bożego miłosierdzia*. Wyd. Pallottinum-Poznań 1991, s. 202.

⁵¹⁸ Tamtéž s. 203.

(Za povšimnutí stojí smířlivý tón nařízení, který dovoluje ponechat si tyto obrazy k náboženskému uctívání komukoliv ve svém domě, ale není možné je propagovat a rozšiřovat).

- Je pochopitelnou věcí, že notifikace (zde chci podtrhnout, že notifikace není redigovaná ve formě slavnostního dekretu, jakými jsou ty, které např. umísťují knihu na index) není neměnná a proto nejvyšší autorita církve by mohla později změnit své rozhodnutí.

(Nicméně my věrní, také i kněz, bychom projevili důkaz pýchy a neposlušnosti, kdybychom uznali náš soukromý názor za důležitější než názor církve).

- Názory autorů, rovněž i těch důležitých, mají hodnotu pouze soukromou a tak nemohou být postaveny na stejné úrovni jako názory a rozhodnutí Svatého oficia, které má od Svatého otce mandát k ochraně dědictví církevního učení. Vykonávání tohoto mandátu charakterizují: důkladné prostudování záležitosti, čas a moudrost.

Svaté officium fakticky neodsoudilo samotnou pobožnost k Božímu milosrdenství a tím méně prokazování úcty spojenou s pobožností k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Pobožnost v této formě je posvěcena tradicí s moudrostí vysvětlenou v encyklice Pia XI. *Miserentissimus Redemptor* – Nejmilosrdnější Vykupitel. Sestra Faustyna tušila, že pobožnost k Božímu milosrdenství čeká nějaká překážka, protože v Deníčku uvádí: „V jisté chvíli, když jsem hovořila s mým duchovním vůdcem, jsem vnitřně v kratičkém záblesku uviděla jeho duši (nacházející se) ve velikém utrpení, v takových útrapách, že takovým ohněm se Bůh dotýká jen nemnoha duší. To utrpení pochází z toho díla. Přijde chvíle, kdy toto Bohem tak doporučované dílo bude jakoby zcela zničeno a tu nastane velmi silné Boží působení, které dosvědčí jeho pravost. Bude novým světlem církve, třebaže je dávno v ní přítomné. Protože je Bůh nekonečně milosrdný, což nikdo nemůže popřít, touží, aby o tom věděli všichni, dříve než znovu přijde jako Soudce; chce, aby ho duše poznaly nejprve jako Krále milosrdenství. Když nastane tento triumf, my už budeme v novém životě, kde není utrpení, ale nejprve bude tvá duše nasycena hořkostí pohledem na zničení tvých námah. Avšak to zničení je jen zdánlivé, neboť co Bůh jednou stanovil, to nemění, ale přestože zničení bude zdánlivé, utrpení bude skutečné. Kdy to nastane – nevím; jak dlouho to bude trvat – nevím. – Ale Bůh slíbil

velikou milost – zvláště tobě a všem, kdo budou hlásat to mé veliké milosrdenství. Já sám je budu v hodině smrti bránit jako svou slávu a i kdyby byly hříchy duší černé jak noc, když se hříšník obrací k mému milosrdenství, nejvíce mě chválí a dělá mému utrpení čest. Když duše oslavuje mou dobrotu, satan se před ní třese a přechá až na dno pekla.⁵¹⁹

3.6 Rozvoj úcty k Božímu milosrdenství do odvolání notifikace

Notifikace Apoštolského stolce z 6. března 1959 zakazující šíření úcty k Božímu milosrdenství ve formách předaných s. Faustynou přišla jako příslovečný blesk z čistého nebe a zbrzdila dynamicky se rozvíjející pobožnost k Božímu milosrdenství. Kongregace se jako celek podřídila rozhodnutí Svatého officia. Matka generální v oběžníku z 1. března 1959 napsala, že kardinál Stefan Wyszyński informoval Kongregaci sester Matky Božího milosrdenství s obsahem notifikace Svatého officia a kongregace ve spojitosti s tím přijala odpovídající opatření spočívající v tom, aby ve všech řeholních domech bylo pozastaveno praktikování pobožnosti k Božímu milosrdenství, které mají svůj základ v soukromých zjeveních s. Faustyně. Z tohoto důvodu bylo zanecháno rozšiřování obrázků, medailonků a jiných devocionálií spojených s životem a posláním s. Faustyny.

Dále bylo pozastaveno organizování pobožností k Božímu milosrdenství o třetí neděli v měsíci a první neděli po Velikonocích, společné zpívání litaní a modlitby korunky k Božímu milosrdenství.⁵²⁰

Notifikace však nezastavila šíření kultu k Božímu milosrdenství ve formě předané s. Faustynou, přestože se kněží podřídili jejímu doporučení. Obrazy byly z kostelů přemístěny, ve větší míře nebyly organizované pobožnosti k Božímu milosrdenství, nicméně věřící pořád tuto pobožnost praktikovali soukromě a hledali způsoby projevení úcty Božímu milosrdenství ve formách předaných s. Faustynou. Obraz Milosrdného

---

⁵¹⁹ Dn 378.

⁵²⁰ Oběžník generální představené s. Szczesnej Włostowské z 1. března 1959, ve kterém jsou uvedené následující doporučení: 1. Obrazy ani sochy milosrdenství nemohou být umístěny na oltáři. V kapli není dovolené zpívat litanie k Božímu milosrdenství. 3. Novény k Božímu milosrdenství podle forem s. Faustyny se nesmí modlit před třetí nedělí, jakož i organizovat v tomto dni zvláštní pobožnosti. Uvedené nařízení se týká rovněž druhé neděle velikonoční. 4. Nesmí se rozšiřovat písemnosti, obrázky, noveny, korunka, knížky, ani fotografie s. Faustyny mezi známými nebo nejbližšími. 5. Na pěti minutové adoraci po obědě se namísto korunky k Božímu milosrdenství modlit korunku k Matce Božího milosrdenství. 6. Ve věci týkajících se nařízení Kongregace Svatého officia, směřovat případné dotazy duchovním pastýřům, jelikož oni jsou informováni místními ordináři jak je nutné v této věci postupovat.

Ježíše zůstal také v malé kapli otců pallotínů v Čenstochové a v mnohých domech. Věřící stále přijížděli jak ve skupinách, tak i jednotlivě do těchto míst a nadále se modlili o rozvoj úcty v pravdě a ve shodě s učením církve. V této době byl kladen hlavní důraz na prohloubení pobožnosti k Božímu milosrdenství po teologické stránce. Šlo zde především o vysvětlení a ujasnění si mnoha formulí používaných s. Faustynou, které jak v běžné každodenní mluvě, tak i v mělkém kazatelství mohly být mylně chápány a tudíž takto interpretovány. Zákaz se fakticky netýkal natolik samotné úcty, jako spíše deformací, ke kterým došlo během tohoto rozšiřování postrádajícího teologický obsah, jakož i velmi povrchně a často špatně interpretovaná samotná zjevení. Z tohoto důvodu bylo v Polsku započato podrobné studium s cílem, aby úcta k Božímu milosrdenství byla po teologické stránce co možná nejvíce prohloubena. Výsledkem snahy otce Stanisława Wierzbicy SAC vzniklo v Čenstochové centrum, nazvané „Studium Božího milosrdenství,“ které se začalo intenzivně zabývat vědeckým zkoumáním Božího milosrdenství. Hlavním úkolem centra bylo organizování teologických symposií a kongresů, jejichž tématem byly těžkosti spojené s úctou k Božímu milosrdenství a jejich podstata.

- První symposium na téma „Vznešenost a potřeba Božího milosrdenství“ se uskutečnilo v listopadu 1966 v Čenstochové.
- Druhé symposium, týkající se teologie úcty k Božímu milosrdenství se konalo v listopadu 1968 v Ołtarzewie u Varšavy.
- Třetí symposium proběhlo v říjnu 1972 opět v Ołtarzewie u Varšavy, na kterém se projednával problém apoštolátu jako odpověď člověka na pozvání milosrdného Boha.
- Čtvrté symposium v říjnu 1975 se zabývalo tématem odpovědnosti člověka za svět.
- Páté symposium v říjnu 1978 projednávalo vztahy mezi Božím milosrdenstvím, spásou a věčným životem.

Na těchto seminářích kromě teologů z teologických fakult a kněžských seminářů byli přítomni rovněž tehdejší primas Polska kardinál Stefan Wyszyński, krakovský kardinál Karol Wojtyła, jakož i mnoho jiných polských biskupů.⁵²¹

3.7 Úcta k Božímu milosrdenství v letech 1959–1978

Karol Wojtyła byl obdařen zvláštním druhem spirituálního citění a nikdy neměl pochybnosti o pravosti zjevení s. Faustyně. Proto se rovněž po druhé světové válce jako mladý kněz často vracel do kaple v Krakově Łagiewnikach. Kronika sester informuje o častých návštěvách Karola Wojtyły, který zde mnohokrát kázal o třetí neděli v měsíci a celebroidal mši včetně pobožnosti k Božímu milosrdenství. Symbolický význam má jeho první návštěva jako krakovského světícího biskupa, kterým se stal 25. září 1958. Do zdejší kaple přijel 19. března 1959, což bylo dva týdny po zveřejnění notifikace Svatého oficia zakazující úctu k Božímu milosrdenství ve formách předaných s. Faustynou. Nový biskup si prohlédl celý objekt a pronesl krátkou promluvu během nešpor, které se konaly v tamní kapli, kde byl na bočním oltáři umístěn obraz Milosrdného Ježíše, který podle konstatování Svatého oficia mohl být na základě rozhodnutí ordináře místní diecéze z kaple odstraněn nebo v ní ponechán. Jak bylo výše uvedeno, Svaté officium schválilo dekret týkající se úcty k Božímu milosrdenství již 19. listopadu 1958, ale její zveřejnění nastalo teprve o čtyři měsíce později. V dokumentu z listopadu 1958 Svaté officium:

- zpochybnilo nadpřirozenost zjevení s. Faustyně,
- odmítlo zavedení svátku Božího milosrdenství,
- zakázalo rozšiřování obrázků a textů propagujících pobožnost ve formách předaných s. Faustynou,
- udělilo závažné varování (*gravissimum monitum*) P. Michalu Sopoćce, včetně příkazu, aby zanechal obhajování a propagování těchto zjevení a pobožností.

---

⁵²¹ Materiály z prvních tří symposií byly vytištěny a dány k dispozici všem zájemcům. Kromě toho vycházely rovněž publikace jiných významných teologů. Srov. GRANAT, W.: *Ewangelia miłosierdzia*. Poznań, 1970. GRANAT, W.: *Kult Chrystusa Miłosiernego, (w:) Powołanie człowieka tom II, Bo Jego miłosierdzie trwa na wieki (Psalm 135)*. Poznań, 1972. Mimo hranice Polska ve stejné době vyšlo rovněž mnoho publikací, ve kterých teologové zpracovali pojem Božího milosrdenství v různých aspektech. Srov. CHRÓŚCIECHOWSKI, J.: *Historia nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego w naszych czasach*. Warszawa 1975, s. 205.

- Zároveň ponechalo na uvážení samotných biskupů rozhodnutí týkající se odstranění nebo ponechání obrazů namalovaných podle vize s. Faustyny.

Tento dokument byl odeslán biskupům, představeným řeholních řádů, jakož i centrům šířícím úctu k Božímu milosrdenství.⁵²² V notifikaci publikované 6. března 1959 v „Acta Apostolicae Sedis“ je ovšem řeč „pouze“ o zákazu šíření obrazů a písemností propagující pobožnost k Božímu milosrdenství ve zmíněných formách, a o předání rozvaze biskupům, týkající se záležitostí obrazů s nápisem Ježíši, důvěřuji Ti. Otázka zní: odkud se vzaly tyto rozdíly? Otec Julian Chrósciechowski z Kongregace mariánských otců, který od druhé světové války velmi intenzivně šířil ve Francii úctu k Božímu milosrdenství, píše, že již několik dnů po schválení dekretu Svaté oficium vysvětlilo, že pokud se tento dekret ukáže jako neúčinný, pak Svaté oficium vydá v této záležitosti veřejné prohlášení, které dá na vědomost všem věřícím, což se stalo formou publikování této notifikace. Cílem notifikace nebylo zneplatnění původního dekretu, nýbrž v jemnější formě dáno k seznámení všem věřícím. Tuto informaci potvrdil pozdější postulátor beatifikačního procesu P. Michała Sopočka biskup Krzysztof Nitkiewicz, který v jednom rozhovoru zdůraznil skutečnost, že sice dekret nebyl publikovaný, ale taková byla tehdejší praxe, že veřejnosti byla podaná pouze notifikace, obsahující hlavní body dokumentu.⁵²³ Dva týdny po publikování notifikace 22. března 1959 otec Michał Sopočko v dopise vatislavskému biskupu Pawłowskému napsal, že dekret Svatého oficia pro něj nebyl žádným překvapením, protože o potížích psala již s. Faustyna. Mezi důvody, pro které byla tato notifikace vydána P. Michał Sopočko umístil „jisté dogmatické nepřesnosti v Deníčku /.../, národní barvy na obraze, a absenci podpory polského episkopátu. Přesto byl plně přesvědčen o tom, že úcta k Božímu milosrdenství očištěná od lidských prvků se ještě více prohloubí a zazáří.⁵²⁴ Pro ctitele Božího milosrdenství nastalo těžké období. Pouze na rozhodnutí diecézních ordinářů a představených řeholních řádů záleželo, zda nadále zůstanou v kostelích obrazy Milosrdného Ježíše namalované podle zjevení s. Faustyny. Z mnoha kostelů byly tyto obrazy odstraněny. Nicméně se ukázalo, že samotný Krakov měl v tomto ohledu štěstí. Krakovský metropolita kardinál Adam Stefan Sapieha měl velmi pozitivní vztah týkající se úcty k Božímu milosrdenství.

⁵²² AAW, Święte Oficjum. Odpis listu do kard. Stefana Wyszyńskiego, 20 listopada 1958.

⁵²³ Srov. Niezłomny. Ks. Krzysztof Nitkiewicz o ks. Michale Sopočko. *Orędownik Miłosierdzia Bożego*. http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/157_5284.html

⁵²⁴ AAW, Spuścizna po bp. A. Pawłowskim, Bp Ap 420. List ks. Michała Sopočki z 22 marca 1959.

Již v roce 1951 dal svolení s udělováním plnomocných odpustků po dobu sedmi let těm věřícím, kteří se budou modlit před obrazem Milosrdného Ježíše v Łagiewnikach o první neděli po Velikonocích. Jak již bylo uvedeno v kapitole týkající se obrazu Milosrdného Ježíše jeho nástupce arcibiskup Eugeniusz Baziak rozhodl v roce 1959, že i přes notifikaci Svatého officia zůstane v łagiewnické kapli umístěn obraz Milosrdného Ježíše. Oproti doporučení notifikace došlo k tomu, že obraz, který byl doposud vystaven v bočním oltáři pouze jedenkrát v měsíci,⁵²⁵ zde již zůstal natrvalo umístěn. Kardinál Marian Jaworski, který byl v padesátých letech minulého století sekretářem arcibiskupa Baziaka a od padesátého prvního roku přítelem kněze a později biskupa Wojtyły píše, že arcibiskup Baziak intervenoval ve Vatikánu a bránil úctu k Božímu milosrdenství ve formách předaných s. Faustynou. Pro zobrazení těžkostí, které v této situaci musel podstoupit Karol Wojtyła jako krakovský metropolita během roku 1964, kdy se snažil o anulování notifikace a beatifikaci s. Faustyny, je nutné nejprve uvést dva stěžejní důvody, které vedly k samotnému vydání dekretu a následně i notifikaci Svatého officia:

- Prvním důvodem byly nepřesnosti a chyby ve francouzském a italském překladu Deníčku, které byly poskytnuty do Vatikánu.⁵²⁶ K tomu se přiřadily chyby v šíření kultu, jejichž původem bylo chybné teologické zdůvodnění, včetně chybné interpretace obrazu Milosrdného Ježíše, kde význam červeného a bílého paprsku byl vysvětlován nacionálním způsobem a zaměňován za polské národní barvy. Chybně byly rovněž chápány přísliby týkající se kultu, které mohly vést k pověrčivosti.⁵²⁷
- Druhým rovněž důležitým a možná rozhodujícím důvodem pro Svaté officium bylo stanovisko polských biskupů. Tato informace může být pro ctitele Božího milosrdenství velmi překvapující, ale taková jsou fakta.

---

⁵²⁵ Obraz Milosrdného Ježíše byl v klášterní kapli vystaven vždy o třetí neděli v měsíci.

⁵²⁶ Jednalo se o překlad, který na příkaz generální přestavené Michaely Moraczewské vytvořila na psacím stroji s. Ksawera Olszamowská, která také společně s o. Józefem Andraszem očíslovala stránky. Bohužel text obsahoval četné chyby. Během přepisu Deníčku s. Ksawera uznala za správné změnit některé pojmy, přidat nebo vynechat určitá slova a dokonce z nepozornosti vynechala obšírnější celky textu. Tímto se některé formulace staly významově téměř heretickými. P. Jerzy Mrówczyński v úvodu prvního vydání Deníčku napsal, že množství prokázaných chyb odpovídá několika hustě popsaným stranám na psacím stroji. A co je na celé věci nejzávažnější? Text sepsaný s. Ksawerou byl mezi léty 1950–1952 potvrzen jako úředně správný třikrát krakovskou kurií. Srov. CZACZKOWSKA, E. K.: *Siostra Faustyna Biografia Świętej*. Kraków 2012, s. 344.

⁵²⁷ Srov. CZACZKOWSKA, E. K.: *Siostra Faustyna Biografia Świętej*. Kraków 2012, s. 343.

Jak vzpomíná kardinál Stanisław Dziwisz za takovým postojem Svatého oficia stáli hlavně polský primas kardinál Stefan Wyszyński a arcibiskup Antoni Baraniak.⁵²⁸ Biskup Krzysztof Nitkiewicz vzpomíná, že v Římě sice bylo velmi známé zázračné uzdravení sestřenice francouzského kardinála Eugena Tisseranta na přímluvu s. Faustyny, ale vůči námitkám, které do Říma přicházely z Polska, takové a nikoli jiné rozhodnutí Svatého oficia bylo očekáváno.⁵²⁹ O co se jednalo? Šlo o námitky polských biskupů předané v dopise do Vatikánu polským primasem 4. května 1957. Tento dopis byl odpovědí na dotaz Svatého oficia ze 7. ledna 1957, ve kterém se tento úřad obrátil na polského primase se žádostí o informaci týkající se rozvíjející úcty k Božímu milosrdenství v polských diecézích, a zda byla tato forma úcty aprobována polskými biskupy. V diecézním archivu ve Włocławku se zachoval dopis kardinála Wyszyńskiego biskupu Antoniemu Pawłowskému (a takový dopis obdrželi všichni biskupové v Polsku), kde můžeme číst, že každý biskup měl odpovědět na tři otázky:

- jaký je názor biskupa ohledně pobožnosti k Božímu milosrdenství v nových formách,
- jak je tato úcta rozšířena v jeho diecézi,
- zda má tato úcta souhlas místního biskupa.⁵³⁰

Na anketu odpovědělo 17 biskupů, tzn. ordináři všech tehdejších diecézí. Na základě výše zmíněného dopisu, který byl do Vatikánu předán v květnu 1957, úředník Svatého oficia konstatoval, že mezi biskupy není jednotné stanovisko. I když všichni jsou zajedno v tom, že pobožnost k Božímu milosrdenství je věcí dobrou a žádoucí, pokud se ovšem týká o jeho formu a všeho co je spojené se zjeveními s. Faustyně, jsou mezi biskupy poměrně značné rozdíly. Kromě biskupa Karola Wojtyły,⁵³¹ který plně schvaloval zmíněnou pobožnost v nových formách, byly názory ostatních biskupů buď velmi opatrné, nebo nesouhlasné. Polský episkopát se však

---

⁵²⁸ Srov. CZACZKOWSKA, E. K.: *Papiež, który uwierzył*. Kraków 2016, s. 39.

⁵²⁹ Srov. Niezłomny. Ks. Krzysztof Nitkiewicz o ks. Michale Sopoćko. *Oreńdownik Miłosierdzia Bożego*. http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/157_5284.html

⁵³⁰ Srov. CZACZKOWSKA, E. K.: *Papiež, który uwierzył*. Kraków 2016, s. 40.

⁵³¹ V obsahu dopisu se nacházejí zajímavé informace: na otázku Svatého oficia za krakovskou arcidiecézi odpověděl monsignore Karol Wojtyła. Nikoli tehdejší arcibiskup Eugeniusz Baziak, ale kněz Wojtyła. Podle slov vatikánského úředníka Karol Wojtyła, aniž by se vyjádřil o hodnotě zjevení s. Faustyně Kowalské, zdůrazňoval, že „litanie k Božímu milosrdenství, novéna, korunka, modlitby k Božímu milosrdenství v ničem neodporují Božímu zjevení a neobsahují nic protichůdného nábožné tradici a křesťanským zvyklostem.“

nezabýval otázkou potvrzení nebo nepotvrzení pravosti zjevení, v této záležitosti čekal na názor Apoštolského stolce. Po dobu očekávání na rozhodnutí, bylo v některých kostelích tolerováno umístění obrazu s nápisem Ježíši důvěřuji Ti, i když nikdy na hlavním oltáři. Na jeden z dotazů Svatého officia kardinál Wyszyński odpověděl, že téměř v každém kostele jeho arcidiecéze se nachází obraz Milosrdného Ježíše, po válce vzniklo několik farností zasvěcených Božimu milosrdenství a potvrdil, že zmíněná pobožnost je mezi věřícími v Polsku velmi rozšířená, přestože jí biskupové právně nikdy neschválili. Poukázal rovněž na skutečnost, že dostává mnoho dopisů, ve kterých tisíce věřících prosí o ustanovení svátku Božího milosrdenství. Aby bylo možné dobře zhodnotit nesouhlas se zmíněnou úctou vyslovenou většinou polských biskupů v padesátých letech minulého století, je nutné se na tuto záležitost podívat nikoliv zorným úhlem dnešní doby, nýbrž z tehdejší perspektivy. Zjevení s. Faustyně, která byla u zrodu spontánního rozvoje úcty k Božimu milosrdenství byla soukromá. Ověření jejich pravostí vyžaduje dlouhý čas, ustanovení nového kultu je do značné míry vždy riskantní a velmi zodpovědné. Ne všem bylo dáno rozumět znamením doby tak, jako Karolu Wojtyře. Kromě toho existoval ještě jeden velmi závažný důvod negativního postoje většiny polských biskupů týkající se této pobožnosti ve formách předaných s. Faustynou. Biskupové se obávali, že bude umístěna do pozadí úcta k Ježíšovu Srdci, přestože se P. Michał Sopoćko snažil vysvětlit, že jedna forma úcty není v rozporu s druhou, ale že se naopak vzájemně doplňují.⁵³² Faktem zůstává, že pro většinu biskupů toto vysvětlení bylo nedostatečné, jakož i skutečnost, kdy se v dějinách církve stává, že některé formy úcty např. úcta k svatým vznikaly, vzrůstaly a jiné ochabovaly, až byly nakonec úplně zapomenuty. Jedná se o běžné projevy v konkrétních dějinných epochách, patří to zcela ke způsobu prožívání víry. Jako příklad mohu uvést úctu k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, který se rozvinul díky mystickým zjevením sv. Markéty Marie Alacoque v 17. století, a který je dnes již mnohem méně populární, než před staletími. Ve věci postoje polských biskupů v úctě k Božimu milosrdenství v nových formách není rovněž bezvýznamné to, že 3. května 1957 polský primas kardinál Stefan Wyszyński na Jasně Hoře v Čenstochové slavnostně zahájil devítiletou nověnou připravující národ k oslavám milénia křtu Polska. Pastorační program byl soustředěný kolem mariánského kultu, proto uvedení nového kultu mohlo být chápáno jako případné rozptylování pastorační a spirituální energie. Všechny výše uvedené

---

⁵³² Srov. Niezłomny. Ks. Krzysztof Nitkiewicz o ks. Michale Sopoćko. *Orędownik Miłosierdzia Bożego*. http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/157_5284.html

okolnosti měly svůj konkrétní důsledek. Polští biskupové požádali Svaté oficium, aby byl vydán dekret zakazující veřejnou úctu k Božímu milosrdenství ve formách předaných s. Faustynou.⁵³³ V této situaci krakovský arcibiskup a od roku 1967 kardinál Karol Wojtyła ve své činnosti týkající se Božího milosrdenství musel být velmi opatrný. I přes toto bylo jeho působení velmi důsledné, v čemž mu pomáhali jeho blízcí spolupracovníci. Nejdůležitějším z nich byl Andrzej Maria Deskur – pozdější kardinál – se kterým se znal ještě ze semináře v Krakově. Andrzej Maria Deskur byl znalcem obojího práva, po studiích ve Švýcarsku a Francii se jako potomek aristokratického rodu nemohl vrátit do komunistického Polska a proto zůstal v Římě. V době probíhajícího druhého vatikánského koncilu u něho často bydlel tehdejší biskup Wojtyła. Jak uvádí historička Eva Czaczkowska, Andrzej Deskur se stal jeho průvodcem nejen po samotném Římu, ale především po římské kurii,⁵³⁴ byl neformálním mluvčím polských záležitostí ve Vatikánu. Základem přátelství těchto dvou hierarchů se stala společná úcta k Matce Boží, jakož i záležitosti týkající se s. Faustyny a Božího milosrdenství. V historii jednotlivých kroků, které vedly k odvolání notifikace Svatého officia, beatifikaci s. Faustyny a dalšího rozvoje úcty k Božímu milosrdenství, jak se později potvrdilo, nebylo nic, co by bylo dílem náhody. Dílem náhody nebylo, že kněz, biskup a později kardinál Wojtyła působil v Krakově, městě ve kterém zemřela s. Faustyna, odkud úcta k Božímu milosrdenství přirozeným způsobem pramení do celého světa. Dílem náhody nebylo ani to, že kněz a po čase kardinál Deskur působil ve Vatikánu, kde v této záležitosti prošlapával stezku svému příteli z krakovského semináře. Tak se stalo i během zasedání 2. vatikánského koncilu.⁵³⁵ Pro kardinála Wojtyłu se jednalo o velmi důležité zasedání, protože měl být diskutován dokument „*De Ecclesia in mundo huius temporis*“, jehož byl spoluautorem.⁵³⁶ Během tohoto zasedání seznámil kardinál Deskur arcibiskupa Karola Wojtyłu s kardinálem Alfredo Ottavianim, který tehdy vedl Svaté oficium. Arcibiskup Wojtyła představil ve zkratce kardinálu Ottavianimu záležitost týkající se s. Faustyny, poukázal na množství osob přicházejících se modlit k jejímu hrobu a dotázal se, zda je možné i přes notifikaci zahájit informační proces směřující k její beatifikaci.

---

⁵³³ Srov. DZIWIŚZ, S.: *Orędzie Miłosierdzia Bożego, przekazane współczesnemu światu przez Jana Pawła II.* Wystąpienie kard. Stanisława Dziwisza na I Światowym Kongresie Apostolskim Miłosierdzia Bożego, *L'Osservatore Romano* 2008 nr 5, s. 23.

⁵³⁴ Srov. CZACZKOWSKA, E. K.: *Papież, który uwierzył.* Kraków 2016, s. 56.

⁵³⁵ Začátek 3. zasedání druhého vatikánského koncilu se uskutečnil 14. 9. 1964.

⁵³⁶ *Pastorální ústava o církvi v dnešním světě.* Vyhlášena Pavlem VI. 7. 12.1965.

Kardinál Ottaviani měl údajně odpovědět: „Věřte mi prosím, Eminence, svatí jsou v církvi velikým pokladem a beatifikační procesy se opírají o svědectví lidí, kteří rychle umírají, proto se prosím vraťte do své diecéze a začněte s kompletací materiálů.“⁵³⁷ Jednalo se nepochybně o klíčový rozhovor. Na tato slova pronesená kardinálem Ottavianim doslova čekali arcibiskup Wojtyła i kardinál Deskur. Oba si totiž uvědomovali, že s prokázáním svatosti s. Faustyny by bylo automaticky spojeno uznání nadpřirozenosti zjevení, kterých se jí dostalo a takto i potvrzení úcty k Božímu milosrdenství ve formách předaných s. Faustynou, které byly zakázány notifikací z roku 1959. Na výše zmíněný souhlas kardinála Ottavianiho se později odvolal kardinál Wojtyła v dopise papeži Pavlu VI., ve kterém mimo jiné stojí, že kardinál Ottaviani mu doporučil, aby bez odkladu zahájil informační proces, pokud ještě žijí svědkové, kteří osobně s. Faustynu znali.⁵³⁸ Od doby, kdy krakovský metropolita obdržel příznivé stanovisko pro zahájení beatifikačního procesu s. Faustyny, nabrala uvedená záležitost rychlé tempo. Již dva měsíce po zakončení třetího zasedání druhého vatikánského koncilu obdržel Karol Wojtyła od kardinála Deskura dopis datovaný ze dne 10. února 1965, ve kterém jej informuje, že jak se zdá, nastala příhodná doba k opětovnému prošetření záležitostí s. Faustyny, protože dekret Svatého officia se vztahuje pouze ke zjevením, kterých se jí dostalo, nikoliv k samotné beatifikaci.⁵³⁹ Kardinál Deskur, který velmi dobře znal vatikánské procedury, doporučil započítí procesu beatifikace v Krakově a dodal, že není možné, aby případná beatifikace mohla být započata v Římě po dobu, po kterou bude notifikace v platnosti. Zdůraznil, že k opětovnému prošetření jsou nezbytně nutná dosud neznámá fakta.

Podle jeho mínění bylo zapotřebí se soustředit na tři záležitosti:

- důkazy výjimečně svátostného života a případných milostí udělených prostřednictvím s. Faustyny, což může zjistit a dodat informační proces, který by proběhl v krakovské diecézi,
- pozitivní stanovisko celého polského episkopátu, především polského primase kardinála Stefana Wyszyńskiego předané Svatému officiu,

---

⁵³⁷ Srov. MOSKVA, J.: *Droga Karola Wojtyły*, tom I, Warszawa 2010, s. 253, 254.

⁵³⁸ AKMKr, B II a/4, List do Ojca Świętego, k. 134.

⁵³⁹ AKMKr, Korespondencja, B I 751, Bp. Andrzej Maria Deskur k. 17.

- dokázání, že překlady písemností s. Faustyny předané Svatému oficiu nejsou přesné a obsahují četné chyby.⁵⁴⁰

Jak se později ukázalo, právě podle těchto tří bodů začala pracovat diecézní komise s cílem dosáhnout odvolání notifikace z roku 1959. Na samém začátku se krakovská komise snažila doložit svátostný život s. Faustyny. Dva přátelé Deskur a Wojtyła o těchto věcech diskutovali během Wojtyłowa pobytu v Římě v březnu a dubnu 1965.⁵⁴¹ Právě v této době se krakovský metropolita nezávisle na rozhovoru s kardinálem Ottavianim oficiálně písemně dotazoval Svatého officia: „... jako arcibiskup Krakova jsem se dotazoval Svatého officia, zda rozhodnutí Svatého officia je překážkou k zahájení informačního procesu o životě a ctnostech s. Faustyny, které bych si přál zahájit u metropolitního soudu v Krakově.“⁵⁴² Obdržel jsem odpověď Svatého officia, že to není překážkou k zahájení uvedeného procesu.“ Inaugurace informačního procesu byla oficiálně zahájena 21. října 1965. Této inaugurace se arcibiskup Wojtyła nezúčastnil, protože 14. září odjel do Říma na 4. zasedání druhého vatikánského koncilu.⁵⁴³ Tento proces, jehož postulátorem byl otec Izydor Borkiewicz trval velmi krátce, pouhé dva roky. V této době se podařilo získat mnoho informací o životě a ctnostech s. Faustyny, shromáždit všechny její písemnosti, jakož i vyslechnout čtyřicet pět svědků. Krakovský tribunál konstatoval absenci jejího veřejného kultu, existenci jejího kultu soukromého, což je také nezbytným požadavkem v každém beatifikačním procesu.⁵⁴⁴ Formálně proces vedl biskup Julian Grobicki, ale arcibiskup Wojtyła diskrétně bděl nejenom nad jeho průběhem, ale i nad rozvojem úcty k Božímu milosrdenství. Byl si vědom toho, že je nutné být ostražitý, proto v lednu 1966 – jak je uvedeno v klášterní kronice – prostřednictvím postulátora otce Izydora Borkiewicze předal sestrám v Łagiewnikach informaci, že jeho přáním je, aby čtvrtční mše svaté nebyly celebrovány u oltáře milosrdenství. Měl na mysli to, aby se zamezilo případným námitkám, že se neustále šíří úcta k Božímu milosrdenství podle forem předaných s. Faustynou, což by mohlo uškodit celé záležitosti. Pokud by se podařilo dokázat, jak se také zmínil, že Deníček byl do francouzštiny a italštiny chybně přeložen, bylo by

⁵⁴⁰ Tamtéž.

⁵⁴¹ Srov. BONIECKI, A.: *Kalendarium życia Karola Wojtyły*, Kraków 2000, s. 200–202.

⁵⁴² AKMKr, B II a/4, List do Ojca Świętego, k. 134.

⁵⁴³ Srov. CZACZKOWSKA, E. K.: *Papież, który uwierzył*. Kraków 2016, s. 207.

⁵⁴⁴ Srov. MRUK, A.: *Trudna droga procesu beatyfikacyjnego Sługi Bożej siostry Faustyny Kowalskiej (w:) Posłannictwo siostry Faustyny*. Kraków 1991, s. 9–22.

Svaté officium nakloněno k anulování notifikace z roku 1959.⁵⁴⁵ Ještě během probíhajícího informačního procesu vydal arcibiskup Wojtyła souhlas s exhumací ostatků s. Faustyny,⁵⁴⁶ které byly přeneseny z klášterního hřbitova a uloženy pod podlahou v zadní části kaple.⁵⁴⁷ Zde spočívaly do 25. března 1993, kdy byly uloženy do nové rakve a umístěny pod oltář s milostmi obdařeným obrazem Milosrdného Ježíše.

Informační proces byl ukončen 20. září 1967 a po tomto datu započala druhá mnohem delší etapa, která měla být u konce teprve 18. dubna 1993 v úplně jiných podmínkách, které nikdo nepředpokládal, a které byly známy pouze Boží prozřetelnosti. Po přeložení všech dokumentů do latiny a jejich odeslání do Vatikánu byla druhá etapa oficiálně zahájena 31. ledna 1968. Na žádost kardinála Wojtyły se postulátorem ve vatikánských kruzích stal P. Antoni Mruk SJ. Začátek vatikánské etapy ovšem zdaleka neznamenal, že úloha Karola Wojtyły je u konce. Právě naopak, musel bdít nad průběhem procesu ve Vatikánu a dohlížet na to, aby Boží služebnice nebyla spojována se samotnou úctou k Božím milosrdenství, což při platnosti notifikace mohlo uškodit jak samotné s. Faustyně, tak rovněž úctě k Božím milosrdenství. Kardinál Wojtyła si velmi dobře uvědomoval, že záležitost beatifikace s. Faustyny spočívá v konečném důsledku nejen na uznání pravosti zjevení, kterých se jí dostalo, ale také, že vše se co týká nových forem úcty k Božím milosrdenství, závisí na velmi důkladné analýze Deníčku cenzory a teology.

Konstatování, že jeho obsah není v rozporu s evangeliem, byl nezbytně nutný k procesu beatifikace. Uznání že jeho obsah je výsledkem nadpřirozených zjevení zase podmínkou pro schválení nových forem úcty k Božím milosrdenství. Postulátoru otci Mrukovi se podařilo ve Vatikánu prosadit, aby jedním ze dvou cenzorů byl Polák a druhým Ital. Nutnost ustanovení polského cenzora argumentoval specifíčností polské spirituality, která bývá občas nepochopena západními teology, jakož i kritickým pohledem obou cenzorů Svatého officia před rokem 1959.⁵⁴⁸ Vedle práce výše uvedených cenzorů bylo pro beatifikační proces nesmírně důležité potvrzení

---

⁵⁴⁵ Srov. BONIECKI, A.: *Kalendarium życia Karola Wojtyły*. Kraków 2000, s. 214.

⁵⁴⁶ Exhumace ostatků s. Faustyny proběhla 25. 11. 1966, přítomen byl i bratr s. Faustyny Mieczysław Kowalski, který také nesl její rakev do klášterní kaple.

⁵⁴⁷ Srov. MRUK, A.: *Trudna droga procesu beatyfikacyjnego Sługi Bożej siostry Faustyny Kowalskiej (w:) Posłannictwo siostry Faustyny. Sympozjum o Miłosierdziu Bożym Kraków – Łagiewniki 18.–20. 5. 1988*. Kraków 1991, s. 16.

⁵⁴⁸ Tamtéž s. 17.

Kongregace nauky a víry o tom, že nejsou námitky proti vedení tohoto beatifikačního procesu. Nihil obstat⁵⁴⁹ v této záležitosti vydala kongregace celkem třikrát.⁵⁵⁰ V souladu s procedurami se kongregace rovněž dotázala polského episkopátu, zda nevznáší námitky proti vedení beatifikačního procesu s. Faustyny. Záležitost beatifikačního procesu byla projednána na 118. schůzi Konference polského episkopátu 20. března 1970. Názory biskupů nebyly jednotné. Primas Stefan Wyszyński nařídil tajné hlasování čtyřiceti osmi přítomným biskupům. O výsledku informoval dopisem z 25. března 1970 prefekta pro kanonizace kardinála Paola Bertoleho. Výsledek hlasování byl následující: dvacet osm biskupů se vyjádřilo pro beatifikační proces, patnáct jich bylo proti a pět biskupů se hlasování zdrželo. V dopise primas rovněž poznamenal, že existovalo mnoho prepisů textů s. Faustyny, ale ne všechny byly přesné, což bylo příčinou nejednoty teologů.⁵⁵¹ Zmíněné hlasování biskupů neznamenal trvalé vyřešení všech problémů. Když se o tři roky později, rovněž na fóru polského episkopátu, projednávalo ustanovení svátku Božího milosrdenství v polské církvi o první neděli po Velikonocích, výsledek hlasování byl zcela jiný. Ustanovení tohoto svátku v Polsku pouze na teologických základech a nezávisle na zjeveních s. Faustyně bylo požadavkem P. Michała Sopočka, který je neúnavně propagoval mezi biskupy. Na jeho prosbu nechal primas Stefan Wyszyński tuto věc projednat na zasedání 22. března 1973. P. Michał Sopočko se odvolával na normy kanonického práva, které episkopátům tuto možnost dávaly a jako příklad uváděl svátek Nejsvětější Panny Matky církve ustanovené konferencí polského episkopátu v březnu 1971.⁵⁵² Polští biskupové nechtěli tentokrát tuto možnost využít a kardinál Stefan Wyszyński v dopise P. Michału Sopočce odpověděl, že i když biskupové uznali potřebu poukázat na smysl a pravdu o Božím milosrdenství, nepovažují za nutné ustanovení zvláštního svátku, protože Boží milosrdenství je již v církvi uctíváno a nový svátek by značně zúžil ideu milosrdenství obsaženou v celé liturgii zjevovanou o každé neděli i všedních dnech.⁵⁵³ Po potvrzení obou cenzorů, že Deníček sepsaný s. Faustynou je výsledkem nadpřirozených zjevení, kterých se jí dostalo a jeho obsah je v souladu s evangeliem, se mohl kardinál Wojtyła začít angažovat ve věci odvolání notifikace z roku 1959, což bylo nutnou podmínkou

---

⁵⁴⁹ Prohlášení, že publikovaná kniha není v rozporu s katolickou vírou nebo morálkou. Je prvním z celkem tří kroků, po něm následuje *imprimi potest* a *imprimatur*.

⁵⁵⁰ 1. 7. 1960; 10. 2. 1970; 17. 4. 1970.

⁵⁵¹ AAW, Pismo do prefekta Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych Paolo Bertolego, 25. marca 1970.

⁵⁵² Srov. CIERESZKO, H.: *Życie i działalność księdza Michała Sopočki (1888–1975). Pełna biografia Apostoła Miłosierdzia Bożego*. Kraków 2006, s. 422–426.

⁵⁵³ Tamtéž s. 476.

pro zahájení beatifikačního procesu ve Vatikánu. Kardinál byl v této věci velmi aktivní a to jak v Kongregaci doktríny víry, která po 2. vatikánském koncilu nahradila Posvátnou kongregaci Svatého oficia, tak i u papeže Pavla VI. V archivu metropolitní kurie v Krakově se zachoval obsáhlý dopis, který papeži zaslal kardinál Wojtyła.⁵⁵⁴ Krakovský metropolita v něm poukazuje na skutečnost, že notifikace byla vydána z důvodu nerozvážných výpovědí a chyb, kterých se dopustili ctitelé Božího milosrdenství, nikoliv s. Faustyna. Odvolal se na komentáře k notifikaci publikované v *L'Osservatore Romano* z roku 1959 a zdůraznil, že dekrety Svatého oficia nejsou neodvolatelné a nejvyšší církevní autorita je může změnit. Krakovský metropolita v dopise opět připomenul, že jak Svaté officium, tak i kardinál Ottaviani ho ujistili, že notifikace není překážkou k zahájení beatifikačního procesu s. Faustyny. Poukázal rovněž na to, že rozhodnutí Svatého oficia se neopíralo o překlad originální verze Deníčku, protože poskytnuté překlady obsahovaly četné nepřesnosti a chyby.⁵⁵⁵ Dále argumentoval, že již sama možnost beatifikace s. Faustyny potvrzená informačním procesem vyžaduje další kroky, kterými jsou popularizace Božího milosrdenství a soukromého kultu, protože to jsou elementy vedoucí k beatifikaci. Z těchto důvodů by měli věřící poznat život a ctnosti s. Faustyny, aby na její přimluvu mohli být obdarováni milostmi, o čemž by měli informovat postulátora procesu.

Kardinál Wojtyła rovněž argumentoval, že pokud vznikne v budoucnu nutnost sepsání důkladné biografie s. Faustyny, je důležité si odpovědět na otázku, zda je možné se omezit pouze k obyčejnému převyprávění jejího vnějšího života, činů a ctností? Načež sám konstatoval, že u osoby obdarované tak bohatým vnitřním životem to absolutně není možné, protože prostý výčet a představení vnějších událostí z jejího života nám vytvoří pouze jednostranný, tudíž značně deformovaný obraz její osoby jako celku. Uznal, že existují racionální fakta pro to, aby požádal Kongregaci nauky víry o svolení k odvolání, nebo alespoň zmírnění některých restrikcí vydaných Svatým officiem ve věci písemností s. Faustyny, jakož i zjevení týkající se úcty k Božímu milosrdenství. Píše, že když Svaté officium nemělo námitek pro to, aby v roce 1965 začal s informačním procesem o životě a ctnostech s. Faustyny, pak se zdá být opodstatněné očekávat, že Kongregace doktríny víry vydá souhlas s vytištěním historie

---

⁵⁵⁴ AKMKr, B II a/4 List do Ojca Świętego, k. 131–136.

⁵⁵⁵ Velkou chybou bylo to, že v přepisu textu Deníčku nebylo zřejmé, která slova pronesl Pán Ježíš, a která patří s. Faustyně. Sestra Faustyna často v jedné větě přecházela od svých slov do slov vyřčených Pánem Ježíšem, které později podtrhávala tužkou. Nutnost toto rozlišit vedla k mylným interpretacím.

jejího života a to jak vnějšího, tak i vnitřního včetně těchto zjevení. Díky takovému souhlasu by pak bylo možné zveřejnění Ježíšových zjevení, která se týkala nových forem úcty k Božímu milosrdenství zakázaných Svatým oficiem. Ve zmíněném dopise kardinál Wojtyła uvedl důležité prohlášení osobního rázu a to, že je vnitřně přesvědčený o tom, že se nejedná pouze o pokrok v záležitostech týkající se Boží služebnice, ale ve skutečnosti především o obrácení se lidstva k Bohu a jeho milosrdenství.

Kromě pastoračních argumentů, poukázal krakovský metropolita rovněž i na ty biblické. Přestože úcta k Božímu milosrdenství existuje od začátku lidstva, pak poznání tohoto Božího atributu je dnes velice zatemněné. Proto Bůh v různých obdobích dějin připomíná tuto věčnou pravdu. Není tím hlášáno žádné nové evangelium, pouze charismatické duše výrazněji poukazují na neměnné Boží milosrdenství. Metropolita dále vysvětlil, že charisma s. Faustyny spočívá zejména v tom, že v prostředí stupňujícího se nebezpečí a neklidů naší doby je všem ukázáno Boží milosrdenství proto, aby následovali příkladu nebeského Otce a vzájemně si projevovali lásku, smír a pokoj. Jak je vidět, kardinál Wojtyła velmi dobře četl znamení doby. Výše zmíněný dopis psal papeži v době kdy proces s. Faustyny byl již ve vatikánské kongregaci, zabývající se kanonizacemi.⁵⁵⁶ Pravděpodobně to byla teprve počáteční etapa, protože se autor ve svém dopise nezmiňuje o pozitivním hodnocení písemností s. Faustyny oběma ustanovenými cenzory, které kdyby již existovalo, pak by zajisté bylo velmi důležitým argumentem svědčícím ve prospěch zrušení existujících restrikcí. Z druhé strany, prosba o souhlas k vytištění historie vnějšího a vnitřního života s. Faustyny připadá na období před rokem 1974, kdy se konečně objevila biografie s. Faustyny, napsaná Marií Winowskou.⁵⁵⁷ Po pozitivním vyjádření obou cenzorů týkající se Deníčku, nadešel rozhodující okamžik. Kardinál Wojtyła napsal prefektu Kongregace nauky víry, jímž byl kardinál Franio Šeper dopis,⁵⁵⁸ ve kterém uvedl, že náboženské pronásledování polského episkopátu, především kardinála Stefana Wyszyńskiego a krakovského metropolity arcibiskupa Baziaka, neumožňovalo vedení místní církve provést důkladnou analýzu faktů spojených s životem a písemnostmi s. Faustyny, jejíž různé interpretace a výpisky – velmi často neshodné s originálem – se bohužel rozšířily jak v Evropě, tak i v Americe. Když se však kontakty mezi Svatým

---

⁵⁵⁶ Zmíněný dopis není datován, ale lze se domnívat, že byl napsán pravděpodobně mezi roky 1968 – 1974.

⁵⁵⁷ Karol Wojtyła žádal o povolení překladu této knihy do polštiny již v roce 1965, ale nedostal souhlas.

⁵⁵⁸ 4. 11. 1977.

stolcem a Polskem staly snazší, což umožňovalo získávat přesnější informace týkající se života a písemností s. Faustyny ztížené tím, že zmíněná řeholnice po delší dobu pobývala ve Vilniusu, který se v současnosti nachází na území Sovětského svazu, prosil kongregaci o možnost započítí regulérního informačního procesu před samotným beatifikačním procesem. Dále kardinál Wojtyła konstatuje, že zájem o výsledky informačního procesu, který kongregace zabývající se kanonizacemi ho povzbudilo k urychlení teologické analýzy všech písemností a především jejího Deníčku. Jak se zdá – konstatuje kardinál Wojtyła – postoupil již celý proces tak daleko, že shromážděná dokumentace je dostačující ke konstatování, že písemnosti Boží služebnice neobsahují nic, co by bylo v rozporu s vírou a křesťanskou morálkou. Metropolita rovněž velmi diplomaticky sdělil, že když před dvaceti lety bylo zapotřebí uznat uvážlivost postupu Svatého oficia vůči publikacím a často nejasným vysvětlením, pak nyní stále platný zákaz v rozšiřování těchto písemností se zdá být neoprávněný. Právě naopak, logika beatifikačního procesu Boží služebnice s cílem ukázat příklad jejího duchovního života, jakož i písemností mohou přinést požadovaný výsledek. Týká se to především Božího milosrdenství, protože tato pobožnost je základem duchovního života Boží služebnice a zároveň i velkou pastorální výzvou. Proto kardinál Wojtyła požádal, aby se kongregace seznámila s dokumenty, které byly během procesu shromážděny, jakož i s jednotlivými posudky, které představí postulátor otec Antoni Mruk a biskup Andrzej Deskur, který byl Wojtyłą delegován, aby sledoval další fázi procesu. Dopis končí přáním: „Velmi bych si přál, aby nová podrobná analýza dovolila uznat neaktuálnost zákazů obsažených v notifikaci a tak byla umožněna příprava a publikace biografie a písemností Boží služebnice se zvláštním poukazem na úctu k Božímu milosrdenství.“⁵⁵⁹ O měsíc později 9. prosince 1977 prefekt kardinál Franio Šeper v dopise biskupovi Deskurovi, deklaroval připravenost opětovného prošetření všech záležitostí týkajících se jak osoby, tak i písemností s. Faustyny a pobožnosti k Božímu milosrdenství. Požádal o dokumentaci shromážděnou během beatifikačního procesu, jakož i o teologické analýzy na toto téma. Kongregace si zároveň vyžádala postulační dopis kardinála Wyszyńskiego, který začátkem dubna 1978 doručil otec Antoni Mruk.⁵⁶⁰ Dne 15. dubna 1978, devatenáct let po zveřejnění notifikace Kongregace nauky víry

⁵⁵⁹ AKMKr, B II a/374, Projekt listu do kard. Šepera, prefekta Świętej Kongregacji Doktryny Wiary, k. 495, 497.

⁵⁶⁰ Srov. MRUK, A.: *Trudna droga procesu beatyfikacyjnego Sługi Bożej siostry Faustyny Kowalskiej*, (w:) *Posłannictwo siostry Faustyny*. Sympozjum o Miłosierdziu Bożym Kraków – Łagiewniki 18–20. 5. 1988, Kraków 1991, s. 19.

vydala dekret, kterým byla odvolána notifikace Svatého oficia z roku 1959. Toto rozhodnutí bylo dne 30. června 1978 publikováno v „Accta Apostolicae Sedis.“⁵⁶¹ Doba oficiálního zákazu byla u konce. Během uvedených devatenácti let účta k Božímu milosrdenství nezemřela, ale byla – jak to předpověděla s. Faustyna – „...jako by zcela zničena /.../ avšak toto zničení je jen zdánlivé /.../ ale utrpení bude skutečné. Kdy to nastane – nevím; jak dlouho bude trvat – nevím.“⁵⁶² Protože s. Faustyna znala tento průběh, umírala naprosto klidná, vědomá si Kristových slov zapsaných v Deníčku „... a tu nastane velmi silné Boží působení, které dosvědčí jeho pravost. Bude novým světlem církve, třebaže je dávno v ní přítomné.“⁵⁶³ S momentem ukončení informačního procesu v Krakově a odvolání notifikace byla mise kardinála Karola Wojtyły u konce. Proto, aby účta k Božímu milosrdenství mohla vstoupit do další fáze vývoje a mohla být plně rozvinuta v celé církvi, byla nutná přítomnost odpovědné osoby ve Vatikánu.

3.8 Pobožnost k Božímu milosrdenství v nových formách po odvolání notifikace

Půl roku po odvolání notifikace dne 16. října 1978 se krakovský metropolita Karol Wojtyła stal papežem. Taková chronologie událostí byla nepochybně dílem Boží prozřetelnosti. Kdyby k odvolání notifikace došlo již za pontifikátu Jana Pavla II., možná by někteří mohli pochybovat, zda opravdu všechny aspekty byly důkladně analyzovány, anebo zda v této záležitosti nebyl jedním z důležitých elementů sentiment popř. nátlak papeže z Krakova. Jan Pavel II. od začátku pontifikátu věděl to, co jsme si uvědomili a pochopili na jeho konci a nejplněji po jeho smrti. Již 22. listopadu 1981 během svého pobytu v Collevalenzy řekl Jan Pavel II: „Od samého začátku mého působení na Petrově stolci v Římě jsem si uvědomoval, že hlásání tohoto poselství

---

⁵⁶¹ „Z různých stran a obzvláště z Polska bylo oficiálně dotazované, zda i nadále je třeba udržet v platnosti zákazy obsažené v notifikaci kongregace Svatého oficia publikované v Acta Apostolicae Saedis z roku 1959, s. 271 týkající se pobožnosti k Božímu milosrdenství ve formách předaných s. Faustynou Kowalskou. Svatá kongregace, která vzala na vědomí mnohé dokumenty neznámé v roce 1959 a po zvážení zásadně změněných okolností, jakož i z úvahy na postoje mnohých polských ordinářů stvrzuje, že zákazy obsažené ve výše zmíněné notifikaci již nejsou závazné.“

Stojí za to vzpomenout pro upřesnění odpověď, kterou Kongregace nauky a víry dala generálnímu nadřízenému Kongregace kněží Mariánů od Neposkvrněného Početí Nejsvětější Panny Marie, který jménem americké provincie sv. Stanislava Kostky pořádal o autoritativní vysvětlení obsahu notifikace z roku 1978. Prefekt kongregace kard. Franjo Šeper napsal: „Ohledně žádosti informuji, že notifikace oznámená 30. června 1978 ((AAS LXX (1978), s. 350)), která ve světle dokumentace a díky přesným informacím tehdejšího krakovského arcibiskupa Karola Wojtyły. Svatý stolec se rozhodl anulovat zákaz obsažený v předešlé notifikaci z roku 1959 ((AAS (1959), s. 271)). Z těchto důvodů ze strany Svaté kongregace není již žádná překážka v šíření pobožnosti k Božímu milosrdenství v autentických formách navrhovaných výše zmíněnou řeholnicí.“

⁵⁶² Dn 378.

⁵⁶³ Dn 378.

o Božím milosrdenství je mým zvláštním úkolem. Určila mi to Boží prozřetelnost v aktuální situaci člověka, církve a světa.⁵⁶⁴ Uvedená slova vyřkl při příležitosti výročí zveřejnění své druhé encykliky *Dives in misericordia*. Její vydání bylo překvapením ze dvou důvodů: nejenže byla publikována již dva roky od vydání papežovy první encykliky *Redemptor hominis*, ale především proto, že jejím tématem bylo Boží milosrdenství. Jan Pavel II. často vzpomínal na své duchovní krakovsko-łagiewnické kořeny. Říkával, že si tuto encykliku přivezl ve svém nitru do Říma, a že je důsledkem toho, co prožíval v Krakově, což napsal v jedné ze svých publikací, kde přiznává, že úvahy, které jsou v encyklice obsaženy, jsou výsledkem jeho pastoračních zkušeností získaných v Polsku, především v Krakově.⁵⁶⁵ Zde se přece nachází hrob s. Faustyny, které Kristus určil, aby se stala mluvčí pravdy o Božím milosrdenství. *Dives in misericordia* je první encyklikou v dějinách papežství, která se zabývá Božím milosrdenstvím. Nesetkala se s tak velkým mediálním ohlasem jako první encyklika *Redemptor hominis*, která byla považována médii za programovou. Faktem ale zůstává, že u Jana Pavla II. jako programové je nutné uznat jeho tři encykliky, vytvářející triptych:

Redemptor hominis (Vykupitel světa),

Dives in misericordia (O Božím milosrdenství),

Dominum et Vivificantem (Pán a dárce života).

Jak v lednu 1997 přiznal Jan Pavel II. v rozhovoru se svým životopiscem Georgem Weiglem, původně nebylo jeho záměrem napsat výše uvedený triptych.⁵⁶⁶ Teologie Jana Pavla II. je velmi precizní. Vždy se soustředí na Ježíše Krista jako Vykupitele, a proto nikoliv náhodně již první encyklika *Redemptor hominis* poukazovala na Boha jako milosrdného Otce. Tajemství Božího milosrdenství se nejplněji zjevuje a naplňuje v kříži a zmrtvýchvstání Krista. Z toho vyplývá, že pokud chceme hovořit o teologii vykoupení, není možné vynechat milosrdenství, které není ničím jiným, než vykročením Boha naproti člověku od samého počátku, po celé období dějin vyvoleného národa, a pak v dějinách církve po celou dobu jejího trvání. V *Dives in misericordia* se papež ani jednou neodvolal na s. Faustynu, necitoval

⁵⁶⁴ Srov. KOSICKI, G. W.: *Jan Pawel II Papież miłosierdzia*. Warszawa 2008, s. 114.

⁵⁶⁵ Srov. CZACZKOWSKA, E. K.: *Papież, który uwierzył*. Kraków 2016, s. 121.

⁵⁶⁶ Srov. WEIGEL, G.: *Świadek nadziei. Biografia papieża Jan Pawła II*. Kraków 2000, s. 489.

z jejího Deníčku, který není dokonce uveden v ani poznámkách. V rozhovoru s George Weiglem ovšem přiznává, že během psaní této encykliky se cítil duchovně blízký s. Faustyně. Na četné analogie v písemnostech s. Faustyny a encyklice *Dives in misericordia* poukázal kardinál Andrzej Deskur.⁵⁶⁷ Zdůraznil, že mnohé styčné body v encyklice a Deníčku čerpají ze stejného pramene, z Božího zjevení a Kristova učení. Kromě toho mají svůj původ ve stejném duchovním učení v Krakově, ve kterém se nachází nejstarší kostel zasvěcený Božímu milosrdenství. Otázka ovšem zní: když si byli Jan Pavel II. a s. Faustyna tak duchovně blízcí, proč se papež ve své encyklice *Dives in misericordia* ani jednou nezmínil o Deníčku? Odpověď je naprosto jednoduchá: pořád probíhal beatifikační proces. Svátost a s tím úzce spojená pravost zjevení s. Faustyně ještě nebyly církví oficiálně potvrzené. Papež se nechtěl, a také ani nemohl textem tak vysoké důležitosti do tohoto procesu vměšovat. Poukázal na biblické zásady úcty k Božímu milosrdenství, čímž zároveň podtrhnul, že biblické zásady zmíněné úcty nejsou v rozporu s obsahem zjevení. Teprve po deseti letech 10. dubna 1991, když se beatifikační proces chýlil ke svému konci, poukázal papež na spojitost mezi encyklikou a zjeveními představenými s. Faustyně: „Slova encykliky o Božím milosrdenství jsou nám obzvlášť blízká. Připomínají nám postavu Boží služebnice s. Faustyny. Tato prostá řeholnice zcela zvláštním způsobem přiblížila Polsku a také celému světu paschátní poselství Milosrdného Krista. Toto se událo v období těsně před druhou světovou válkou a všemi jejími ukrutnostmi. Proti celému důkladně organizovanému hlubokému pohrdání člověkem poselství Krista umučeného a zmrtvýchvstalého se stalo v Polsku a také daleko za jeho hranicemi, rovněž i na jiných světadílech, pramenem naděje a silou k přetrvání.“⁵⁶⁸ Několik měsíců po zveřejnění encykliky došlo k vydání oficiální verze Deníčku s. Faustyny Kowalské. Základem pro toto vydání byl nový přesný přepis originálu, který vznikl pro potřeby beatifikačního procesu. Tento text původně vydaný v polštině, se stal základním textem pro překlad do mnoha jazyků. Ve dnech 19.–20. února 1981 se v Krakově konalo symposium u příležitosti 50. výročí zjevení obrazu Božího milosrdenství s. Faustyně. V rámci tohoto symposia P. prof. Ignacy Różycki přednášel referát na téma: „Milosrdenství Boží, podstatné rysy pobožnosti k Božímu milosrdenství.“ Již v úvodu

⁵⁶⁷ Srov. DESKUR, A. M.: *Wstęp, (w:) Posłannictwo siostry Faustyny. Sympozjum o Miłosierdziu Bożym*, Kraków – Łagiewniki 18.–20. 5. 1988, s. 7.

⁵⁶⁸ Srov. Jan Pawel II. Audiencja generalna, 10 kwietnia 1991 r., www.faustyna.pl/zmbm/jan-pawl-II (dostup: 16 czerwca 2015 r.); Srov. KOSICKI, G. W.: *Jan Pawel II, Papież miłosierdzia*. Warszawa 2008, s. 228.

řekl zajímavá slova: „Autor teologické studie, která bude následovat, pociťuje jako svou morální povinnost vyznat, že déle než čtvrt století přistupoval s hlubokou nedůvěrou jednak k hrdinské svatosti Heleny–Faustyny, a jednak a především ke zjevením, kterými byla, jak sama tvrdila vyznamenána. Cítil se oprávněn k takovému názoru na základě informací, které získal od osob „zasvěcených“ do záležitostí Heleny–Faustyny.“ Podle autorova mínění byla Helena–Faustyna dívka prostá a velmi zbožná, která se však stala obětí halucinací hysterického původu, a tedy nejenže ztrácela jakoukoli náboženskou hodnotu její domnělá zjevení, ale zároveň vyznívalo do ztracena i hrdinství jejího života. Tento předsudek vedl autora k důraznému a rozhodnému odmítnutí účasti jako teologa – experta v beatifikačním procesu s. Faustyny, zahájeném v roce 1965 kardinálem Karolem Wojtyłą. Autorovo neochvějně negativní přesvědčení se začalo viklat, když jej obyčejná lidská zvědavost přinutila k prolistování Deníčku – „jen tak z dlouhé chvíle.“ Při této letmé četbě začal jeho dosavadní náhled kolísat a pak se zhroutil při další pozorné a metodické četbě., která měla za následek, že autor dospěl k názoru, že záležitost Heleny–Faustyny stojí za přísné vědecké studium. Toto studium jako již třetí zkušenost autora definitivně přesvědčilo o tom, že:

- informace „zasvěcených“, osob, které kdysi podnítily autorovu zaujatost, byly neúplné, nepřesné, nebo falešné;
- svatost Heleny–Faustyny je vskutku hrdinská a její zjevení mají veškeré známky jevů nadpřirozeného původu;
- jelikož autor dospěl k nejvyšší míře vědecké jistoty, je kategoricky povinen o tom svědčit.⁵⁶⁹

Poznámka profesora dogmatické teologie P. Ignacego Różyckého svědčí o tom, jak je důležité důkladné studium teologických textů ze života s. Faustyny.⁵⁷⁰

---

⁵⁶⁹ Srov. RÓŻYCKI, I.: *Boží milosrdenství. Základní rysy pobožnosti k Božímu milosrdenství*. Vyd. Matice cyrilometodějská s.r.o. Olomouc 1999, s. 39, 40.

⁵⁷⁰ S beatifikačním procesem s. Faustyny, kterého se jako expert rovněž účastnil ks. prof. Różycki je spojena jedna úsměvná příhoda, kterou později vyprávěla s. Beata Piekut. Profesor Różycki žádal originál Deníčku s. Faustyny k teologickému posouzení, nicméně kardinál Wojtyła nedovolil nikomu zapůjčit jeho originál, jakož i přepsanou verzi. Sestra Beata se šla dne 20 listopadu 1967 kardinála zeptat, co má v této záležitosti udělat? Dověděla se: „Ať se pan profesor ráčí obtěžovat do Łagiewnik a tam na místě se může s ním obeznámit. Sestra nebude Deníček převážet.“ A s úsměvem dodal: „Sestro, pojedete s Deníčkem za profesorem Różyckim, tramvaj vykolejí, umřete, nevádí, půjdete do nebe. Deníček se ztratí a to bude to nejhorší.“ Srov. CZACZKOWSKA E. K.: *Siostra Faustyna Biografia Świętej*. Wyd. Znak Kraków 2012, s. 351, 352.

Sestry Milosrdného Ježíše, jejichž řád – jak jsou přesvědčené – vznikl z vůle Spasitele, který toto svoje přání vyjádřil ve zjeveních, vydaly tři svazky teologických prací na téma úcty k Božímu milosrdenství ve formách podle s. Faustyny. Teologové různých oborů publikovali své práce ve zmíněných svazcích pod názvem „Poslání Božího milosrdenství“, ⁵⁷¹ které prezentují vědecká centra v Poznani, Białymstoku a Gorzowie Wielkopolskim. Velmi dynamickým centrem úcty Božího milosrdenství se stal klášter sester Matky Božího milosrdenství v Krakově Łagiewnikach. Zde se konají četné konference, pobožnosti a symposia ke cti Božího milosrdenství. Toto sanktuárium je hojně navštěvováno nejenom z důvodu obrazu malíře Adolfa Hyły, umístěného v bočním oltáři, ale především kvůli hrobu sv. Faustyny, při kterém se modlí četní poutníci z celého světa. Veliký význam pro šíření kultu v Polsku má Institut Božího milosrdenství, založený Michałem Sopoćkem a Leonem Nowakem SJ. Institut byl schválen a potvrzen kardinálem Wyszyńskim a nyní působí především v Toruni, Łodzi a Katovicích. Je pod duchovní správou jezuitů. Jan Pavel II., který byl v dějinách papežství nepochybně v mnoha odvětvích rekordmanem, byl zároveň prvním papežem v dějinách církve, který blahorečil a kanonizoval osobu, jejíž proces zahájil jako biskup ve své diecézi. Touto osobou byla s. Faustyna. Její informační proces ukončený v krakovské arcidiecézi v roce 1967 trval následně ve Vatikánu plných dvacet pět let. I po odvolání notifikace, když se zdálo, že všechny překážky jsou již překonány, proces pokračoval ještě mnoho let. Dlouhou dobu si vyžádala záležitost týkající se heroičnosti ctností. V roce 1986 začalo zkoumání zázračného uzdravení Maureen Digan z USA na přímlyvu s. Faustyny. ⁵⁷² Teprve 7. března 1992 mohl papež podepsat dekret o heroičnosti ctností s. Faustyny ⁵⁷³ a 21. prosince 1992 zázraku na její přímlyvu.

Dne 18. dubna 1993 o první neděli po Velikonocích prohlásil na náměstí sv. Petra v Římě s. Faustynu za blahoslavenou.

V roce 1993 Jan Pavel II. ustanovil v římském kostele Santo Spirito, který se nachází poblíž náměstí sv. Petra „Centrum spirituality Božího milosrdenství“. Když o dva roky později 23. dubna 1995 tento kostel navštívil, řekl, že obraz Milosrdného Ježíše, jakož i osoba s. Faustyny jsou svědectvím toho, co teologové nazývají

---

⁵⁷¹ *Posłaniec Miłosierdzia Bożego*, tom I – 1981; tom II – 1983; tom III – 1985.

⁵⁷² Maureen Digan, která v důsledku pokročilé nemoci lymfedému obou dolních končetin podstoupila nejprve amputaci pravé nohy, byla po návštěvě a přímlyvných modlitbách u hrobu s. Faustyny v Krakově Łagiewnikach zcela uzdravena, takže nebylo nutné přistoupit k amputaci levé končetiny.

⁵⁷³ Srov. CZACZKOWSKA, E. K.: *Siostra Faustyna Biografia Świętej*. Kraków 2012, s. 358, 359.

*condescendentia divina*⁵⁷⁴, což znamená, že se Bůh „poněkud přizpůsobuje“ úrovni dialogu s člověkem. Celé Písmo svaté a především evangelia jsou toho důkazem. Papež se v tomto římském kostele modlil o první neděli po Velikonocích, která ještě tehdy nebyla oficiálně v církvi ustanovena jako Neděle Božího milosrdenství. Nicméně Jan Pavel II. již od roku 1991 až do své smrti každý rok o této neděli hlásal homílii o Bohu bohatém v milosrdenství. Díky papeži byl v Polsku tento svátek slaven již od roku 1995 a v krakovské arcidiecézi o deset let dříve, a to na základě rozhodnutí místního administrátora kardinála Franciszka Macharského, zajisté nikoliv bez souhlasu papeže.

Dekret týkající se této záležitosti vydala Kongregace Božího kultu a disciplíny svátosti, kde se v odůvodnění mimo jiné uvádí: „V posledních letech duchovenstvo i věřící v Polsku projevují hlubší pochopení a úctu k Božímu milosrdenství, tzn. k Milosrdnému Ježíši. Důkazem toho je obnova života svátostmi, jakož i četná díla milosrdenství.“⁵⁷⁵ Proto Jan Pavel II. dovolil, aby v polských diecézích byl název „Druhá neděle velikonoční“ rozšířen o pojmenování „Neděle Božího milosrdenství“ a nařídil, aby se během liturgie celebrowané o této neděli kněží přidržovali textů určených pro tento den v římském misále a breviáři.⁵⁷⁶ Když o dva roky později⁵⁷⁷ přijel do Łagiewnik, řekl: „Děkuji Boží prozřetelnosti, že mě bylo umožněno se osobně přičinit k naplnění Kristovy vůle ustanovením svátku Božího milosrdenství.“⁵⁷⁸

Svátek Božího milosrdenství Jan Pavel II. ustanovil v celé všeobecné církvi 30. dubna 2000 na zakončení kanonizační mše apoštolky Božího milosrdenství s. Faustyny Kowalské. Uznání její svátosti bylo jakoby poslední pečeti církve potvrzující nejenom heroičnost ctností, ale i pravdivost nadpřirozených zjevení, během kterých Ježíš mnohokrát požadoval ustanovení Neděle Božího milosrdenství. „Důležité je, abychom přijali celé poselství obsažené v Božím slově dnešní Druhé neděle velikonoční, která od tohoto okamžiku bude v celé církvi nazývána Nedělí Božího milosrdenství“ – řekl papež během kanonizační mše.⁵⁷⁹ Tímto způsobem Karol Wotyła, biskup a papež z Krakova, naplnil přání Pána Ježíše určené s. Faustyně, které poprvé

---

⁵⁷⁴ Uvedeným se rozumí to, že Bůh vychází naproti lidským potřebám.

⁵⁷⁵ Srov. CZACZKOWSKA, E. K.: *Papiež, który uwierzył*. Kraków, 2016 s. 135.

⁵⁷⁶ Srov. KOSICKI, G. W.: *Jan Pawel II. Papież miłosierdzia*. Warszawa 2008, s. 150, 151.

⁵⁷⁷ V červnu 1997.

⁵⁷⁸ Srov. JAN PAWEL II.: *Przemówienie wygłoszone w sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Łagiewnikach, 7 czerwca 1997*, (w:) *Jan Pawel II, Pielgrzymki do ojczyzny 1979, 1983, 1987, 1991, 1995, 1997, 1999. Przemówienia homilie*, Kraków 1999, s. 967.

⁵⁷⁹ Srov. *Dar Boży dla naszych czasów*. Msza święta kanonizacyjna na placu św. Piotra. Kanonizacja św. Faustyny Kowalskiej, 30 kwietnia 2000, *L'Osservatore Romano* 2000, s. 37.

vyslechla v únoru 1931, a poté mnohokrát opakovaně: „Toužím, aby byl svátek Milosrdenství. Chci, aby ten obraz, který namaluješ štětcem, byl slavnostně posvěcen o první neděli po Velikonocích; tato neděle má být svátkem Milosrdenství.“⁵⁸⁰ Tuto žádost s. Faustyna nemohla splnit sama. Nemohla namalovat jak obraz, tak ustanovit svátek, ale měla předat poselství o Božím milosrdenství. Namalovat obraz jí pomohl P. Michał Sopoćko, který k jeho namalování vybral malíře Eugeniusza Kazimierowského. Ustanovit neděli Božího milosrdenství měl ten, jehož ruku dokončující stavbu chrámu Božího milosrdenství uviděla ve své vizi.⁵⁸¹

Papež jí měl také kanonizovat, což s. Faustyna uviděla ve vizi z 23. března 1937. Jan Pavel II. si toho musel být vědom, když 30. dubna 2000 během kanonizační mše s. Faustyny na náměstí sv. Petra v Římě uvedl. „Pocituji dnes velikou radost, když ukazují celému světu jako Boží dar pro naši dobu život a svědectví s. Faustyny Kowalské. Řízením Boží Prozřetelnosti život této dcery polské země byl celý spojený s dějinami 20. století, které nedávno skončilo. Kristus jí svěřil poselství milosrdenství v době mezi první a druhou světovou válkou. Ten kdo byl svědkem této doby, která byla obdobím strašného utrpení pro milióny lidí, dobře ví, jak bylo velmi potřebné poselství o Božím milosrdenství. Ježíš řekl s. Faustyně: „Lidstvo nenajde pokoj, dokud se neobrátil k mému milosrdenství.“⁵⁸² Toto poselství se prostřednictvím polské řeholnice spojilo s dvacátým stoletím, které uzavírá druhé tisíciletí a je mostem do třetího. Nejedná se o nové poselství, ale je možné je považovat za dar zcela zvláštního si uvědomění, které nám dovoluje prožívat hlouběji paschální evangelium a nést je jako paprsek světla naší době.“⁵⁸³ Je těžké říci, co pocíťoval Jan Pavel II., když na svatopetrském náměstí přečetl formulaci zařazující s. Faustynu do seznamu svatých. Na co myslel, když spatřil na velkoplošných obrazovkách zajišťujících přímé spojení mezi Římem a polskými Łagiewnikami sto padesát tisíc a sedmdesát tisíc modlících se věřících.

---

⁵⁸⁰ Dn 49.

⁵⁸¹ Dn 1689.

⁵⁸² Dn 300.

⁵⁸³ Srov. *Dar Boży dla naszych czasów*. Msza święta kanonizacyjna na placu św. Piotra. Kanonizacja św. Faustyny Kowalskiej, 30 kwietnia 2000.

Průběh a okolnosti této události byly potvrzením slov, která nově ustanovená svatá napsala před léty ve svém Deníčku.⁵⁸⁴

Volba s. Faustyny jako první osoby kanonizované v roce Velikého jubilea 2000 nebyla náhodná. Jan Pavel II. vysvětlil, jaký to má význam: „Touto kanonizací chci předat poselství o Božím milosrdenství novému tisíciletí. Předávám je bez rozdílu všem lidem, aby se naučili stále lépe poznávat pravdivou tvář nejen Boha, ale i člověka.“ Sestru Faustynu, kterou nazval Božím darem naší době, darem Polska pro celou církev prosil, aby nám vyjednala milost hlubšího pochopení Božího milosrdenství, pomohla v tom, abychom osobně se nejenom s ním setkali, ale zároveň o něm svědčili i jiným.

Od okamžiku zvolení na Petrův stolec dne 16. října 1978 měl Jan Pavel II. povědomí o tom, že jeho úlohou bude uvedení církve do třetího tisíciletí křesťanství, k čemuž připravoval církev mezi jiným adhortací *Tertio millenio adveniente*. Papež, který velmi dobře četl znamení doby, viděl, že právě toto poselství o Bohu bohatém milosrdenstvím je nejdůležitějším poselstvím člověku a celému světu prožívajícím četná nebezpečí a strach, o čemž je možné se dočíst v encyklice *Dives in misericordia*.

---

⁵⁸⁴ Dn 1044: „Náhle mě zaplavila Boží přítomnost a rázem jsem se uviděla v Římě, v kapli Svatého otce, a současně jsem byla v naší kapli a slavnost Svatého otce a celé církve byla úzce spojena s naší kaplí a zvláštním způsobem s naší kongregací a současně jsem se účastnila slavnosti v Římě i u nás. Protože byla tato slavnost tak těsně spojena s Římem, že ačkoli píšu, nedokážu (to) rozlišit, ale (píšu) tak, jak to je, čili jak jsem viděla. Viděla jsem v naší kapli Pána Ježíše vystaveného v monstranci na oltáři. Kaple byla slavnostně vyzdobena a ten den do ní směli vejít všichni lidé, každý, kdo chtěl. Zástup byl tak veliký, že jsem na jeho konec nedohlédla. Všichni se s velikou radostí účastnili této slavnosti a mnozí obdrželi to, po čem toužili. Stejná slavnost byla v Římě v krásné svatyni a Svatý otec se vším duchovenstvem tu slavnost slavil a náhle jsem uviděla sv. Petra, který stanul mezi oltářem a Svatým otcem. Neslyšela jsem, co sv. Petr říkal, ale poznala jsem, že Svatý otec rozuměl, co říkal.“

ZÁVĚR

Pravda o Božím milosrdenství není žádnou novotou ani objevem dvacátého století. Milosrdenství je hluboce zakořeněno v judaisticko-křesťanském zjevení a je jedním z atributů Boha. Již před třemi tisíciletími volali pobožní Izraelité k Jahvemu slovy Žalmu.⁵⁸⁵ Vzorem je nám Ježíš Kristus, Bůh a Člověk, který je pramenem milosrdenství a dokonalým příkladem vtělení do pozemské každodennosti. Nicméně v minulém století Boží milosrdenství opět zazářilo novou silou ve vědomí křesťanů i celého světa, když se objevili jeho věrní apoštolové, kterými byli sv. Faustyna Kowalska a sv. Jan Pavel II. Mystička z Krakova sepsala na popud Pána Ježíše jeho poselství o tomto Božím atributu, aby je předložila světu ovládaného hříchem a papež z Polska je mocí svého pastýřského úřadu potvrdil. I když s Faustyna nebyla teologem a tudíž nepodala svá vyjádření odborným způsobem, vrhla nové a mocné světlo na odvěkou pravdu, že Bůh je milosrdná láska a člověk, který je touto láskou očištěn z hříchu může začít novou etapu svého života.⁵⁸⁶

Kontemplace Božího milosrdenství za přítomnosti Kristovy „sekretářky“ s. Faustyny otevírá nádherné perspektivy našemu životu, světu a církvi. Je velmi fascinující, jakým způsobem se poselství o Božím milosrdenství vepisuje do dějin lidstva. Existují tři velké svátky, pocházející ze soukromých zjevení, které byly na výslovné přání Ježíše Krista vepsány do liturgického kalendáře. Na okraj je možné poznamenat, že všechna tři zmíněná poselství Pán Ježíš adresoval ženám. Každé z těchto poselství je projevem nesmírné péče, kterou Bůh prokazuje lidem.

Když ve středověké křesťanské Evropě začaly vznikat pochybnosti týkající se skutečné přítomnosti Pána Ježíše v eucharistii, zjevil se v roce 1258 sv. Julianě z Cornillon a požadoval ustanovení slavnosti Nejsvětějšího Těla a Krve Páně. Takto Bůh slavnostně a osobně ujišťuje o své skutečné substanciální přítomnosti v eucharistii pod způsobem chleba a vína. V období osvícenství se lidstvo pod nátlakem téměř všudypřítomného racionalismu, začalo masově uchylovat k ateismu.

---

⁵⁸⁵ K tobě volám a ty odpovíš mi, Bože, nakloň ke mně ucho, slyš, co říkám. Ukaž divy svého milosrdenství, spasiteli těch, kdo před útočníky se k pravici tvé utíkají. Ochraňuj mě jako zřítelnici oka, skryj mě ve stínu svých křídel před svévolníky, kteří zahubit mě chtějí, úhlavními nepřáteli, když mě obkličují (Žalm 17).

⁵⁸⁶ Srov. NAPIÓRKOWSKI, A. WARCHOŁ, E.: *Czy św. Faustyna i św. Jan Paweł II zostaną doktorami Kościoła?* Wyd. Ojców Franciszkanów. Niepokalanów, 2014 s. 5, 6.

V roce 1675 zjevil Ježíš své Srdce sv. Markétě Marii Alacoque v malém městečku Paray le Monial. Výsledkem tohoto zjevení bylo ustanovení slavnosti Nejsvětějšího Srdce Ježíšova, což bylo potvrzením, že Bůh je srdcem, které tluč pro lidstvo a je schopno ve svých důsledcích roztavit led šířícího se zhooubného racionalismu.

Konečně ve 20. století, v období hromadné „mlčící apostaze“ vyplývající z chorobné touhy po příjemnostech, což ve svém důsledku může vést až ke studenému a vypočítavému individualismu, nás prostřednictvím své „sekretářky“ Faustyny Kowalské zve Bůh ke kontemplaci největšího Božího atributu – jeho Milosrdenství.

Těmito způsoby nám nebeský Otec, velmi citlivý na veškeré dění lidstva, prokazuje a dokazuje svou péčí. Dar těchto tří velikých svátků postupného zjevování se Boha člověku nám přibližuje tajemství Božího milosrdenství, kdy od děkovné a radostné adorace Kristova těla a krve přecházíme k vynahrazující adoraci jeho zraněného srdce a poté od symbolu srdce jdeme hlouběji k tajemství milosrdenství, jehož pramenem je právě toto srdce. Takto nás Bůh postupně uvádí do hlubin tajemství své lásky. Dá se říci, že vůči tak velké vlně zla a odmítnutí pravdy, se Bůh cítí být zavázán vyjít naproti nemocnému lidstvu a nabídnout mu své nekonečné milosrdenství.

Musíme si však uvědomit, že jsme každý podle svých možností a schopností zodpovědní za šíření Božího milosrdenství. Pravdou zůstává, že při hlásání poselství o Božím milosrdenství lze použít moderní komunikační prostředky, nicméně nesmíme podlehnout dojmu, že používáním této, popř. podobné komunikační strategie předáme milosrdenství světu. Nejprve musíme sami osobně zakusit milosrdenství Boha, stát se jedním z těch maličkých, kteří mu doširoka otevřeli svá srdce. Svět je možné oslovit pouze tehdy, když budeme sami „zářit“ milosrdenstvím. „Ty zase Faustyno, která jsi darem Boha pro naši dobu, darem polské země pro celou církev, vypros nám, abychom mohli pochopit hloubku Božího milosrdenství, pomoz nám, abychom osobně jej zakusili a o něm svědčili bratřím“ – uvedl Jan Pavel II. během její kanonizace.⁵⁸⁷ Ze skutečnosti, že Boží milosrdenství má biblický význam, vyplývá velmi podstatný poznatek. Samotná zjevení, jakož i s. Faustyna, označují milosrdenství za jeden z atributů Boha, což nelze vykládat ani chápat ve striktně filozoficko-teologickém smyslu, nýbrž pouze v biblickém smyslu Starého i Nového zákona.

---

⁵⁸⁷ Jan Paweł II.: *Dar Boży dla naszych czasów*. Msza św. kanonizacyjna na placu św. Piotra, Watykan 30. 4. 2000.

Ve filozoficko-teologickém chápání vlastnost neboli atribut Božího bytí, je ona dokonalost, jež je ze své podstaty obsažena v Bohu. Za tohoto předpokladu jsou všechny Boží vlastnosti, jedním a tímž Bohem, proto si jsou všechny naprosto rovné. Milosrdenství Boží je stejně nekonečně dokonalé jako jeho moudrost, moc aj. Pokud je ovšem milosrdenství chápáno v biblickém smyslu (jako činnost), tak i když je nazýváno vlastností, znamená především projev nekonečné Boží lásky v dějinách světa a spásy člověka. Pokud tedy chápeme milosrdenství jako činnost, to znamená v biblickém smyslu, můžeme zcela jistě říci, že je největší Boží vlastností, protože největší lásku a milosrdenství poznáváme ve vtělení Slova a následně ve vykoupení. Přesný a formální smysl tvrzení, že milosrdenství je největším Božím atributem ve výše zmíněném biblickém chápání, je tento: následky milosrdenství jako lásky jsou ve světě největší a v tomto smyslu milosrdenství převyšuje všechny ostatní Boží vlastnosti.

Pokud srdcem pronikneme hloubku Deníčku, získáme nádhernou možnost provedení zpytování svědomí, sebehodnocení, zda a jakým způsobem svědčíme o Bohu. Možná zjistíme, že mlčky pomíjíme záležitost Boží spravedlnosti a snad – co je dnes velmi časté – ji „rozměňujeme“ v Božím milosrdenství. Chceme-li být věrni učení Písma svatého, pak musíme přijmout tento paradox: Bůh je Otcem plným milosrdenství pro hříšníky, ale ve své lásce nenávidí hřích. Bohužel, my často z obavy, abychom druhého neodradili, raději nemluvíme o spravedlnosti, neboť se nám zdá, že takto znetvoříme milosrdný Kristův obličej a tímto znovu přivoláváme Boha jansenistů. Nejde o to, abychom utvářeli obraz zlého a ukrutného Boha, který čeká na každý lidský poklesek a je připraven nás za něj potrestat. Je nutné si uvědomit, že kdyby Bůh celým svým srdcem netoužil po našem štěstí, dovoľoval nám setrávat v hříchu, spokojil se s naším štěstím zde na zemi, znamenalo by to, že nás nemiluje. Spravedlnost Boha je totiž důkazem toho, že on je láska a že nás miluje v pravdě. Náš svět – jak se zdá – prožívá něco, co se dá nazvat „zatemněním svědomí“ a to do té míry, kdy je často přesvědčen, že koná dobro, ale ve skutečnosti páchá veliké zlo.⁵⁸⁸

Ve světle tak obrovského zla různých podob se může zdát, že Bůh již nemá jiné východisko, než zradikalizovat své milosrdenství slovy, která zaznamenala s. Faustyna v Deníčku: „Lidstvo nenajde pokoje, dokud se neobráť ke zdroji mého

---

⁵⁸⁸ Jako příklad je zde možné uvést umělý potrat, který je nazýván terapeutickým aktem a je placen z prostředků lidské společnosti.

milosrdenství.“⁵⁸⁹ Je tudíž zřejmé, že doba, ve které žijeme, má zcela zvláštní význam. Bůh v míře dosud nevidané otevírá stavidla svého milosrdenství a dává lidstvu poslední možnost záchranu. Po období milosrdenství nadejde čas spravedlnosti. Nikoli pro odplatu, nýbrž z přemíry lásky Bůh ponoří hřích světa do své očišťující svatosti. Nevzbuzujme všeobecný strach předpovědí krvavé pomsty – jak to činí některé sekty – nýbrž se ponořme v Krista, který trpí, protože vidí, že jeho láska není milovaná, a který v důsledku toho prosí člověka, aby k němu obrátil své srdce. Cožpak poselství Deničku nemá být vzorem našeho apoštolského působení, když toužíme milovat svět tak, jak jej miloval on?⁵⁹⁰ Než uzavřu tento systematický výklad týkající se pobožnosti k Božímu milosrdenství, chci poukázat na důležitost příslibů spojených s naprostou důvěrou, která je klíčem ke všem formám předaných s. Faustynou. Důvěra má biblický a konkrétní smysl. Znamená postoj, který má být uskutečňován v souladu s Boží vůlí. Důvěra k milosrdenství zahrnuje nejenom ctnost naděje, ale také ctnost víry, pokory a vytrvalosti, jedná se tudíž o dobrovolné, pokorné a vírou oživené očekávání Boží přízně. Struktura všech popsaných forem pobožnosti ukazuje, že takto představená důvěra k Božímu milosrdenství je natolik důležitá, že:

- bez vnitřní důvěry nemůže existovat pobožnost k Božímu milosrdenství,
- důvěra k Božímu milosrdenství sama od sebe zajišťuje důvěřujícímu nejenom věčnou spásu, ale také milosti, které potřebuje.

V jednom ze svých zjevení přislíbil Pán Ježíš s. Faustyně spásu těm, kteří mu důvěřují: „Spíše by nebe a země pominuly, než by důvěřující duši neobjalo mé milosrdenství.“⁵⁹¹ Totožný příslib, byl vysloven také již dříve: „...šťastná duše, která se po celý život ukryvala do Zřídla milosrdenství, neboť ji nezasáhne spravedlnost“.⁵⁹² Jak je vidět, důvěra garantuje obdržení všech nadpřirozených milostí, které jsou potřebné k duchovnímu životu: „Hříšníci dosáhnou ospravedlnění a spravedliví utvrzení v dobrém.“⁵⁹³ Duši toho kdo důvěřoval v mé milosrdenství, naplním svým Božím pokojem v hodině jeho smrti.“⁵⁹⁴ A konečně důvěra garantuje rovněž potřebné dočasné milosti: „Kdo důvěřuje v mé milosrdenství, nezahyne, neboť všechny jeho záležitosti

---

⁵⁸⁹ Dn 699.

⁵⁹⁰ J 3,16.

⁵⁹¹ Dn 1777.

⁵⁹² Dn 1075.

⁵⁹³ Dn 1520.

⁵⁹⁴ Tamtéž.

jsou mými záležitostmi.“⁵⁹⁵ Takovým způsobem, díky úloze, kterou má důvěra a milosrdenství k bližnímu, se úcta k Božímu milosrdenství začleňuje do dlouhé křesťanské tradice a je jejím prodloužením. Poselství o milosrdenství předané s. Faustynou se již rozešlo do celého světa. Dnes snad není země, ve které by se nenacházel obraz Milosrdného Ježíše namalovaný podle vize, kterou měla v Płocku v roce 1931. Svátek milosrdenství o první Neděli po Velikonocích natrvalo vepsal Jan Pavel II. do liturgického kalendáře církve. Korunka, kterou Pán Ježíš předal své „sekretářce“ ve Vilniusu patří mezi nejrozšířenější modlitby k Božímu milosrdenství a byla přeložena do mnoha jazyků, včetně jazyků obyvatel žijících v africké buši. Stále častěji je věřícími praktikována modlitba v hodině smrti Pána Ježíše, nazvaná Hodinou milosrdenství. Milióny lidí po celém světě se angažují a hlásají svým svědectvím života, slovy, modlitbou i činy poselství o Bohu bohatém v milosrdenství a tvoří apoštolské hnutí, které se zrodilo z charismatu a mystiky s. Faustyny. Ve světě poznamenaném násilím, nenávistí, ovzduším lidské nedůvěry pouze nekompromisní obrácení se člověka k milosrdnému Bohu je jedinou cestou nalezení smyslu pozemského života. Před dvaceti lety, 30. dubna 2000, sv. Jan Pavel II. svatořečil sv. Faustynu a ustanovil pro svět svátek Božího milosrdenství. Během kázání mimo jiné uvedl: „Co nám přinesou léta, jež máme před sebou? Jaká je budoucnost člověka na zemi? Není nám dáno znát odpovědi na tyto otázky. Je ale jisté, že vedle nových pokroků nebudou scházet, bohužel též bolestné zkušenosti. Avšak světlo Božího milosrdenství, které Pán jakoby chtěl znovu předat světu skrze charisma s. Faustyny, bude svítit na cestu lidem třetího milénia. Je nutné, aby dnes lidstvo – podobně jako kdysi apoštolové – přijalo ve večeradle dějin vzkříšeného Krista, jenž ukazuje na rány ukřižování a opakuje: „Pokoj vám!“

Sestru Faustynu nazval sv. Jan Pavel II. darem Boha naší době, darem polské země celé církvi, protože vnesla do její historie nejenom poselství o Božím milosrdenství, ale také novou formu spirituality. Apoštolka Božího milosrdenství věděla, že mise, kterou obdržela od Pána Ježíše, její smrtí neskončí. Její obrovský vliv na život církve se projevuje ve všeobecné praxi uctívání Božího milosrdenství ve formách, které nám předala.

---

⁵⁹⁵ Dn 723.

ANOTACE

Příjmení a jméno autora:	Bc. Ing. Procházka Rudolf, Ph.D.
Instituce:	Cyrilometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci Katedra pastorální a spirituální teologie
Vedoucí práce:	doc. Dr. Altrichter Michal, Th.D.
Počet stran:	158
Rok obhajoby:	2020
Klíčová slova:	Boží milosrdenství, Bůh, Deníček, Duch Svatý, důvěra, Jan Pavel II., kongregace Matky Božího milosrdenství, korunka, Łagiewniki, láska, modlitba, notifikace, obraz Milosrdného Ježíše, P. Michał Sopoćko, pobožnost k Božímu milosrdenství, s. Faustyna, svátek Božího milosrdenství

V první kapitole diplomové práce se zabývám některými aspekty duchovní krize současného světa, mezi něž patří ztráta životního smyslu, lidské důstojnosti, popírání Boha i sama sebe, což ve své podstatě lze chápat jako znamení současné doby. Stav dnešního světa je charakterizován hlubokými a rychlými změnami, které působí zpětně na člověka a ovlivňují jeho způsob myšlení i jednání. Tyto změny se také odrážejí v náboženském životě, kdy se člověk ještě více než v minulosti, staví proti milosrdnému Bohu a pokouší se i pouhý pojem „milosrdenství“ odstranit ze svého života. V Kristu zjevená pravda o Bohu – Otci milosrdenství – se stává zvláštní výzvou člověku, ohroženému v samé podstatě svého bytí a důstojnosti.

Druhá kapitola se věnuje jednotlivým formám úcty k Božímu milosrdenství, které na přání Pána Ježíše popsala ve svém Deníčku a světu předala s. Faustyna. Těmito formami úcty k Božímu milosrdenství jsou obraz Milosrdného Ježíše, korunka k Božímu milosrdenství, svátek Božího milosrdenství, hodina milosrdenství a šíření úcty k Božímu milosrdenství.

Třetí kapitola obsahuje rozvoj pobožnosti k Božímu milosrdenství podle forem předaných s. Faustynou jednak v Polsku, ale i ve světě od začátku třicátých let minulého století do vydání notifikace Svatým oficiem v roce 1959. Další část kapitoly uvádí obtíže spojené s praktikováním těchto forem úcty v období od vydání notifikace do jejího odvolání v roce 1978, kdy byl rovněž ukončen informační proces s. Faustyny Kowalské započatý krakovským kardinálem Karolem Wojtyłą – pozdějším papežem Janem Pavlem II.

ANNOTATION

Name of the autor:	B.Th. Eng. Procházka Rudolf, Ph.D.
Institution:	St. Cyril and Methodius Faculty of Theology Palacky University Olomouc
Supervisor:	Associate professor Dr. Altrichter Michal, Th.D.
Numbers of pages:	158
Year of thesis defense:	2020
Key words:	Divine Mercy, God, Diary, Holy Spirit, trust, Hour of Mercy, John Paul II, congregation of the Mother of the Divine Mercy, Chaplet of the Divine Mercy, Sanctuary of the Divine Mercy in Cracow–Lagiewniki, love, prayer, notification, Image of the Merciful Jesus, Father Michał Sopoćko, devotion to the Divine Mercy, sister Faustina, Feast of the Divine Mercy, worship to the Divine Mercy, spreading of worship to the Divine Mercy.

In the first chapter of the thesis I deal with some aspects of the spiritual crisis of the contemporary world, which include loss of the meaning of life, human dignity, denial of God and self-denial, which can be basically understood as a sign of the present time. The state of today's world is characterized by profound and rapid changes that have a retroactive effect on human being and affect his way of thinking and acting. This changes are also reflected in religious life, when a man is opposed to the merciful God even more than in the past, and he is also trying to remove mere concept "mercy" from his life. The truth, revealed in Christ, about God – the Father of Mercy – becomes a special challenge to a person who is basically at risk of his being and dignity.

The second chapter deals with the various forms of worship to the Divine Mercy, which sister Faustina described in her Diary at the request of the Lord Jesus and handed over to the world. These forms of worship to the Divine Mercy are the Image of the Merciful Jesus, the Chaplet of the Divine Mercy, the Feast of the Divine Mercy, the Hour of Mercy and the Spreading of worship to the Divine Mercy.

The third chapter focuses on the development of worship to the Divine Mercy according to the forms handed over by sister Faustina both in Poland and in the world from the beginning of the thirties of the last century until the publication of notification by the Holy Office in 1959. The next part of the chapter presents difficulties in practising these forms of worship in the period from the notification to its withdrawal in 1978, when the information process of sister Faustina Kowalska, initiated by Cracow cardinal Karol Wojtyła – later Pope John Paul II, was also completed.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Bible Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih). Český ekumenický překlad. Česká biblická společnost 1994.

Breviarium Fidei. Wybór doktrylnych wypowiedzi Kościoła. Wyd. Księgarnia Święty Wojciech, Poznań 1997.

Český misál. Karmelitánské nakl. 2015.

Katechismus katolické církve. Karmelitánské nakl. Kostelní Vydří 2001.

Encykliky, papežské dokumenty a homilie

Benedikt XVI.: *Deus caritas est*. Bůh je láska. Encyklika o křesťanské lásce. Nakl. Paulinky, 2006.

Benedikt XVI.: *Caritas in veritate*. Encyklika Láska v pravdě. Karmelitánské nakl. 2009.

Jan Pavel II.: *Dives in misericordia*. Encyklika O Božím milosrdenství. Nakl. Zvon, Praha 1996.

Jan Pavel II.: *Redemptor Hominis*. Encyklika Vykupitel člověka. Nakl. Zvon, Praha 1996.

Sacrosanctum concilium. Konstituce o posvátné liturgii II. vatikánského koncilu, 1963.

Codex Iuris Canonici. Pius X Pontificis Maximi. Roma 1917, can. 1259, 1279, Sacra Congregatio S. Officii, Decretum (w:) Acta Apostolicae Sedis, 1937.

Jan Pavel II.: *Dar Boży dla naszych czasów*. Msza święta kanonizacyjna na placu św. Piotra. Kanonizacja św. Faustyny Kowalskiej, 30 kwietnia 2000. L'Osservatore Romano 2000.

Jan Paweł II.: *Pielgrzymki do ojczyzny 1979, 1983, 1987, 1991, 1995, 1997, 1999*. *Przemówienia, homilie*. Kraków 1999.

Vlastní prameny

Kowalská, F.: *Deníček Boží milosrdenství v mé duši*. Karmelitánské nakl. Kostelní Vydří 2001.

Kronika domu krakowskiego Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia.

Konstytucje i Dyrektorium Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia. Warszawa – Rzym 1985.

Tobie Panie zaufałem. Modlitewnik Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia. Warszawa 1986.

Sekundární literatura

- Adorno, T.: *Minima moralia. Refleksje z poharatanego życia.* Kraków 2009.
- Andrasz, J.: *Miłosierdzie Boże, ufamy Tobie.* Kraków 1948.
- Augustin.: *Vyznání.* Karmelitánské nakl. Kostelní Vydří 2015.
- Balter, L.: *Wobec tajemnicy Bożego Miłosierdzia.* Poznań 1991.
- Baumann, F.: *Maria spricht zur Welt. Fatimas Geheimnis und weltgeschichtliche Sendung.* Innsbruck – Wien – München 1963.
- Boniecki, A.: *Kalendarium życia Karola Wojtyły.* Kraków 2000.
- Buber, M.: *Zaćmienie Boga.* Warszawa 1994.
- Burzawa, S.: *Powołanie człowieka.* Poznań – Warszawa 1972.
- Camus, A.: *Mýtus o Sysyfovi.* Nakl. Garamand 2006.
- Ciereszko, H.: *Życie i działalność księdza Michała Sopočki (1888–1975). Pełna biografia Apostoła Miłosierdzia Bożego.* Kraków 2006.
- Czackowska, E. K.: *Siostra Faustyna Biografia Świętej.* Wyd. Znak. Kraków 2012.
- Czackowska, E. K.: *Papież, który uwierzył.* Kraków 2016.
- Dachovský, K.: *Svatá Markéta Marie Alacoque.* Vyd. Matice cyrilometodějská Olomouc 2001.
- Deskur, A. M.: *Posłannictwo siostry Faustyny. Sympozjum o Miłosierdziu Bożym Kraków Łagiewniki 18–20. 5. 1988.* Kraków 1991.
- Domin, C.: *Posłannictwo siostry Faustyny.* Kraków 1991.
- Forycki, R.: *Bo Jego miłosierdzie trwa na wieki.* Warszawa 1982.
- Granat, W.: *Ewangelia miłosierdzia.* Poznań 1970.
- Granat, W.: *Kult Chrystusa Miłosiernego Powołanie człowieka.* Poznań – Warszawa 1972.
- Granat, W.: *Bo Jego Miłosierdzie na wieki.* Poznań – Warszawa 1972.
- Grasewicz, J.: *Relacja.* Kamionka na Białorusi 1991.
- Grobicka, H.: *Historia dwóch pierwszych obrazów Pana Jezusa Miłosiernego.* Kraków 1972.
- Harmaciński, R.: *Posłaniec Miłosierdzia Bożego. Gorzów Wielkopolski 1985.*
- Heidegger, M.: *Erläuterungen zur Hölderlins Dichtung.* Frankfurt an Mohan 1951.

Horkheimer, M.: *Die Sehnsucht nach ganz Anderen. Ein Interview mit Kommentar von H. Gumnior*. Hamburg 1970.

Chróściechowski, I.: *Historia nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego w naszych czasach*. Hereford 1977, Warszawa 1975.

Chróściechowski, I.: *Posłannictwo siostry Faustyny*. Kraków 1991.

Jan XXIII: *Dziennik duszy*. Warszawa 1975.

Jan XXIII: *W świetle świtu. Przemówienie na otwarcie II Powszechnego Soboru Watykańskiego*. Wyd. Znak Kraków 2013.

Jan Paweł II: *Pamięć i tożsamość. Rozmowy na przełomie tysiącleci*. Kraków 2005.

Jan Pavel II.: *Paměť a identita. Rozhovory na přelomu dvou tisíciletí*. Karmelitánské nakl. Kostelní Vydří 2005.

Kałamajska–Saeed, M.: *Geneza artystyczna obrazu Matki Boskiej Ostrobramskiej*. Wrocław – Warszawa – Kraków 1990.

Kasper, W.: *Bóg Jezusa Chrystusa*. Wrocław 1996.

Kasper, W.: *Katolische Kirche. Wesen – Wirklichkeit – Sendung*. Freiburg 2011.

Kaszkiwicz, A.: *Przedmowa*. Kraków 1993.

Kosicki, G. W.: *Naglące wezwanie. Miłosierdzie przyzywa głosem siostry Faustyny*. Warszawa 1992.

Kosicki, G. W.: *Jan Paweł II Papież miłosierdzia*. Warszawa 2008.

Krzyżanowska, I.: *Wspomnienia*. Wrocław 1952.

Molinié, P.: *Ponownie urodzeni*. Warszawa 1995.

Moraczewska, M.: *Wspomnienia o s. Faustynie – Helenie Kowalskiej*. Kraków 1956.

Moskwa „J.: *Droga Karola Wojtyły*. Warszawa 2010.

Mrozek, S.: *Sprawiedliwość nie wystarczy*. Nowy Sącz 1993.

Mruk, A.: *Posłannictwo siostry Faustyny*. Kraków 1991.

Napiórkowski, A. Warchoń, E.: *Czy św. Faustyna i św. Jan Paweł II zostaną doktorami Kościoła?* Wyd. Ojców Franciszkanów. Niepokalanów 2014.

Nietzsche, F.: *Wiedza radosna*. Warszawa 1906.

Piekut, B.: *Relacja*. Kraków 1992.

Poplatek, W.: *Spotkanie z Chrystusem w Kościele w sakramentach miłosierdzia*. Poznań – Warszawa 1970.

Pospíšil, C. V.: *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. Wyd. Krystal OP Karmelitánské nakl. Kostelní Vydří 2010.

- Różycki, I.: *Boží milosrdenství. Základní rysy pobožnosti k Božímu milosrdenství*. Vyd. Matice cyrilometodějská Olomouc 1999.
- Różycki, I.: *Miłosierdzie Boże. Zasadnicze rysy nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego*. Kraków 1984.
- Siepak, E.: *Życie zwyczajne uczyniła nadzwyczajnym. Droga do doskonałości i misja błogosławionej siostry Faustyny*. Kraków 1973.
- Silva, M. F.: *Pasácci z Fatimy*. Karmelitánské nakl. Kostelní Vydří 2012.
- Skrodzki, W.: *Polska sztuka religijna 1901–1945*. Warszawa 1989.
- Słomkowski, A.: *Bo Jego miłosierdzie na wieki*. Warszawa 1982.
- Słomkowski, A.: *Miłosierdzie Boże we Wcieleniu i Odkupieniu*. Poznań – Warszawa 1970.
- Sopoćko, M.: *De misericordia Dei deque eiusdem festo instituendo, Tractatus dogmaticus ac liturgicus*. Vilnae 1940.
- Sopoćko, M.: *Duch liturgii II Niedzieli Wielkanocnej*. Poznań – Warszawa 1972.
- Sopoćko, M.: *Godzina święta i nowenna o Miłosierdzie Boże nad światem*. Poznań – Warszawa – Lublin 1949.
- Sopoćko, M.: *Idea Miłosierdzia Bożego w liturgii*. Poznań 1937.
- Sopoćko, M.: *Miłosierdzie Boże. Studium teologiczno-praktyczne*. Wilno 1936.
- Sopoćko, M.: *Miłosierdzie Boże, jedyna nadzieja ludzkości*. Wrocław 1948.
- Sopoćko, M.: *Miłosierdzie Boga w dziełach Jego. Męka śmierć, zmartwychwstanie i wniebowstąpienie*. Rzym – Paryż – Londyn 1962.
- Sopoćko, M.: *Miłosierdzie Boga w dziełach Jego. O uroczystość Najmiłosierniejszego Zbawiciela*. Paryż 1967.
- Sopoćko, M.: *Moje wspomnienia o śp. Siostrze Faustynie*. Białystok 1948.
- Sopoćko, M.: *Moje wspomnienia o św. siostrze Faustynie*. Białystok 2018.
- Sopoćko, M.: *O święto Najmiłosierniejszego Zbawiciela*. Poznań – Warszawa – Lublin 1947.
- Sopoćko, M.: *Poznajmy Boga w Jego miłosierdziu*. Poznań 1947, 1949.
- Sopoćko, M.: *Sprawa Dzienniczka Sługi Bożej Siostry Faustyny Kowalskiej oraz jej wizji i przepowiedni*. Białystok 1972.
- Sopoćko, M.: *Wspomnienia*. Wyd. Św. Jerzego w Białymstoku. Białystok 2018.
- Sopoćko, M.: *Z przeszłości*. Białystok 1985.
- Spaemann, R.: *Das unsterbliche Gottesgerücht. Die Frage nach Gott und die Täuschung der Moderne*. Stuttgart 2007.

- Stokowska, M.: *Pisma Ojców Kościoła*. Poznań 1963.
- Tarnawska, M.: *Siostra Fastyna Kowalska. Życie i posłannictwo*. Kraków 1986.
- Weigel, G.: *Świadek nadziei. Biografia papieża Jana Pawła II*. Kraków 2000.
- Witko, A.: *Nabożeństwo do Miłosierdzia Bożego*. Kraków 2004.
- Witko, A.: *Obraz Bożego Miłosierdzia*. Kraków 1993.
- Woroniecki, J.: *Tajemnica Miłosierdzia Bożego*. Kraków 1948.
- Żakiewicz, Z.: *Pierwszy wizerunek Chrystusa Miłosiernego*. Wyd. Królowa Apostołów Warszawa 1998.
- Żakowiecka, F.: *Sprawa zawieszenia obrazu Miłosierdzia Bożego pędzla p. prof. Adolfa Hyły w kaplicy Zgromadzenia SS. Matki Bożej Miłosierdzia*. Wrocław 1966.

Časopisy

- Bażant, I.: Okólnik z 1 listopada 1983 roku.
- Dziwisz, S.: Orędzie Miłosierdzia Bożego przekazane współczesnemu światu przez Jana Pawła II. *L'Osservatore Romano* 2008.
- Kisiel, E.: Bóg – Ojcem miłosierdzia. *Biuletyn Miłosierdzia Bożego*.
- Nitkiewicz, K.: Niezłomny. O ks. Michale Sopoćko. *Orędownik Miłosierdzia Bożego*.
- Nowak, S.: *Refleksje przed obrazem Jezusa Miłosiernego*. Wiadomości Charytatywne 1992.
- Posłaniec Miłosierdzia Bożego*, tom I – 1981; tom II – 1983; tom III – 1985.
- Ricoeur, P.: A Study in Hermeneutics and Theology. *Communio/Fayard*. 1984.
- Różycki, I.: Święto Miłosierdzia. *Biuletyn Salezjański Nostra* 1989.
- Sieg, J.: Obraz Miłosierdzia Bożego znakiem przymierza. *Orędzie Miłosierdzia. Kraków 1991*.
- Sopoćko, M.: Nasz przyjaciel. *Tygodnik Wileński* 1937.
- Sopoćko, M.: Wspomnienia z przeszłości. *Wiadomości Kościelne Archidiecezji w Białymstoku* 1985.
- Sopoćko, M.: Wspomnienia z przeszłości. *Wiadomości Kościelne Archidiecezji w Białymstoku* 1986.
- Weron, E.: Rola laikatu w ruchu czcicieli Miłosierdzia Bożego. *Collectanea Theologica* 1982.
- Witko, A.: Jak obraz Miłosierdzia opuścił Wilno. *Orędzie Miłosierdzia. Kraków 1991*.
- Zabielski, J.: Obraz Najmiłosierniejszego Zbawiciela a kult Miłosierdzia Bożego. *Homo Dei* 1990.

Żakiewicz, Z.: Z dziennika. *Gwiazda Morza* 1990.

Korespondence – Archiwum ZMBM w Krakowie

Kowalska, M. F.: List z 2 czerwca 1936 roku do ks. Michała Sopoćki.

Kowalska, M. F.: List z 5 lipca 1936 roku do ks. Michała Sopoćki.

Kowalska, M. F.: List z 11 kwietnia 1937 roku do ks. Michała Sopoćki.

Kowalska, M. F.: List z 21 lutego 1938 roku do ks. Michała Sopoćki.

Sopoćko, M.: List z 15 maja 1936 roku do siostry Faustyny.

Sopoćko, M.: List z 10 lipca 1936 roku do siostry Faustyny.

Sopoćko, M.: List z 5 października 1936 roku do siostry Faustyny.

Sopoćko, M.: List z listopada 1937 roku do siostry Faustyny.

Sopoćko, M.: List z 12. sierpnia 1968 roku do ks. Chróściechowskiego.

Sopoćko, M.: List z 18 marca 1972 roku do s. Hieronimy Grobickiej.

Sopoćko, M.: List z 10. sierpnia 1974 roku do ks. Chróściechowskiego.

AAW, Święte Oficjum. Odpis listu do kard. Stefana Wyszyńskiego, 20 listopada 1958.

AAW, Spuścizna po bp. A. Pawłowskim, Bp Ap 420. List ks. Michała Sopoćki z 22 marca 1959.

ADW, Spuścizna po bp. A. Pawłowskim, Bp Ap 420. List ks. Michała Sopoćki z 22 marca 1959.

AKMKr, B II a/4, List do Ojca Świętego, k. 134.

AKMKr, Korespondencja, B I 751, Bp. Andrzej Maria Deskur k. 17.

AAW, Kowalska, b. sygn., pismo do prefekta Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych Paolo Bertolego, 25. marca 1970.

AKMKr, B II a/4 List do Ojca Świętego, k. 131–136.

AKMKr, B II a/374, Projekt listu do kard. Šepera, prefekta Świętej Kongregacji Doktryny Wiary, k. 495, 497.

Elektronické zdroje

https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_xxiii/przemowienia/vatii_otw_11101962.html

https://www.milosierdzieboze.pl/lagiewniki_97.php?text=132

<https://www.milosierdzieboze.pl/lagiewniki.php?text=133>

<https://slovo.proglas.cz/duchovni/nabo/jan-pavel-ii-o-bozim-milosrdenstvi/>

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_Bo%C5%BCego_Mi%C5%82osierdzia_w_Krakowie_\(Nowy_%C5%9Awiat\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_Bo%C5%BCego_Mi%C5%82osierdzia_w_Krakowie_(Nowy_%C5%9Awiat))

http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/157_5284.html

www.faustyna.pl/zmbm/jan-pawl-II

SEZNAM ZKRATEK

AAS	Acta Apostolicae Sedis
AAW	Archiwum Archidiecezji Warszawskiej
Abp.	arcibiskup
ADW	Archiwum Diecezji Warszawskiej
AKMKr	Archiwum Krakowskiej Metropolitalnej Kurii
Bb.	biskup
DM	Dives in misericordia
DN	Deníček
Ks.	kněz
OPraem	Řád premonstrátských kanovníků
SAC	Společnost katolického apoštolátu – pallotini
SJ	Tovaryštvo Ježíšovo
ZMBM	Zgromadzenie Matki Bożej Miłosierdzia